

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2568) ปี Vol.5 No.2 (May-August 2025)

ISSN: 3027-7620 (Online)

เจ้าของ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ที่ปรึกษา อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.กฤษมันต์ วัฒนานรงค์

นักวิชาการอิสระ

ศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกสิกร

มหาวิทยาลัยนครพนม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอราวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษณุภักดิ์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ จันทะหิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรญา ทองเฉลิม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ วรณทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อาจารย์ ดร.วิไลวรรณ พรหมสีใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์

วารสารครุทรรศน์มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนางานวิชาการของคณะและสร้างพื้นที่การตีพิมพ์เผยแพร่ แลกเปลี่ยนทัศนะทางวิชาการที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย การศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบในรูปแบบผลงานวิจัยและผลงานวิชาการของคณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งนักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอก

ขอบเขต

วารสารครุทรรศน์เปิดรับบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความทวิภาคีด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา

สาขาของวารสาร

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วาระการตีพิมพ์เผยแพร่

ตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม – เมษายน)

ฉบับที่ 2 (เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม)

ฉบับที่ 3 (เดือนกันยายน - ธันวาคม)

กองเลขานุการวารสาร :

เลขานุการ : นายธานีช บัญเดิม

ศิลปกรรม : อาจารย์ ดร.ณรัช ไชยชนะ

Fast-track Indexing System: อาจารย์ ดร.วชิระ โมราชาตี

ผู้ช่วยเลขานุการ : นางปภาดา จันทร์แรม

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ : นายภาสกร นิลแสง

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารครุทรรศน์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อาคาร 32 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง

อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000

โทรศัพท์/โทรสาร 0986591665

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JER>

ISSN: 3027-7620 (Online)

ข้อเขียนหรือบทความใด ๆ ที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์บทความ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยและไม่มีข้อผูกพันโดยประการทั้งปวง

บทบรรณาธิการ

วารสารครุทรรศน์ ฉบับที่ 5 ปีที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2568) นับเป็นฉบับที่สองในวาระที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ให้การรับรองคุณภาพให้อยู่ในกลุ่ม 2 (Tier 2) ระหว่างปี 2568-2572 ในฉบับนี้มีบทความวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่ทั้งสิ้น 24 บทความ (บทความวิจัย 22 บทความ และ บทความวิชาการ 2 บทความ) ซึ่งมาจากหลากหลายสาขาทางการศึกษา ได้แก่ พลศึกษา การบริหาร การศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษ และ โปรแกรมจิตตปัญญาศึกษา ดังปรากฏหัวข้อบทความในสารบัญและเนื้อหาสมบูรณ์ของแต่ละบทความในเล่ม

คณะทำงานวารสารขอขอบพระคุณกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาเสียสละเวลาตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องของทุกบทความ ถือเป็นพลังใจและแรงสนับสนุนที่ดีสำหรับคณะทำงานในการที่จะขับเคลื่อนวารสารให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากยิ่งขึ้นไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารครุทรรศน์จะเป็นพื้นที่ทางวิชาการที่มีองค์ความรู้อันทรงคุณค่าประโยชน์ต่อวงวิชาการและสังคมไม่มากนักน้อย คณะทำงานวารสารจะยังคงสืบต่อปณิธานในการสร้างผลงานทางวิชาการและการนำเสนอองค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

บรรณาธิการ

สารบัญ | Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
	<i>บทความวิจัย</i>	
1	การเปรียบเทียบผลของการฝึกกิจกรรมทางกายที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของนักเรียนระดับประถมศึกษา ดิศพล บุปผาชาติ, อรรถณพ นันถือตรง, อาทิตย์ ปัญญาคำ, และ กริชเพชร นนทโคตร	1
2	การพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปิยะพร อนุ, สุวดี อุปปินใจ, และ ประเวศ เวชชะ	17
3	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พรธรรณิกา เนื้อสีจัน และ ทศนະ ศรีปัดตา	36
4	การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาคสำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย สุภารัตน์ ชายนะ, สุวดี อุปปินใจ, และ ประเวศ เวชชะ	52
5	การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ปาริชาติ ร้องขันแก้ว, สุวดี อุปปินใจ, และ ไพรมภ รัตนชูวงศ์	73
6	การบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา ชนากานต์ สมศรี, วัลลภา อารีรัตน์ , และ บุญฤทธิ์ เพ็ชรวิศิษฐ์	88
7	การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 อังคณา ยานะตระกูล, สุวดี อุปปินใจ, แล ประเวศ เวชชะ	99
8	ผลของการพัฒนาทักษะกระบวนการและเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบอดีตัมร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุติมา แพรดำ, ภควัฒน์ วงศ์วรรณวัฒนา, และ สาวิตรี เถาว์โท	114

ลำดับที่	บทความ	หน้า
9	การพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สุทธาทิพย์ สมโสภา, สรรพสิริ ส่งสุขจุโรจน์, และ กชกร ธิปัตติ	131
10	ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดเชิงระบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ จังหวัดนนทบุรี อุไรพร ศรีสอน, ทวีศักดิ์ จินตานุรักษ์, และ ดวงเดือน สุวรรณจินดา	146
11	ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จิตตวดี โพธินิล, เฉลิมชัย หาญกล้า, และ ปนิตา เนื่องพะยอม	157
12	การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุกเรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เทพสุรียา ศรีสุภา และ ปาริชาติ ประเสริฐสังข์	174
13	การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา กรกฤษ ศรีวิชัย และ ชีวิน สุขสมณะ	188
14	ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหาร ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 กิตติวัช บุญทวี และ สิริธร สิ้นจินดาวงศ์	204
15	แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี จักรกฤษ นุชอยู่, เอี่ยมพร โตภาณุรักษ์กุล, และ ไพรัช มณีโชติ	223
16	การทบทวนวรรณกรรม: เทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู สาวิตรี พิพิธกุล	242
17	การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภัทรพร สุชาติประคัลภ์, สรรพสิริ ส่งสุขจุโรจน์, และ กชกร ธิปัตติ	259
18	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดวงสมร อ่องแสงคุณ	268

ลำดับที่	บทความ	หน้า
19	การพัฒนาการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี REAP ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด เจษฎา บุญมาโฮม, เนตรนภา วรวงษ์, และ สุภาวงศ์ ป้อมโอชา	282
20	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครูเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พรรณภา ส่งแสงแก้ว และ มินตรา ศักดิ์ดี	298
21	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สาวิตรี เถาว์โท, วิไลวรรณ พรหมสีใหม่, และ มนทยา ศิริชะภูมิ	316
22	การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา สิทธิพร วงศ์ศิริ, อนุญา วรณา, สุกัลยา นันตา, รัชดา อู๋ยืนยงค์, และ ศิริพร โภคทรัพย์ <i>บทความวิชาการ</i>	333
23	โปรแกรมจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตนเองและสมดุลในชีวิต สิริรัตน์ นาคิน และ วันเพ็ญ หาหอม	351
24	การบริหารโรงเรียนปลอดภัย สมพิศ กาศีบ	358

*การเปรียบเทียบผลของการฝึกกิจกรรมทางกายที่มีต่อสมรรถภาพทางกาย
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

Comparison of Effects of Physical Activity Training on Physical Fitness
in Elementary School Students

ดิศพล บุปผาชาติ¹ อรรณพ นัปลือตรง^{2*} อาทิตย์ ปัญญาคำ³ กริชเพชร นนทโคตร⁴

Dissaphon Boobphachart¹ Unop Nuptheutrong² Artith Panyakham³ Kritpech Nontakhod⁴

¹สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Program Physical Education, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

²นักวิชาการอิสระ / Independent Academic

³สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Program Sport Sciences, Faculty of Science and Technology, Loei Rajabhat University, Thailand

⁴สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Program Sport Sciences, Faculty of Sciences, Buriram Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: Unnopnap@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลของการฝึกกิจกรรมทางกายที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวนทั้งหมด 42 คน ชาย 22 คน และหญิง 20 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มควบคุม 21 คน เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก และกลุ่มทดลอง 21 คน เป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมทางกายเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 60 นาที กลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบสมรรถภาพทางกายก่อนและหลังการทดลอง ประกอบด้วย การทดสอบแรงบีบมือ นั่งงอตัวไปด้านหลัง การดันพื้น 30 วินาที ลุก-นั่ง 60 วินาที และยกเข่าขึ้นลง 3 นาที สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยมหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภายในกลุ่มใช้สถิติ Dependent t-test และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มใช้สถิติ Independent t-test ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีสมรรถภาพทางกายแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม ภายในกลุ่มทดลอง พบว่า ก่อนและหลังการฝึก มีสมรรถภาพทางกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน ได้แก่ ความอ่อนตัว ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทน

* Received: 19 January 2025, Revised: 4 February 2025, Accepted: 4 March 2025

ของกล้ามเนื้อ และความอดทนของระบบหัวใจและหลอดเลือด สรุปผลการวิจัยได้ว่า ผลของการฝึกกิจกรรมทางกายส่งผลไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แต่ภายในกลุ่มทดลอง พบว่าสมรรถภาพทางกายโดยรวมดีขึ้น ชี้ให้เห็นว่า ผลของการฝึกกิจกรรมทางกายภายในระยะเวลา 5 สัปดาห์ อาจไม่ส่งผลต่อสมรรถภาพทางกายของของนักเรียนระดับประถมศึกษา จึงควรเพิ่มระยะเวลาของการฝึกเป็น 8 สัปดาห์ เพื่อให้ส่งผลต่อทางการทดลองที่ชัดเจนขึ้น

คำสำคัญ: กิจกรรมทางกาย; สมรรถภาพทางกาย; นักเรียนระดับประถมศึกษา; สุขภาพ

ABSTRACT

This study aimed to compare the effects of physical activity training on the physical fitness of third-grade elementary school students. The research sample consisted of 42 students (22 males and 20 females) from the Demonstration School of Ubon Ratchathani Rajabhat University, selected through purposive sampling. Participants were divided into two groups: a control group of 21 students who received no intervention, and an experimental group of 21 students who underwent physical activity training for 5 weeks, 3 days per week, 60 minutes per session. Physical fitness was assessed pre- and post-intervention using grip strength, sit-and-reach, 30-second push-ups, 60-second sit-ups, and 3-minute step-up tests. Data were analyzed using means and standard deviations, with dependent t-tests for within-group comparisons and independent t-tests for between-group comparisons. Statistical significance was set at $p < .05$. Results showed no significant differences in physical fitness between groups ($p > .05$). However, the experimental group demonstrated significant improvements across all fitness components pre- to post-training ($p < .05$): flexibility, muscular strength, muscular endurance, and cardiovascular endurance. In conclusion, while between-group differences were not significant, within-group analysis revealed improved physical fitness in the experimental group. This suggests that 5 weeks of physical activity training may be insufficient to produce detectable between-group effects in elementary students. An extended 8-week training period is recommended for more pronounced outcomes.

Keywords: Physical Activity; Physical Fitness; Elementary School; Healthy

บทนำ

ในปัจจุบัน ปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพของเด็กนักเรียนในประเทศไทย เป็นปัญหาสำคัญที่ได้รับความสนใจมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เด็กนักเรียนขาดกิจกรรมทางกายที่เพียงพอต่อสุขภาพที่ดี ซึ่งมีผลกระทบต่อพัฒนาทางด้านร่างกายและสุขภาพโดยรวมทั้งในระยะสั้นและระยะยาวของเด็กนักเรียน การขาดกิจกรรมทางกายไม่เพียงแต่ทำให้เด็กมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่าง ๆ เช่น โรคอ้วน ภาวะน้ำหนักเกิน และปัญหาทางด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการขาดการออกกำลังกาย แต่ยังสามารถทำให้การพัฒนาทักษะทางด้านร่างกายและจิตใจไม่เต็มศักยภาพ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2564) ตัวเลขจากกรมพลศึกษา (2563) ได้รายงานไว้ว่า มากกว่าร้อยละ 70 ของเด็ก

นักเรียนไทย ไม่สามารถบรรลุถึงระดับของกิจกรรมทางกายตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2020) ที่ได้แนะนำว่า เด็กควรจะเข้าร่วมกิจกรรมทางกายที่ระดับความหนักปานกลางถึงสูงเป็นเวลาอย่างน้อย 60 นาทีต่อวัน ซึ่งเด็กที่มีกิจกรรมทางกายอย่างไม่เพียงพออาจส่งผลกระทบต่อสมรรถภาพทางกาย สุขภาพ และพัฒนาการทางด้านร่างกายในระยะยาวได้ด้วย จึงทำให้เด็กไทยมีปัญหากับสุขภาพเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต

การขาดกิจกรรมทางกายในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาของประเทศไทยเป็นปัญหาที่พบเห็นกันอย่างชัดเจนในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย การมีกิจกรรมทางกายอย่างสม่ำเสมอเป็นบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีประโยชน์ต่อความรู้ความเข้าใจ สุขภาพกาย สุขภาพจิต และทักษะทางสังคม การมีกิจกรรมการเคลื่อนไหว เช่น การเดิน การวิ่ง หรือการเล่นประเภทกีฬาต่าง ๆ สามารถช่วยให้เพิ่มการทำงานของสมอง ความจำ และความสามารถทางด้านวิชาการ โดยการเพิ่มขึ้นของการไหลเวียนของเลือดและกระตุ้นการทำงานเชื่อมต่อของระบบประสาท (Donnelly et al., 2016; Sibley & Etnier, 2003) นอกจากนี้ ยังสามารถช่วยให้เพิ่มความแข็งแรงของกระดูก กล้ามเนื้อ และสมรรถภาพของหัวใจและหลอดเลือดได้อีกด้วย ซึ่งเป็นการช่วยให้ลดความเสี่ยงของโรคอ้วนและโรคติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวานชนิดที่ 2 (Janssen & Leblanc, 2010; WHO, 2020)

ยิ่งไปกว่านั้น กิจกรรมทางกายสามารถช่วยสนับสนุนให้มีสุขภาพจิตดีขึ้น โดยการลดความเครียด ความวิตกกังวล และอาการซึมเศร้า เนื่องจากเด็กที่มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอมีแนวโน้มที่จะควบคุมอารมณ์และความมั่นใจในตนเองสูงขึ้น (Biddle & Asare, 2011; Álvarez-Bueno et al., 2017) นอกจากนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมทางกายยังสามารถช่วยให้พัฒนาทักษะทางสังคม การทำงานเป็นทีม สร้างระเบียบวินัย และพฤติกรรมในชั้นเรียนได้ด้วย ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้สามารถควบคุมอารมณ์และทำงานร่วมมือกับเพื่อนได้ดีขึ้น (Diamond & Lee, 2011)

กิจกรรมทางกายที่ระดับความหนักปานกลางถึงสูงมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายของเด็กนักเรียน ได้แก่ ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอ่อนตัว ความอดทนของระบบหัวใจและหลอดเลือด และดัชนีมวลกาย เป็นต้น การมีกิจกรรมทางกายที่ระดับความหนักปานกลางถึงสูงเป็นประจำ สามารถช่วยให้เสริมสร้างความแข็งแรงของหัวใจและปอด ช่วยให้ได้เพิ่มความสามารถในการใช้ออกซิเจน และช่วยให้ลดความเสี่ยงของโรคหัวใจและหลอดเลือดได้ (Ruiz et al., 2009) นอกจากนี้ ยังสามารถช่วยให้เพิ่มความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ ช่วยให้เด็กสามารถเสริมสร้างกล้ามเนื้อให้มีความแข็งแรงมากขึ้น ช่วยให้เพิ่มการทำงานประสานกันของระบบประสาทและกล้ามเนื้อได้ดีขึ้น และยังสามารถช่วยป้องกันโรคบาดเจ็บได้อีกด้วย (Granacher et al., 2011)

การเคลื่อนไหวอย่างน้อยวันละ 60 นาที จึงจะเพียงพอต่อการมีกิจกรรมการเคลื่อนไหวสำหรับเด็ก (ดิศพล บุปผาชาติ, 2562) ซึ่งเด็กทั่วไปควรมีกิจกรรมทางกายที่มีความหนักปานกลางถึงสูง มีความ

สนุกสนาน และมีผลพัฒนาร่างกายอย่างเหมาะสมอย่างน้อย 60 นาทีต่อวัน (สนธยา สีละมาต, 2557) ถึงแม้ว่าเด็กนักเรียนควรได้รับกิจกรรมทางกายที่มีระดับความหนักปานกลางถึงสูง เป็นเวลาอย่างน้อย 60 นาทีต่อวัน (World Health Organization, 2020) แต่จากการศึกษาของกรมพลศึกษา (2563) พบว่า เด็กไทยจำนวนมากไม่ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำนี้เลย จึงส่งผลให้สมรรถภาพทางกายของเด็กมีแนวโน้มสูงที่จะลดลงมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น การขาดกิจกรรมทางกายมีผลกระทบต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกายในด้านต่าง ๆ เช่น ความอ่อนตัวของร่างกาย ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และความอดทนของระบบหัวใจและหลอดเลือด ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต (กรมพลศึกษา, 2563)

การฝึกกิจกรรมทางกายในเด็กนักเรียนเป็นวิธีการที่สำคัญต่อการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายของเด็กนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของสมรรถภาพทางกายในด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอ่อนตัว และความอดทนของระบบหัวใจและหลอดเลือด ซึ่งการฝึกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบทางด้านสมรรถภาพทางกายเหล่านี้สามารถช่วยให้ลดความเสี่ยงของการเกิดโรคเรื้อรังชนิดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในช่วงวัยผู้ใหญ่ได้ (Faigenbaum et al., 2009) การฝึกในระยะเวลา 4-5 สัปดาห์อาจเป็นระยะเวลาของการฝึกที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อการนำมาใช้ฝึกในโรงเรียนที่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและทรัพยากร (Ruitenberg et al., 2012) นอกจากนี้ การฝึกกิจกรรมทางกายในระยะเวลาสั้นยังสามารถเพิ่มสมรรถภาพทางกายได้ทั้งความอ่อนตัว ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และความอดทนของระบบหัวใจและหลอดเลือดได้อีกด้วย (Lubans et al., 2010a)

ในประเทศไทย เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่จำกัดในการฝึกกิจกรรมทางกายให้กับเด็กนักเรียน ดังนั้นการออกแบบโปรแกรมฝึกกิจกรรมทางกายที่มีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญอย่างมาก และการฝึกในระยะเวลา 4-5 สัปดาห์อาจเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมและสามารถนำมาใช้ฝึกในโรงเรียนที่มีระยะเวลาที่จำกัดได้ เช่น โรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ห่างไกล อาจมีพื้นที่จำกัดหรืออุปกรณ์การที่ไม่เพียงพอ ซึ่งการออกแบบโปรแกรมฝึกที่มีประสิทธิภาพโดยไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่ที่มีขนาดกว้างใหญ่และอุปกรณ์จำนวนมากก็สามารถช่วยให้เด็กนักเรียนได้รับประโยชน์จากการฝึกกิจกรรมทางกายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลของการฝึกกิจกรรมทางกายที่มีต่อระดับสมรรถภาพทางกายของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยเฉพาะในด้านความอ่อนตัว ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของกล้ามเนื้อ และความอดทนของระบบหัวใจและหลอดเลือด ผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ครูพลศึกษาสามารถออกแบบโปรแกรมการฝึกกิจกรรมทางกายที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับเด็กนักเรียนในโรงเรียน เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ทั้งโรงเรียน

ในเมืองและชนบท โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพที่ดีทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงเพื่อช่วยให้ลดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพที่อาจเกิดได้จากการขาดกิจกรรมทางกายอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลของการฝึกกิจกรรมทางกายที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมุติฐานของการวิจัย

หลังได้รับการฝึกกิจกรรมทางกาย 5 สัปดาห์ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีสมรรถภาพทางกายแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experiment Research) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ทำการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Two-Groups Pretest-Posttest Design) โดยงานวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เลขที่โครงการ HE662063

1.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวนทั้งหมด 42 คน ชาย 22 คน และหญิง 20 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มควบคุม 21 คน เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก และกลุ่มทดลอง 21 คน เป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีหลักเกณฑ์ตามเกณฑ์คัดกรองที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นในดังต่อไปนี้

เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion Criteria)

- 1.1.1 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- 1.1.2 เป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรง
- 1.1.3 เป็นผู้ที่ไม่มีอาการบาดเจ็บเรื้อรัง

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria)

- 1.1.1 ได้รับอาการบาดเจ็บในระหว่างการวิจัย
- 1.1.2 มีอาการป่วยไม่สบายในระหว่างการวิจัย
- 1.1.3 ขอลถอนตัวในระหว่างการวิจัย

1.2 เครื่องมือ

1.2.1 โปรแกรมการฝึกกิจกรรมทางกายมีองค์ประกอบดังนี้ การอบอุ่นร่างกาย รูปแบบการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน รูปแบบการฝึกแรงต้านโดยใช้น้ำหนักตัว รูปแบบการเคลื่อนไหวแบบกลุ่ม และคลายอบอุ่นร่างกาย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งในการพิจารณาค่า IOC ของแต่ละข้อความ หากข้อความที่มีค่า 0.5-1.0 จะถือว่ามีความสอดคล้องและสามารถนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.71 ถือว่าข้อความมีความสอดคล้องของเนื้อหาและภาษาถูกต้องสามารถนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้

1.2.2 เครื่องชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูง

1.2.3 แบบทดสอบสมรรถภาพทางกลไกของ (สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) โดยการวิจัยในครั้งนี้ใช้ 5 แบบทดสอบ ประกอบด้วย

1.2.3.1 การทดสอบความอ่อนตัว ด้วยวิธีการนั่งงอตัวไปด้านหลัง (Sit and Reach)

1.2.3.2 การทดสอบแรงบีบมือ ด้วยวิธีการวัดโดยใช้เครื่องทดสอบแรงบีบมือ (Grip Strength)

1.2.3.3 การทดสอบความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ด้วยวิธีการดันพื้นประยุกต์ 30 วินาที (30 Seconds Modified Push Ups)

1.2.3.4 การทดสอบความอดทนของกล้ามเนื้อ ด้วยวิธีการยืน-นั่ง 60 วินาที (60 Second sit up)

1.2.3.5 การทดสอบความอดทนของระบบหัวใจ และหลอดเลือด ด้วยวิธีการยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที (3 minute Step Up and Down)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยอธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยให้แก่กลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เกิดความเข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างละเอียด โดยชี้แจงด้วยว่าอาสาสมัครสามารถขออนุญาตออกจากการศึกษาได้ทุกเวลา อาสาสมัครและผู้ปกครองต้องลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย พร้อมทั้งทำการนัดหมายวันเวลาในการเริ่มทำการวิจัยในครั้งนี้ด้วย

2.2 ทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) กลุ่มตัวอย่างถูกขอร้องให้ทำการทดสอบเพื่อวัดระดับของสมรรถภาพทางกาย 5 แบบทดสอบ ประกอบด้วย การทดสอบการนั่งงอตัวไปด้านหลัง การทดสอบแรงบีบมือ การทดสอบการดันพื้น 30 วินาที การทดสอบการลุกนั่ง 60 วินาที และการทดสอบการยกเข่าขึ้นลง 3 นาที เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนการทดลอง

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองถูกแจ้งให้เข้าร่วมการฝึกกิจกรรมทางกาย เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 60 นาที ตามโปรแกรมการฝึกดังนี้

แบบฝึกกิจกรรมทางกาย

จุดประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนฝึกการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เพื่อให้นักเรียนมีสมรรถภาพทางกายที่สมบูรณ์และแข็งแรง
- เพื่อให้นักเรียนสามารถมีการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง และพร้อมกับการเล่นกีฬา

อุปกรณ์

- กรวยสี และกรวยขาว
- ลูกบอล
- นกหวีด

ขั้นตอนการฝึก

1.การอบอุ่นร่างกาย (Warm Up) ให้นักเรียนทำการอบอุ่นร่างกายด้วยการยืดเหยียดกล้ามเนื้อแบบมีการเคลื่อนไหว (Dynamic Stretching) โดยทำการอบอุ่นร่างกายโดยการเคลื่อนไหวจากร่างกายส่วนบนลงไปยังร่างกายส่วนล่าง ให้นักเรียนทำการอบอุ่นร่างกายเป็นเวลา 10 นาที

2. การฝึกการเคลื่อนไหวทักษะพื้นฐาน ให้นักเรียนวิ่งไปและกลับ โดยมีท่าทางการเคลื่อนที่ดังต่อไปนี้

- 2.1 กระโดดขาเดียว (Hopping)
- 2.2 การควมบ้า (Ganlopping)
- 2.3 การวิ่งสลับขา (Skipping)

2.4 การวิ่งด้านข้าง (Sliding)

2.5 การกระโจน (Leaving)

2.6 การวิ่ง (Running)

2.7 การเดิน (Walking)

3. ให้นักเรียนปฏิบัติการเล่นที่ไปและกลับท่าละ 2 ครั้ง ระยะเวลาในการพักท่าละ 10 วินาที ปฏิบัติทั้งหมดจำนวน 2 เซต ระยะเวลาในการพักเซตละ 60 วินาที

4. ฝึกด้วยแรงต้าน (Resistance Training) โดยการใช้น้ำหนักตัว (Body Weight) ให้นักเรียนทำการฝึกโดยใช้น้ำหนักตัวของตนเอง โดยใช้ท่าทางการฝึกดังต่อไปนี้ ท่าลุกนั่ง, กระโดดตบมือ, ยืนแยกขา แตะสลับ, ยืนเท้าหน้าเท้าตาม สลับไปมา, เหยียดแขน, วิ่งอยู่กับที่, เตะขาไปข้างหน้าอยู่กับที่, เตะขาไปด้านหลังอยู่กับที่

5. ให้นักเรียนปฏิบัติท่าละ 10 ครั้ง ระยะเวลาในการพักท่าละ 20-30 วินาที โดยปฏิบัติทั้งหมดจำนวน 3 เซต ระยะเวลาในการพักเซตละ 2 นาที

6. การฝึกทักษะการเคลื่อนไหวแบบกลุ่ม โดยการตั้งกรวย 2 จุด ระยะห่างประมาณ 10 เมตร หลังจากนั้นให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งดังต่อไปนี้

ให้นักเรียนปฏิบัติท่าละ 2 รอบ ระยะเวลาในการพักท่าละ 10 วินาที โดยปฏิบัติทั้งหมดจำนวน 2 เซต ระยะเวลาในการพักเซตละ 60 วินาที

6.1 วิ่งไปข้างหน้าและถอยหลังกลับมาจุดเดิม

6.2 สไลด์ด้านข้าง

6.3 ยกเข่าสูง

6.4 กระโดดขาเดียว สลับไปมา

6.5 กระโดดสองขา

6.6 กลิ้งบอล

6.7 โยนบอล ระดับอก ระดับศีรษะ

7. การคลายอุ่นร่างกาย (Cool Down) ให้นักเรียนทำการยืดเหยียดกล้ามเนื้อแบบอยู่กับที่ (Static Stretching) เป็นเวลา 10 นาที

2.4 ทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) กลุ่มตัวอย่างถูกขอร้องให้ทำการทดสอบเพื่อวัดระดับสมรรถภาพทางกาย 5 แบบทดสอบ ประกอบด้วย การทดสอบการนั่งงอตัวไปด้านหลัง การทดสอบแรงบีบมือ การทดสอบการดันพื้น 30 วินาที การทดสอบการลุกนั่ง 60 วินาที และการทดสอบการยกเข่าขึ้นลง 3 นาที เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง

2.5 คะแนนที่ได้รับจากการทดสอบสมรรถภาพทางกายถูกนำไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. คำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของอายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกาย และสมรรถภาพทางกายของกลุ่มตัวอย่าง
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของข้อมูลพื้นฐานและสมรรถภาพทางกายของกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่ม โดยใช้สถิติ Dependent t-test และเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม โดยใช้สถิติ Independent t-test ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ได้แก่ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง และดัชนีมวลกาย

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		t	P-value
	\bar{x}	S	\bar{x}	S		
อายุ (ปี)	10.46	0.45	11.14	0.38	0.40	0.32
น้ำหนัก (กิโลกรัม)	37.68	12.90	37.68	10.50	0.32	0.72
ส่วนสูง (เซนติเมตร)	141.40	7.01	143.44	7.01	-1.34	0.19
ดัชนีมวลกาย	16.99	3.50	17.99	4.50	-0.56	0.38

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นผลของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรภายในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ได้แก่ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง และดัชนีมวลกาย พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p > 0.05$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพทางกาย ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

รายการ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		t	P-value
	\bar{x}	S	\bar{x}	S		
ก่อนการทดลอง						
ความอ่อนตัว (เซนติเมตร)	-1.4	6.8	-0.5	9.2	-0.57	.56
แรงบีบมือ (กิโลกรัม)	9.2	1.7	10.3	1.6	1	1

รายการ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		t	P-value
	\bar{X}	S	\bar{X}	S		
ดันพื้น (ครั้ง)	19	6.0	15.2	6.5	-.84	.20
ลูกนั่ง (ครั้ง)	10	4.2	10.1	4.3	.73	.86
ยกเข้าสูง (ครั้ง)	117.8	25.9	80.4	12.3	1.9	.06
หลังการทดลอง						
ความอ่อนตัว (เซนติเมตร)	0.7	6.8	0.9	4.9	.55	.12
แรงบีบมือ (กิโลกรัม)	9.8	2.4	11.3	2.3	-1.87	.87
ดันพื้น (ครั้ง)	17.9	7.1	20.4	6.4	-1.09	.12
ลูกนั่ง (ครั้ง)	8.0	5.6	11.4	6.2	-1.24	.38
ยกเข้าสูง (ครั้ง)	106	13.8	99.0	16.4	2.07	.88

จากตารางที่ 2 แสดงผลของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง ความอ่อนตัว แรงบีบมือ ดันพื้น ลูกนั่ง และการยกเข้าสูง พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p < 0.05$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพทางกาย ภายในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

รายการ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	P-value
	\bar{X}	S	\bar{X}	S		
กลุ่มควบคุม						
ความอ่อนตัว (เซนติเมตร)	-1.4	6.8	0.7	6.8	-.57	.56
แรงบีบมือ (กิโลกรัม)	9.2	1.7	9.8	2.4	1	1
ดันพื้น (ครั้ง)	19	6.0	17.9	7.1	-.84	.20
ลูกนั่ง (ครั้ง)	10	4.2	8.0	5.6	.73	.86
ยกเข้าสูง (ครั้ง)	117.8	25.9	106	13.8	1.9	.06
กลุ่มทดลอง						
ความอ่อนตัว (เซนติเมตร)	-0.5	9.2	0.9	4.9	7.5	.00
แรงบีบมือ (กิโลกรัม)	10.3	1.6	11.3	2.3	36.70	.00

รายการ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	P-value
	\bar{X}	S	\bar{X}	S		
ดันพื้น (ครั้ง)	15.2	6.5	20.4	6.4	17.23	.00
ลูกนั่ง (ครั้ง)	10.1	4.3	11.4	6.2	13.96	.00
ยกเข้าสูง (ครั้ง)	80.4	12.3	99.0	16.4	35.81	.00

จากตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรภายในกลุ่มควบคุม ได้แก่ ความอ่อนตัว แรงบีบมือ ดันพื้น ลูกนั่ง และการยกเข้าสูง พบว่า ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p < 0.05$)

อย่างไรก็ตาม ภายในกลุ่มทดลอง ได้แก่ ความอ่อนตัว แรงบีบมือ ดันพื้น ลูกนั่ง และการยกเข้าสูง พบว่า ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p < 0.05$)

อภิปรายผล

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลของการฝึกกิจกรรมทางกายที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีสมมุติฐานของการวิจัยว่า หลังได้รับการฝึกกิจกรรมทางกาย 5 สัปดาห์ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีสมรรถภาพทางกายแตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีสมรรถภาพทางกายแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ จึงไม่เป็นการสนับสนุนสมมุติฐานของการวิจัยที่คาดไว้ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ โปรแกรมการฝึกกิจกรรมทางกายที่ประกอบด้วย การเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน การฝึกด้วยแรงต้าน โดยใช้น้ำหนักตัว และการเคลื่อนไหวแบบกลุ่ม อาจมีลักษณะท่าทางการเดิน การวิ่ง การกระโดด การเคลื่อนไหว และความหนักของการฝึกที่ใกล้เคียงกับกิจกรรมทางกายประจำวันของเด็กนักเรียนในกลุ่มควบคุม จึงส่งผลให้ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lubans et al. (2010b) พบว่า ปัจจัยของการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กนักเรียน อาจส่งผลกระทบต่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย เช่น กิจกรรมทางกายประเภทอื่น และการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Pate et al. (2013) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า เด็กนักเรียนที่เข้าร่วมการฝึกกิจกรรมทางกายมีการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและความอ่อนตัวได้ดีขึ้น แต่ก็ไม่พบค่าความแตกต่างทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมเพราะว่ากลุ่มควบคุมยังคงมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางกายประเภทอื่นอย่างสม่ำเสมอ

2. หรืออาจเป็นเพราะ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการฝึกเพียงแค่ 5 สัปดาห์ ซึ่งอาจเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไปและไม่ส่งผลเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดค่าความแตกต่างทางสถิติของสมรรถภาพทางกายในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Faigenbaum et al. (2016) พบว่า โปรแกรมการฝึกที่ใช้ระยะเวลาน้อยกว่า 6 สัปดาห์ อาจไม่เพียงพอต่อการแสดงให้เห็นถึงค่าความแตกต่างทางสถิติของสมรรถภาพทางกายในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ Granacher et al. (2011) ระบุว่า โปรแกรมฝึกในระยะเวลา 4-6 สัปดาห์ ก็ไม่สามารถส่งผลให้เกิดค่าความแตกต่างทางสถิติได้ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยของ Behringer et al. (2011) เสนอแนะว่า การฝึกที่ใช้ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 8 สัปดาห์ อาจส่งผลดีต่อการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายทั้งในด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและความอ่อนตัวของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาได้

3. เมื่อทำการเปรียบเทียบภายในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ภายในกลุ่มควบคุมมีสมรรถภาพทางกายแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ภายในกลุ่มทดลอง พบว่า ก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมทางกาย 5 สัปดาห์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความอ่อนตัว ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของกล้ามเนื้อ และความอดทนของระบบหัวใจและหลอดเลือด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lloyd et al. (2015) พบว่า ก่อนและหลังการฝึกพลัยโอเมตริก 5 สัปดาห์ กลุ่มทดลอง มีการกระโดดสูง การวิ่งเร็ว และความคล่องแคล่ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่กลุ่มทดลองไม่พบความแตกต่าง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Faigenbaum et al. (1999) พบว่า ก่อนและหลังการฝึกความแข็งแรง 5 สัปดาห์ กลุ่มทดลองมีความแข็งแรงของแขน ความแข็งแรงของขา และความอดทนของกล้ามเนื้อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่กลุ่มควบคุมไม่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่าง ในทำนองเดียวกันกับผลงานวิจัยของ Buchan et al. (2011) พบว่า ก่อนและหลังการฝึกแบบหนักสลับเบา กลุ่มทดลองมีค่าความสามารถในการวิ่งและความสามารถในการใช้ออกซิเจนสูงสุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่กลับไม่พบความแตกต่างทางสถิติภายในกลุ่มควบคุม นอกจากนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดิศพล และคณะ (2561) พบว่า ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมทางกายเป็นเวลา 6 สัปดาห์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอ่อนตัว ความอดทนของกล้ามเนื้อ และความอดทนของระบบหัวใจและหลอดเลือด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

4. ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีสมรรถภาพทางกายไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม อย่างไรก็ตาม ภายในกลุ่มทดลอง พบว่า มีสมรรถภาพทางกายแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการฝึก 5 สัปดาห์ ได้แก่ ความอ่อนตัว ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของกล้ามเนื้อ และความอดทนของระบบหัวใจและหลอดเลือด ผลการวิจัยครั้งนี้

มีความสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่ผ่านได้เน้นย้ำว่าโปรแกรมฝึกในระยะเวลาสั้นอาจมีผลให้เกิดการพัฒนาสมรรถภาพทางกายเฉพาะภายในกลุ่มทดลองเท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่าความแตกต่างทางสถิติระหว่างทั้งสองกลุ่มได้ ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต ควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกเป็น 8-12 สัปดาห์ และพยายามควบคุมปัจจัยแทรกซ้อนเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่แม่นยำมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

- 1.1 ระยะเวลาที่ใช้การฝึกที่น้อยเกินไป การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการฝึกเพียงแค่ 5 สัปดาห์ อาจไม่เพียงพอต่อการทำให้เกิดค่าความแตกต่างทางสถิติระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
- 1.2 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 42 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุม 21 คน และกลุ่มทดลอง 21 คน อาจไม่มากเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความแตกต่างทางสถิติระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
- 1.3 ปัจจัยภายนอก เช่น กิจกรรมทางกายนอกเวลาเรียน โภชนาการ และคุณภาพของการนอนหลับ การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้มีการควบคุมปัจจัยภายนอกอย่างเข้มงวด อาจส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยในครั้งนี้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

- 2.1 ควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกให้ยาวนานขึ้น เป็นเวลา 8-12 สัปดาห์ เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อสมรรถภาพทางกายมีความชัดเจนมากขึ้น
- 2.2 ควรควบคุมปัจจัยภายนอก เช่น ระดับกิจกรรมทางกายนอกห้องเรียน หรือพฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อให้ผลของโปรแกรมการฝึกมีความแม่นยำมากขึ้น
- 2.3 ศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติม เช่น อัตราการเต้นของหัวใจ หรือใช้การทดสอบสมรรถภาพแบบอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่เป็นผู้สนับสนุนทุนในการงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้ร่วมงานวิจัยทุกท่าน ที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยนางสาวเบญจวรรณ วงษ์คำ และนายศักดิ์ชัย บุญหาญ ที่ดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย จึงส่งผลให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี

องค์ความรู้ใหม่

การฝึกกิจกรรมทางกายในระยะเวลาสั้น สามารถช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายของนักเรียนได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาในการฝึกควรเพิ่มเป็น 8-12 สัปดาห์ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงโปรแกรมการฝึกให้เหมาะสมกับเด็กนักเรียน และควบคุมปัจจัยภายนอกต่าง ๆ สำหรับการฝึกกิจกรรมทางกายของนักเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา. (2563). *การประเมินสถานการณ์การออกกำลังกายของเด็กไทย*. กรมพลศึกษา.
- ดิศพล บุปผาชาติ. (2562). *การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาในโรงเรียน สำคัญอย่างไร*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 17(1), 45-54.
- ดิศพล บุปผาชาติ, อรรถนพ นัถิอตรง, วชิราภรณ์ บุปผาชาติ, และ ชนัญพงศ์ เคลือศิริ. (2561). *ผลของกิจกรรมทางกายที่มีต่อสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 7(2), 73-80.
- สนธยา สีละมอด. (2557). *กิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2564). *ผลกระทบจากการขาดกิจกรรมทางกายต่อสุขภาพของเด็กในประเทศไทย*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *คู่มือแบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของเด็ก เยาวชน และประชาชนชาวไทย*. เวิลด์ เอ็กซ์เพิร์ท จำกัด.
- Álvarez-Bueno, C., Pesce, C., Caverro-Redondo, I., Sánchez-López, M., Garrido-Miguel, M., & Martínez-Vizcaíno, V. (2017). The effect of physical activity interventions on children's cognition and mental health: A systematic review and meta-analysis. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 56(9), 729-738.
- Behringer, M., Vom Heede, A., Matthews, M., & Mester, J. (2011). Effects of strength training on motor performance skills in children and adolescents: A meta-analysis. *Pediatrics*, 128(5), e1195-e1206.
- Biddle, S. J. H., & Asare, M. (2011). Physical activity and mental health in children and adolescents: A review of reviews. *British Journal of Sports Medicine*, 45(11), 886-895.

- Buchan, D. S., Ollis, S., Young, J. D., Cooper, S. M., Shield, J. P., & Baker, J. S. (2011). High-intensity interval running enhances measures of physical fitness but not metabolic measures in healthy adolescents. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 51(4), 491-498.
- Diamond, A., & Lee, K. (2011). Interventions shown to aid executive function development in children 4 to 12 years old. *Science*, 333(6045), 959-964.
- Donnelly, J. E., Hillman, C. H., Castelli, D., Etnier, J. L., Lee, S., Tomporowski, P., ... & Szabo-Reed, A. N. (2016). Physical activity, fitness, cognitive function, and academic achievement in children: A systematic review. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 48(6), 1197-1222.
- Faigenbaum, A. D., Lloyd, R. S., MacDonald, J., & Myer, G. D. (2016). Citius, Altius, Fortius: Beneficial effects of resistance training for young athletes. *British Journal of Sports Medicine*, 50(1), 3-7.
- Faigenbaum, A. D., Milliken, L. A., & Westcott, W. L. (2009). The effects of different resistance training protocols on muscular strength and endurance development in children. *Pediatric Exercise Science*, 21(3), 416-423.
- Faigenbaum, A. D., Westcott, W. L., LaRosa Loud, R., & Long, C. (1999). The effects of different resistance training protocols on muscular strength and endurance in children. *Pediatrics*, 104(1), e5.
- Granacher, U., Muehlbauer, T., & Gollhofer, A. (2011). Kinetic and electromyographic comparison of drop jumps and landings from different heights. *European Journal of Applied Physiology*, 111(1), 107-116.
- Granacher, U., Muehlbauer, T., & Gollhofer, A. (2011). Resistance training and neuromuscular performance in adolescents. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 25(2), 459-465.
- Janssen, I., & Leblanc, A. G. (2010). Systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7, 40.
- Lloyd, R. S., Radnor, J. M., De Ste Croix, M. B. A., Cronin, J. B., & Oliver, J. L. (2015). Changes in sprint and jump performance after 5 weeks of training in youth athletes. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 29(8), 2110-2115.

- Lubans, D. R., Morgan, P. J., & Callister, R. (2010a). Resistance training for children and adolescents: Physical benefits and implications for exercise prescription. *Sports Medicine*, 40(9), 809-823.
- Lubans, D. R., Morgan, P. J., Cliff, D. P., Barnett, L. M., & Okely, A. D. (2010b). Fundamental movement skills in children and adolescents. *Sports Medicine*, 40(12), 1019-1035.
- Pate, R. R., O'Neill, J. R., & Mitchell, J. (2013). Measurement of physical activity in preschool children. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 45(1), 176-181.
- Ruiz, J. R., Ortega, F. B., Rizzo, N. S., Villa, I., Hurtig-Wennlöf, A., Oja, L., & Sjöström, M. (2009). High cardiovascular fitness is associated with low metabolic risk in children: The European Youth Heart Study. *Pediatric Diabetes*, 10(3), 196-204.
- Ruitenbergh, J. H., Boudewijns, K., & van der Meer, W. (2012). Effects of short-term physical activity interventions on children's fitness. *Journal of School Health*, 82(8), 398-403.
- Sibley, B. A., & Etnier, J. L. (2003). The relationship between physical activity and cognition in children: A meta-analysis. *Pediatric Exercise Science*, 15(3), 243-256.
- World Health Organization. (2020). *Guidelines on physical activity and sedentary behaviour*. WHO.

* การพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เชียงใหม่

The Development of an Information Technology Management System for
Educational Quality Assurance in Small Secondary Schools under the
Secondary Educational Service Area Office Chiang Rai

ปิยะพร อนุ^{1*}, สุวดี อุปปินใจ² ประเวศ เวชชะ³

Piyaporn Anu^{1*}, Suwadee Ouppinjai² Prawet Wetcha³

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Master of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 668914053@cru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบของระบบ โดยการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจงผู้มีความรู้ประสบการณ์ โดยใช้แบบสังเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา 2) สร้างและประเมินระบบ โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างระบบแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เลือกแบบเจาะจงผู้มีความรู้ประสบการณ์ และมีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้แบบประเมินคุณภาพตามมาตรฐานความถูกต้องและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของระบบมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลลัพธ์ และ 4) ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งองค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ 1) ผู้บริหารและครู 2) การบริหารและการจัดการเรียนรู้ 3) เทคโนโลยี 4) เครือข่ายความร่วมมือ 5) มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินการตามแผน 3) การกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล 4) การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้เรียน 2) ระบบการบริหารเทคโนโลยี

* Received: 27 February 2025, Revised: 4 February 2025, Accepted: 4 March 2025

สารสนเทศมีประสิทธิภาพ 3) ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาสูงขึ้นและผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน (สมศ.) 4) สถานศึกษาได้รับความเชื่อมั่นจากนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนองค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ ได้แก่ 1) ศักยภาพ/จุดแข็ง 2) จุดที่ควรพัฒนาและสาเหตุของปัญหา 3) แนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และปัจจัยความสำเร็จ 4) ยกระดับคุณภาพและสร้างนวัตกรรม 5) ความเสี่ยงสำคัญในอนาคต โดยระบบมีคุณภาพตามมาตรฐานความถูกต้องและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ; การประกันคุณภาพการศึกษา; โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

ABSTRACT

This study aimed to develop an information technology management system for educational quality assurance in small secondary schools under Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office. A mixed-methods research approach was employed, consisting of two phases: 1) System component analysis through document synthesis and structured interviews with 7 purposively selected experts with relevant knowledge and experience, using document synthesis forms and structured interview protocols with content analysis; 2) System development and evaluation using data from Phase 1 to create the system, which was then evaluated by 15 purposively selected experts with relevant expertise and stakeholder involvement, using quality assessment instruments based on accuracy and feasibility standards, analyzed through means, standard deviations, and content analysis. The research findings revealed four main system components: 1) Input factors, 2) Process, 3) Output, and 4) Feedback. Input factors comprised: 1) administrators and teachers, 2) administration and learning management, 3) technology, 4) collaborative networks, and 5) educational quality assurance standards. Process components included: 1) planning, 2) plan implementation, 3) monitoring, inspection, and evaluation, and 4) improvement and development. Output components consisted of: 1) student quality, 2) efficient IT management system, 3) improved institutional self-assessment results and accreditation from the Office for National Education Standards and Quality Assessment (ONESQA), and 4) enhanced confidence from students, parents, and community. Feedback components encompassed: 1) potential/strengths, 2) areas for development and problem causes, 3) improvement approaches and success factors, 4) quality enhancement and innovation creation, and 5) significant future risks. The developed system demonstrated quality at the highest level according to accuracy and feasibility standards.

Keywords: Information technology management system; Educational Quality Assurance; Small secondary schools

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทุกมิติของสังคมทั้งเศรษฐกิจ การดำเนินชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และที่สำคัญคือระบบการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ การกำหนดทิศทางและแนวทางการบริหารการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาต้องวางแผนและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและบุคลากร การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมจึงเป็นเป้าหมายและความคาดหวังของสังคม สิ่งที่จะสะท้อนคุณภาพการศึกษา นั่นคือ การประกันคุณภาพการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance) มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

จากการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สี่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายมีทั้งหมด 15 แห่ง พบว่า เพียง 1 แห่งเท่านั้นที่ได้รับการประเมินภายนอกในระดับ "ดีเยี่ยม" ทั้ง 3 มาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กทั้งหมด ซึ่งไม่สอดคล้องกับเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา รวมถึงนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย, 2567)

จากสภาพปัญหาการบริหารเทคโนโลยีเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ขาดระบบเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบและครบถ้วน ส่งผลให้โรงเรียนไม่มีข้อมูลที่เพียงพอในการรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีการประเมินคุณภาพภายนอกที่ครูและบุคลากรต้องเร่งรวบรวมข้อมูลย้อนหลังและจัดเตรียมหลักฐานเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งอาจทำให้ข้อมูล ร่องรอยหลักฐานไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและด้วยจำนวนบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก การประกันคุณภาพการศึกษาจึงสร้างภาระหนักให้แก่ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ปัญหานี้สะท้อนถึงข้อจำกัดในหลายมิติ ได้แก่ การขาดระบบบริหารจัดการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา การขาดทรัพยากรที่เพียงพอ และจากสภาพปัญหาการบริหารระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนายกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญที่จะพัฒนาระบบ

การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เนื่องด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ 1) จัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษา 2) จัดเก็บประมวลผล และนำข้อมูลมาใช้อย่างสะดวก รวดเร็ว และแม่นยำ 3) ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน 4) ระบบการประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็ง ยั่งยืน เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการได้ถูกต้องและประหยัดค่าใช้จ่าย 5) สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร 6) ติดตามประเมินผลของงานประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างเป็นระบบ 7) สามารถรายงานข้อมูลสารสนเทศต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชนได้ ดังนั้น การนำระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานด้านการประกันคุณภาพ การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมักมีข้อจำกัดด้าน ทรัพยากรและบุคลากร (Laudon, 2018)

ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
2. เพื่อสร้างและประเมินระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) พื้นที่วิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัย ออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

1.1 ศึกษาองค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย

แหล่งข้อมูล

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสังเคราะห์เอกสาร ดำเนินการสร้างจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นสำหรับการสังเคราะห์เอกสารและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระและตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของประเด็นศึกษา นำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป ซึ่งเป็นแบบสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร และฐานข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปสาระสำคัญเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิจัยและสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1.2 ศึกษาองค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารโรงเรียน ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษา และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านวิชาการระดับอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายหรือผู้มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิระดับอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ได้แก่ เอกสารประกอบการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาองค์ประกอบของระบบ โดยได้ดำเนินการสร้างจากการศึกษาเอกสาร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Item of objective Congruence : IOC) ใช้เกณฑ์ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและประเมินระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

2.1 สร้างระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ผลการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1.1 การสังเคราะห์เอกสาร และจากขั้นตอนที่ 1.2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสรุปลงค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา มีทั้งหมด 4 ประเด็น ประกอบด้วย ประเด็นที่ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) 2) กระบวนการ (Process) 3) ผลลัพธ์ (Outcome) และประเด็นที่ 4) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสรุปลงค์ประกอบของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายมาสังเคราะห์ผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1.1 และ 1.2

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำไปสร้างระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

2.2 ประเมินระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในการประเมินระบบ ผู้วิจัยประเมินคุณภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้มีความรู้เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการนำระบบไปใช้ จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นในขั้นที่ 2.1 มาสร้างเป็นแบบประเมินในลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Item of objective Congruence : IOC) ใช้เกณฑ์ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อประสานงานขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลข้างต้น เพื่อประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของระบบ จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล พร้อมทั้งแบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านช่องทางออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของระบบระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้มีเกณฑ์ผ่านการประเมินคือรูปแบบจะต้องมีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะต้องมีค่าไม่เกิน 1.00

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย องค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ (Outcome) องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

2. ผลการสร้างและประเมินระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย

2.1 ผลการสร้างระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย ประกอบด้วยทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ (Outcome) องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา มี 4 ปัจจัย ประกอบไปด้วย

1) ปัจจัยด้านผู้บริหารและครู 1.1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คือ ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ และภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลง 1.2) ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารงานประกันคุณภาพ 1.3) ทักษะคติและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและครูเชิงบวกต่อการใช้เทคโนโลยี 1.4) แรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครู

2) ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ 2.1) โครงสร้างการบริหารงานประกันคุณภาพที่ชัดเจน 2.2) แผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 2.3) จุดเน้นของสถานศึกษา กลยุทธ์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในการใช้เทคโนโลยี 2.4) วัฒนธรรมองค์กรด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศแทนการใช้กระดาษ 2.5) การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย

3) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ความเพียงพอ และความพร้อมของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี เช่นคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์

4) ปัจจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือ 4.1) ความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภายนอก และความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดหาเทคโนโลยี 4.2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีให้แก่ ผู้บริหาร และครู

5) ปัจจัยด้านมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ มาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการประกันคุณภาพภายนอก

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของเดมมิ่งซึ่งเป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับและถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย จากการศึกษาองค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า กระบวนการ ประกอบด้วย

1) การวางแผน 1.1) ประชุมวางแผน สํารวจความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 1.2) กำหนดรูปแบบในการใช้เทคโนโลยีและฐานข้อมูลหลักของสถานศึกษา 1.3) จัดทำคู่มือ/แนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา 1.4) ทบทวนมาตรฐานและเป้าหมายการดำเนินงาน โดยการทบทวนและปรับเปลี่ยนเป้าหมายการศึกษาที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น 1.5) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาและผู้ดูแลระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา 1.6) จัดทำปฏิทินงานประกันคุณภาพการศึกษาแผนกิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงาน 1.7) สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูและบุคลากรเกี่ยวมาตรฐาน/ค่าเป้าหมายของตัวชี้วัด โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 1.8) จัดหาอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่จำเป็น และพัฒนาระบบฐานข้อมูลหรือแพลตฟอร์มที่รองรับการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

2) การดำเนินการตามแผน 2.1) รวบรวมและตรวจสอบข้อมูล 2.1.1) ประชุมวางแผนเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและร่วมกันศึกษามาตรฐานการศึกษา 2.1.2) กำหนดพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลไว้ใน Google Drive 2.1.3) กำหนดวิธีการ เครื่องมือ รายการ และแหล่งข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2.1.4) กำหนดผู้รับผิดชอบรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดในแต่ละมาตรฐาน 2.1.5) กำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2.1.6) รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ บน Drive และ Google site ของงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ ประกาศค่ามาตรฐาน/ค่าเป้าหมาย และคำสั่งแต่งตั้ง 2.1.7) ดำเนินการเก็บรวบรวมผลงานรางวัลโดยแยกเป็นผลงานนักเรียน ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษา และข้อมูลตามมาตรฐานที่สถานศึกษาและสมศ. กำหนดไว้ใน Google Drive ซึ่งสามารถรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ DMC Sgs E-School OBEC Asset E-Budget O-NET 2.1.8) คณะกรรมการ/ผู้รับผิดชอบ/หัวหน้างานประกันตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวม 2.1.9) รายงานผลการตรวจสอบให้ผู้รับผิดชอบได้รับทราบ 2.2) การประมวลผล วิเคราะห์และนำเสนอผลของข้อมูลสารสนเทศ 2.2.1) จัดกลุ่มและจำแนกข้อมูลสารสนเทศตามลักษณะและประเภท โดยดำเนินการจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับ และการแจกแจงข้อมูลอย่างเป็นระบบในขั้นนี้สามารถใช้ AI ช่วยเรียบเรียง จัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับ และการแจกแจงข้อมูลอย่าง และการเรียบเรียงความเรียง 2.2.2) ประมวลผลสรุปจำนวน/ระดับของผลงานรางวัลที่ได้รับโดยแยกเป็นผลงานผู้เรียน ผลงานครู ผลงาน

ผู้บริหาร และผลงานของสถานศึกษา 2.2.3) วิเคราะห์ข้อมูลตามตัวชี้วัด โดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ผ่านโปรแกรม Excel หรือ Google Sheet ได้แก่ ค่าร้อยละ อัตราส่วน สัดส่วน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หรือการแจกแจงความถี่ 2.2.4) วิเคราะห์และแปลผลให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ มีคุณภาพตรงตามสภาพมาตรฐานของสถานศึกษา 2.2.5) นำเสนอสารสนเทศในรูปแบบของตาราง แผนภาพ กราฟ หรือการบรรยายเป็นความเรียง 2.2.6) นำเสนอผลงานรางวัลบนเว็บไซต์ของสถานศึกษา และบน Google Site งานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 2.3) การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ 2.3.1) กำหนดพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบน Google Drive หรือ Google Site 2.3.2) จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเป็นแฟ้มอิเล็กทรอนิกส์ บน Google Drive 2.3.3) จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไว้เป็นหมวดหมู่ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ชัดเจน คำนึงถึงระบบของการค้นหาให้สะดวก รวดเร็ว 2.3.4) จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศด้านผลงานรางวัลของผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษา Best Practice และนวัตกรรมของสถานศึกษา 2.3.5) จัดการความเป็นส่วนตัวของข้อมูลสารสนเทศ ปกป้องข้อมูลที่สำคัญเพื่อความปลอดภัยในการเข้าถึง และ 2.4) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ 2.4.1) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน 2.4.2) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่จัดเก็บไว้ตามโครงสร้างรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ดังนี้ ส่วนที่ 1 บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ส่วนที่ 2 รายละเอียดผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ส่วนที่ 3 สรุปผล/จุดเด่น/จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนที่ 4 ความโดดเด่น/จุดเน้นของสถานศึกษา และส่วนที่ 5 ภาคผนวก 2.4.3) รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ในระบบ e-SAR ทุกปีการศึกษา 2.4.4) พัฒนาเป็นนวัตกรรม (Innovation) หรือแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา (Best Practice) โดยพิจารณาจากข้อมูลสารสนเทศของ ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดหรือผลงานรางวัลที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องและเป็นที่ยอมรับ 2.4.5) บริการสารสนเทศให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) การกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล 3.1) วางแผนการติดตามผลการดำเนินการระดับสถานศึกษาตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา 3.2) ประชุมสร้างความเข้าใจ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และประเด็นของการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินอย่างชัดเจน 3.3) แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตาม ตรวจสอบ ร่องรอยหลักฐานการดำเนินงานทั้งหมดในภาพรวม เปรียบเทียบกับเป้าหมาย 3.4) กำหนดปฏิทินการกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 3.5) สร้างเครื่องมือสำหรับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3.6) ดำเนินการติดตามตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง 3.7) ตรวจสอบระบบเทคโนโลยีของสถานศึกษา ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่องเพื่อซ่อมแซม บำรุงรักษาให้พร้อมต่อการใช้งานเสมอ 3.8) คณะกรรมการประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน 3.9) รายงานผลการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และผลการประเมินผล โดยระบุกิจกรรม

ที่สำเร็จอย่างน่าพอใจ รวมถึงประเด็นที่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายต่อผู้บริหารและคณะครูได้รับทราบ 3.10) กำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานซ้ำเพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนานำไปสู่ความก้าวหน้าและประสิทธิภาพในระยะยาว

4) การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา 4.1) ทบทวนการปฏิบัติงานเพื่อระบุจุดแข็งและจุดที่ควรปรับปรุง พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงระบบให้ทันสมัย 4.2) พัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับครูอย่างต่อเนื่อง พร้อมสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ PLC เป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรและเสริมสร้างการทำงานร่วมกัน 4.3) พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศให้ใช้งานได้สะดวก 4.4) จัดทำรายงานประจำปีได้อย่างเหมาะสมเข้าใจง่าย ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ นำผลการประเมินด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษามาใช้ในการกำหนดแผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เผยแพร่ผลงานผ่านช่องทางที่หลากหลาย 4.5) นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ และรับรองผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

1. คุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ 1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1.2) ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน 1.3) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และ 1.4) ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

2. สถานศึกษามีระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพรองรับการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) รองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.)

3. สถานศึกษามีผลการประเมินตนเองในแต่ละมาตรฐานสูงขึ้นและผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นแบบอย่างได้

4. สถานศึกษาได้รับความเชื่อมั่นจากนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับทั้งหมด 5 ประการ ประกอบด้วย

1) ศักยภาพ/จุดแข็ง การสะท้อนจุดแข็งเป็นการแสดงออกถึงความสำเร็จและสิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี โดยการระบุจุดแข็งนี้จะช่วยให้สถานศึกษาทราบถึงศักยภาพที่ควรรักษาและต่อยอดซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) จุดที่ควรพัฒนาและสาเหตุของปัญหา การระบุจุดอ่อนช่วยให้สถานศึกษาทราบถึงข้อบกพร่องหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไข โดยการวิเคราะห์จุดอ่อน และการระบุสาเหตุของปัญหาช่วยให้เข้าใจถึงต้นตอของปัญหาหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การแก้ไขและปรับปรุงเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง โดยไม่แก้ปัญหามิติดจุด

3) แนวทางการปรับปรุง แก้ไข และเงื่อนไขของความสำเร็จ การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขและปรับปรุงคือการเสนอแนะวิธีการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพื่อแก้ไขจุดอ่อนหรือปรับปรุงกระบวนการต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมทั้งการระบุเงื่อนไขของ

ความสำเร็จช่วยให้สถานศึกษาทราบถึงปัจจัยที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมาย เช่น ทรัพยากร บุคลากร หรือแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินงาน

4) ยกระดับคุณภาพ และสร้างนวัตกรรม การยกระดับคุณภาพและการสร้างนวัตกรรม เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น โดยการสร้างสิ่งใหม่ๆ หรือการพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่ดีขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป

5) รายการความเสี่ยงสำคัญในอนาคต การระบุความเสี่ยงสำคัญในอนาคตช่วยให้สถานศึกษาทราบถึงปัญหาหรือความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้สามารถเตรียมการรับมือและป้องกันความเสี่ยงเหล่านั้นได้ก่อนที่จะเกิดขึ้น

2.2 ผลการประเมินมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้ของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า มาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=4.70, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน= 0.31) และมาตรฐานความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=4.76, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน= 0.32)

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้ของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วน	
		เบี่ยงเบน	แปรผล
		มาตรฐาน	
1. มาตรฐานความถูกต้อง	4.70	0.31	มากที่สุด
2. มาตรฐานความเป็นไปได้	4.76	0.32	มากที่สุด
รวม	4.73	0.26	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาองค์ประกอบของระบบ พบว่า ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และข้อมูลย้อนกลับ โดยในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดของปัจจัยและกระบวนการที่ส่งผลกระทบต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาดังแสดงในการสรุปผลการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้ทฤษฎี

ระบบเป็นพื้นฐานในการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Ludwig von Bertalanffy (1968) ที่ได้นำเสนอองค์ประกอบของระบบโดยประยุกต์ทฤษฎีระบบทั่วไป (General System Theory) เข้ากับทฤษฎีการสื่อสารและการควบคุม (Theory of Communication and Control) ซึ่งแสดงองค์ประกอบของระบบไว้ 4 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Outcome) และข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) จากแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีระบบรวมกับการสังเคราะห์เอกสารอื่น ๆ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบของระบบที่สมบูรณ์และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce, & Weil (2000) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนแรกของการพัฒนารูปแบบหรือนวัตกรรม คือการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการนำมาพัฒนา

2. จากการสร้างระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ซึ่งมาจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารและครู 1.1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คือ ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ และภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลง 1.2) ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารงานประกันคุณภาพ 1.3) ทักษะคิดและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและครูเชิงบวกต่อการใช้เทคโนโลยี 1.4) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครู 2) ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ 2.1) โครงสร้างการบริหารงานประกันคุณภาพที่ชัดเจน 2.2) แผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 2.3) จุดเน้นของสถานศึกษา กลยุทธ์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในการใช้เทคโนโลยี 2.4) วัฒนธรรมองค์กรด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศแทนการใช้กระดาษ 2.5) การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย 3) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 4) ปัจจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือ 4.1) ความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานภายนอก และความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดหาเทคโนโลยี 4.2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีให้แก่ ผู้บริหาร และครู 5) ปัจจัยด้านมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ มาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการประกันคุณภาพภายนอกสอดคล้องกับเอกสารจากนักการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญในประเด็นด้านการบริหารจัดการและบุคลากรเป็นอันดับแรก และสอดคล้องกับที่อุไร จุ้ยกำจร (2561) ได้นิยามปัจจัยความสำเร็จของการประกันคุณภาพสถานศึกษาไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา คือสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ความเข้าใจ แรงจูงใจ ทักษะคิด การมีส่วนร่วม โครงสร้างองค์กร นโยบายและแผนงาน วัฒนธรรมองค์กร การสื่อสารภายในหน่วยงานและความพร้อมของทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ ซึ่งมาจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 1.1) ประชุมวางแผน สสำรวจความพร้อมด้านบุคลากร

งบประมาณ ทรัพยากร เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 1.2) กำหนดรูปแบบในการใช้เทคโนโลยีและฐานข้อมูลหลักของสถานศึกษา 1.3) จัดทำคู่มือ/แนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา 1.4) ทบทวนมาตรฐานและเป้าหมายการดำเนินงาน โดยการทบทวนและปรับเปลี่ยนเป้าหมายการศึกษาที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น 1.5) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาและผู้ดูแลระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา 1.6) จัดทำปฏิทินงานประกันคุณภาพการศึกษาแผนกิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงาน 1.7) สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูและบุคลากรเกี่ยวมาตรฐาน/ค่าเป้าหมาย ของตัวชี้วัด โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 1.8) จัดหาอุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่จำเป็น และพัฒนาระบบฐานข้อมูลหรือแพลตฟอร์มที่รองรับการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล 2) การดำเนินการตามแผน 2.1) รวบรวมและตรวจสอบข้อมูล 2.2) การประมวลผล วิเคราะห์และนำเสนอผลของข้อมูลสารสนเทศ 2.3) การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และ 2.4) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ 3) การกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผล 3.1) วางแผนการติดตามผลการดำเนินการระดับสถานศึกษาตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา 3.2) ประชุมสร้างความเข้าใจ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และประเด็นของการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินอย่างชัดเจน 3.3) แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตาม ตรวจสอบ ร่องรอยหลักฐานการดำเนินงานทั้งหมดในภาพรวมเปรียบเทียบกับเป้าหมาย 3.4) กำหนดปฏิทินการกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 3.5) สร้างเครื่องมือสำหรับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3.6) ดำเนินการติดตามตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง 3.7) ตรวจสอบระบบเทคโนโลยีของสถานศึกษาทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่องเพื่อซ่อมแซม บำรุงรักษาให้พร้อมต่อการใช้งานเสมอ 3.8) คณะกรรมการประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน 3.9) รายงานผลการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และผลการประเมินผล โดยระบุกิจกรรมที่สำเร็จอย่างน่าพอใจ รวมถึงประเด็นที่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายต่อผู้บริหารและคณะครูได้รับทราบ 3.10) กำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานซ้ำ เพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนานำไปสู่ความก้าวหน้าและประสิทธิภาพในระยะยาว และ4) การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา 4.1) ทบทวนการปฏิบัติงานเพื่อระบุจุดแข็งและจุดที่ควรปรับปรุง พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงระบบให้ทันสมัย 4.2) พัฒนาคำแนะนำความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับครูอย่างต่อเนื่อง พร้อมสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ PLC เป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรและเสริมสร้างการทำงานร่วมกัน 4.3) พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศให้ใช้งานได้สะดวก 4.4) จัดทำรายงานประจำปี ได้อย่างเหมาะสม เข้าใจง่าย ทั้งเชิงปริมาณ คุณภาพ และนำผลการประเมินด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษามาใช้ในการกำหนดแผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เผยแพร่ผลงานผ่านช่องทางที่หลากหลาย 4.5) นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ และรับรองผลการประกันคุณภาพภายในของ

สถานศึกษา ซึ่งกระบวนการของระบบสอดคล้องกับเรื่องฤทธิ์ เกษสุวรรณ (2545) ที่ได้นำเสนอว่าการจัดการคุณภาพที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) เช่นเดียวกับ สุวดี อุปปินใจ (2566) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติงานตามกระบวนการ APDCA เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อการส่งเสริมและกำกับติดตามการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้พัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ ซึ่งมาจากการสังเคราะห์เอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษามีฐานข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพรองรับการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา และความเชื่อมั่นของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2554) ที่กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาที่มีระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบถูกต้องสมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน สามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้ตลอดเวลาจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ตามระบบการประกันคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารและจัดการการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก

องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับทั้งหมด 5 ประการได้แก่ 1) ศักยภาพ/จุดแข็ง 2) จุดที่ควรพัฒนาและสาเหตุของปัญหา 3) แนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และปัจจัยความสำเร็จ 4) ยกระดับคุณภาพและสร้างนวัตกรรม และ 5) ความเสี่ยงสำคัญในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2544) กล่าวถึงข้อมูลย้อนกลับของการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ว่า เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดแข็ง จุดอ่อนของสถานศึกษา เงื่อนไขของความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา และไพศาล สุวรรณน้อย (2561) ได้เน้นย้ำถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ผู้ประเมินพูดคุยปรึกษาหารือกับผู้รับการประเมิน โดยเน้นการให้ข้อเสนอแนะที่ตรงกับสภาพปัญหาหรือจุดอ่อนที่ได้จากการประเมินและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การให้ข้อมูลย้อนกลับควรเป็นการดำเนินการที่สร้างแรงจูงใจในเชิงบวกในลักษณะของการวิจารณ์ที่สร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาทั้งในระยะยาวและระยะสั้น

3. จากการประเมินองค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย ผลการประเมินมาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด และมาตรฐานความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย ใช้วิธีการที่หลากหลายเป็นระบบเชื่อถือได้ ทั้งจากการสังเคราะห์เอกสารของนักการศึกษาท่านต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งล้วนแต่เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้ให้ข้อเสนอแนะมาอย่างเป็นขั้นตอนและถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce, & Weil (2000) ที่

ได้กล่าวถึง การพัฒนานวัตกรรมที่จำเป็นต้องมีการประเมินรูปแบบ ซึ่งขั้นตอนทดสอบความมีประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่สร้างขึ้น เช่นเดียวกับ Maduas, Scriven, & Stufflebeam (1983) ได้เสนอมาตรฐานในการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ดังนี้ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ เป็นลักษณะการประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงและมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ เป็นลักษณะการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหาร ครู หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นสำคัญ ๆ ของระบบที่ได้พัฒนาขึ้น และนำมาเปรียบเทียบกับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่กำลังดำเนินการในปัจจุบันเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง และโอกาสที่เป็นไปได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโรงเรียนในระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนสามารถบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

2. สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการศึกษาบริบทและปัจจัยนำเข้าของระบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ คือ ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญ คือ องค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยควรให้ความสำคัญกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และข้อมูลย้อนกลับ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

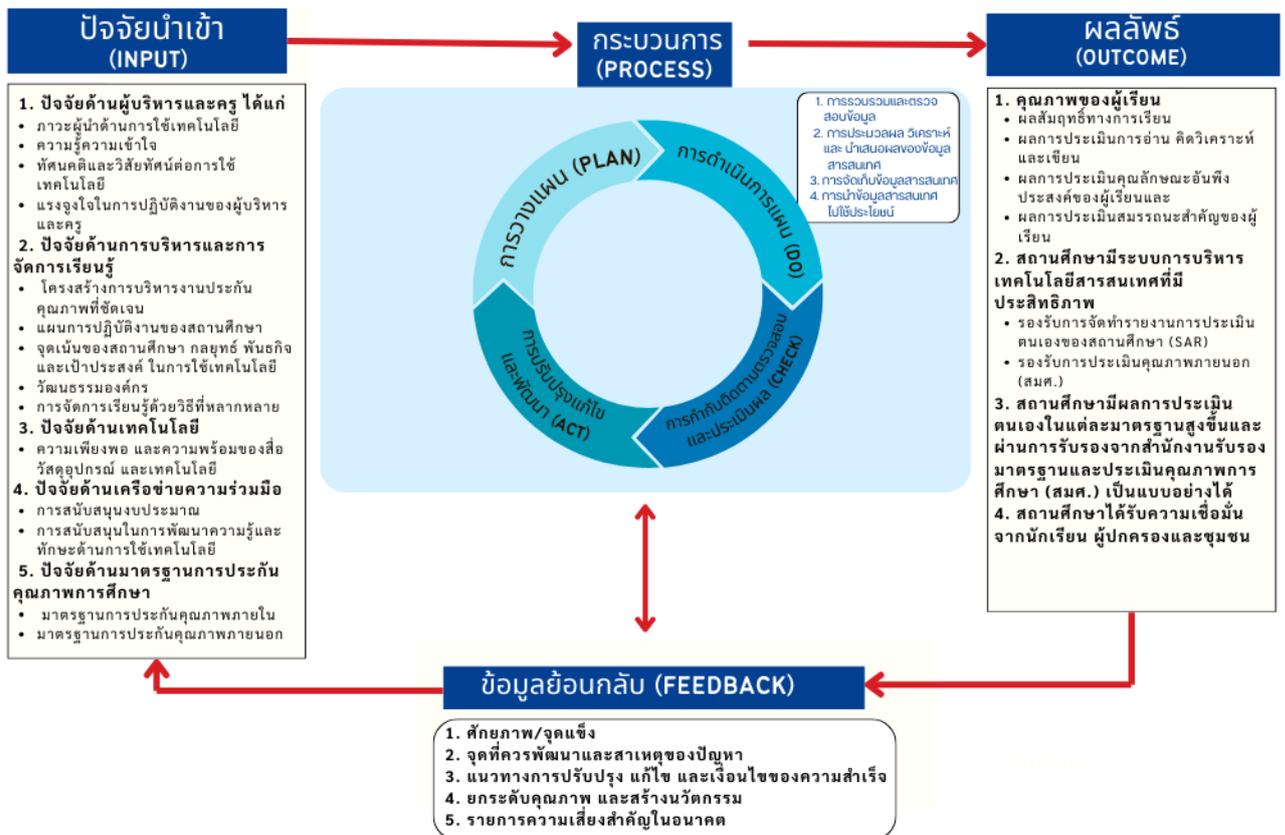
2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศติดตามการใช้ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

2.2 ควรมีการศึกษาโดยเปรียบเทียบสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการใช้ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษากับสถานศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

องค์ความรู้ใหม่

ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ (Outcome) องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) นำเสนอด้งภาพที่ 1 นี้

**ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย**

ภาพที่ 1 ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2554*. สำนักทดสอบการศึกษา.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2561). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL)*. สืบค้นจาก <https://ph.kku.ac.th/thai/images/file/km/pbl-he-58-1.pdf>
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษา. สืบค้นจาก https://qm.kku.ac.th/journal/vol2_1/vol2_1_004.pdf
- เรืองฤทธิ์ เกษสุวรรณ. (2545). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวดี อุปปินใจ และคณะฯ (2566). *รูปแบบการส่งเสริม กำกับ และติดตามการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้พัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. (2566). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. (2567). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.*
- อุไร จุ้ยกำจร. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะ/วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- อังคณา ศรีทิพย์ศักดิ์ (2565). *แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตกลุ่มดอยอินทนนท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 16(3), 134-140.*
- Banathy, B. H. (1968). *Instructional system*. Belmont, CA: Fearon.
- Biggs, J. B., & Others. (1980). *The process of learning*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Eisner, E. W. (1976). *Educational connoisseurship and criticism: Their form and functions in educational evaluation. Journal of Aesthetic Education, 10(3/4), 135-150.*
- Gilgun, J. F. (2012). *Reflexivity and Qualitative Research. Current Issue in Qualitative Research, 1(2), 1-8.*
- Joyce, B. & Weil, M. (2000). *Model of Teaching. (5th ed.)*. Allyn and Bacon.
- Laudon, J. P. (2018). *Management Information Systems: Managing the Digital Firm (15th ed.)*. Pearson.

- Luhmann, N. (1984). *Soziale Systeme: Grundriß einer allgemeinen Theorie* [Social systems: Outline of a general theory]. Suhrkamp.
- Madaus, G. F., Scriven, M., & Stufflebeam, D. L. (Eds.). (1983). *Evaluation models: Viewpoints on educational and human services evaluation*. Kluwer-Nijhoff.
- Von Bertalanffy, L. (1968). *General system theory: Foundations, development, applications*. George Braziller.

*ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

The relationship between digital leadership of school administrators and the
management of technology learning resources in schools under
Phitsanulok primary educational service area office 1

พรรณนิภา เนื้อสีจัน^{1*} ทศนะ ศรีปัดตา²

Phannipha Nueasechan¹ Tussana Siputta²

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

²Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

*Corresponding author e-mail: phanniphan66@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน และครูจำนวน 284 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของตำแหน่งทางการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล รองลงมา คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมเชิงดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ทางดิจิทัล 2) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติตามแผน รองลงมา คือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัล

* Received: 29 March 2025, Revised: 19 April 2025, Accepted: 23 April 2025

ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล; การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้; เทคโนโลยีในสถานศึกษา

ABSTRACT

This study aimed to examine: 1) digital leadership of school administrators, 2) technology learning resource management in schools, and 3) the relationship between administrators' digital leadership and technology learning resource management in schools under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1. The sample comprised 22 school administrators and 284 teachers, totaling 306 participants selected through stratified random sampling proportional to educational positions. Data were collected using a 5-point Likert scale questionnaire with overall reliability of 0.96. Statistical analyses included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation coefficient. The findings revealed: 1) School administrators' digital leadership was at a high level overall. By dimension, digital communication ranked highest, followed by digital culture creation, while digital knowledge ranked lowest. 2) Technology learning resource management in schools was at a high level overall. By dimension, plan implementation ranked highest, followed by improvement and correction, while computer equipment systems ranked lowest. 3) A significantly positive high-level correlation ($p < .01$) existed between administrators' digital leadership and technology learning resource management in schools under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1.

Keywords: Digital Leadership, Learning Resource Management, Technology in Education Institutions

บทนำ

ในยุคปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านนวัตกรรมต่างๆ การจัดการศึกษาจึงมีความจำเป็นในการที่จะทำให้มนุษย์เป็นผู้ที่มีความรู้ ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กล่าวถึง กรอบและทิศทางของแผนการศึกษา ที่ต้องการให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา พัฒนาคอนให้มีโอกาสเท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษาที่ดี นอกจากนี้ ต้องพัฒนาคอนให้มีความสามารถหรือสมรรถนะ ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานพร้อมในการพัฒนาประเทศ แนวคิดหลักประการหนึ่งคือ การศึกษาควรเปิดให้ทุกคนเข้าถึงได้ ตามหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียม รูปแบบของการศึกษาทั่วไปที่ทุกคนควรจะได้รับอย่างเท่าเทียมกัน (Inclusive Education) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) ที่เป็นแนวทางการคิดที่ช่วยให้ทุกคนทำงานร่วมกันโดยสามารถเรียนรู้และเติบโต โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของสังคม (All for

Education) และมีเป้าหมายการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development Goals) เช่น คุณภาพ ในทุกช่วงวัยของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรของประเทศ การกระจายรายได้ที่ ยังคงมีความเหลื่อมล้ำ ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยการนำกรอบยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นกรอบแนวคิด สำคัญ ทำให้การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ มีวิสัยทัศน์ที่ดี โดยให้คนไทยทุกคนต้องได้รับ การศึกษาและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มีคุณภาพและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความก้าวหน้าและอุปสรรค ขององค์กรการศึกษา หากในสถานศึกษานั้นมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการนำเทคโนโลยี ดิจิทัลมาปรับใช้ในการบริหารจะมีศักยภาพในการแข่งขันที่สูงขึ้น ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ อย่างมั่นคงและต่อเนื่อง การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องสอดคล้องกับทิศทางของการ เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างเหมาะสม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรและสังคมในยุค ดิจิทัล (จันทนา แสนสุข, 2559) สอดคล้องกับ ผลการวิจัยที่พบว่า ความสำเร็จของการเป็นองค์กรแห่ง นวัตกรรมขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ (leadership) องค์กรที่จะประสบความสำเร็จในอนาคตจะต้องเป็น องค์กรที่สามารถทำให้บุคลากรในองค์กรมีความผูกพันและความรับผิดชอบต่อองค์กร ส่งเสริมให้ บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรม และให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และเข้าใจเชิงระบบ โดยมีการกำหนดทิศทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ที่ชัดเจนภายใต้โครงสร้างขององค์กรที่ ยืดหยุ่น ซึ่งปัจจัยที่จะนำมาสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมที่มีประสบความสำเร็จในสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั้น จำเป็นต้องมีผู้นำที่เป็นต้นแบบที่ดี ที่พร้อมจะผลักดันและสนับสนุนทุก การเปลี่ยนแปลง (วัฒนชัย ศิริกาญ, 2560) ดังนั้น ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาควร ประกอบด้วยความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการเรียนการสอนและการ บริหารงานในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และมีบทบาทสำคัญใน การกระตุ้นให้ครูและบุคลากรนำเทคโนโลยีมาผสมผสานเข้ากับกระบวนการศึกษาและการปฏิบัติงานภายใน สถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับบริบท รวมถึงตอบสนองต่อความต้องการใช้งานของผู้เรียน ครู และผู้ที่ เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังต้องส่งเสริมให้ทั้งครูและนักเรียนมีความเชื่อมั่นและทักษะในการใช้เทคโนโลยีให้เกิด ประโยชน์สูงสุดและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรอบรู้เท่าทันสื่อ โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการใช้ สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ผู้บริหารต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรม องค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ใส่ใจเรื่องของศาสตร์การสอนที่เหมาะสม (ดาวรรุวรรณ ถวิลการ, 2564)

การบริหารจัดการและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยี ถือได้ว่าเป็นภารกิจที่โรงเรียนต้อง รับผิดชอบโดยเริ่มจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้ง บุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับและติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหา แหล่งเรียนรู้ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิด ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม มีความเข้าใจบทเรียนดีขึ้นและมีความสุขในการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนในการบริหารจัดการ มีการแสดงทัศนะหลักการดำเนินงานที่ชัดเจน กระจายอำนาจสู่การปฏิบัติงานในการตัดสินใจ มีความเป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดี มีการจูงใจและกระตุ้นบุคลากรให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ (ปรีชา บุญอินทร์, 2562) สอดคล้องกับ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมนั้นเป็นหน้าที่ของทุกๆ ฝ่ายที่จะต้องร่วมมือกัน ซึ่งผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการดำเนินการ คือ ผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการวางแผน ตรวจสอบ ติดตาม และแก้ไขปัญหาต่างๆ แต่สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีการวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาไม่ครอบคลุมทั้งระบบ ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ การบริหารงานยังขาดประสิทธิภาพ การใช้แหล่งเรียนรู้ของครูและนักเรียนยังไม่มี ความต่อเนื่องขาดการติดตามและการประเมินผล ซึ่งส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (ปารีชาติ รัมโพธิ์ภักดิ์, 2558)

การบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษานั้นถือว่าเป็นนโยบายที่สำคัญของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ต้องดำเนินการตามนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) การเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล คือ 1) จัดหาเครื่องมือพร้อมอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการเรียนรู้ 2) จัดหาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของสถานศึกษา 3) พัฒนาส่งเสริมและขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ผู้เรียนทุกที่ทุกเวลา แต่จากรายงานผลการปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความเป็นผู้นำด้านดิจิทัลในการกำหนดแนวทางและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีภายในสถานศึกษา โดยยังไม่มี การวางแผนที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาโครงการหรือมาตรการสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการอบรมและพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล นอกจากนี้ยังขาดการแต่งตั้งบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีให้เข้ามา มีบทบาทสำคัญในการจัดทำแผนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษา และ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน ส่งผลให้แหล่งเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยีในสถานศึกษายังไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2567) สอดคล้องกับ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กล่าวว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล มีแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล มีวิสัยทัศน์ในการวางแผนการจัดการที่ดี ให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนตามรูปแบบของ PDCA ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาองค์ความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีในเพื่อสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ (กัญเกียรติ สีแดงดา, 2563)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยมุ่งหวังให้ผลการศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงสนับสนุนครูในการใช้แหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

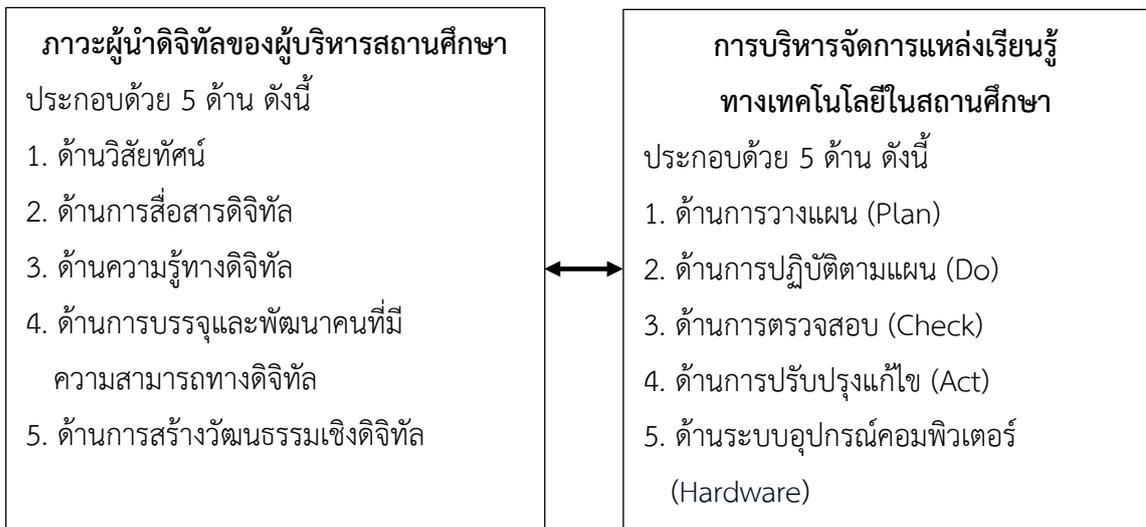
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,427 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 101 คน และครู จำนวน 1,326 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน และครู จำนวน 284 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของตำแหน่งทางการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 คน

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ 1

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัด สพป.พิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวนข้อคำถาม 21 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวนข้อคำถาม 24 ข้อ

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถาม มีขั้นตอน ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา

4.2 สังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัล และการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา

4.3 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.4 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.5 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00

4.6 นำแบบสอบถามไปทดลอง (try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัด สพป.พิษณุโลก เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

4.7 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัด สพป.พิษณุโลก เขต 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถาม ถึงสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัด สพป.พิษณุโลก เขต 1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ได้มีการกำหนดระยะเวลาสำหรับการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปตามแผนที่วางไว้

5.3 ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 306 ฉบับ ได้รับฉบับที่สมบูรณ์กลับคืน จำนวน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของแบบสอบถาม ก่อนนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังนี้

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และร้อยละ

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดระดับคะแนนตามเกณฑ์ 5 ระดับ จากนั้นดำเนินการบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ 5 ระดับ จากนั้นดำเนินการบันทึกและวิเคราะห์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.4 วิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเพื่อแปลความหมายของข้อมูล

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตามระดับการศึกษา ตำแหน่งทางการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ข้อ	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1	ระดับการศึกษา		
	ปริญญาตรี	208	67.97
	ปริญญาโท	90	29.41
	ปริญญาเอก	8	2.62
	รวม	306	100.00
2	ตำแหน่งทางการศึกษา		
	ผู้บริหารสถานศึกษา	22	7.19
	ครูผู้สอน	284	92.81
	รวม	306	100.00
3	ประสบการณ์การทำงาน		
	น้อยกว่า 5 ปี	147	48.04
	5 – 10 ปี	112	36.60
	มากกว่า 10 ปี	47	15.36
	รวม	306	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 67.97 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 92.81 และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.04

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวม

ด้านที่	ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 306		แปลผล	อันดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ด้านวิสัยทัศน์	4.26	0.39	มาก	4
2	ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.33	0.45	มาก	1
3	ด้านความรู้ทางดิจิทัล	4.21	0.58	มาก	5
4	ด้านการบรรจุและพัฒนาคนที่มี ความสามารถทางดิจิทัล	4.27	0.51	มาก	3
5	ด้านการสร้างวัฒนธรรมเชิงดิจิทัล	4.31	0.35	มาก	2
รวม		4.27	0.39	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมเชิงดิจิทัล ($\bar{X} = 4.31$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ทางดิจิทัล ($\bar{X} = 4.21$)

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวม

ด้านที่	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา	n = 306		แปลผล	อันดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ด้านการวางแผน (Plan)	4.23	0.54	มาก	3
2	ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do)	4.30	0.60	มาก	1
3	ด้านการตรวจสอบ (Check)	4.13	0.55	มาก	4
4	ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act)	4.23	0.58	มาก	2
5	ด้านระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (Hardware)	4.10	0.55	มาก	5
รวม		4.20	0.51	มาก	

จากตาราง 3 พบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา คือ

ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) ($\bar{X} = 4.23$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (Hardware) ($\bar{X} = 4.10$)

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา(X)	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา					การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษาในภาพรวม (Yรวม)
	ด้านการวางแผน (Y1)	ด้านการปฏิบัติตามแผน (Y2)	ด้านการตรวจสอบ (Y3)	ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Y4)	ด้านระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (Y5)	
ด้านวิสัยทัศน์ (X1)	.635**	.512**	.659**	.485**	.521**	.623**
ด้านการสื่อสารดิจิทัล (X2)	.461**	.567**	.530**	.565**	.706**	.629**
ด้านความรู้ทางดิจิทัล (X3)	.629**	.667**	.812**	.758**	.746**	.803**
ด้านการบรรจุและพัฒนาคนที่มี ความสามารถทางดิจิทัล (X4)	.832**	.758**	.894**	.846**	.662**	.887**
ด้านการสร้างวัฒนธรรมเชิงดิจิทัล (X5)	.673**	.727**	.705**	.768**	.798**	.817**
ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษาในภาพรวม (Xรวม)	.768**	.770**	.867**	.822**	.815**	.898**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.898^{**}$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการบรรจุและพัฒนาคนที่มีความสามารถทางดิจิทัล ($r = 0.887^{**}$)

อภิปรายผล

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ทางดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.พิษณุโลก เขต 1 ได้บริหารงานภายใต้ภาวะการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ส่งผลให้ต้องมีการจัดการศึกษาที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร การนำมาใช้ในการจัดการศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยมากขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับปรุงโครงสร้างระบบ พัฒนาองค์ความรู้ใหม่จากองค์ความรู้เดิมที่มีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2566) ที่อ้างถึงในงานของ พรวิภา เขยกลิ่น ซึ่งให้แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ด้านดิจิทัลไว้ว่า ในยุคดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการพระราชรัษฎของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนในการยกระดับคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องแสดงศักยภาพในการบริหารและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งนอกจากจะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในชุมชนแล้ว ยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ สุขญา โภมลวานิช (2563) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีระดับความสามารถด้านความรู้ดิจิทัลในระดับมาก

2. ผลการวิจัยการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัด สพป.พิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (Hardware) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งในสังกัด สพป.พิษณุโลก เขต 1 นั้นแตกต่างกันในเรื่องของจำนวนนักเรียน งบประมาณของสถานศึกษาที่มีค่อนข้างจำกัด ผู้บริหารจึงต้องเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ของแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ทันสมัย มีความสะดวกในการเข้าถึงระบบเครือข่าย มีการจัดหาอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูงให้ครอบคลุมการใช้งาน วัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือ รวมถึงระบบปฏิบัติการ ระบบการประมวลผล หน่วยจัดเก็บข้อมูล ระบบออนไลน์ต่างๆ ให้มีสภาพพร้อมใช้เสมอ การจัดอบรมพัฒนาความรู้ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญใน

เรื่องการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตไร้สาย เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่และสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรเกียรติ์ งามเลิศ, (2558) ได้กล่าวเกี่ยวกับระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในมุมมองของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยระบุว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกด้านการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ บุคลากร หรือวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้ยังต้องมีการควบคุม กำกับ ติดตามการดำเนินงานในทุกขั้นตอน พร้อมทั้งประเมินผลในช่วงสุดท้ายของกระบวนการ เมื่อแนวคิดด้านการบริหารถูกนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น ส่งเสริมให้เกิดการใช้งานแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนถึงกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการใช้งานแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกระบวนการเรียนการสอน

3. ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัด สพป.พิษณุโลก เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง สำหรับคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านการบรรจุและพัฒนาคนที่มีความสามารถทางดิจิทัลกับด้านการตรวจสอบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ทำให้สถานศึกษาต้องการบรรจุและพัฒนาคนที่มีความสามารถทางดิจิทัลเพื่อเพิ่มโอกาสในการช่วยให้สถานศึกษามีการสร้างสรรคสิ่งใหม่ ๆ ได้เร็วยิ่งขึ้น โดยการสนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมความสามารถบุคลากรในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ สามารถใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และใช้นวัตกรรมดิจิทัล จัดระบบโครงสร้างการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ พัฒนาและสร้างสื่อเทคโนโลยีมาบูรณาการการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการตรวจสอบโดยการประเมินการใช้งานแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา จัดทำข้อมูลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ รายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ การตรวจสอบสภาพการใช้งานระบบและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ สันญาณและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ใช้งานได้อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไทเกอร์ Tiger, (2567) ได้กล่าวถึง ทักษะสำคัญที่ผู้นำยุคดิจิทัลควรมี เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลที่เหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งประกอบไปด้วยการบริหารและพัฒนาบุคลากรให้พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี นอกจากนี้ องค์กรยังต้องมีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะรองรับกระบวนการทดสอบและทดลองมากขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรและแนวทางการบริหารให้เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม การสนับสนุนให้บุคลากรกล้าแสดงออกทางความคิดริเริ่มและมีความพร้อมในการสร้างความเปลี่ยนแปลง ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กรในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจึง

ต้องมีความสามารถในการปรับทุกองค์ประกอบขององค์กรให้ตอบรับกับโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยมีแนวคิดเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ทางดิจิทัล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาองค์ความรู้ใหม่จากองค์ความรู้เดิมที่มีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ภาวะการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ทำให้ต้องมีการจัดการศึกษาที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร รวมถึงมีความรู้กฎหมายดิจิทัล การมีจริยธรรม การใช้ทักษะด้านความรู้ ความเข้าใจ วิจารณ์ สร้างสรรค์สังคมด้วยการใช้แพลตฟอร์มและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการวิเคราะห์เนื้อหาดิจิทัลที่มีคุณภาพพร้อมทั้งค้นพบวิธีใหม่ในการทำสิ่งต่าง ๆ รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจและทักษะ เทคนิคทางด้านดิจิทัลเพื่อการแก้ปัญหาตัดสินใจ และขับเคลื่อนแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา ด้านระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (Hardware) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนและพัฒนาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีให้มีคุณภาพ ทันสมัย และสามารถเข้าถึงเครือข่ายได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ ควรจัดหาอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูงให้เพียงพอและครอบคลุมทุกพื้นที่การใช้งาน รวมถึงส่งเสริมการอบรมและพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา เพื่อให้มีความสามารถในการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.898^{**}$) ซึ่งหมายถึงผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล ในการพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยี มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ สามารถใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และใช้นวัตกรรมดิจิทัล จัดโครงสร้างการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้พัฒนาและสร้างสื่อเทคโนโลยีมาบูรณาการการเรียนรู้อของผู้เรียน สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการตรวจสอบโดยการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความรู้ทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเข้ารับการอบรมพัฒนาทักษะดิจิทัล รวมถึงแรงจูงใจภายในของผู้บริหาร เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาองค์ความรู้ทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมด้านระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงจังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ทราบถึงความเหมือนและความแตกต่างของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา และประโยชน์ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ เดมมิ่ง (W. Edwards Deming, 2004 อ้างถึงใน สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2542), สุนิศา อุดมเดช (2558), สุทธิชัย หมั่นเขตรกิจ (2561), ณัฐพงศ์ พลสยาม และคณะ (2561), ทศนีย์ บุตรราช และคณะ (2564), และภัทร์พงศ์ พงศ์ภัทรกานต์ และสุภาณี เส็งศรี (2565) สรุปองค์ความรู้ ได้ดังนี้ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยี โดยการวางแผนอย่างรอบคอบ กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และงบประมาณจัดหาทรัพยากรที่เพียงพอ ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และบุคลากร พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มี 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการวางแผน (Plan) 2. ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) 3. ด้านการตรวจสอบ (Check) 4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) 5. ด้านระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (Hardware)

เอกสารอ้างอิง

- ภูเกียรติ แดงสีดา. (2563). *แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- จันทนา แสนสุข. (2559). *ภาวะผู้นำ Leadership* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ทริปเพิ้ลกรุ๊ป จำกัด.

- สุทธิชัย หมั่นเขตรกิจ. (2561). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุนิศา อุดมเดช. (2558). การศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารห้องสมุดมีชีวิต กรณีศึกษาโรงเรียนวังทองพิทยาคม. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุรเกียรติ งามเลิศ. (2557). บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สพป.สระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2567) "การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล," <http://www.trueplookpanya.com>

* การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์
เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียน

โรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

The Development of an Educational Management Model to Achieve
a Zero Dropout Rate for Reducing Inequality and Promoting Equity
Among Students in Small Border Schools in Mae Sai District,
Chiang Rai Province

สุดารัตน์ ชายนะ^{1*}, สุวดี อุปปินใจ² ประเวศ เวชชะ³

Sudarut Chaina^{1*}, Suwadee Ouppinjai² Prawet Wetcha³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Master of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 668914012@cru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้ 1) ศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ ใช้แบบสังเคราะห์เอกสารในการบันทึกข้อมูลการสังเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา 2) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษารักษาการณ์ในตำแหน่ง ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 คน โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา 3) สร้างรูปแบบโดยผู้วิจัยและประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบประเมินความถูกต้อง

* Received: 8 March 2025, Revised: 2 April 2025, Accepted: 3 April 2025

และความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ และ 4) ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ โดยคุณภาพของรูปแบบมีความถูกต้องและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารการศึกษา; การลดอัตราการออกกลางคัน; โรงเรียนขนาดเล็ก

ABSTRACT

This study aimed to develop an educational management model to achieve zero dropout rate for reducing inequality and creating equity for students in small border schools in Mae Sai, Chiang Rai Province. A three-phase mixed-methods approach was employed: Phase 1 examined educational management approaches for zero dropout rate through document synthesis forms and structured interviews with 7 experts, analyzed using content analysis; Phase 2 investigated actual and desired conditions of educational management for zero dropout rate among 10 participants including school administrators, acting administrators, and head teachers responsible for personnel administration in small schools in Mae Sai District, using questionnaires analyzed through means, standard deviations, priority need index (PNI), and content analysis; Phase 3 involved model development by the researcher and evaluation by 5 experts using accuracy and feasibility assessment forms, analyzed through means, standard deviations, and content analysis. Results revealed that the educational management model for achieving zero dropout rate to reduce inequality and create equity for students in small border schools in Mae Sai, Chiang Rai Province comprised four components: 1) model principles, 2) model objectives, 3) model implementation procedures, and 4) model success factors. The model demonstrated quality at the highest level in terms of accuracy and feasibility.

Keywords: Administrational education model, Zero dropout rate, Small schools.

บทนำ

การออกกลางคัน เป็นปรากฏการณ์ที่นักเรียนออกจากระบบโรงเรียนระหว่างปี โดยไม่สามารถกลับเข้ามาเรียนได้ ซึ่งเกิดจากสาเหตุฐานะยากจน มีปัญหาครอบครัวสมรสแล้ว มีปัญหาปรับตัว ต้องคดี/ ถูกจับ เจ็บป่วย อุบัติเหตุ อพยพตามผู้ปกครอง หาเลี้ยงครอบครัว และกรณีอื่น ๆ การลดอัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์เป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างระบบการศึกษาที่ครอบคลุมและมีคุณภาพ วัตถุประสงค์หลักของการลดอัตราการออกกลางคัน ไม่ว่าจะเป็น เพื่อเพิ่มอัตราการสำเร็จการศึกษา การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ ป้องกันปัญหาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคัน ส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว

(Rumberger, R. W., 2016) การลดอัตราการออกกลางคันไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของโรงเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ (เกศรินทร์ วิริยานุภาพ, 2564)

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ จึงได้ริเริ่มนโยบาย “Thailand Zero Dropout” ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อลดจำนวนเด็กที่ออกกลางคันให้เป็นศูนย์ โดยใช้ฐานข้อมูลและระบบการติดตามเพื่อให้เด็กที่หลุดจากระบบสามารถกลับเข้าสู่การศึกษาได้อีกครั้ง (สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2567) อย่างไรก็ตาม การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ รวมถึงการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กชายแดน เพื่อให้สามารถลดอัตราการออกกลางคันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะรัฐมนตรีรับทราบมาตรการขับเคลื่อนประเทศไทยเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ (Thailand Zero Dropout) และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2567) ประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินมาตรการ เกิดพื้นที่จังหวัดขับเคลื่อน Thailand Zero Dropout รวม 25 จังหวัด เพื่อดูแลกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาเข้าสู่ระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นได้ จำนวน 20,000 คน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และจะครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เป็นต้นไป สามารถดูแลกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาได้ จำนวน 100,000 คน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวน 50,000 คน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 และจำนวน 1,000,000 คน ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 ซึ่งจะช่วยให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (กองทุนเพื่อความภาคทางการศึกษา, 2567)

การออกกลางคันในโรงเรียนขนาดเล็กชายแดน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของนักเรียนในพื้นที่ชายแดน ปัญหานี้สะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษา ซึ่งทำให้ผู้เรียนที่เคยเข้าเรียนในสถานศึกษาแล้วต้องออกจากระบบก่อนสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับประสิทธิผลที่คุ้มค่าจากทรัพยากรที่ลงทุนไป เช่น ค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองและงบประมาณภาครัฐที่สนับสนุน ด้านการศึกษา (พัฒนรัตน์ มณฑลอนันต์ธร, 2562)

จังหวัดเชียงราย โรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ดอยสูง ทุรกันดารห่างไกล ติดอันดับ 20 มีนักเรียนยากจน 25,314 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 106,204 คน อยู่อันดับ 3 ของภาคเหนือรองจากจังหวัดเชียงใหม่และตาก อีกประเด็นหนึ่งของปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จากการสำรวจเด็กเยาวชนในช่วงวัย 3-18 ปี พบว่าจังหวัดเชียงรายมีเด็กเยาวชนที่ไม่มีรายชื่อในระบบฐานข้อมูลการศึกษาใดเลยจำนวน 24,081 คน มากเป็นอันดับ 9 จากทั่วประเทศ (กองทุนเพื่อความภาคทางการศึกษา, 2567)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (สพป.ชร.3) รายงานข้อมูลโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่มีจำนวน 5 โรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2567) ได้แก่ โรงเรียนบ้านม่วงคำ, โรงเรียนบ้านสันนา, โรงเรียนบ้านสันบุญเรือง, โรงเรียนบ้านฮ่องแฮ และ โรงเรียนบ้านเหมืองแดงน้อย ว่าเป็นโรงเรียนที่มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่เด็กในพื้นที่ห่างไกลและพื้นที่ชายแดน โดยโรงเรียนเหล่านี้มีจำนวนนักเรียนไม่มาก (ตั้งแต่ 1 ถึง 120 คน) (แผนการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567, (2567))

การออกกลางคันในโรงเรียนขนาดเล็กชายแดน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งเกิดจากสาเหตุ ผู้ปกครองมีฐานะยากจน มีปัญหาครอบครัว สมรสแล้วมีปัญหาปรับตัว ต้องคดี/ถูกจับ เจ็บป่วย อุบัติเหตุ อพยพตามผู้ปกครอง การหาเลี้ยงครอบครัว และกรณีอื่น ๆ จากที่กล่าวมาข้างต้น รายละเอียดของปัญหานี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจในเรื่อง การทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ ซึ่งจะช่วยให้เด็ก ๆ ในพื้นที่โรงเรียนขนาดเล็กชายแดนอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายได้รับการศึกษาต่อเนื่อง และลดช่องว่างทางการศึกษาในสังคม นอกจากนี้ ความสำคัญของการสร้างความเสมอภาคจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น สร้างความมั่นคงและเสถียรภาพในสังคม และเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชากรในพื้นที่ชายแดน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงรายเพื่อศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) พื้นที่วิจัย คือ พื้นที่วิจัยคือ โรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยแบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดน แม่สาย จังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการทบทวนเอกสาร มีรายละเอียดดังนี้

1) แหล่งข้อมูล

การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยการสังเคราะห์เอกสาร

2) เครื่องมือการวิจัย

แบบสังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับแนวทางการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย ศึกษาเอกสารบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นสำหรับการวิเคราะห์เอกสาร จากนั้นออกแบบ แบบสังเคราะห์เอกสาร และนำเอกสารที่สร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของประเด็นที่ศึกษา

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร และฐานข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปสาระสำคัญเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิจัยและสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก มีรายละเอียดดังนี้

1) แหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารสถานศึกษา หรือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกในด้านการบริหารการศึกษา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้บริหารระดับนโยบาย จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารระดับปฏิบัติการในสถานศึกษา จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้รับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2567 ระดับเขตตรวจราชการ ระดับ ดีมาก ขึ้นไป จำนวน 2 ท่าน

2) เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ได้แก่ เอกสารประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของเครื่องมือ

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปสาระสำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในขั้นตอนที่ 3

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นของรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดดังนี้

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ วิชาการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน และ ข้าราชการครูที่ดูแลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 10 คน

2) เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ สอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ วิชาการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน และ ข้าราชการครูที่ดูแลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 5 โรงเรียน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 10 คน

ตอนที่ 2 ภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ ฯ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เลือกใช้รายการคำถามมีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Form นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 7 คน ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.94 แล้วนำมาใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ วิชาการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน และข้าราชการครูที่ดูแลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้ Google Form

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็น (PNI : Priority Needs Index) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยมีเกณฑ์การแปลผลข้อมูลตามเกณฑ์ของ นางลักษณวีรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2562) อ่างใน สุวดี อุปปินใจ, 2566)

ระยะที่ 3 เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

1) แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากระยะที่ 1 และ 2 มาสร้างรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2) เครื่องมือวิจัย

แบบสรุประดับแนวทางการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย นำแบบสรุประดับแนวทางการเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของประเด็นที่ศึกษา

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสรุปลักษณะประกอบของรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย มาสังเคราะห์ผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1.1 และ 1.2

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำไปสร้างเป็นรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารการศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต จำนวนทั้งสิ้น 5 คน

2) เครื่องมือการวิจัย

แบบประเมินคุณภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามหลักการประเมินค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Ration Scales) นำแบบสอบถามเสนอต่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยผ่านโปรแกรม Google Forms

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อประสานงานขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลข้างต้น เพื่อประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล พร้อมทั้งแบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านช่องทางออนไลน์

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียน

โรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากคะแนนตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าแนวทางการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 หลักการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

1.2 วัตถุประสงค์ของการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

1.3 วิธีการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

1.4 ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นของหลักการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า

ผลการจัดลำดับสภาพที่เป็นจริง ด้านหลักการของรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.03, \sigma = .03$) ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.08, \sigma = .08$) ด้านวิธีการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 2.60, \sigma = .45$) และด้านปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 2.53, \sigma = .14$)

ผลการจัดลำดับสภาพที่ควรจะเป็น ด้านหลักการของรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.73, \sigma = .09$) ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.75, \sigma = .09$) ด้านวิธีการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.81, \sigma = .20$) และด้านปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.79, \sigma = .11$)

3. ผลการพัฒนาารูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3.1 รูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ ประกอบด้วย 1) หลักการมีส่วนร่วม ผ่านการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เช่น ชุมชน ผู้ปกครอง และโรงเรียน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนานักเรียน 2) หลักการการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นในโรงเรียน โดยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนเพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ และ 3) หลักการสนับสนุนเฉพาะกลุ่ม เช่น การให้ทุนการศึกษาและการสนับสนุนด้านการดูแลผู้เรียนในกลุ่มที่มีความเสี่ยง เพื่อให้ นักเรียนสามารถอยู่ในระบบการศึกษาได้จนถึงขั้นสุดท้าย โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องแบบประเมินและการเก็บข้อมูลเป็นระยะ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสะท้อนผลเพื่อนำไปปรับปรุงแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ ประกอบด้วย 1) เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้ารับการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องจนจบการศึกษาภาคบังคับโดยไม่ต้องออกกลางคัน 2) เพื่อให้มีรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ช่วยนักเรียนสามารถเรียนจบตามหลักสูตรได้อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ และ 3) เพื่อให้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาของนักเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

องค์ประกอบที่ 3 วิธีการดำเนินการของรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1 ขั้นวางแผนการดำเนินงาน

1.1 ทุกคนสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการศึกษา สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการศึกษา มีการจัดเวทีเสวนากับครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการออกกลางคัน สร้างสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น อินโฟกราฟิก วิดีโอสั้น และบทความเพื่อสร้างความเข้าใจ และมีการเชิญบุคคลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จจากการศึกษาให้มาแบ่งปันประสบการณ์

1.2 การสร้างสภาพแวดล้อมในการรับการศึกษาอย่างปลอดภัย อาคารเรียนและโครงสร้างพื้นฐานต้องมั่นคง ปลอดภัย และได้รับการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ มีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ เช่น ทางเดินปลอดภัย พื้นที่เล่นมีวัสดุป้องกันการบาดเจ็บ มีระบบไฟฟ้าและน้ำประปาอยู่ในสภาพที่ปลอดภัย และมีมาตรการป้องกันภัยพิบัติ เช่น แผนเผชิญเหตุไฟไหม้ แผ่นดินไหว หรืออุทกภัย

2 ขั้นปฏิบัติตามแผน จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนให้เป็นศูนย์จำเป็นต้องมีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีประสิทธิภาพและ ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

2.1 การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1.1 การคัดกรองและระบุกลุ่มนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ มีการใช้แบบประเมินความเสี่ยง เช่น เช็กข้อมูลนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย มีผลการเรียนต่ำ หรือมีปัญหาด้านพฤติกรรม จัดกลุ่มนักเรียนที่มีความเสี่ยง เช่น นักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย นักเรียนที่มีปัญหาทางครอบครัว นักเรียนที่มีปัญหาทางการเงิน นักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้าหรือปัญหาทางอารมณ์

2.1.2 การวางแผนช่วยเหลือเฉพาะราย มีการกำหนดแผนช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (Individual Support Plan - ISP) ร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เช่น การเข้าพบผู้ปกครองเพื่อหาทางช่วยเหลือร่วมกัน ให้การสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ โดยครูแนะแนว หรือเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา

2.1.3 การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความมั่นใจให้นักเรียน มีการจัดโครงการแนะแนวอาชีพ เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียน พัฒนาทักษะชีวิต (Life Skills Training) เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา และการปรับตัวในสังคม มีการจัดกิจกรรมเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียน

2.2 การติดตามผลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.2.1 การใช้ระบบฐานข้อมูลติดตามนักเรียน (Student Monitoring System) สร้างระบบติดตามการเข้าเรียนของนักเรียน เช่น ใช้ แอปพลิเคชันหรือสมุดเช็กชื่อออนไลน์ ตรวจสอบผลการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายเดือน จัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ของนักเรียนเพื่อดูพัฒนาการ

2.2.2 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามนักเรียน ครูที่ปรึกษา (Homeroom Teacher) ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนแต่ละห้อง คณะกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยครูแนะแนว ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการนักเรียน

2.2.3 การเยี่ยมบ้านและประสานงานกับผู้ปกครอง เยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อตรวจสอบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่บ้าน สร้างกลุ่มสื่อสารออนไลน์ (LINE/Facebook Group) ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

2.3 การประเมินผลและปรับปรุงแผนช่วยเหลือ

2.3.1 การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล เก็บข้อมูลด้าน พฤติกรรมการเรียน การเข้าเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ใช้แบบสอบถามหรือสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาและความพึงพอใจ

2.3.2 การประชุมทบทวนและปรับปรุงแผน จัดประชุม ทีมบริหารและครูที่ปรึกษา ทุกเดือนเพื่อตรวจสอบสถานะของนักเรียนที่มีความเสี่ยง มีการปรับปรุงมาตรการช่วยเหลือ เช่น หากนักเรียนยังมีปัญหา อาจเพิ่มกิจกรรมพิเศษหรือแนะแนวเพิ่มเติม

2.3.3 การรายงานผลและวางแผนทางพัฒนาในระยะยาว สรุปผลการดำเนินงาน รายเทอม เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มของอัตราการออกกลางคัน พัฒนา แนวทางป้องกันระยะยาว เช่น การให้ทุนการศึกษา หรือการร่วมมือกับองค์กรภายนอก โดยการบริหารจัดการเพื่อลดอัตราการออกกลางคันให้เป็นศูนย์ต้องอาศัยระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยระบุตัวนักเรียนที่มีความเสี่ยง วางแผนช่วยเหลือเป็นรายบุคคล ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ประเมินและปรับปรุงมาตรการช่วยเหลือ เมื่อทุกขั้นตอนดำเนินการอย่างต่อเนื่องและครบถ้วน จะช่วยให้นักเรียนได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม และสามารถเรียนต่อได้จนจบการศึกษา

3 ขั้นตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงาน การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสม จากภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

3.1 การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

3.1.1 การกำหนดตัวชี้วัดและเก็บข้อมูล ตัวชี้วัดหลัก เช่น อัตราการออกกลางคัน (เปรียบเทียบก่อนและหลังการดำเนินโครงการ) อัตราการเข้าเรียนและการมีส่วนร่วมของนักเรียน ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (GPA, คะแนนสอบมาตรฐาน ฯลฯ) ความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู สำหรับวิธีการเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์ หรือเวทีแสดงความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน สร้างฐานข้อมูลดิจิทัลเพื่อติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

3.1.2 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการออกกลางคัน จากข้อมูลที่ได้ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ สภาพครอบครัว หรือปัญหาภายในโรงเรียน ประเมินประสิทธิภาพของมาตรการที่ใช้ เช่น โครงการสนับสนุนทุนการศึกษา กิจกรรมเสริมทักษะชีวิต หรือการแนะแนวอาชีพ

3.1.3 การประชุมสรุปผลและปรับปรุงแผนงาน จัดประชุมร่วมระหว่าง คณะครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำเสนอผลการดำเนินงานและรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงมาตรการช่วยเหลือนักเรียน

3.2 การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมจากภาครัฐและภาคเอกชน

3.2.1 การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ขอรับการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล) และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ขอโควตาทุนการศึกษา อาหารกลางวัน อุปกรณ์การเรียน และโปรแกรมการศึกษาทางเลือก

3.2.2 การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร หาผู้สนับสนุนจาก บริษัท มูลนิธิ และหน่วยงานเอกชน เช่น บริษัทไอทีสนับสนุนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ธนาคารหรือองค์กรการเงินให้ทุนการศึกษา อุตสาหกรรมท้องถิ่นให้โอกาสฝึกงาน จัดทำ MOU (บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ) เพื่อให้การสนับสนุนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.2.3 การบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดตั้งคณะกรรมการบริหารทรัพยากรการศึกษา เพื่อตรวจสอบการใช้ทุน อุปกรณ์ และโครงการสนับสนุน รายงานผลต่อหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนเพื่อสร้างความโปร่งใส

3.3 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

3.3.1 การจัดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง (Parent-Teacher Conference) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมมือกันช่วยเหลือนักเรียน จัด โครงการ “เปิดบ้านโรงเรียน” (Open House) ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของบุตรหลาน

3.3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริม การใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่กับหน่วยงานราชการ วัด หรือกลุ่มอาชีพในท้องถิ่น สนับสนุน โครงการที่เลี้ยงจากชุมชน เช่น ให้ผู้สูงอายุหรือผู้มีประสบการณ์ถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพ

3.3.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับท้องถิ่น ตั้งคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียน ที่มีตัวแทนจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ใช้สื่อออนไลน์ เช่น กลุ่ม LINE หรือ Facebook ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์กิจกรรม

3.4 การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินงานมีความยั่งยืน

3.4.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมออกแบบกิจกรรมและมาตรการช่วยเหลือ สนับสนุนให้ สถานักเรียน ทำงานร่วมกับครูและผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาของโรงเรียน

3.4.2 การทำงานแบบบูรณาการระหว่างทุกภาคส่วน ประสานงานกับ ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อให้โครงการช่วยเหลือนักเรียนเป็นโครงการระยะยาว สนับสนุนให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน เช่น เปิดให้ประชาชนเข้ามาเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ

3.4.3 การเผยแพร่ผลการดำเนินงานเพื่อสร้างความต่อเนื่อง จัดทำรายงานสรุปผลโครงการ และเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์โรงเรียน หรือเพจชุมชน เชิญหน่วยงานที่สนับสนุนเข้าร่วม งานแสดงผลงาน (Showcase Event) เพื่อสร้างเครือข่ายการสนับสนุนเพิ่มเติม การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานต้องมี ระบบเก็บข้อมูลที่ชัดเจน พร้อมกับ ความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา และต้องสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เมื่อทุกภาคส่วนทำงานร่วมกัน

อย่างเป็นระบบ จะช่วยให้โรงเรียนสามารถลดอัตราการออกกลางคัน และพัฒนาการศึกษาของนักเรียนได้อย่างยั่งยืน

4 ขั้นปรับปรุงและพัฒนา เป็นการนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงและพัฒนาโดยมุ่งเน้นที่การเรียนรู้จากข้อผิดพลาดและพัฒนาวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่น และการให้คำปรึกษาแบบเชิงรุก และการสร้างช่องทางในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม

4.1 การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและนำไปสู่การพัฒนา

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงาน ตรวจสอบ ตัวชี้วัดสำคัญ (Key Performance Indicators - KPIs) เช่น อัตราการออกกลางคันก่อนและหลังดำเนินโครงการ สาเหตุหลักของการออกกลางคัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง สังเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และเวทีเสวนา เพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางดำเนินงาน

4.1.2 การระงับจุดอ่อนของระบบและกำหนดแนวทางแก้ไข ด้านการเรียนการสอน หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ปรับให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ด้านการสนับสนุนนักเรียน นักเรียนบางส่วนยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง พัฒนาแนวทางการให้คำปรึกษาแบบเชิงรุก ด้านการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ บางชุมชนยังไม่ให้ความร่วมมือเพียงพอ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และภาคธุรกิจ

4.2 การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่น

4.2.1 การออกแบบหลักสูตรที่ตอบโจทย์นักเรียนทุกกลุ่ม จัดการเรียนการสอนแบบ Personalized Learning ที่สามารถปรับตามระดับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เปิดโอกาสให้นักเรียน เรียนรู้ผ่านรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถมาเรียนที่โรงเรียนได้ การเรียนรู้แบบ Project-based Learning ที่เน้นการลงมือทำและการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบบูรณาการกับอาชีพ (Work-Based Learning) สำหรับนักเรียนที่ต้องการทักษะอาชีพ

4.2.2 การพัฒนาแนวทางการสอนของครูให้เหมาะกับนักเรียน มีการอบรมครูเกี่ยวกับ เทคนิคการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ส่งเสริมให้ครูใช้ เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล ในการสอน จัดให้มี Mentoring Program ให้ครูรุ่นพี่ช่วยแนะนำครูรุ่นใหม่ในการปรับปรุงการสอน

4.3 การให้คำปรึกษาแบบเชิงรุก (Proactive Counseling)

4.3.1 การติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยตั้งกลุ่มครูที่ปรึกษาเฉพาะกิจ สำหรับนักเรียนที่มีความเสี่ยงออกกลางคัน มีการใช้ระบบติดตามข้อมูลแบบเรียลไทม์ (Real-time

Student Tracking System) เพื่อตรวจสอบพฤติกรรม การเข้าเรียนและผลการเรียน ออกแบบโปรแกรม การให้คำปรึกษารายบุคคล โดยครูแนะแนวทำงานร่วมกับผู้ปกครอง

4.3.2 การให้การสนับสนุนทางอารมณ์และจิตใจ จัดโปรแกรมฝึกทักษะชีวิต (Life Skills Training) เช่น การแก้ปัญหา การบริหารเวลา และการควบคุมอารมณ์ มีห้องให้คำปรึกษา หรือ Safe Space สำหรับนักเรียนที่ต้องการพูดคุยกับครูหรือที่ปรึกษา มีการสนับสนุนให้มี Peer Support Program โดยให้เพื่อนช่วยเหลือเพื่อน

4.4 การสร้างช่องทางในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม

4.4.1 การลดอุปสรรคทางเศรษฐกิจและสังคม โดยให้ทุนการศึกษา อาหาร กลางวัน และอุปกรณ์การเรียนสำหรับนักเรียนยากจน เปิดโอกาสให้ นักเรียนทำงานพาร์ทไทม์ใน โรงเรียนหรือในชุมชน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว จัดโครงการ "โรงเรียนทางเลือก" สำหรับนักเรียน ที่ไม่สามารถเรียนเต็มเวลาได้

4.4.2 การสร้างระบบการศึกษาทางเลือกสำหรับกลุ่มเสี่ยง เปิดโอกาสให้เรียน ในระบบ โรงเรียนคู่ขนาน (Dual Education System) ที่ผสมผสานการเรียนในโรงเรียนและการฝึกงาน ขยายช่องทาง การศึกษาทางไกล (Distance Learning) สำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล ในการกระจายสื่อการเรียนรู้ให้เข้าถึงทุกพื้นที่

4.4.3 การทำงานร่วมกับภาครัฐและเอกชนเพื่อขยายโอกาสการศึกษา มีการ ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และ กระทรวงศึกษาธิการ ทำความร่วมมือกับ ภาคเอกชน เช่น บริษัทเทคโนโลยีที่สามารถให้การสนับสนุน ด้านอุปกรณ์การเรียน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับ การศึกษาต่อ

4.5 การพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

4.5.1 การสร้างระบบประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธี Plan-Do-Check-Act (PDCA) Plan: วางแผนพัฒนาการศึกษา Do: นำแผนไปใช้ Check: ตรวจสอบผลลัพธ์ และ Act: ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการตั้งคณะกรรมการติดตามผล เพื่อตรวจสอบว่ามาตรการ ช่วยเหลือมีประสิทธิภาพจริงหรือไม่

4.5.2 การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็น "ชุมชนแห่งการเรียนรู้" (Learning Community) ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน

4.5.3 การขยายผลแนวปฏิบัติที่ดี นำโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ มาเป็น ต้นแบบให้โรงเรียนอื่น ๆ เผยแพร่ข้อมูลผ่าน เว็บไซต์ โรงเรียนออนไลน์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อ กระจายแนวทางการพัฒนาที่ได้ผล เรียนรู้จากข้อผิดพลาดและปรับปรุงแนวทางช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับนักเรียนทุกกลุ่ม ให้คำปรึกษาเชิงรุกเพื่อลดความ

เสียงของการออกกลางคัน สร้างช่องทางให้การศึกษาเข้าถึงทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม พัฒนาระบบการศึกษาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน เมื่อทุกฝ่ายร่วมมือกันในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการดำเนินงาน จะทำให้อัตราการออกกลางคันลดลง และนักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเต็มที่

องค์ประกอบที่ 4 ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารการศึกษาที่ทำให้้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านครอบครัวและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือ เช่น การเข้าร่วมเครือข่ายผู้ปกครอง และการติดตามนักเรียน มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และทีมสหวิชาชีพ เพื่อค้นหาและติดตามเด็กตกหล่น 2) ปัจจัยด้านสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการดูแลครูและนักเรียนตามนโยบาย ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และดำเนินการตามขั้นตอนนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ หลากหลายเพื่อส่งเสริมและป้องกันการออกกลางคัน ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีการเสริมสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การส่งต่อนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น และแนะแนวการศึกษา พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคัน ให้ถูกต้องและทันสมัย 3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โรงเรียนมีมาตรการช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉิน เช่น การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ครอบครัวของนักเรียนที่ประสบปัญหา การส่งเสริมโครงการออมทรัพย์ในโรงเรียนช่วยให้นักเรียนและครอบครัวจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายได้ดีขึ้น โรงเรียนจัดหาทรัพยากรหรือวัสดุการเรียน เช่น ชุดนักเรียน อุปกรณ์การเรียน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม และการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านการเงินแก่ผู้ปกครองช่วยลดปัญหาด้านเศรษฐกิจที่อาจนำไปสู่การออกกลางคัน และ 4) ปัจจัยด้านมาตรการสำคัญ มาตรการค้นหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ผ่านการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การค้นพบเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา มาตรการติดตาม ช่วยเหลือ ส่งต่อ และดูแลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา โดยบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มาตรการจัดการศึกษาและเรียนรู้แบบยืดหยุ่น มีคุณภาพ และเหมาะสมกับศักยภาพของเด็กและเยาวชนแต่ละราย และมาตรการส่งเสริมผู้ประกอบการภาคเอกชนให้เข้าร่วมจัดการศึกษาหรือเรียนรู้มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ในลักษณะ Learn to Earn

3.2 การประเมินคุณภาพรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า คุณภาพด้านมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ค้นพบจากการสรุปผลนำมาอภิปรายผล 3 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการออกกลางคันเป็นศูนย์ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ องค์ประกอบที่ 4 ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบหลักการการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ จะเห็นได้ว่า ในการพัฒนารูปแบบใช้วิธีการที่หลากหลายเชื่อถือได้โดย การสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ รวมถึงการประเมินมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้ สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ ชีระ รุญเจริญ (2550), สมชัย จรรยาไพบูลย์ (2555), สมาน อัครภูมิ (2557) ขวัญจิรา จำปา (2566) และกานต์ชนก ทองมา และพิกุล ภูมิโคกรักษ์ (2567) สรุป ได้ว่าองค์ประกอบของรูปแบบมี 4 องค์ประกอบที่สำคัญ มีดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีการดำเนินการของรูปแบบ และ 4) ปัจจัยความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

2. จากผลการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ความต้องการจำเป็น รูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในแต่ละองค์ประกอบของ มีค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจาก การศึกษาสภาพเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รักษาการณินตำแหน่ง รวมถึงหัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กโดยตรง ซึ่งมีความเข้าใจลึกซึ้งถึงสภาพปัญหาของนักเรียนที่ออกกลางคัน และมองเห็นสภาพที่เป็นจริงของปัญหาการออกกลางคัน อันเป็นผลให้เกิดความต้องการสูงในการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณณพัฒน์ ธนเดโชเดช (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ในเขตพื้นที่พิเศษ บนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในระดับมากขึ้นไปทุกรายการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญจิรา จำปา (2566) ที่ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพ

ของชุมชน ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีความถูกต้อง เป็นไปได้ มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ ในการนำไปปฏิบัติในระดับมากที่สุด

3. รูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในระดับมาก รูปแบบที่ได้มาพัฒนาจากข้อมูลที่เชื่อถือได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสีย รวมทั้ง อาจารย์มหาวิทยาลัยและข้าราชการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างรูปแบบ ดังกล่าวจึงทำให้ได้รูปแบบที่มีคุณภาพ มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เป็นแบบจำลองในการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่ได้จากการสังเคราะห์การตรวจสอบรูปแบบ(Pengsawad, 2010), (Maduas, Scriven, & Stufflebeam ,1983) และ (Udomsri, 2015) สรุปได้ว่า การประเมินรูปแบบ เป็นกระบวนการประเมินคุณภาพของรูปแบบ โดยประเมินจาก 1) มาตรฐานความถูกต้อง และ 2) มาตรฐานความเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

รูปแบบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กชายแดน เพื่อช่วยลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ผ่านการสังเคราะห์จากเอกสารทางวิชาการ และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งศึกษาสภาพจริงของโรงเรียน ทำให้รูปแบบนี้มีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริง การนำรูปแบบนี้ไปใช้จะช่วยทำให้โรงเรียนสามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้เรียนต่อจนจบหลักสูตร รวมถึงเสริมสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมีได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ ฯ โรงเรียนขนาดอื่น เช่น ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ เป็นต้น หรือ พื้นที่พิเศษอื่น เช่น พื้นที่เกาะ และ โรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร เป็นต้น เพื่อค้นหาารูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้อัตราการออกกลางคัน

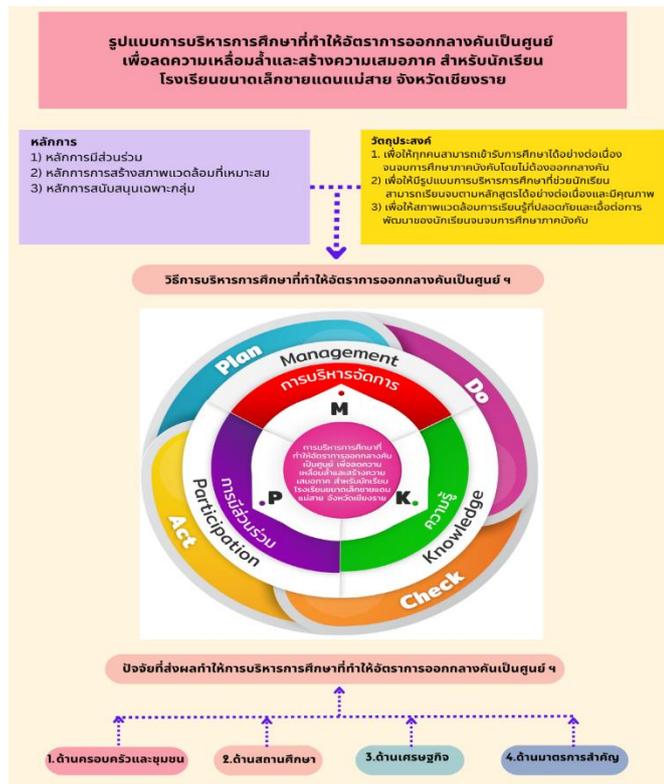
เป็นศูนย์ ๆ แต่ละขนาด เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกลยุทธ์ (Strategies) ที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาใช้เพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน โดยอาจศึกษาตัวอย่างกรณีศึกษา (Case Study) หรือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จ

2.4 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงรุก การบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหการออกกลางคันของนักเรียนอย่างทันท่วงที โดยอาจศึกษาแนวทางการบริหารจัดการที่โรงเรียนที่มีอัตราการออกกลางคันต่ำ หรือการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่สามารถเข้าถึงและช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้้อตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการ และ 4) ปัจจัยความสำเร็จ แสดงดังภาพที่ 1 นี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่ทำให้้อตราการออกกลางคันเป็นศูนย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาค สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567). *ข้อมูลความเหลื่อมล้ำ จ.เชียงราย พบติดอันดับ 3 มีเด็กยากจนมากที่สุดของภาคเหนือ รวมเด็กหลุดนอกระบบเกือบครึ่งแสน*.
<https://www.eef.or.th/article-170624/>
- กานต์ชนก ทองมา และ พิกุล ภูมิโคกรักษ์. (2567). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 15(1), 211-225
- เกศรินทร์ วิริยานุภาพ. (2564). การลดอัตราการออกกลางคัน: วัตถุประสงค์และกลยุทธ์. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ขวัญจิรา จำปา. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1), 430-447.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). แอล.ที.เพรส.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2541). *การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์อภิमानและการวิเคราะห์เนื้อหา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปยุตต์พัฒน์ ธนเดโชเดช. (2566). รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)*, 6(1), 317-332.
- พัฒนรัตน์ มณฑลอนันต์ธร. (2562). การแก้ไขปัญหาให้นักเรียนออกกลางคัน และเสี่ยงออกกลางคันในสถานศึกษา ของเครือข่ายการจัดการศึกษา สพป.จันทบุรี เขต 1 โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม. *วารสารวิจัยการศึกษา*, 5(2), 23-35.
- มชัย จรรยาไพบูลย์. (2555). *รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สมาน อัครภูมิ. (2557). *รูปแบบการบูรณาการระบบการประกันคุณภาพภายในกับการบริหารสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2567). *คณะรัฐมนตรีรับทราบมาตรการขับเคลื่อนประเทศไทยเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ (Thailand Zero Dropout)*.

สุดี อุปินใจ. (2566). รูปแบบการส่งเสริม กำกับ ติดตามให้มีการนำผลการประเมินไปสู่การปฏิบัติ
เพื่อยกระดับโรงเรียนคุณภาพขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง. สำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

อดิสร เสมบุญ. (2561). ความเสมอภาคทางการศึกษาเพื่อลดความยากจนในประเทศไทย.

วารสารวิชาการศึกษา, 7(1), 23–36.

*การพัฒนาาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย

The Development of Systems and Mechanisms for Educational Quality
Assurance in Educational Institutions Receiving the IQA AWARD
of Excellence in Chiang Rai Province

ปาริชาติ ร้องขันแก้ว^{1*} สุวดี อุปปินใจ² ไพโรภ รัตนชวงค์³

Parichat Rongkhankaeo^{1*} Suwadee Ouppinjai² Pairop Rattanachuwong³

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Master of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 668914024@crru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไก โดยการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน เลือกแบบเจาะจงผู้มีความรู้ประสบการณ์ โดยใช้แบบสังเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา 2) สร้างและประเมินระบบและกลไก โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างระบบแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 16 คน เลือกแบบเจาะจงผู้มีความรู้ประสบการณ์ และมีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้แบบประเมินคุณภาพตามมาตรฐานความถูกต้องและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ระบบและกลไกฯ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหารและการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้และการวิจัย และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม 2) กระบวนการ ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาและเป้าหมายคุณภาพ การขับเคลื่อนคุณภาพสู่มาตรฐาน กระบวนการตรวจสอบความสำเร็จตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาพความสำเร็จของสถานศึกษาและ

* Received: 27 February 2025, Revised: 2 April 2025, Accepted: 3 April 2025

คุณค่าต่อวงวิชาการ และการเกิดวัฒนธรรมคุณภาพที่สะท้อนการพัฒนาที่ยั่งยืน 3) ผลผลิตประกอบด้วย สถานศึกษาได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ และรับรางวัล IQA AWARD และเป็นต้นแบบและแกนนำด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นแหล่งศึกษาดูงาน ให้คำแนะนำช่วยเหลือสถานศึกษาอื่นๆ ในสังกัด และสร้างเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา และผลลัพธ์ ประกอบด้วย คุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ข้อมูลย้อนกลับประกอบด้วย ศักยภาพ ข้อควรพัฒนา สาเหตุของปัญหา แนวทางการแก้ไข และปรับปรุง ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ ยกระดับคุณภาพและสร้างนวัตกรรม และรายการความเสี่ยงสำคัญในอนาคต ระบบและกลไกมีคุณภาพตามมาตรฐานความถูกต้องและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพ; รางวัล IQA AWARD

ABSTRACT

This study aimed to develop educational quality assurance management systems and mechanisms for schools receiving excellent level IQA Awards in Chiang Rai Province. A two-phase mixed-methods approach was employed: Phase 1 examined system and mechanism components through document synthesis and expert seminars with 11 purposively selected participants with relevant knowledge and experience, using document synthesis forms and structured interviews analyzed through content analysis; Phase 2 involved system development and evaluation using data from Phase 1, which was then assessed by 16 purposively selected experts with relevant expertise and stakeholder involvement, using quality assessment instruments based on accuracy and feasibility standards, analyzed through means, standard deviations, and content analysis. Results revealed that the system and mechanisms comprised four main components: 1) Input factors: administrator and school management factors, personnel factors, learning management and research factors, and environmental factors; 2) Process: establishing school standards and quality goals, driving quality toward standards, monitoring success according to internal quality assurance standards, demonstrating school success and academic value, and creating quality culture reflecting sustainable development; 3) Output: schools receiving recognition and IQA Awards, serving as models and leaders in educational quality assurance, functioning as study visit sites, providing guidance to other schools within the system, and creating school quality innovation networks; and Outcomes: student quality, administrative and management processes, and learner-centered teaching and learning processes; 4) Feedback: potential assessment, development areas, problem causes, improvement approaches, success-promoting factors, quality enhancement and innovation creation, and future risk identification. The developed system and mechanisms demonstrated quality at the highest level according to accuracy and feasibility standards.

Keywords: Systems and Mechanisms for Managing Educational Quality Assurance; IQA AWARD

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนารักษาและรักษามาตรฐานการศึกษา โดยการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพมีบทบาทสำคัญในการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง (พูนชัย ยาวีราช, 2566) นอกจากนี้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2563) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพที่ชัดเจน แต่สถานศึกษาหลายแห่งยังคงประสบปัญหาในการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาไปสู่เกณฑ์รางวัล IQA AWARD ซึ่งเป็นมาตรฐานที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศและความเข้มแข็งของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ระบบการบริหารและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพ เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพส่งต่อนักเรียนซึ่งถือเป็นเป้าหมายปลายทางที่สำคัญที่สุดและยังเป็นการยกระดับการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้มีวิธีการและผลการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นการยืนยันและนำไปสู่การประกันคุณภาพ นำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ (สุวดี อุปปินใจ, 2564) ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อให้การประกันคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ปัจจุบันสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเชียงรายมีจำนวนทั้งสิ้น 525 แห่ง (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย, 2567) อย่างไรก็ตาม ในช่วงปีการศึกษา 2561-2565 มีสถานศึกษาเพียง 22 แห่ง เท่านั้นที่ได้รับรางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ในจังหวัดเชียงรายยังไม่พร้อมที่จะเข้ารับการประเมินเพื่อรับรางวัล IQA AWARD หรือแม้กระทั่งสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินแล้วก็ยังไม่สามารถบรรลุเกณฑ์ในระดับสูงสุดคือ ระดับยอดเยี่ยมได้ ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความพร้อมด้านบุคลากร โครงสร้างการบริหารงาน หรือกลไกการประกันคุณภาพภายในที่ยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1, 2567) ดังนั้นการส่งเสริมให้สถานศึกษาในจังหวัดเชียงรายพัฒนาและยกระดับมาตรฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการสนับสนุนเพื่อให้สถานศึกษาสามารถมุ่งสู่ความเป็นเลิศ และเพิ่มโอกาสในการได้รับรางวัล IQA AWARD ต่อไป

ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาและพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา และขอรับรางวัลตามเกณฑ์รางวัล IQA AWARD ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อสร้างและประเมินระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย ใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) พื้นที่วิจัยคือ คือ สถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย โดยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์รางวัล IQA AWARD ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสังเคราะห์เอกสาร

แหล่งข้อมูล

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์รางวัล IQA AWARD ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือการวิจัย

แบบสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการสร้างจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร และฐานข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปสาระสำคัญเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาการศึกษาของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 ศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

แหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน ผู้ศึกษาเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ในปีการศึกษา 2565

เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ได้แก่ เอกสารประกอบการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย โดยได้ดำเนินการสร้างจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและประเมินระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 2 ชั้นย่อย ดังนี้

2.1 สร้างระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย

แหล่งข้อมูล

ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา จากการสังเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือการวิจัย

แบบสรุบบระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย มีทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิตและผลลัพธ์ และข้อมูลป้อนกลับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสรุบบระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย มาสังเคราะห์ผลการศึกษจากขั้นตอนที่ 1.1 และ 1.2

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำไปสร้างเป็นระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย

2.2 ประเมินคุณภาพของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย

แหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินระบบและกลไก ผู้วิจัยประเมินคุณภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 16 คน ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการนำระบบและกลไกไปใช้ จำนวน 11 คน

เครื่องมือการวิจัย

แบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย โดยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นในขั้นที่ 2.1 มาสร้างเป็นแบบประเมิน ในลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Item of objective Congruence : IOC) ใช้เกณฑ์ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย เพื่อประสานงานขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลข้างต้น เพื่อประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพ

การศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล พร้อมทั้งแบบประเมินความถูกต้องและความเป็นได้ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านช่องทางออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจะต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าระบบและกลไกฯ มีความถูกต้องและความเป็นไปได้อยู่ในวิสัยยอมรับได้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

2. ผลการสร้างและประเมินระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย

2.1 ผลการสร้างระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารและการบริหารสถานศึกษา 2) ปัจจัยด้านบุคลากร 3) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้และการวิจัย 4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย

2.1 การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาและเป้าหมายคุณภาพ ประกอบด้วย ดำเนินการด้วยกลไกการขับเคลื่อน 4 กลไก ได้แก่ 1) กลไกการวางแผนคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและทบทวนมาตรฐานของสถานศึกษา 2. การจัดตั้งคณะกรรมการและสร้างการมีส่วนร่วม 2) กลไกการนำแผนคุณภาพสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 1. การกำหนดมาตรฐานตามบริบทของสถานศึกษา 2. การกำหนดมาตรฐานที่ครอบคลุม 3 ด้าน 3. การกำหนดเป้าหมายการศึกษาที่สอดคล้อง

กับมาตรฐาน 4. การกำหนดค่าเป้าหมายที่สามารถเปรียบเทียบได้ 3) กลไกการกำกับติดตามและการประเมินคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การประเมินมาตรฐานและเป้าหมายการศึกษา 2. การประชาพิจารณ์และการนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา 3. การอนุมัติและนำไปปฏิบัติ 4) กลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 2. การประชาสัมพันธ์และสร้างการมีส่วนร่วม

2.2 กระบวนการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน ดำเนินการด้วยกลไกการขับเคลื่อน 4 กลไก ได้แก่ 1) กลไกการวางแผนคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การวางแผนอย่างเป็นระบบ 2. การบริหารจัดการโดยใช้การมีส่วนร่วม 3. บทบาทของผู้บริหารในการเป็นผู้นำการขับเคลื่อนคุณภาพ 2) กลไกการนำแผนคุณภาพสู่การปฏิบัติ 1. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ 2. พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพสู่มาตรฐาน 3. การสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากร 4. การนิเทศและติดตามผลการดำเนินงาน 5. การพัฒนาระบบที่เกี่ยวข้อง 6. การสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพ 3) กลไกการกำกับติดตามและการประเมินคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การกำหนดกรอบการประเมินและเครื่องมือ 2. การกำกับ ติดตาม และตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะ 3. การรายงานและทบทวนผลการดำเนินงาน 4) กลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1. การวิเคราะห์ผลการประเมินและการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน 2. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 3. การเผยแพร่รูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพสู่มาตรฐาน

2.3 กระบวนการตรวจสอบความสำเร็จตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดำเนินการด้วยกลไกการขับเคลื่อน 4 กลไก ได้แก่ 1) กลไกการวางแผนคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การพัฒนาบุคลากรและการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา 2.การจัดตั้งคณะกรรมการและกำหนดบทบาทหน้าที่การประเมิน 3. การบริหารจัดการและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ 2) กลไกการนำแผนคุณภาพสู่การปฏิบัติ 1. การประเมินระบบประกันคุณภาพภายใน 2. การประเมินนวัตกรรมและการปฏิบัติที่เป็นเลิศ 3. การประเมินการรายงานผลและการปรับปรุง 3) กลไกการกำกับติดตามและการประเมินคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ประเมินภายนอก 4) กลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1. การเผยแพร่ผลการประเมินและมีส่วนร่วม 2. การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.4 ภาพความสำเร็จของสถานศึกษาและคุณค่าต่อวงวิชาการ ดำเนินการด้วยกลไกการขับเคลื่อน 4 กลไก ได้แก่ 1) กลไกการวางแผนคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 2) กลไกการนำแผนคุณภาพสู่การปฏิบัติ 1. การพัฒนานวัตกรรมและการปฏิบัติที่เป็นเลิศ 2. การประเมินและผลลัพธ์ที่เป็นที่ยอมรับ 3. การเป็นต้นแบบหรือแหล่งเรียนรู้ 3) กลไกการกำกับติดตามและการประเมินคุณภาพ ประกอบด้วย 1. กระบวนการประเมินและการติดตามผล 4) กลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1. การพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร 2. การสร้างความ

ร่วมมือและการเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนได้เสีย 3. การบริหารจัดการและการตรวจสอบ/ประเมินผล 4. การพัฒนาความยั่งยืนและการเติบโตของสถานศึกษา

2.5 การเกิดวัฒนธรรมคุณภาพที่สะท้อนการพัฒนาที่ยั่งยืน ดำเนินการด้วยกลไกการขับเคลื่อน 4 กลไก ได้แก่ 1) กลไกการวางแผนคุณภาพ ประกอบด้วย 1. ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ 2. วางแผนการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ 2) กลไกการนำแผนคุณภาพสู่การปฏิบัติ 1. บริหารจัดการคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแบบมีส่วนร่วม 2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 3) กลไกการกำกับติดตามและการประเมินคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การเก็บข้อมูลและการประเมินวัฒนธรรมองค์กร 2. การวิเคราะห์ข้อมูล 3. การอภิปรายและสื่อสารข้อมูล 4) กลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community - PLC) 2. การพัฒนาองค์กรและบุคลากรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) 3. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) โดยผลผลิต ประกอบด้วย 1) สถานศึกษามีระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ และรับรางวัล IQA AWARD ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สถานศึกษาเป็นต้นแบบและแกนนำด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นแหล่งศึกษาดูงาน ให้คำแนะนำช่วยเหลือสถานศึกษาอื่นๆ ในสังกัด และสร้างเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา และผลลัพธ์ ประกอบด้วย 1) คุณภาพของผู้เรียน 2) กระบวนการบริหารและการจัดการ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ประกอบด้วย 1) ศักยภาพ 2) ข้อควรพัฒนา 3) สาเหตุของปัญหา 4) แนวทางการแก้ไขและปรับปรุง 5) ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ 6) ยกระดับคุณภาพและสร้างนวัตกรรม 7) รายการความเสี่ยงสำคัญในอนาคต

2.2 ผลการประเมินระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย พบว่า มาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด และมาตรฐานความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงดังตาราง

ตารางที่ 1 การประเมินด้านความถูกต้องของระบบและกลไก

ลำดับ	รายการ	ระดับความถูกต้อง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ระบบและกลไกได้มีการพัฒนาจากการศึกษาข้อมูลรอบด้าน ทำให้มีความน่าเชื่อถือ	4.62	0.50	มากที่สุด
2	ระบบและกลไกมีความถูกต้องตามหลักวิชาการโดยจัดเรียงหัวข้อเนื้อหาเป็นระบบครบถ้วน ทันสมัย มีการค้นคว้าอ้างอิงถูกต้องเชื่อถือ	4.56	0.51	มากที่สุด

ลำดับ	รายการ	ระดับความถูกต้อง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ได้ เรียบเรียงเนื้อหาได้ถูกต้องตามหลักภาษา และจัดเรียงหัวข้อเนื้อหาเป็นระบบ			
3	ระบบและกลไกมีการใช้ภาษา สื่อสารได้ชัดเจนกับกลุ่มเป้าหมายเข้าใจง่าย	4.62	0.50	มากที่สุด
4	ระบบและกลไกมีการเรียบเรียงเนื้อหาได้สาระครอบคลุม และข้อมูลหลักฐานครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง	4.62	0.50	มากที่สุด
5	ระบบและกลไกทำให้เกิดคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพได้อย่างน่าเชื่อถือ	4.75	0.44	มากที่สุด
รวม		4.63	.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ด้านความถูกต้อง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = .08) โดยรายการประเมินที่มีความถูกต้องมากที่สุดได้แก่ ระบบทำให้เกิดคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพได้อย่างน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = .44)

ตารางที่ 2 การประเมินด้านความเป็นไปได้ของระบบ

ลำดับ	รายการ	ระดับความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ระบบและกลไกสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการในสถานการณ์จริงได้	4.75	0.44	มากที่สุด
2.	ระบบและกลไกมีการกำหนดทรัพยากรในการสนับสนุนให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากร สนับสนุนการดำเนินการในการบริหารให้เกิดความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	4.56	0.51	มากที่สุด
3.	3. ระบบและกลไกมีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการนำรูปแบบไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์	4.43	0.51	มาก
4.	4. ระบบและกลไกสามารถดำเนินการได้ในเวลาที่กำหนดไว้ได้อย่างเหมาะสม	4.37	0.50	มาก
5.	5. ระบบและกลไกนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	4.56	0.51	มากที่สุด
รวม		4.53	.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ภาพรวมรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .17) โดยรายการประเมินที่มีความเป็นไปได้ มากที่สุด ได้แก่ ระบบและกลไกสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการในสถานการณ์จริงได้ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = .44)

อภิปรายผล

1. การวิจัยเรื่อง ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ และข้อมูลย้อนกลับ โดยในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดของปัจจัยและกระบวนการที่ส่งผลต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาดังแสดงในการสรุปผลการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากในการวิจัยระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้ทฤษฎีระบบเป็นพื้นฐานในการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Ludwig von Bertalanffy (1968) ที่ได้นำเสนอองค์ประกอบของระบบโดยประยุกต์ทฤษฎีระบบทั่วไป (General System Theory) เข้ากับทฤษฎีการสื่อสารและการควบคุม (Theory of Communication and Control) ซึ่งแสดงองค์ประกอบของระบบไว้ 4 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) และข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

2. ผลการสร้างและประเมินระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย

2.1 ผลการสร้างระบบและกลไก องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งจากการสังเคราะห์เอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหารและการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้และการวิจัย และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับอุไร จุ้ยกำจร (2561) ได้นิยามปัจจัย ความสำเร็จของการประกันคุณภาพสถานศึกษาไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา คือสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ความเข้าใจ แรงจูงใจ ทักษะ ทักษะ การมีส่วนร่วม โครงสร้างองค์กร นโยบายและแผนงาน วัฒนธรรมองค์กร การสื่อสารภายในหน่วยงานและความพร้อมของทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์รางวัล IQA AWARD พบว่าสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2565) ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัล IQA AWARD ตาม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาและเป้าหมายคุณภาพ การขับเคลื่อนคุณภาพสู่มาตรฐาน กระบวนการตรวจสอบความสำเร็จ ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาพความสำเร็จของสถานศึกษาต่อ

วงวิชาการ การเกิดวัฒนธรรมคุณภาพที่สะท้อนการพัฒนาที่ยั่งยืน และกลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับสวดี อุปินใจ ได้กล่าวในงานวิจัยของตนว่ากลไกการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 กลไก ได้แก่ กลไกการวางแผนคุณภาพ กลไกการนำแผนคุณภาพสู่การปฏิบัติกลไกการกำกับติดตามและการประเมินคุณภาพ กลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับที่สำนักทดสอบทางการศึกษา (2565) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการคัดเลือกสถานศึกษาที่มีระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพรางวัล IQA AWARD ได้แก่ เพื่อคัดเลือกสถาบันการศึกษาที่มีระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ และรับรางวัล IQA AWARD ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันการศึกษาที่ได้รับรางวัล IQA AWARD ทุกแห่ง เป็นสถาบันการศึกษาด้านแบบและแกนนำด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นแหล่งศึกษาดูงาน ให้คำแนะนำช่วยเหลือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในสังกัด และสร้างเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถาบันการศึกษา และผลลัพธ์ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานตามกระบวนการจะสะท้อนผ่านทางคุณภาพของผู้เรียน การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (2561) ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 3 มาตรฐานได้แก่ คุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับทั้งหมด 7 ประการได้แก่ศักยภาพ ข้อควรพัฒนา สาเหตุของปัญหา แนวทางปรับปรุงแก้ไข ปัจจัยความสำเร็จ ยกระดับคุณภาพและสร้างนวัตกรรม และรายการความเสี่ยงสำคัญในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับไพศาล สุวรรณน้อย (2561) ได้เน้นย้ำถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ผู้ประเมินพูดคุยปรึกษาหารือกับผู้รับการประเมิน โดยเน้นการให้ข้อเสนอแนะที่ตรงกับสภาพปัญหาหรือจุดอ่อนที่ได้จากการประเมินและ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2.2 ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ผลการประเมินมาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด และมาตรฐานความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายเป็นระบบเชื่อถือได้ ทั้งจากการสังเคราะห์เอกสารของนักการศึกษาท่านต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งล้วนแต่เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้ให้ข้อเสนอแนะมาอย่างเป็นขั้นตอนและถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce, & Weil (2000) ที่ได้กล่าวถึง การพัฒนานวัตกรรมที่จำเป็นต้องมีการประเมินรูปแบบ ซึ่งขั้นทดสอบความมีประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่สร้างขึ้น เช่นเดียวกับที่ Gilgun (2012) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการตรวจสอบรูปแบบ (Testing a Model) ว่าเป็นขั้น

วางแผนและดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยกำหนดกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง วิธีการในการตรวจสอบเครื่องมือในการตรวจสอบ ดำเนินการตรวจสอบ และรายงานผลการตรวจสอบรูปแบบ และ Maduas, Scriven, & Stufflebeam (1983) ได้เสนอมาตรฐานในการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ดังนี้ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ เป็นลักษณะการประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงและมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ เป็นลักษณะการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาที่นำระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ไปใช้ควรมีการศึกษาบริบทและปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหาร ครู หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ที่สนใจ สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยศึกษารายละเอียดของระบบและกลไก และดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

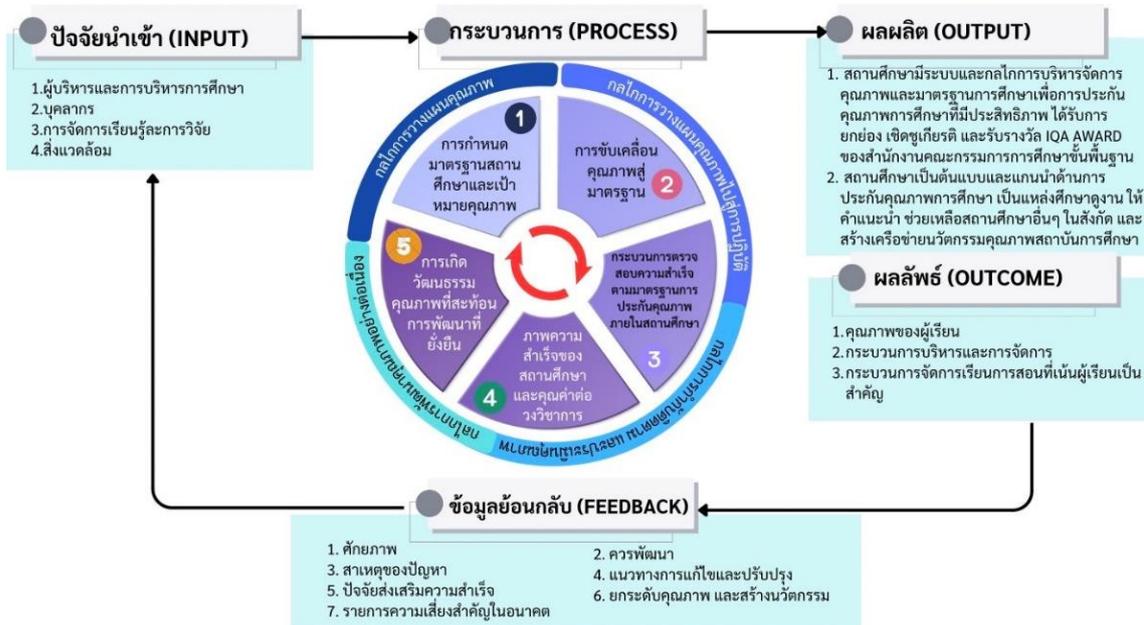
2.1 ระบบและกลไกที่พัฒนาขึ้นยังมิได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้ระบบและกลไก ดังนั้นควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย

2.2 ควรศึกษาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ตามขนาดของสถานศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) นำเสนอ ดังภาพที่ 1 นี้

**ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
 ที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย**

ภาพที่ 1 ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561*. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอน 11 ก. หน้า 3.

พูนชัย ยาวิราช (2566). *กลยุทธ์การบริหารเพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในองค์กรทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่5). ร้านป๊อปปี้แอนด์น้อง.

ไพศาล สุวรรณน้อย. (2561). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL)*. สืบค้นจาก <https://ph.kku.ac.th/thai/images/file/km/pbl-he-58-1.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566). *ประกาศรายชื่อสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล IQA AWARD 2565*. <https://drive.google.com/file/d/1paPkkEqThqpbhXkrjgFM8kOb7cuMJ7n/view>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565). *เอกสารประกอบแนวทางการคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัล IQA AWARD สถานศึกษาจัดการศึกษาทั่วไป*. เอส.บี.เค.การพิมพ์.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย (2567). *สารสนเทศด้านจำนวนสถานศึกษา*. <https://edustatistics.moe.go.th/school57>

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. (2567). *แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย*. สำนักงานฯ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563). *การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา*. ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตตั้ง.
- สุวดี อุปปินใจ. (2564). *ระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต*. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- อุไร จุ้ยกำจร. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะ/วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Gilgun, J. F. (2012). Reflexivity and Qualitative Research. *Current Issue in Qualitative Research*, 1(2), 1-8.
- Joyce, B. & Weil, M. (2000). *Model of Teaching*. (5th ed.). Allyn and Bacon.
- Madaus, G. F., Scriven, M., & Stufflebeam, D. L. (Eds.). (1983). *Evaluation models: Viewpoints on educational and human services evaluation*. Kluwer-Nijhoff.
- Von Bertalanffy, L. (1968). *General system theory: Foundations, development, applications*. George Braziller.

* การบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา
Active Learning Management of School Administrators

ชนากานต์ สมศรี^{1*} วัลลภา อาริรัตน์² บุญฤทธิ์ เพ็ชรวิศิษฐ์³
Chanakan Somsri¹ Wallapha Ariratana² Bunyarit petwisit³

¹คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

²คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

³คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

*Corresponding author e-mail: Chanakan.bim@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 302 ซึ่งสุ่มโดยตาราง Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Sampling) ตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.984 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริง มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ด้านเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ด้านเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (PNI_{Modified} = 0.166) และลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมระบบนิเวศภายใน (PNI_{Modified} = 0.141)

คำสำคัญ: การบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุก; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; ผู้บริหารสถานศึกษา

* Received: 8 March 2025, Revised: 11 April 2025, Accepted: 11 April 2025

ABSTRACT

This study aimed to examine the current conditions, desired conditions, and needs assessment of active learning management by school administrators under Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 302 school administrators and teachers, selected using Krejcie & Morgan table and stratified random sampling by school size. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire with overall reliability of 0.98. Data were analyzed using means, standard deviations, and Priority Needs Index Modified (PNI Modified). The findings revealed that current conditions were at a high level overall. By dimension, professional learning community networks ranked highest in mean scores, while curriculum and active learning management ranked lowest. Desired conditions were at the highest level overall. By dimension, professional learning community networks and learning technology and innovation tied for the highest mean scores, while curriculum and active learning management ranked lowest. The Priority Needs Index for active learning management by school administrators showed that curriculum and active learning management had the highest need priority (PNI Modified = 0.166), while internal supervision system promotion had the lowest need priority (PNI Modified = 0.141).

Keywords: Active learning management; Active learning; School administrator

บทนำ

โลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาส่งผลกระทบต่อมนุษย์ การปรับตัวจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการรับมือจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับการบริหารจัดการทางการศึกษาในยุคปัจจุบันที่จำต้องพัฒนาให้มีทักษะความรู้เพียงพอเหมาะสมกับสถานการณ์โลกที่เน้นการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร และคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการ(มลฤดี เฟื่องสง่า และ มัทนา วัฒนอมศักดิ์, 2566) จากนโยบายตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ที่มุ่งเป้าหมายหลักในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะและความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ทำให้การจัดการศึกษาต้องปฏิรูประบบและการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและหลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ตามความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) การจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนยกระดับคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามนโยบายของภาครัฐและสถานศึกษา โดยอาศัยแนวทางการบริหารจัดการของผู้บริหารที่มุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งจะเกิดจากประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูเป็นสำคัญ (สุจิตตรา มูลอินทร์, 2565; ไพฑูรย์ สีนลาร์ตันและนักรบ หมั่นแสน, 2561) และจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในปัจจุบัน ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ได้จากหลายแหล่งเรียนรู้ และเรียนรู้ได้ตลอดเวลา การจัดการเรียนรู้จึงต้องพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนแบบใหม่ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนในห้องร่วมกัน เน้นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติสร้างองค์ความรู้และเทคนิควิธีการได้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงาน ผู้เรียนจึงเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับสู่การเป็นส่วนร่วมหลักในการสร้างความรู้ ครูจะถูกลดบทบาทลงเป็นเพียงผู้สนับสนุนและผู้ช่วยในการค้นหาคำตอบ ด้วยการสร้างสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) การออกแบบการเรียนรู้จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญสำหรับครูที่ต้องมีการวางแผนเพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนมีลักษณะพื้นฐานอย่างไร จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้เป็นอย่างไร และจะใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียน และวิธีการประเมินผลการเรียนอย่างไรบ้างเพื่อการบรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้(อัจจิมา วงศ์ชมพู, 2566) อีกทั้งสอดคล้องกับวิสัย วังซีใหญ่และมารุต พัฒนาได้เสนอแนะแนวทางสำหรับผู้บริหารนำไปใช้พัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อสนับสนุนให้ครูทุกระดับมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกันในการทำงาน ลดความรู้สึกลดเดี่ยวเวลามีปัญหา และสร้างกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานทุกคน ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารคือการสนับสนุนพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ รวมทั้งพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบมืออาชีพ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสถานศึกษาทั้งระบบ(วิชัย วังซีใหญ่และมารุต พัฒนา, 2562) สอดคล้องกับผลการศึกษาของอุษณีย์ ดวงพรหมที่เสนอแนะทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการการฝึกอบรมและการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู การช่วยเหลือครูผ่านกระบวนการนิเทศชั้นเรียนจากพี่เลี้ยง ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบทีมเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนครูในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับเพื่อนครูในชุมชนวิชาชีพครู และ จัดกิจกรรมการศึกษาจากครูต้นแบบที่ประสบความสำเร็จซึ่งแนวทาง (Approach) นี้เกิดประโยชน์สำหรับผู้บริหารนำไปใช้ในการจัดการสู่สถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม(อุษณีย์ ดวงพรหม, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 มีนโยบายที่มุ่งเน้นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อันเป็นหนึ่งในนโยบายที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการตามนโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สร้างการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนของห้องเรียน ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูมีความรู้ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ และทักษะที่จำเป็น ผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 ปีงบประมาณ 2566 พบว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถบริหารจัดการและจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเพียงร้อยละ 50 จากค่าเป้าหมายร้อยละ 80 จึงสามารถสรุปภาพรวมของการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถและทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาในสังกัดยังมีการดำเนินการที่ไม่บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1, 2566) ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องได้รับพัฒนาและแก้ไขอย่างเร่งด่วน

โดยการนำของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเพื่อคุณภาพสูงสุดของผู้เรียน

จากข้อมูลและเหตุผลข้างทกให้ต้นผู้วิจัยสนใจศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมทั้งนำข้อมูลมาใช้วางแผนพัฒนาครูและผู้บริหารในการบริหารการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินวิจัยดังนี้

1. **ประชากร** คือ ผู้บริหารสถานและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 150 โรงเรียนที่ได้แก่ ผู้บริหาร 167 คน ครู 1,331 คน รวม 1,498 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** คือ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมทั้งสิ้น 302 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครซี่ มอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Sampling) ตามขนาดโรงเรียน

3. **เครื่องมือ** คือ การวิจัยนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการที่มีข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง กับสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์มุ่งการเรียนการสอน 2) หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) เครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) การส่งเสริม ระบบนิเทศภายใน และ 5) เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีวิธีการดังนี้

- 1) ศึกษาหลักการและแนวคิด จากนั้นวิเคราะห์สังเคราะห์ องค์ประกอบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหาร เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม แล้วนำเสนอแก่อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย
- 2) สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) ของ Likert จากนั้นนำเสนอให้กับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นการตรวจสอบ ความสอดคล้อง และความถูกต้อง ก่อนนำเสนอแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ
- 3) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์พิจารณา ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับกรอบแนวคิดการวิจัย (Index of Item Objective Congruence : IOC) และปรับปรุง (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างได้ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 ผ่านเกณฑ์ในการนำแบบทดสอบไปใช้
- 4) ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้ออกมา ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.984 แสดงว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องภายในและมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้งานเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามวิจัย

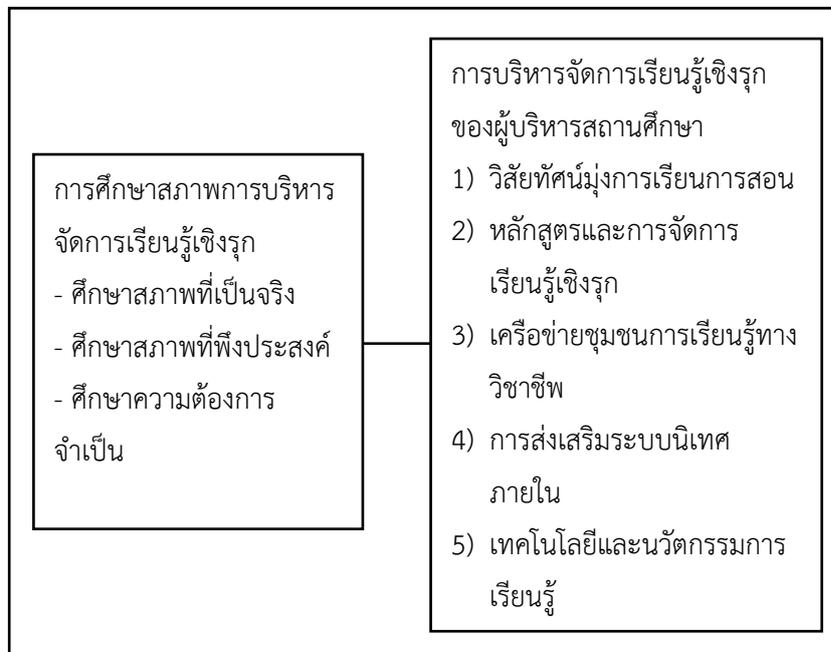
องค์ประกอบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น ทดลองใช้ (N=30)
1. วิสัยทัศน์มุ่งการเรียนการสอน	8	0.910
2. หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	7	0.936
3. เครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	8	0.934
4. การส่งเสริมระบบนิเทศภายใน	8	0.950
5. เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้	6	0.954
รวมทั้งฉบับ	37	0.984

5) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อพิจารณาความเห็นชอบในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม จากนั้นจัดทำแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 302 คน โดยผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือ และยื่นขอหนังสือความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 และแนบแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในรูปแบบลิงค์ และ QR Code โดยใช้ Google Forms

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์โดยการหาค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) วิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่หา ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)
- 3) จัดลำดับค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ของการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 โดยเรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อย และนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ปรากฏผลตามทีแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1

การบริหารจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
1. วิสัยทัศน์มุ่งการเรียนการสอน	4.13	0.59	มาก	4.73	0.35	มากที่สุด	0.146	3
2. หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.02	0.56	มาก	4.69	0.35	มากที่สุด	0.167	1
3. เครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	4.15	0.62	มาก	4.74	0.34	มากที่สุด	0.142	4
4 .การส่งเสริมระบบนิเทศภายใน	4.12	0.61	มาก	4.70	0.39	มากที่สุด	0.140	5
5. เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้	4.08	0.58	มาก	4.74	0.35	มากที่สุด	0.160	2
รวม	4.10	0.62	มาก	4.72	0.36	มากที่สุด		

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ภาพรวมสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ด้านเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.15$) และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x} = 4.02$) และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.72$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ด้านเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.74$) และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x} = 4.69$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่า ค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.141 ถึง 0.166 ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (PNI_{Modified} = 0.166) รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้ (PNI_{Modified} = 0.161) และลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ ด้านการส่งเสริมระบบนิเทศภายใน (PNI_{Modified} = 0.141)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีนโยบายที่มุ่งพัฒนาและส่งเสริมการสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ระหว่างกันในการพัฒนาทักษะของครูและบุคลากรให้มีความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มุ่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของลักขณา จันธิมา (2567) ที่กล่าวว่าการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกได้ถูกต้องเหมาะสมส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งสร้างความร่วมมือกับครู ผู้เรียน และสถานศึกษาเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการสร้างนวัตกรรมและแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน โดยกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากการรวมกลุ่มของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีความถนัดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการเรียนการสอนเชิงรุก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1, 2566) สอดคล้องกับสุรางค์ ประไพพนพ (2566) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่า เมื่อนำเทคโนโลยีดิจิทัลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแล้ว ส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนและสถานศึกษาสูงขึ้น

ผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดสองอันดับแรก เนื่องจากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2567) มีนโยบายเร่งด่วนในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดทำสมรรถนะผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษา ดังนั้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จึงกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นหลักสูตรฐานสมรรถนะและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกให้แก่ผู้เรียน พร้อมนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษา ทั้งนี้ในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวผู้บริหารต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้เกิดขึ้นอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรมีความต้องการในการพัฒนาตนเองภายใต้การสนับสนุนจากสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ในการพัฒนาความรู้และทักษะใหม่และจัดงบประมาณสนับสนุนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมและได้นวัตกรรมของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับปาณิศรา อินตะชุม, สัจวาร วังแจ่ม และจันทร์ฉาย ยมสูงเนิน (2566) ที่เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการจัดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรวางแผนและกำหนดเป้าหมายการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์เทคโนโลยี และควรปรับปรุงห้องเรียนให้เพียงพอเข้าถึงได้ รวมถึงการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาสื่อการสอนให้กับครู

ปรับปรุงคุณภาพการจัดการสอน และสร้างระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่สามารถประมวลผลข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับกิจกรรมสอนของครูอย่างเต็มรูปแบบ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่าสภาพที่เป็นจริงของการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 ด้านหลักสูตรฐานสมรรถนะและจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะให้เหมาะสมกับความต้องการและบริบทของสถานศึกษาในพื้นที่ โดยการปรึกษาครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละด้าน

1.2 จากผลวิจัยพบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 มีด้านด้านหลักสูตรฐานสมรรถนะและจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 จึงควรจัดให้มีการสัมมนาหรืออบรมผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะในการนำไปปฏิบัติ รวมถึงการเสริมสร้างความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้จริงในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำองค์ประกอบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์มุ่งการเรียนการสอน 2) หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) เครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) การส่งเสริมระบบนิเทศภายใน และ 5) เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ ไปดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Develop) เพื่อให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 สามารถสังเคราะห์และสรุปเป็นองค์ประกอบของการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา ได้เป็น 5 ด้าน คือ วิสัยทัศน์มุ่งการเรียนการสอน หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การส่งเสริมระบบนิเทศภายใน และเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำองค์ประกอบมาสารสนเทศในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ภาพที่ 2 องค์ประกอบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นงลักษณ์ พันธุ์วิไล (2567). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. วารสารศิลปการจัดการ, 8(2), 334-350.
- ปาณิศรา อินตะชุม, สังวาร์ ว่างแจ่ม และ จันทร์ฉาย ยมสูงเนิน. (2566). แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านโอง์รัตนวิทยา จังหวัดลำพูน. วารสารบัณฑิตวิจัย, 14(1), 99-112.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และนักรบ หมี่แสน (บรรณาธิการ). (2561). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มลฤดี เพ็งสง่า และมัทนา ว่างณอมศักดิ์. (2566). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ, 24(2), 162-175.
- ลักษณะ จันธิมา. (2567). รูปแบบการบริหารจัดการตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านการ

พัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอนุบาลจุน (บ้านบัวสถาน) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 7(3), 253-270.

- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). *การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC)*, 23 พฤศจิกายน 2562. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2567 จาก http://www.nkedu1.go.th/NEW2563/?id=files_s&n=เอกสารเผยแพร่
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศ เพื่อพัฒนา และ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ตามนโยบาย ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. สืบค้น 10 สิงหาคม 2567 จาก http://academic.obec.go.th/images/document/1603180137_d_1.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. สืบค้น 10 สิงหาคม 2567 จาก www.obec.go.th/about/นโยบาย-จุดเน้น-สพฐ-ปีงบประมาณ
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)*. สืบค้น 10 สิงหาคม 2567 จาก <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php>
- สุจิตตรา มูลอินทร์. (2565). *การศึกษาไทยในโลก BANI. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น*, 16(2), 215-225.
- สุรางค์ ประไพพ. (2566). *รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 10(1), 46-58.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉิมา วงศ์ชมพู, ศักดินาภรณ์ นันท์และสุชาติ บางวิเศษ. (2566). *แนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 3(9), 17-25.
- อุษณีย์ ดวงพรหม. (2565). *การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน*, 2(2), 181-195.

*** การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก
พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3
Development of Systems and Mechanisms for Managing Educational
Quality Assurance in Small Schools in Special Highland Areas under
the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3**

**อังคณา ยานะตระกูล^{1*} สุวดี อูปปินใจ² ประเวศ เวชชะ³
Aungkhana Yanayrakoon^{1*} Suwadee Ouppinjai² Prawet wetcha³**

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Master of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Aungkhana.y@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไก โดยการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจงผู้มีความรู้ประสบการณ์ โดยใช้แบบสังเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา 2) สร้างและประเมินระบบและกลไก โดยนำข้อมูลจากการศึกษาองค์ประกอบของ ระบบกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพ มาสร้างระบบแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เลือกแบบเจาะจงผู้มีความรู้ประสบการณ์ และมีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้แบบประเมินคุณภาพตามมาตรฐานความถูกต้องและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบและกลไกฯ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหารและการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้และการวิจัยและปัจจัยด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี 2) กระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา กระบวนการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการจัดทำรายงานการประเมิน

* Received: 27 February 2025, Revised: 2 April 2025, Accepted: 3 April 2025

ตนเอง 3) ผลลัพธ์ ประกอบด้วย คุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความเชื่อมั่นของผู้รับบริการและบุคคลภายนอก 4) ข้อมูลย้อนกลับประกอบด้วย ศักยภาพ ข้อควรพัฒนา สาเหตุของปัญหา แนวทางปรับปรุงแก้ไข ปัจจัยความสำเร็จ ยกกระตือรือร้นและสร้างนวัตกรรม การบริหารความเสี่ยง 2) ระบบและกลไกมีคุณภาพตามมาตรฐานความถูกต้องและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพ; งานประกันคุณภาพ; โรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่พิเศษภูเขาสูง

ABSTRACT

This study aimed to develop educational quality assurance management systems and mechanisms for small schools in special highland areas under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office. A two-phase mixed-methods approach was employed: Phase 1 examined system and mechanism components through document synthesis and expert seminars with 7 purposively selected participants with relevant knowledge and experience, using document synthesis forms and structured interviews analyzed through content analysis; Phase 2 involved system development and evaluation using data from Phase 1 to create the system, which was then assessed by 15 purposively selected experts with relevant expertise and stakeholder involvement, using quality assessment instruments based on accuracy and feasibility standards, analyzed through means, standard deviations, and content analysis. Results revealed: 1) The system and mechanisms comprised four main components: Input factors including administrator and school management factors, personnel factors, learning management and research factors, and resource and technology factors; Process including school standard-setting procedures, development processes toward standards, and self-assessment report preparation; Outcomes including student quality, administrative and management processes, learner-centered teaching and learning processes, and stakeholder and external confidence; and Feedback including potential assessment, development areas, problem causes, improvement approaches, success factors, quality enhancement and innovation creation, and risk management. 2) The system and mechanisms demonstrated quality at the highest level according to accuracy and feasibility standards.

Keywords: Managing Educational Quality Assurance Systems and Mechanisms ; Managing Educational Quality Assurance; Small Schools in Special Highland Areas

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร โดยปัจจุบันมีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 29,152 แห่ง โดยในจำนวนนี้มีสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน จำนวน 15,327 แห่ง ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่ม "โรงเรียนขนาดเล็ก" และในกลุ่มนี้ยังมีโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 60 คนอีก 7,309 แห่ง (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้มักเผชิญปัญหาสำคัญสองประการ ได้แก่ 1) คุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กต่ำกว่ามาตรฐานเมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านทรัพยากร เช่น การขาดครูครบชั้นเรียน สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอ รวมถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณของรัฐส่วนใหญ่มักใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์หลักในการจัดสรร ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณน้อยกว่า 2) การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กมักขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากการลงทุนด้านการบริหารค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ตัวอย่างเช่น อัตราส่วนครูต่อนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ที่ 1:8 ถึง 1:11 ซึ่งต่างจากมาตรฐานที่กำหนดให้ครู 1 คนดูแลนักเรียน 25 คน ส่งผลให้การบริหารทรัพยากรไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) นอกจากนี้ โรงเรียนขนาดเล็กโดยเฉพาะในพื้นที่ภูเขาสูง มักเผชิญกับอุปสรรคจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ เช่น การเดินทางที่ยากลำบากและความไม่เสถียรของโครงสร้างพื้นฐานด้านอินเทอร์เน็ต ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่เหล่านี้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (บุญยพัชร คุณารักษ์, 2564) การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงจำเป็นต้องอาศัยกลไกที่เป็นระบบและการบริหารงานที่มีความยืดหยุ่นเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กโดยเฉพาะในพื้นที่ภูเขาสูง มักเผชิญกับความท้าทายเพิ่มเติมจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ เช่น การเดินทางที่ยากลำบากและความไม่เสถียรของโครงสร้างพื้นฐานด้านอินเทอร์เน็ต ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่เหล่านี้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงจำเป็นต้องอาศัยกลไกที่เป็นระบบและการบริหารงานที่มีความยืดหยุ่นเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น (มูลนิธิไชยยงค์ นามะสนธิ, 2562)

อัตราส่วนของโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมดในประเทศไทยยังรวมถึงโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลักษณะพิเศษ หรือที่เรียกว่า "โรงเรียนพื้นที่พิเศษ" ซึ่งหมายถึงสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล เช่น บนภูเขา เกาะ หรือพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลมักต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากร ผู้ปกครองนักเรียนและคนในชุมชนมีฐานะยากจน ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการจัดการศึกษาอย่างเต็มประสิทธิภาพ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) ด้วยข้อจำกัดเหล่านี้ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากลหรือเกณฑ์รางวัลต่าง ๆ

ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ภูเขาสูงสามารถยกระดับมาตรฐานการศึกษาได้อย่างเต็มที่ โรงเรียนเหล่านี้จำเป็นต้องมีระบบและกลไกการบริหารจัดการที่ชัดเจนครอบคลุมทุกด้าน ระบบการบริหารและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้จัดการศึกษามีคุณภาพส่งต่อนักเรียนซึ่งถือเป็นเป้าหมายปลายทางที่สำคัญที่สุดและยังเป็นการยกระดับการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้มีวิธีการและผลการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นการยืนยันและนำไปสู่การประกันคุณภาพ นำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ โดยมีระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพเป็นระบบที่ทำให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพเป็นการรวมสิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะซับซ้อนให้ประสานเป็นหนึ่งเดียวโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือการวางแผนคุณภาพการควบคุมคุณภาพและการปรับปรุงคุณภาพและผลการปฏิบัติจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานหรือข้อกำหนดทำให้ผู้ใช้บริการที่มีส่วนได้ส่วนเสียพึงพอใจและการมีต้นทุนการดำเนินงานที่เหมาะสม (สุวดี อุปปินใจ, 2565)

การบริหารงานประกันคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ภูเขาสูงต้องดำเนินการภายใต้กรอบแนวทางการประกันคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกและภายในสถานศึกษา สำหรับการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีทั้งหมด 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) มาตรฐานผลลัพธ์ของการเรียนรู้ 2) มาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา และ 3) มาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2567) และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 มาตรฐานเช่นกัน ได้แก่ 1) มาตรฐานผลลัพธ์ของการเรียนรู้ 2) มาตรฐานกระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) มาตรฐานกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาถึงการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง ให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานและค่าเป้าหมายของสถานศึกษา และตอบสนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

2. เพื่อสร้างและประเมินระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) พื้นที่วิจัยคือ โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่พิเศษภูเขาสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

1.1 ศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จากการสังเคราะห์เอกสาร

แหล่งข้อมูล

แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

เครื่องมือการวิจัย

แบบสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยดำเนินการสร้างจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Item of objective Congruence : IOC) ใช้เกณฑ์ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร และฐานข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปสาระสำคัญเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาการศึกษาของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 ศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

แหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ผู้ศึกษาเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ด้านนโยบายการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการวิจัยและการเรียนการสอนการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการวิจัยและการเรียนการสอนการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 คน

เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ได้แก่ เอกสารประกอบการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง โดยได้ดำเนินการสร้างจากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและประเมินระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

2.1 สร้างระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

แหล่งข้อมูล

ผลการวิจัยในชั้นตอนที่ 1

เครื่องมือการวิจัย

แบบสรุบบนทางการดำเนินงานตามระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 มีทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสรุบบนองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 มาสังเคราะห์ผลการศึกษจากชั้นตอนที่ 1.1 และ 1.2

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำไปสร้างเป็นระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

2.2 ประเมินคุณภาพของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

แหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินระบบและกลไก ผู้วิจัยประเมินคุณภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการนำระบบและกลไกไปใช้ จำนวน 11 คน

เครื่องมือการวิจัย

แบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นในชั้นที่ 2.1 มาสร้างเป็นแบบประเมิน ในลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Item of objective Congruence : IOC) ใช้เกณฑ์ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย เพื่อประสานงานขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลข้างต้น เพื่อประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล พร้อมทั้งแบบ ประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านช่องทางออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การ แปลความหมายของค่าเฉลี่ย จะต้องมียค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าระบบและกลไกฯ มีความถูกต้องและความเป็นไปได้อยู่ในวิสัยยอมรับได้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 องค์ประกอบของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่ พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ประกอบด้วยองค์ประกอบ ทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ (Outcome) องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

2. ผลการสร้างและประเมินระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียน ขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

2.1 ผลการสร้างระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ประกอบด้วย องค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ (Outcome) องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารและการบริหาร สถานศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำ ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารที่มีต่อการบริหารงานประกันคุณภาพ ทัศนคติและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร มาตรฐานสถานศึกษา ค่าเป้าหมายของสถานศึกษา 2) ปัจจัยด้าน บุคลากร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานประกันคุณภาพ ทัศนคติ แรงจูงใจ

การมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม 3) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้และการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวิจัยในชั้นเรียน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย ความพร้อมผู้สอนและความพร้อมของนักเรียน 4) ปัจจัยด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี ได้แก่ นโยบายจากต้นสังกัด ขนาด ที่ตั้งของโรงเรียน การร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานภายนอก กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา องค์กรเอกชน คณะกรรมการสถานศึกษา ภาคี 4 ฝ่าย ความพร้อมของทรัพยากรในชุมชนและเทคโนโลยีสนับสนุน

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย

2.1 กระบวนการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ดำเนินการด้วยกลไกการขับเคลื่อน 4 กลไก ได้แก่ 1) กลไกการวางแผนคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2. การทบทวนมาตรฐานสถานศึกษา 3. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 2) กลไกการนำแผนคุณภาพสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 1. การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา 2. การกำหนดค่าเป้าหมาย 3) กลไกการกำกับติดตามและการประเมินคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของมาตรฐาน 2. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของค่าเป้าหมาย 3. นำเสนอมาตรฐานสถานศึกษาและค่าเป้าหมายต่อคณะกรรมการสถานศึกษา 4) กลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1. การทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 2. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่แผนการจัดการศึกษา

2.2 องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน ดำเนินการด้วยกลไกการขับเคลื่อน 4 กลไก ได้แก่ 1) กลไกการวางแผนคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การทบทวนแผนการจัดการศึกษา 2. การวางแผนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามแผนการศึกษา 3. การขับเคลื่อนคุณภาพของผู้บริหาร 2) กลไกการนำแผนคุณภาพสู่การปฏิบัติ 1. การดำเนินงานตามแผนคุณภาพ 2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ 3. การสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากร 3) กลไกการกำกับติดตามและการประเมินคุณภาพ ประกอบด้วย 1. การนิเทศและติดตามผลการดำเนินงาน 2. การรายงานและทบทวนผลการ 4) กลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1. การวิเคราะห์ผลการประเมิน 2. การปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สอดคล้องตามมาตรฐานศึกษา 3. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 4. การสร้างนวัตกรรม

2.3 องค์ประกอบที่ 3 การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ 1. แต่งตั้งคณะทำงาน 2. รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ 3. เขียนรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา 4. นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ 5. รายงานและเปิดเผยต่อผู้เกี่ยวข้อง และโครงสร้างของรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทสรุปสำหรับผู้บริหาร แสดงรายละเอียดการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองและนำเสนอข้อมูลโดยสังเขป ส่วนที่ 2 รายละเอียดผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ได้แก่ 1. ข้อมูลทั่วไปของ

สถานศึกษา 2. ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา 3. ภาคผนวก นำเสนอหลักฐานข้อมูลสำคัญ หรือเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ โดยสังเขป

องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Output) ประกอบด้วย 1) คุณภาพของผู้เรียน 2) กระบวนการบริหารและการจัดการ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ความเชื่อมั่นของผู้รับบริการและบุคคลภายนอก

องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ประกอบด้วย 1) ศักยภาพ 2) ข้อควรพัฒนา 3) สาเหตุของปัญหา 4) แนวทางการแก้ไขและปรับปรุง 5) ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ 6) ยกระดับคุณภาพและสร้างนวัตกรรม 7) รายการความเสี่ยงสำคัญในอนาคต

2.2 ผลการประเมินมาตรฐานความถูกต้องของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุด มาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=4.63, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.44) ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=4.70, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.37) นำเสนอดังตารางที่ 1 นี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
		เบี่ยงเบน	แปลผล
1. มาตรฐานความถูกต้อง	4.63	0.44	มากที่สุด
2. มาตรฐานความเป็นไปได้	4.70	0.37	มากที่สุด
รวม	4.67	0.31	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. การวิจัยเรื่อง ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์และข้อมูลย้อนกลับ โดยในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดของปัจจัยและกระบวนการที่ส่งผลกระทบต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาดังแสดงในการสรุปผลการวิจัย ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่พิเศษภูเขาสูงมีลักษณะเป็นระบบที่มีองค์ประกอบและกระบวนการเชื่อมโยงกัน โดยมีความสอดคล้องกับแนวคิดทางทฤษฎี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทฤษฎีระบบทั่วไป

(General System Theory) ของ Von Bertalanffy, L. (1968) ซึ่งอธิบายว่า ระบบหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แนวคิดนี้ยังได้ถูกประยุกต์เข้ากับทฤษฎีการสื่อสารและการควบคุม (Theory of Communication and Control) ซึ่งช่วยอธิบายการทำงานของระบบที่มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างเป็นพลวัต

2. ผลการสร้างและประเมินระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

2.1 ผลการสร้างระบบและกลไก องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพ ทั้งจากการสังเคราะห์เอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าประกอบไปด้วย เอกสารจากนักการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญในประเด็นด้านการบริหารจัดการและบุคลากรเป็นอันดับแรก การมีระบบบริหารที่มีประสิทธิภาพและวิสัยทัศน์ของผู้นำสามารถส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของวารุณี ถิ่นโชคดี (2560) ได้กล่าวในงานวิจัยของตนว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพหรือการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของสถานศึกษาว่า ระบบการบริหารโรงเรียนที่ดี และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารส่งผลต่อการยกระดับการศึกษา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า กระบวนการในการขับเคลื่อนระบบบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาได้แก่ กระบวนการกำหนดมาตรฐาน กระบวนการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานและกระบวนการเขียนรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับที่สำนักทดสอบทางการศึกษา (2561) ได้กล่าวในหนังสือแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ว่า กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย กระบวนการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จ จากนั้นจึงจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาซึ่งเป็นแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้และจัดทำรายงานการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปีการศึกษาเพื่อสะท้อนภาพความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมาภายใต้บริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับสุวดี อุปปินใจ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต และได้กล่าวถึงกลไกการบริหารจัดการ 4 กลไก คือ กลไกการวางแผนคุณภาพ กลไกการนำแผนคุณภาพสู่การปฏิบัติ กลไกการกำกับติดตามและการประเมินคุณภาพ กลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานตามกระบวนการจะสะท้อนผ่านทางคุณภาพของผู้เรียน การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2561) ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 3 มาตรฐานได้แก่ คุณภาพผู้เรียน การ

บริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงมีขอบเขตใกล้เคียงกับกรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2567) ที่ได้กำหนดมาตรฐานสำหรับการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ทั้งหมด 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานผลลัพธ์ของการเรียนรู้ มาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา และมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับทั้งหมด 7 ประการ ได้แก่ ศักยภาพ ข้อควรพัฒนา สาเหตุของปัญหา แนวทางปรับปรุงแก้ไข ปัจจัยความสำเร็จ ยกระดับคุณภาพและสร้างนวัตกรรม และการบริหารความเสี่ยงซึ่งสอดคล้องกับที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2544) กล่าวถึงข้อมูลย้อนกลับของการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ว่า เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดแข็ง จุดอ่อนของสถานศึกษา เงื่อนไขของความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา

2.2 การประเมินระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ผลการประเมินมาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด และมาตรฐานความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายเป็นระบบเชื่อถือได้ ทั้งจากการสังเคราะห์เอกสารของนักการศึกษาท่านต่าง ๆ และจากการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งล้วนแต่เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้ให้ข้อเสนอแนะมาอย่างเป็นขั้นตอนและถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce, B., editors. (2000) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาวัตกรรมการที่จำเป็นต้องมีการประเมินรูปแบบ ซึ่งขั้นตอนทดสอบความมีประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่สร้างขึ้น เช่นเดียวกับที่ Gilgun (2012) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการตรวจสอบรูปแบบ (Testing a Model) ว่าเป็นขั้นวางแผนและดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยกำหนดกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง วิธีการในการตรวจสอบเครื่องมือในการตรวจสอบ ดำเนินการตรวจสอบ และรายงานผลการตรวจสอบรูปแบบ และ Maduas, Scriven, editors. (1983) ได้เสนอมาตรฐานในการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ดังนี้ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ เป็นลักษณะการประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงและมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ เป็นลักษณะการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการศึกษาบริบทและปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษาและควรรศึกษารายละเอียดของระบบเบะกลไกและดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

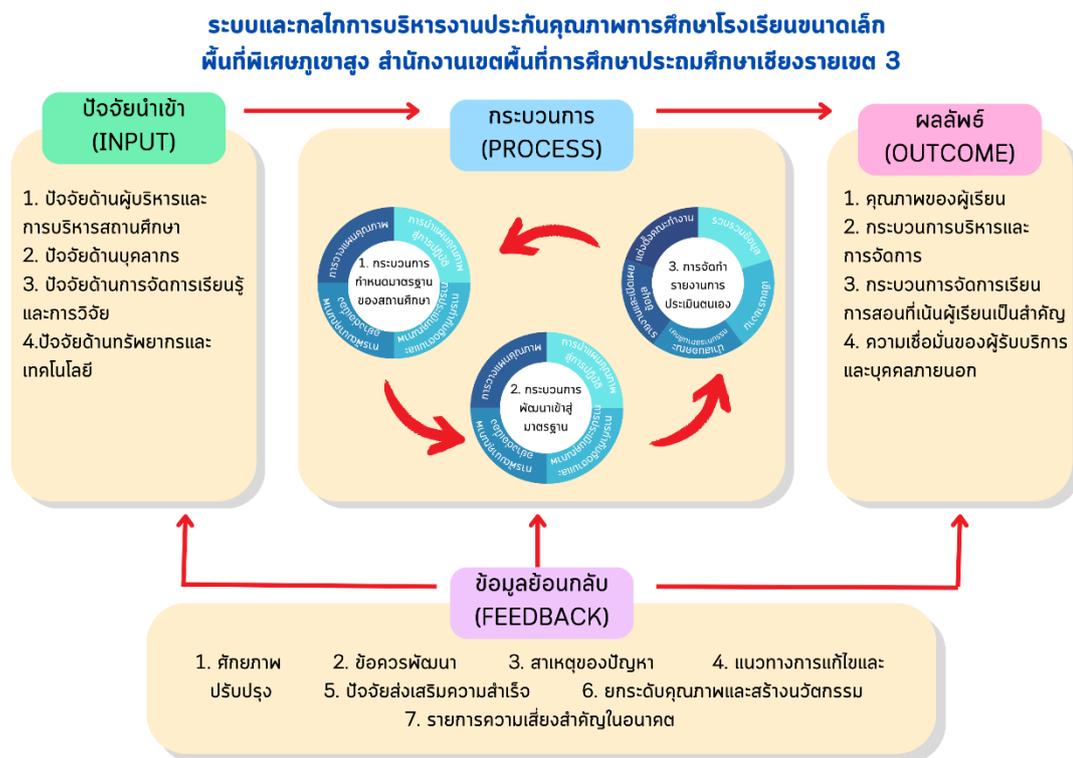
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศติดตามการใช้ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

องค์ความรู้ใหม่

ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ (Outcome) องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) นำเสนอด้งภาพที่ 1 นี้

ภาพที่ 1 ระบบและกลไกการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่พิเศษภูเขาสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 23 กุมภาพันธ์)*. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอน 11 ก. หน้า 3.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567). *โครงการครูรักถิ่น*.
<https://www.eef.or.th/KruRakThin/>
- บุญพัชร คุณารักษ์. (2564). การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย: ปัญหาและแนวทางการพัฒนา. *วารสารการศึกษาและการบริหาร*, 25(1), 45-60.
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2544). 50 คำถาม-คำตอบ เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของ สมศ. *วารสารการประกันคุณภาพ*, 2(2), 9-18.
- มูลนิธิไชยรงค์ นามะสนธิ. (2562). การจัดการศึกษาบนพื้นที่สูง. *วารสารพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ภูเขา*, 12(2), 89-103.
- วารุณี ลัภานโชคดี. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลและพัฒนาการของระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบของ สมศ. งานวิจัยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สุวดี อุปปินใจ. (2564). ระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *รายงานประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2564). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง รายชื่อสถานศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานฯ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2567). *คู่มือ กรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก พ.ศ.2567-2571 ฉบับสถานศึกษาและผู้ประเมินภายนอก การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. <https://www.onesqa.or.th/th/content-view/1168/3560/>
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2567/1*. http://www.bopp.go.th/?page_id=4551
- Gilgun, J. F. (2012). Reflexivity and Qualitative Research. *Current Issue in Qualitative Research*, 1(2), 1-8.

- Joyce, B., editors. (2000). *Model of Teaching*. (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Von Bertalanffy, L. (1968). *General System Theory: The integration of system components with communication and control theories*. *The Academy of Management Journal*, 15(4), 407-426.
- Maduas, Scriven, editors. (1983). *Evaluation models: Viewpoints on educational and human services evaluation*. Kluwer-Nijhoff.

* ผลของการพัฒนาทักษะกระบวนการและเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง เงา อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Effects of Science Process Skills and Scientific Attitude Development Using Akita Learning Activity Approach Combined with Phenomenon-Based Learning Concept in Science and Technology Subject on Shadows, Eclipse, and Space Technology for Sixth Grade Students

ชุตินา แพรด้า^{1*} ภควัฒน์ วงศ์วรรณวัฒนา² สาวิตรี เถาว์โท³

Chutima Phaedom^{1*} Phakawat Wongwanwattana² Savitree Thaotho³

¹นิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Curriculum and Instructional Development, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Program of Physics, Faculty of Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Curriculum and Instructional Development, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: chutimaphaedom@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาทักษะกระบวนการและเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง เงา อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ กลุ่มตัวอย่างวิจัย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 33 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน 2) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ 3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนก ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.29/84.02 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 17.79 และ 33.39 ตามลำดับ 3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

* Received: 18 March 2025, Revised: 27 April 2025, Accepted: 28 April 2025

ทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลการศึกษาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ พบว่า มีเจตคติทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และค่า S.D. เท่ากับ 0.53 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง หลังเรียนสูงกว่าก่อนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบอะคิตะ; การเรียนรู้แบบแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน; ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ; แผนการจัดการเรียนรู้

ABSTRACT

This study aimed to examine the effects of developing science process skills and scientific attitudes using Akita learning activities combined with phenomenon-based learning concepts in Science and Technology subject on shadows, eclipse, and space technology. The research sample consisted of 33 sixth-grade students from the Demonstration School of Ubon Ratchathani Rajabhat University in the second semester of academic year 2024, selected through cluster sampling. The research instruments included: 1) lesson plans using Akita learning activities combined with phenomenon-based learning concepts, 2) integrated science process skills assessment, 3) learning achievement test, and 4) scientific attitude scale. Statistical analyses included means, standard deviations, reliability coefficients, difficulty indices, and discrimination indices. The findings revealed: 1) The lesson plan efficiency was 90.29/84.02, meeting the established criteria; 2) Post-instruction integrated science process skills scores were significantly higher than pre-instruction scores, with mean scores of 17.79 and 33.39 respectively; 3) Post-instruction learning achievement was significantly higher than pre-instruction achievement at the .05 level; 4) Students' scientific attitudes after instruction were significantly higher than before instruction, with a mean score of 4.67 and standard deviation of 0.53, indicating a "strongly agree".

Keywords: Akita-Based Learning Activities; Phenomenon-Based Concepts; Integrated Science experiment skills; Learning management plan.

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมอย่างรวดเร็ว วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงชีวิตมนุษย์ในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การพัฒนาเทคโนโลยี หรือการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีการพัฒนาความรู้ทาง วิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตในยุคหลังวิกฤตโควิด-19 การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวเกิดจากปัจจัยหลายประการ อาทิ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Digital Disruption) การ เปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่มีความผันผวน (VUCA World) และการปรับตัวของพฤติกรรมมนุษย์ (กรรณภรณ์ รุ่งแจ้ง, 2567) การเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์จึงจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาแนวคิด ใหม่ ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น หลักสูตรและแนวทางการ จัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ต้องสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนสำหรับการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคมโลกแห่งศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดหลักการ ทฤษฎี กฎ และความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการคิดและทักษะการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนา ทักษะเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้และแก้ปัญหาได้อย่างมีระบบ แต่ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและในสาขาวิชาอื่น ๆ เพื่อการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ตามมาตรฐานการศึกษาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเต็มที่ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันพบว่า การศึกษาในโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของประเทศไทย ได้พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการประเมิน PISA ได้แก่ ทักษะคิดและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน, ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง, ระบบการบริหารโรงเรียน, การพัฒนาครู, และบรรยากาศทางการเรียน รวมถึงกลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียน, การบริหารโรงเรียน, และการพัฒนาครูเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย (ณพัทธ์อร บัวฉวน, 2559)

จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) วิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2565-2566 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า ผลการทดสอบวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมีการลดลง โดยเฉลี่ยลดลง 2.36 คะแนน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจตามมาตรฐานที่กำหนด รวมถึงปัญหาของการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างเนื้อหาวิทยาศาสตร์ที่มีความซับซ้อน โดยเฉพาะในเรื่องของพลังงาน การเปลี่ยนแปลงพลังงาน และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น เงาน อุปราคา และเทคโนโลยีอวกาศ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจหลักการเกิดปรากฏการณ์อย่างชัดเจน (โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2566) การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางอะคิตะและแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานถือเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยเฉพาะในวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ การศึกษาหลายฉบับได้พิสูจน์ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางอะคิตะ (Akita Action) และการใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based Learning) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนการเรียนรู้ตามแนวทางอะคิตะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตั้งข้อสังเกตในการเรียนรู้, 2) การคิดเป็นของตนเอง, 3) การอภิปรายร่วมกันในกลุ่มและชั้นเรียน, และ 4) การทบทวนเนื้อหาและการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิดและแก้ปัญหาผ่านการตั้งคำถาม การอภิปราย และการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันในกลุ่ม โดยเน้นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและสร้างสรรค์ การเรียนการสอนตามวิธีนี้สามารถปรับใช้ได้ตามลักษณะของเนื้อหาวิชาและความเหมาะสมของผู้เรียน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการศึกษา,

2562) ในขณะเดียวกัน การเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานก็เป็นแนวทางการศึกษาใหม่ที่มุ่งเน้นการใช้ปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาและความรู้ในรูปแบบสหวิทยาการ การเรียนรู้แบบนี้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในประเทศฟินแลนด์ เนื่องจากช่วยกระตุ้นความอยากรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (อรพรธณ บุตรกัตัญญ, 2561) กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสังเกตปรากฏการณ์เพื่อกระตุ้นความอยากรู้ของนักเรียน 2) การเขียนคำอธิบายเบื้องต้น 3) การทดลองเพื่อทดสอบปรากฏการณ์ 4) การรวบรวมคำอธิบายขั้นสุดท้ายโดยใช้เหตุผลและหลักฐานจากการทดลอง และ 5) การให้เหตุผลเพื่อวิพากษ์วิจารณ์และประเมินข้อมูล การใช้แนวคิดนี้สามารถพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยเฉพาะในด้านการคิดวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้ข้อมูลในสถานการณ์จริง (Symeonidis & Schwarz, 2016) จากการศึกษาโดย พนิดา เตชะผล (2564) พบว่าการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ช่วยส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ส่วนการศึกษาของกัลยา แก้วตา (2565) ได้ชี้ให้เห็นว่าแผนการเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ ผลการศึกษาโดย วริศรา ซากำนัน (2563) และ อุทัยวรรณ ปันคำ และคณะ (2563) ได้แสดงให้เห็นถึงผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การศึกษาดังกล่าวทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับมือกับความท้าทายในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ทั้งนี้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีระบบ และการแก้ปัญหามีเหตุผล โดยต้องอาศัยการฝึกฝนผ่านการปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเหล่านี้ ประกอบด้วยทักษะการตั้งสมมติฐาน การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ การควบคุมตัวแปร การทดลอง และการแปลความหมายข้อมูลและการลงข้อสรุป (ภุชญา สีจันดี, 2566) โดยทักษะเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์และการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นระบบ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ในระยะยาว

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบอดีแอสร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ และขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นและมีเนื้อหาที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการซึ่งเป็นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในขั้นที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยได้ระบุงการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบอดีแอสให้แต่ละขั้นตอนมีความชัดเจนโดยแทรกการปฏิบัติการทดลองทางวิทยาศาสตร์ที่นำแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีความเหมาะสมของเนื้อหา ความสัมพันธ์กันขององค์ความรู้ได้อย่างชัดเจนเป็นระบบเข้าใจง่ายขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการ

พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเป็นการฝึกให้นักเรียน ได้ค้นคว้าหาความรู้ตามวิธีทางวิทยาศาสตร์ก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่ผู้เรียน ซึ่งนักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะที่เชื่อมโยงเนื้อหาสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและรู้จักนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

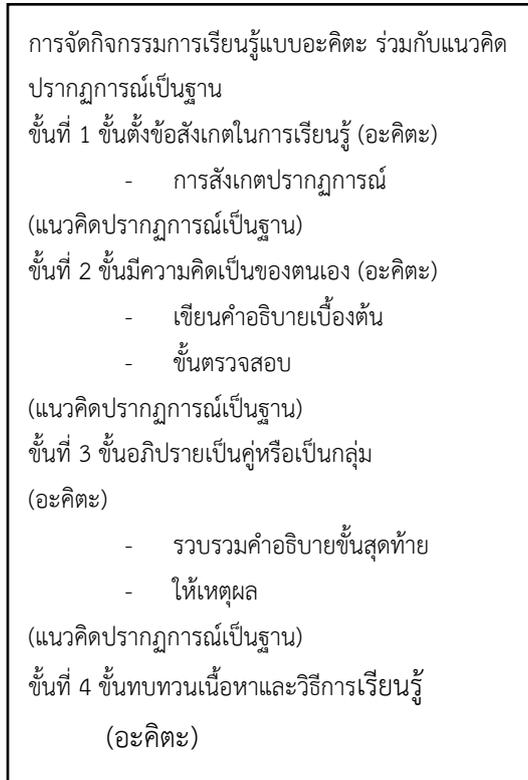
1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะ ร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 70/70
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย

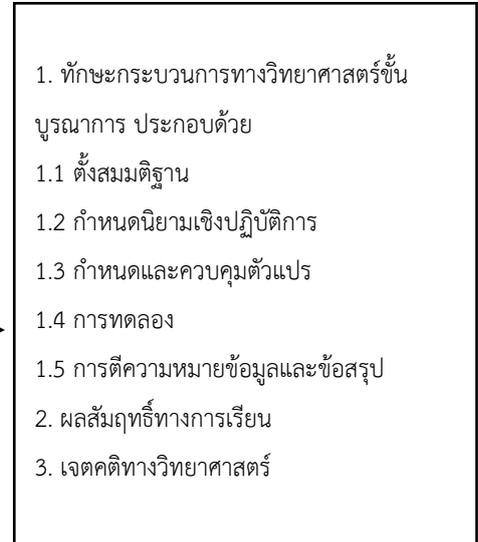
1. กลุ่มที่ศึกษา
 - 1.1 กลุ่มที่ศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานกระทรวงการอุดมศึกษา รวมทั้งสิ้นจำนวน 68 คน
 - 1.2 กลุ่มที่ศึกษาที่ใช้ทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานกระทรวงการอุดมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มซึ่งนักเรียนในแต่ละห้องมีคุณลักษณะแบบ เก่ง กลาง อ่อน
2. ตัวแปรในการวิจัย
 - 2.1 ตัวแปรต้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 2.2 ตัวแปรตาม แผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติทางวิทยาศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการออกแบบเครื่องมือ

1.1 ศึกษา สังเคราะห์ และออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

1.2 ศึกษา สังเคราะห์ และออกแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ

1.3 ศึกษา สังเคราะห์ และออกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.4 ศึกษา สังเคราะห์ และออกแบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์

2. ขั้นการตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของเครื่องมือ

2.1 ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน มีค่าเท่ากับ 4.98 และค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าเท่ากับ 0.95 และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. นำเครื่องมือที่ได้จากการประเมินและผ่านการแก้ไขปรับปรุง นำมาทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

3.1 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.82 มีค่าความยากง่ายรายข้อ (p) อยู่ระหว่าง 0.39-0.71 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง 0.21-0.46

3.2 แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ มีค่าความเชื่อมั่น 0.76 มีค่าความยากง่ายรายข้อ (p) อยู่ระหว่าง 0.31-0.71 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง 0.21-0.57

3.3 แบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ มีค่าความสอดคล้อง 0.98 และค่าความเชื่อมั่น 0.92

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ จำนวน 40 ข้อ และแบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 24 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยกำหนดการสอนครั้งละ 2 ชั่วโมง จำนวน 7 แผน รวมทั้งสิ้น 14 ชั่วโมง

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ จำนวน 40 ข้อ และแบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 24 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน

4. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจให้คะแนนแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อประเมินผลการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 14 ชั่วโมง โดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งประเมินคุณภาพในความเหมาะสมของข้อคำถามกับจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และความสอดคล้องของแผนการเรียนรู้ โดยแบบประเมินค่าความเชื่อมั่น

2. แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบประเมินค่าความเชื่อมั่น และนำไปทดสอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาค่าความความยากง่าย อำนาจจำแนก

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบประเมินค่าความเชื่อมั่น และนำไปทดสอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาค่าความความยากง่าย อำนาจจำแนก

4. แบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ โดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยแบบประเมินหาค่าความเชื่อมั่น (IOC)

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้ในแต่ละขั้นไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติโดยการตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
2. การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
3. วิเคราะห์เจตคติทางวิทยาศาสตร์ โดยการหาค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้ค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบการประมาณค่า 5 ระดับของ Likert

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลวิจัยพบว่า ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการและเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัย ได้ทำการวิเคราะห์ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน แต่ละแผนของการจัดการเรียนรู้และวิเคราะห์ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 70/70 รายละเอียดดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะ

ร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

	แผนที่ 1 (25 คะแนน)	แผนที่ 2 (25 คะแนน)	แผนที่ 3 (25 คะแนน)	แผนที่ 4 (25 คะแนน)	แผนที่ 5 (25 คะแนน)	แผนที่ 6 (25 คะแนน)	แผนที่ 7 (25 คะแนน)	เฉลี่ย (25 คะแนน)
เฉลี่ย	22.06	22.21	22.67	22.52	22.73	22.88	22.94	22.57
ร้อยละ	88.24	88.85	90.67	90.06	90.91	91.52	91.76	90.29
S.D.	1.64	1.60	1.57	1.52	1.55	1.39	1.30	1.51

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 แผน แผนละ 25 คะแนน รวมคะแนนทั้งสิ้น 175 คะแนน จะเห็นได้ว่าตั้งแต่แผนที่ 1-7 มีคะแนนเพิ่มขึ้นแสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการได้ดียิ่งขึ้นจากการลงมือปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยร้อยละ เท่ากับ 90.29 และค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.51 ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 90.29

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง เเง อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 70/70

จำนวนนักเรียน (N)	กระบวนการ			ทดสอบหลังเรียน			(E_1/E_2)
	คะแนนเต็ม (A)	คะแนนรวม ($\sum x$)	ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1)	คะแนนเต็ม (B)	คะแนนรวม ($\sum f$)	ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2)	
33	175	5,214	90.29	40	1,109	84.02	90.29/84.02

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง เเง อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ร้อยละของคะแนนกิจกรรมระหว่างเรียนที่ผู้เรียนทำกิจกรรมได้โดยเฉลี่ย (E_1) เท่ากับ 90.29 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E_2) เท่ากับ 84.02 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (E_1/E_2) เท่ากับ 90.29/83.48 สรุปได้ว่า ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน มีค่าประสิทธิภาพของแผนซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 70/70

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการและเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง เเง อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E_2) วิชาวิทยาศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเรื่อง เเง อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df	t	Sig. (2 tailed)
ทดสอบก่อนเรียน	33	40	17.64	2.69	32.00	27.09*	.00
ทดสอบหลังเรียน	33	40	33.61	2.68			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง เเง อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ พบว่า ก่อนเรียนนักเรียนสอบได้คะแนนเฉลี่ย

เท่ากับ 17.64 และค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.69 และหลังเรียนหลังเรียนนักเรียนสอบได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 33.61 และค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.68 สรุปได้ว่าจากตารางแสดงข้อมูลแสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการและเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอະคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ รายทักษะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และได้วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ รายทักษะ เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศโดยใช้กิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอະคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก่อนเรียนและหลังเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ยก่อนเรียน		ค่าเฉลี่ยหลังเรียน		ความต่างของคะแนน	t	Sig (2 tailed)
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ทักษะการตั้งสมมติฐาน	7	3.03	1.00	5.82	0.73	2.79	15.20*	.00
2. ทักษะการกำหนดและการควบคุมตัวแปร	7	3.30	1.04	6.00	0.83	2.70	12.28*	.00
3. ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติ	8	3.61	1.03	6.67	0.85	3.06	12.85*	.00
4. ทักษะการทดลอง	7	3.30	0.81	5.91	0.63	2.61	14.14*	.00
5. ทักษะการตีความข้อมูลและลงข้อสรุป	11	4.55	0.87	9.00	1.15	4.45	19.31*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ รายทักษะ เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอະคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พิจารณาองค์ประกอบเป็น

รายทักษะ พบว่า 1) ทักษะการตั้งสมมติฐาน ก่อนเรียน ($\bar{x} = 3.03$, S.D.= 1.00) และหลังเรียน ($\bar{x} = 5.82$, S.D.= 0.73) จะเห็นได้ว่าความต่างของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 2.79 2) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ก่อนเรียน ($\bar{x} = 3.30$, S.D.= 1.04) และหลังเรียน ($\bar{x} = 6.00$, S.D.= 0.83) จะเห็นได้ว่าความต่างของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 2.70 3) ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติ ก่อนเรียน ($\bar{x} = 3.61$, S.D.= 1.03) และหลังเรียน ($\bar{x} = 6.67$, S.D.= 0.85) จะเห็นได้ว่าความต่างของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 3.06 4) ทักษะการทดลอง ก่อนเรียน ($\bar{x} = 3.30$, S.D.= 0.81) และหลังเรียน ($\bar{x} = 5.91$, S.D.= 0.63) จะเห็นได้ว่าความต่างของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 2.61 และ 5) ทักษะการตีความข้อมูลและลงข้อสรุป ก่อนเรียน ($\bar{x} = 4.55$, S.D.= 0.87) และหลังเรียน ($\bar{x} = 9.00$, S.D.= 1.15) จะเห็นได้ว่าความต่างของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 4.45 สรุปได้ว่า ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ รายทักษะ พบว่า ทูกรายทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเรื่องเงาอุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df	t	Sig. (2 tailed)
ทดสอบก่อนเรียน	33	40	17.79	2.79	32	27.84*	.00
ทดสอบหลังเรียน	33	40	33.39	2.98			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการเรื่อง เงา อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า ก่อนเรียนนักเรียนทำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการได้ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 17.79 และค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.79 และหลังเรียนนักเรียนทำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการได้ค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 33.39 และค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.98 ดังนั้นสรุปได้ว่า ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 17.79 คะแนน และ 33.39 คะแนน ตามลำดับพบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการและเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบเจตคติทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการศึกษาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง เงาม อุปราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน

รายการประเมิน	ก่อนเรียน		แปล ความหมาย	หลังเรียน		แปล ความหมาย
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
1. ด้านความอยากรู้ อยากเห็น	3.91	0.77	เห็นด้วย	4.58	0.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. ด้านความซื่อสัตย์	4.25	0.69	เห็นด้วย	4.80	0.43	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. ด้านความอดทน มุ่งมั่นและเพียรพยายาม	4.31	0.58	เห็นด้วย	4.76	0.48	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. ด้านการมีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็น	4.33	0.72	เห็นด้วย	4.68	0.57	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5. ด้านความคิด สร้างสรรค์	4.31	0.66	เห็นด้วย	4.62	0.58	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6. ด้านมีความสงสัย กระตือรือร้นหาคำตอบ	4.47	0.64	เห็นด้วย	4.60	0.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เฉลี่ย	4.26	0.67	เห็นด้วย	4.67	0.53	เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง

จากตารางที่ 6 แสดงผลการศึกษาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง เงาม อุปราคา และเทคโนโลยีอวกาศ ในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยแบ่งออกเป็น 6

พฤติกรรม พฤติกรรมด้านละ 4 ข้อ รวมทั้งหมด 24 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อความเชิงบวก จำนวน 12 ข้อ และข้อความเชิงลบ จำนวน 12 ข้อ พบว่า เจตคติทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.26 และค่า S.D. เท่ากับ 0.67 แปลความหมายได้ว่าอยู่ในระดับเห็นด้วย และเจตคติทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และค่า S.D. เท่ากับ 0.53 แปลความหมายได้ว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังนั้นสรุปได้ว่า ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนน หลังเรียนสูงกว่าก่อน

อภิปรายผลการวิจัย

1) ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานในเรื่อง เงาน อุปราคา และเทคโนโลยีอวกาศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผลการประเมินประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ 90.29/84.02 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 70/70 อย่างมีนัยสำคัญ ทำให้สามารถสรุปได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิภาพสูง การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ และค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน นอกจากนี้ยังเป็นการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้โดยอ้างอิงจากการศึกษาในตำรา งานวิจัย และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มศึกษาเพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปิยาพัชร เทียงตรง (2565) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบอะคิตะในการสอนเรื่องการคูณและการหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก็ยืนยันว่าแนวทางนี้มีประสิทธิภาพ โดยมีการประเมินทั้งในเรื่องประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ความคงทนในการเรียนรู้ และความพึงพอใจของนักเรียน การใช้เครื่องมือวิจัยเช่นแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนช่วยทำให้การวิจัยมีความแม่นยำและนำไปสู่การประเมินผลที่ครบถ้วน การศึกษานี้จึงเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอะคิตะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะในทุกด้านของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อาทิเช่น การตั้งสมมติฐาน การออกแบบและทำการทดลอง การตีความข้อมูล และการใช้เหตุผลอย่างมีหลักฐาน การเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานช่วยให้นักเรียนมีความคิดเป็นของตนเอง และสามารถวิเคราะห์องค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การตั้งข้อสังเกต การอภิปรายในกลุ่มและชั้นเรียน รวมถึงการทบทวนและประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกับครู ซึ่งเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างความเข้าใจในเนื้อหาวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ ในหัวข้อ เงาน อุปราคา และเทคโนโลยีอวกาศโดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนเพิ่มขึ้นจาก 17.79 (ร้อยละ 44.47) เป็น 33.39 (ร้อยละ 83.48) ซึ่ง

สะท้อนถึงการพัฒนาทักษะอย่างชัดเจน โดยคะแนนเฉลี่ยของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการของนักเรียนเพิ่มขึ้นจาก 3.56 (ร้อยละ 50.82) เป็น 6.68 (ร้อยละ 83.68) การศึกษาในส่วนของงานวิจัยของ วริศรา ซากำนัน (2563) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในหัวข้อธาตุและสารประกอบ พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนักเรียนมีการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.46 และคะแนนเฉลี่ยทางวิชาการอยู่ที่ 21.15 คะแนน ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาในระดับที่เหมาะสมจากการศึกษาเหล่านี้สามารถสรุปได้ว่า การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบออบดิเตอริวร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการและช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในเนื้อหาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในทุกๆระดับ

3) ผลการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนในหัวข้อเงา อุปรราคา และเทคโนโลยีอวกาศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบออบดิเตอริวร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 17.64 และ 33.61 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างชัดเจน การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบออบดิเตอริวร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเน้นการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การสืบเสาะแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง และการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิทยาศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้นและพัฒนาทักษะวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ การอภิปรายความคิดเห็นในกลุ่มหรือชั้นเรียนยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม เพิ่มความสนุกสนานในการเรียนรู้ และส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาวิทยาศาสตร์ รวมทั้งมีความตั้งใจเรียนมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามไปด้วยการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญศิริ ชื่อสัตย์ (2563) ที่ได้พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้แนวทางการสอนของจังหวัดอะดิเตอริว ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความและการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญภายหลังการใช้แนวทางการสอนดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวทางการสอนแบบออบดิเตอริวมีผลในการพัฒนาทักษะที่สำคัญในหลายด้านของนักเรียน ทั้งในด้านการคิดวิเคราะห์ การสืบเสาะแสวงหาคำตอบ และทักษะวิทยาศาสตร์ สรุปได้ว่าการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบออบดิเตอริวร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ช่วยกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทักษะที่สำคัญทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างยั่งยืน

4) ผลการศึกษาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนรู้แบบออบดิเตอริว ร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง เงา อุปรราคาและเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยแบ่งออกเป็น 6 พฤติกรรม พฤติกรรมด้านละ 4 ข้อ รวมทั้งหมด 24 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อความเชิงบวก จำนวน 12 ข้อ และข้อความเชิงลบ จำนวน 12 ข้อ พบว่า เจตคติทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียน

มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.26 และค่า S.D. เท่ากับ 0.67 แปลความหมายได้ว่าอยู่ในระดับเห็นด้วย และเจตคติทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และค่า S.D. เท่ากับ 0.53 แปลความหมายได้ว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังนั้นสรุปได้ว่า ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนน หลังเรียนสูงกว่าก่อน เป็นผลสืบเนื่องมาจาก การจัดการเรียนการสอนโดยการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ทำให้เข้าใจเนื้อหาการเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาวิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน อยากเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาและส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีทางวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้นผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ยกตัวอย่าง เช่น กิจกรรมไขปริศนาสุริยุปราคาเกิดขึ้นได้อย่างไร กิจกรรมจันทร์ปราศรัยหัตถกรรมแห่งท้องฟ้า และกิจกรรมดวงจันทร์แสนชวนบดบังดวงอาทิตย์ เป็นต้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ทวีธรรม และคณะ (2562) ที่ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับกลยุทธ์การสอนวิทยาศาสตร์ในหัวข้อ "ระบบอวัยวะในร่างกาย" ซึ่งพบว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 75% และมีทัศนคติที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังการแทรกแซง นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ ทิวา ประชาชื่นชม และคณะ ที่ดำเนินการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ยังแสดงให้เห็นว่าแนวทางการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ช่วยพัฒนาแนวคิดและทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 ซึ่งเป็นหลักฐานสนับสนุนถึงประสิทธิผลของการใช้วิธีการเรียนรู้แบบนี้จากการศึกษานี้สามารถสรุปได้ว่า การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีผลต่อการพัฒนาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น นักเรียนไม่เพียงแต่เข้าใจเนื้อหาวิทยาศาสตร์ได้ดีขึ้น แต่ยังมีทัศนคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสนานและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) การจัดการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ครูผู้สอนควรแบ่งเวลาแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การจัดการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ครูผู้สอนควรแบ่งเวลาแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมควรแบ่งเวลาให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติได้อย่าง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานในเนื้อหาอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องนั้น ๆ
- 2) ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบอะคิตะร่วมกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานในการพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการจำลอง

เอกสารอ้างอิง

- กรรณภรณ์ รุ่งแจ้ง. (2567). VUCA สู่ BANI: ความท้าทายของการจัดการศึกษาปฐมวัย. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา*. 9(1); 283.
- กัลยา แก้วตา. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 41(6); 21-32.
- กฤษณา สัจจันดี. (2566). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับเกมการศึกษาในรายวิชาชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*.
- ณพัทธ์ บัวฉวน. (2559). สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต หมวดวิชาศึกษาทั่วไป. *วารสารวิจัยและพัฒนาวลัยลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 11(2); 97.
- ทัศนีย์ ทวีธรรม. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้พัฒนากลวิธีการสอนทางวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบอวัยวะในร่างกายที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนไกรภักดีวิทยาคม จังหวัดศรีสะเกษ. *หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.
- ทิวา ประภาชื่นชม และคณะ. (2563). การพัฒนานวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ตามแนวทางของ Borich และคณะ. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(1), 172-183.
- ปิยาพัชร เทียงตรง. (2565). การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางอะคิตะ เรื่อง การดูแลและการหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- พนิดา เตชะผล. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้การสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับปรากฏการณ์เป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ*.

- เพ็ญศิริ ชื่อสัตย์. (2563). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยประยุกต์ใช้แนวการสอนของจังหวัดอะคิตะ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัทรมนัส ศรีตระกูล. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของประเทศไทย. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคมชลบุรี. 15(2); 213-225.
- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2566). รายงานประเมินตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ปีการศึกษา 2566. อุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2562). การจัดการเรียนรู้รูปแบบอะคิตะโมเดล “AKITA MODEL” โดยประยุกต์ใช้วิธีการสอนเชิงรุกของจังหวัดอะคิตะ ประเทศญี่ปุ่น (Akita Action). สภาการศึกษา.
- วิศรา ชากำนัน. (2563). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ธาตุและสารประกอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สถาบัน. (2560) การวัดผลประเมินผลวิทยาศาสตร์. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. วารสารครุศาสตร์, 46(2), 248-364.
- อุทัยวรรณ ปันคำ และคณะ. (2563). ผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระดับพื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลสันตน์หม้อ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 31(2), 123-134.
- Silander,P. (2015). Phenomenon-based learning, 201.
<http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html>.
- Symeonidis, V. & Schwarz, J.F. (2016). Phenomenon-Based Teaching and Learning through the Pedagogical Lenses of Phenomenology: The Recent Curriculum Reform in Finland. *Forum OSwiatowe*, 28(2); 31-47.

* การพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมภาษา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Development of English Vocabulary Learning through Word
Games for the 7th Graders

สุทธาทิพย์ สมโสภา^{1*} สรรพสิริ ส่งสุขจุโรจน์² กชกร ธิปัตดี³

Sudthathip Somsopa¹ Sappasiri Songsukrujiroad² Goachagorn Thipatdee³

¹สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Curriculum and Instructional Development, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University

³สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Curriculum and Instructional Development, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: sudthathip.sg63@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมภาษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบุญชริกวิทยาคาร จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 6 ชุด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่ายตั้งแต่ .34-.77 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .23-.80 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมภาษาอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 69.54 ทั้งนี้พบว่าประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมภาษา มีค่าเท่ากับ 87.83/81.52 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมภาษา สำหรับนักเรียนชั้น

* Received: 16 March 2025, Revised: 22 April 2025, Accepted: 23 April 2025

มัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ; เกมภาษา

ABSTRACT

This research aimed to: 1) develop English vocabulary learning using language games for 7th graders, and 2) compare the pre-test and post-test learning achievement of 7th graders who received vocabulary learning activities using language games. The sample consisted of 35 7th graders in the second semester of academic year 2024 at Bundharikwithyakar School, selected through cluster sampling. The research instruments included six sets of English vocabulary learning activities and a 30-item achievement test for pre-test and post-test measurements. The test had difficulty indices ranging from 0.34-0.77, discrimination indices ranging from 0.23-0.80, and a reliability coefficient of 0.89. Statistical analyses included mean, percentage, standard deviation, and t-test. The findings revealed that: 1) students demonstrated high-level development in English vocabulary learning using language games, with an average score of 69.54 percent. The efficiency of the English vocabulary learning activity sets using language games was 87.83/81.52, which met the established standard criterion of 80/80, and 2) students' learning achievement after receiving English vocabulary learning activities using language games was significantly higher than before the instruction at the .01 level of significance.

Keywords: English Vocabulary Learning; Word Games; Learning achievement

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นผลมาจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่ทำให้หลายภูมิภาคทั่วโลกสามารถเชื่อมโยงและติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวก และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21 (21st Century) ที่ทำให้วิถีชีวิตของพลเมืองโลกแปรเปลี่ยนตาม โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) หากกล่าวในทางการศึกษาคือผู้เรียนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะที่จำเป็นเพื่อเผชิญกับอนาคตในทางบวกที่มีทั้งความสำเร็จและความสุข การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นการสร้างทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังครอบคลุมไปถึงทักษะด้านอาชีพ ด้านศีลธรรม และด้านภาษา ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ผลผลิตใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารเป็นตัวขับเคลื่อน และคนไทยในยุคนี้จำเป็นจะต้องมีทักษะความเป็นนานาชาติ อันเป็นความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลก มีความรู้และเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ ภาษาอังกฤษจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นภาษาสากลที่นิยมใช้ติดต่อสื่อสารกันในสังคมโลก และนับเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึงผู้คนทั่วโลกได้ (ญาณิศา สุทรงดี และคณะ, 2566)

ในการเรียนภาษาอังกฤษนั้น สิ่งสำคัญพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน คือ คำศัพท์ ดังที่ พิตรวลัย โกวิทวที (2540) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคำศัพท์ไว้ว่า คำศัพท์มีความสำคัญและเป็นพื้นฐานที่จำเป็นในการสื่อสารทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการสอนภาษา ความรู้เกี่ยวกับระบบเสียง คำศัพท์ จะทำให้สามารถสื่อความหมาย และเรียนรู้ไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้อง ฉะนั้น หากผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์น้อย ก็จะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถต่อยอดไปสู่การเรียนภาษาอังกฤษในด้านอื่น ๆ ได้ และทำให้ไม่สามารถพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษได้ดีเท่าที่ควร กล่าวคือ การที่ผู้เรียนขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ไม่รู้ความหมายของคำศัพท์ จดจำความหมายของคำศัพท์ไม่คงทน ขาดการฝึกทักษะและนำไปใช้ เป็นอุปสรรคในกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีความเกี่ยวข้องตั้งแต่พื้นฐานทางคำศัพท์ และนำไปใช้ เป็นอุปสรรคในกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีความเกี่ยวข้องตั้งแต่พื้นฐานทางคำศัพท์ เป็นสำคัญ

อีกทั้ง พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ (2521) ได้กล่าวถึงปัญหาของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยที่สำคัญไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) เมื่อผู้เรียนเรียนภาษาอังกฤษแล้วแต่กลับไม่ได้ใช้ประโยชน์ 2) ผู้สอนส่วนใหญ่สอนแต่อ่าน เขียน และแปล ไม่มีการสอนพูด เพราะตัวผู้สอนก็พูดภาษาอังกฤษไม่คล่อง จึงไม่สามารถสอนผู้อื่นได้ 3) วิธีสอนภาษาอังกฤษขัดกับหลักภาษาศาสตร์ เพราะสอนทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนโดยทั่ว ๆ ไปแต่ขาดการฝึกฝน เพราะผู้สอนใช้วิธีสอนภาษาอังกฤษเหมือนกับการสอนวิชาอื่น ๆ ซึ่งความจริงแล้วภาษาเป็นวิชาทักษะ ต้องมีการฝึกภาษาซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง ผู้เรียนจึงจะสามารถใช้ได้คล่องแคล่ว ไม่ใช่แค่การจำหลักไวยากรณ์ 4) วัสดุอุปกรณ์การสอน ผู้สอนมีปัญหาในการสร้างแบบฝึกหัด คิดว่าอุปกรณ์จะทำให้การสอนช้าลง และสอนจบไม่ทันหลักสูตร และ 5) จำนวนผู้เรียนในชั้นเรียน โดยทั่วไปจะมีห้องละประมาณ 35-40 คน ทำให้ผู้สอนไม่สามารถเอาใจใส่และทำการฝึกเป็นรายบุคคลได้ ทั้งนี้ ในปัจจุบันที่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น ทำให้การจัดการหาสื่อการสอนเข้าถึงง่ายและสะดวกสบายกว่ามาก ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายด้วยระยะเวลาที่จำกัดได้ แต่ในทางกลับกันการที่ความรู้ไม่ได้จำกัดแค่ในตำราเรียน ผู้เรียนไม่จำเป็นจะต้องรอรับความรู้จากผู้สอนเพียงอย่างเดียว มีสื่อการสอนหลากหลายทางอินเทอร์เน็ตที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีในมือ จึงทำให้ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวทันกับยุคสมัยอยู่เสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ สรรหาวิธีการสอนใหม่ ๆ และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้น่าสนใจและให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่อยากจะเรียน และสามารถสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนหรือผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิด ทั้งนี้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้ Play And Learn เพลิดเพลินกับการเรียนรู้ วิธีการรูปแบบหนึ่งที่เป็นที่นิยมในการใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างแพร่หลาย คือ “การจัดการเรียนรู้โดยใช้

เกม” ซึ่งในกระบวนการสอน เกมสามารถจัดวางไว้ในขั้นนำ ขั้นสอน หรือขั้นทบทวนความรู้ก็ย่อมได้ และเป็นวิธีการที่ผู้เรียนจะได้มีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนตามรูปแบบ Active Learning ทั้งยังสามารถวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ได้หลายมิติ ทั้งด้านพุทธิพิสัย (Knowledge) ทักษะพิสัย (Practice) และจิตพิสัย (Attitude) อีกด้วย (กฤษฎา กาญจนวงศ์, 2566) ดังที่ สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553) กล่าวไว้ว่า เกมเป็นสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะศึกษาในบทเรียนนั้น ๆ ฉะนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งวิธีการสอนควรนำมาออกแบบและนำไปใช้ เป็นอุปสรรคในกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีความเกี่ยวข้องตั้งแต่พื้นฐานทางคำศัพท์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณิชฐนัย อินทรสมใจ (2564) พบว่า 1) ความสามารถในการสะกดคำและจดจำคำศัพท์หลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีความรู้สึกรักชอบเกี่ยวกับเกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก

เกมภาษา ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่นิยมนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียน นอกจากสามารถสร้างองค์ความรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียน อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และสร้างความสนุกสนานขณะเรียนได้ กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542 อ้างถึงใน สุธาสิณี แสนวงศ์, 2556) กล่าวถึงเกมภาษาไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่ให้คุณค่าทางความรู้และสร้างความสนุกสนาน ทั้งยังผ่อนคลายอารมณ์จากการเรียนได้ เกมเป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอนสามารถนำมาใช้ในชั่วโมงเรียนหรือนอกชั่วโมงเรียน โดยครูผู้สอนควรเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และต้องคำนึงถึงความยากง่ายของคำศัพท์ ไวยากรณ์ที่ใช้ และวิธีเล่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมภาษาจึงเป็นแนวทางอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะภาษาด้านการเรียนรู้คำศัพท์ได้ ดังที่สุภาพิชญ์ สิงห์ ลอ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมพระธาตุ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\mu=20.80$ และ $\sigma=2.94$) และผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยเกมคำศัพท์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.65$ และ $\sigma=0.13$)

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญทริกวิทยาการ ผู้วิจัยพบถึงปัญหาการจัดการเรียนรู้ทั้งด้านครูผู้สอนและผู้เรียน ดังนี้ ครูผู้สอนยังคงใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ครูเป็นศูนย์กลาง คือ ครูมีบทบาทในชั้นเรียนมากกว่าผู้เรียน เวลาในชั้นเรียนส่วนใหญ่ใช้ไปกับการบรรยายและอธิบายเนื้อหา และไม่มีจัดการเรียนรู้ที่สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนในชั้นเรียนเท่าที่ควร จึงส่งผลให้ผู้เรียนไม่เกิดแรงจูงใจอยากจะทำเรื่องใหม่ ๆ แต่ในอีกด้านหนึ่งผู้เรียนก็มีเจตคติไม่ดีต่อภาษาอังกฤษ ซึ่งเห็นได้จากการขาดความกระตือรือร้น ขาดความมั่นใจและไม่กล้าแสดงออกในการถาม-ตอบภาษาอังกฤษ อีกทั้งในผู้เรียนบางคนพบว่า ไม่มีความสามารถในการสะกดและอ่านคำศัพท์ เมื่อ

ผู้เรียนขาดพื้นฐานสำคัญที่เป็นหัวใจของการพัฒนาการเรียนรู้ ย่อมส่งผลกระทบต่อพื้นฐานความรู้ที่นำมาต่อยอดในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) ปีการศึกษาที่ผ่านมา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดจากทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

นอกจากนี้ จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 พบว่า คะแนนรายวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนบุญทริกวิทยาฯ มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 29.52 และคะแนนรายวิชาภาษาอังกฤษของประเทศ มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 31.76 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยรายวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยรายวิชาภาษาอังกฤษของประเทศ ซึ่งอาจจะสะท้อนไปยังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน การสร้างความรู้ความเข้าใจตั้งแต่พื้นฐาน นั่นคือการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ตั้งแต่การสะกดคำและการอ่านคำศัพท์ ตลอดจนการนำคำศัพท์ไปใช้ ซึ่งพื้นฐานเหล่านี้ย่อมมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและมีประสิทธิภาพ

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมภาษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่อยากจะเรียนภาษาอังกฤษ สามารถเรียนรู้พร้อมทั้งร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ เกิดพัฒนาการทางภาษา และสามารถนำความรู้ไปต่อยอดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมภาษา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมภาษา

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนในสหวิทยาเขตน้ำนาบุญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบุญทริกวิทยาฯ จำนวน 338 คน โรงเรียนนาจะหลวย จำนวน 273 คน โรงเรียนดงสว่างวิทยา จำนวน 62 คน โรงเรียนนาโพธิ์วิทยา จำนวน 119 คน โรงเรียนน้ำยืนวิทยา จำนวน 314 คน และโรงเรียนโดมประดิษฐ์วิทยา จำนวน 109 คน รวม 1,250 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบุณฑริกวิทยาคาร สหวิทยาเขตน้ำนาบุญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานีอำนาจเจริญ จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

เครื่องมือ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 6 ชุด
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ และตัดไว้ใช้ในฉบับจริง จำนวน 30 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1.3 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมภาษา และการสร้าง/พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1.4 ออกแบบและสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) จำนวน 6 ชุด

1.5 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจและแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.6 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการใช้การประเมินแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด, 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก, 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง, 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย, 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

1.7 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้จริง โดยมีการทดลอง ดังนี้

ครั้งที่ 1 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองแบบเดี่ยว (1:1) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาจะหลวย สหวิทยาเขตน้ำนาบุญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน

โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้ง 3 คน จากนั้นนำผลการทดลองที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ 2 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองแบบกลุ่ม (1:10) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาจะหลวย สหวิทยาเขตน้ำนาบุญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 9 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนเก่ง 3 คน นักเรียนปานกลาง 3 คน และนักเรียนอ่อน 3 คน จากนั้นนำผลการทดลองที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไข

1.7 จัดพิมพ์ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุณฑริกวิทยาคาร สหวิทยาเขตน้ำนาบุญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 35 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และวิเคราะห์ตัวชี้วัด ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ (มากกว่าที่ต้องการจริง 10 ข้อ)

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ความสอดคล้องของเนื้อหา เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้

คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้

คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้

2.6 นำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยนำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาคัดเลือกข้อสอบที่มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขแล้ว ไปทดสอบใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาจะหลวย สหวิทยาเขตน้ำนาบุญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 35 คน

2.8 นำกระดาษคำตอบที่นักเรียนตอบมาตรวจและบันทึกผลคะแนน โดยข้อที่ถูกให้คะแนน 1 คะแนน และข้อที่ผิดให้ 0 คะแนน

2.9 นำผลที่บันทึกมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ .20-.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ

2.10 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ผ่านการวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก จำนวน 30 ข้อที่คัดเลือกไว้ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดโดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) หรือ KR-20

2.11 จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุณทริกวิทยาการ สหวิทยาเขตน้ำนาบุญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 35 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนของการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุณทริกวิทยาการ กึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้รูปแบบการทดลองแบบ One – Group Pre-test - Post-test Design ดังตารางต่อไปนี้

ทดสอบก่อนเรียน (Pre- test)	ทดลอง (Treatment)	ทดสอบหลังเรียน (Post-test)
O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- O₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test)
- X แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมภาษา
- O₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Post-test)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 6 ชุด
3. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มเดิม หลังจากมีการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว

4. นำคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียน และหลังเรียน มาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

1. นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมภาษาอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 69.54 ทั้งนี้พบว่าประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมภาษา มีค่าเท่ากับ 87.83/81.52 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมภาษาอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 69.54 ทั้งนี้พบว่าประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมภาษา มีค่าเท่ากับ 87.83/81.52 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมภาษา เรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ มีความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษในหมวดหมู่ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดนัย อินทรสมใจ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความสามารถในการสะกดคำและจดจำคำศัพท์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสะกดคำและจดจำคำศัพท์หลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งในการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 ชุดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 87.83/81.52 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนด เพราะผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เมื่อสร้างเสร็จแล้วให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทดลองใช้ (Try out) แก้ไขและปรับปรุงก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จึงส่งผลให้ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532) ที่ได้กล่าวถึงชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นกระบวนการนำสื่อประสมที่ได้จากกระบวนการผลิตและทำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาของแต่ละหน่วยมาช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จากกรณีศึกษาประสิทธิภาพ E_1/E_2 มีช่องว่างระหว่างคะแนนค่อนข้างมาก อาจแสดง

ให้เห็นว่าขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมภาษา นักเรียนให้ความสนใจ และตั้งใจในการทำกิจกรรม จึงทำให้คะแนนระกว้างเรียนได้มากกว่า ซึ่งในการทำกิจกรรมนักเรียนจะต้องนำเอาคำศัพท์ที่เล่นในเกม ค้นหาคำศัพท์ (Wordsearches) เกมจับคู่คำศัพท์ (Matching Games) และเกมปริศนาอักษรไขว้ (Crosswords) ไปสร้างประโยคในรูปแบบต่าง ๆ จึงทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น จากนั้นนักเรียนได้ทำแบบทดสอบ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งสัดส่วนเป็นการสะกดคำศัพท์ การรู้ความหมายของคำศัพท์ และการแต่งประโยคจากคำศัพท์ตามที่ได้กล่าวมา ด้วยเหตุนี้การทำแบบทดสอบอาจไม่สามารถสร้างความสนใจหรือกระตือรือร้นเช่นการทำกิจกรรม จึงทำให้คะแนนทดสอบหลังเรียนได้น้อยกว่าระหว่างเรียน แต่อย่างไรก็ตาม ค่าประสิทธิภาพที่ได้ทั้ง E_1 และ E_2 อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาพร ยางเงิน (2561) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้เกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 มีค่าเท่ากับ 83.89/82.46 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมภาษา เรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เพราะผู้วิจัย ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิจัยบนพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎี หลักการสร้างและพัฒนาเครื่องมือจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการนำเครื่องมือการวิจัยที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบและเสนอแนะ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงได้เครื่องมือการวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสรารักษ์ชาติ และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผลการเรียนรู้ในการใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าผลการเรียนรู้ในการใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิประภา ยอดศิลป์ และประดิษฐ์ศรีโนนยาง (2565) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เกม พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนโดยใช้เกมมีคะแนนเฉลี่ย 21.25 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.83 โดยนักเรียนมีคะแนนก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 9.32

คะแนน คิดเป็นร้อยละ 31.06 ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้เกม สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ครูผู้สอนควรเข้าใจขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้และรายละเอียดชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ครูผู้สอนควรแนะนำวิธีการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คอยติดตามผลการดำเนินกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด และสะท้อนกลับผลให้นักเรียนทราบเป็นระยะ ๆ

1.3 ครูผู้สอนควรนำกระบวนการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาเกี่ยวกับภาษา เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาการเรียนรู้เรื่องคำศัพท์ของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนในเนื้อหาอื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาผลการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมภาษา ในระดับชั้นอื่น ๆ

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับสูง เกมภาษาจึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น อีกทั้งเป็นยังการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้น นอกจากนี้ กระบวนการที่ซึ่งได้มาเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมภาษา เรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ในแต่ละขั้นตอนเกิดอุปสรรคและข้อแก้ไขปรับปรุงให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้อยู่เสมอ การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงทำให้เกิดองค์ความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนในด้านอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา กาญจนวงศ์. (2566). *กระบวนการการจัดการเรียนรู้ด้วยเกม*. <https://bsru.net/กระบวนการจัดการเรียนรู้/>
- กำไร สาริยา. (2564). การใช้เกมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนห้วยคริสเตียน จังหวัดเลย. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*, 1(2), 29-34.
- ขวัญพัฒน์ เอกนราจิรรัตน์, ศศิวรรณ พชรพรรณพงษ์ และนันทน์ภัส นิยมทรัพย์. การพัฒนา. (2561). *ผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เกม*. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 10, นครปฐม.
- จันทิมา เมยประโคน. (2555). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนวิชาศิลปะ เรื่องการสร้างสรรคจากเศษวัสดุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชฎาพร ยางเงิน. (2562). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและการประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ญานิศาส สุ่ทรงดี, วิโรจน์ ทองปลิว, จงกิจ วงษ์พินิจ, ทองพูล ชุมคำ และศิริประภา รัตนรวมการ. (2567). *การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแห่งศตวรรษที่ 21*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 25(1), 273-291.
- ณัฐดนัย อินสรสมใจ. (2564). *การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความสามารถในการสะกดคำและจดจำคำศัพท์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2564). *คู่มือการทำวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี* (พิมพ์ครั้งที่ 11). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุษรีย์ ฤกษ์เมือง. (2552). *การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบูรารักษ์*. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปวีศา นำบุญจิตร. (2557). *ผลของการใช้เกมประกอบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ ความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- ประดิษฐ์ ศรีโนนยาง และศศิประภา ยอดศิลป์. (2565). การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัฒนโก, *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 2(5), 9-15.
- ปัญญาลักษณ์ ถวาย. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ที่เรียนโดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ. *งานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*.
- พรพิมล ช่วยชูวงศ์. (2555). การจัดประสบการณ์โดยใช้เกมการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และการคิดเชิงวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*.
- พัชรินทร์ สุขสุรัตน์. (2560). เกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร. *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*.
- พิชิต ฤทธิ์จรรย์. (2544). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. แฮัส ออฟ เคอร์มิสท์.
- พิมพ์รัตน์ จักรบัตร์. (2560). การพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเขียนตามคำบอกสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านปากยาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์การสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*.
- พริมลักษณ์ ต้นปาน. (2561). การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบเทคนิค نیمโนนิสท์. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2545). *การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบสัมฤทธิ์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วชรพร ชูผล. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้กระบวนการคิดแบบฮิวริสติกส์. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- วาทีณี ไชยมงคล. (2561). ผลการสอนโดยกลวิธีลินซ์ที่มีต่อความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษและเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาไต้ จังหวัดเชียงราย. *การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.

- ศุภาพิชญ์ สิงห์ล่อ. (2565). การใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดแหลมพระธาตุ จังหวัดพิษณุโลก. การค้นคว้าอิสระการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2566). เอกสารประกอบการสอน การสอนทางกายภาพบำบัด.
<https://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/56web/15plan56.pdf>
- สมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย. (2565).
GAME-BASED LEARNING การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน. <https://active-learning.thailandpod.org/learning-activities/game-based-learning>
- สันติชัย เทศวัตร. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติโดยใช้วิธีการจัดการการ
เรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติของ ดี เซคโก ร่วมกับการจัดการการเรียนรู้แบบชี้แนะ รายวิชา การ
งานอาชีพ 3 เรื่อง งานติดตั้งไฟฟ้าภายในอาคาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.
- สิริกร ภูมา. (2557). การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยการใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
หลักสูตรและการเรียนการสอน.
- สุชาดา อินทะผิว. (2562). การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำแคม โรงเรียนบ้านปากยาง และโรงเรียน
บ้านห้วยด้าย ตำบลน้ำแคม อำเภอลำทะลุ จังหวัดเลย. วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์, 5(2), 49-
60.
- สุธาสิณี แสนวงศ์. (2556). การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมและการจัดการ
เรียนรู้ แบบค้นพบกับเพศที่มีต่อความสามารถในการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุนทร หลุ่มประพันธ์. (2547). การศึกษาปัญหาการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อธิป อนันต์กิตติกุล. (2556). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้
เกม เรื่อง พัฒนาการความร่วมมือและความขัดแย้งในประวัติศาสตร์สากลของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- อภิรดา นิยมวิทยาพันธ์. (2556). *การใช้เกมในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรงทอง ในจังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาาระบบสองภาษา มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อภิสรดา พงษ์ชาติ และคณะ. *การใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 11(3), 98-105.
- อริยา ขวาเขต. (2560). *การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการคูณ โดยเน้นบริบทในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ (เทคโนโลยีทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาภรณ์ศิริ พลรักษา. (2561). *การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนเชียงใหม่พัฒนา อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. (2552). *กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดสู่ปฏิบัติ*. บุคพอยท์.
- Alavi and Gilakjani. (2016). The Effectiveness of Games in Enhancing Vocabulary Learning among Iranian Third Grade High School Students. *Malaysian Journal of ELT Research*, 16(1), 1-16.
- Hazar. (2020). Use of Digital Games in Teaching Vocabulary to Young Learners. *Educatia 21 Journal*, 12(19), 99-104.
- Masri and Najjar. (2014). The Effect of Using Word Games on Primary Stage Students Achievement in English Language Vocabulary in Jordan. *American International Journal of Contemporary Research*, 4(9), 144-152.
- Nur Fahmiati. (2016). *IMPROVING STUDENTS' VOCABULARY ACHIEVEMENT THROUGH WORD GAMES (A Classroom Action Research at the Fifth Grade of Tarbiyatul Islamiyah Islamic Elementary School Lengkong Batangan Pati in the Academic Year of 2015/2016)*. Degree of Bachelor in English Language Education State Islamic University of Walisongo.
- Umbola, Maru and Hamp. (2022): *IMPROVING STUDENTS' VOCABULARY BY USING WORD GAME APPLICATION*. *International Journal of Research in Social Cultural Issues*, 2(5), 668-675.
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2568) 145 Vol.5 No.2 (May-August 2025)

***ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ
ด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
และความสามารถในการคิดเชิงระบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ จังหวัดนนทบุรี**

**The Effects of Using 5E Inquiry-based Learning Combined with
Cooperative Learning Using Group Investigation Technique in Topic of
Processes of Change Within the Internal Earth on Science Learning
Achievement and Systematic Thinking Ability of Grade 12 Students at
Pramaesakolsongkroh School in Nonthaburi Province**

**อุไรพร ศรีสอน¹ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์² ดวงเดือน สุวรรณจินดา³
Uraiporn Sreesorn¹ Tweesak Chindanurak² Duongdearn Suwanjinda³**

¹สาขาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช,

¹Curriculum and Instruction, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat University, Thailand

²สาขาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช,

²Curriculum and Instruction, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat University, Thailand

³สาขาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช,

³Curriculum and Instruction, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: eed00286@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงระบบ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน งานวิจัยนี้เป็นเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง ประชากรงานวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 160 คน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียน 1 ห้องเรียน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น 2) แบบทดสอบ

* Received: 27 March 2025, Revised: 11 April 2025, Accepted: 12 April 2025

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบความสามารถในการคิดเชิงระบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ความสามารถในการคิดเชิงระบบ ของนักเรียนได้รับการจัดการ เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้; การเรียนแบบร่วมมือ,เทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม;
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การคิดเชิงระบบ

ABSTRACT

This research aimed to: 1) compare the post-instruction science achievement in "Earth's Internal Processes" of Grade 12 students who received 5E inquiry-based learning combined with cooperative learning using group investigation technique against the 70% criterion, and 2) compare the systems thinking ability in "Earth's Internal Processes" of Grade 12 students who received 5E inquiry-based learning combined with cooperative learning using group investigation technique between pre-instruction and post-instruction. The study employed a one-group pretest-posttest experimental design. The population consisted of 160 Grade 12 students from 3 classrooms at Phra Mae Sakol Songkhroh School, Nonthaburi Province. The sample was one classroom of 50 students selected through cluster sampling in the second semester of academic year 2024. The research instruments included: 1) lesson plans based on 5E inquiry-based learning combined with cooperative learning using group investigation technique, 2) science achievement test, and 3) systems thinking ability test. Statistical analyses included mean, standard deviation, and t-test. The findings revealed that: 1) the post-instruction science achievement in Earth's Internal Processes of students who received 5E inquiry-based learning combined with cooperative learning using group investigation technique was significantly higher than the established 70% criterion at the .05 level of significance, and 2) the systems thinking ability of students who received 5E inquiry-based learning combined with cooperative learning using group investigation technique was significantly higher post-instruction than pre-instruction at the .05 level of significance.

Keywords: 5E Inquiry-based learning; Cooperative learning; Group investigation; Learning achievement; Systematic thinking

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก วิทยาศาสตร์ไม่ได้มีเพียงประโยชน์ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือการดำรงชีวิตในแต่ละวัน การทำงาน และการประกอบอาชีพเท่านั้น แต่วิทยาศาสตร์ยังมีบทบาทมหาศาลในการพัฒนาประเทศและสังคมของมนุษยชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมาเราจะเห็นได้ว่าจากการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ที่เจริญก้าวหน้า ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางนวัตกรรมขึ้นไปอย่างรวดเร็วในทุกๆด้าน มนุษย์ได้นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเหล่านั้นมาใช้ในการผลิตเครื่องมือ เครื่องใช้เพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในด้านต่างๆ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ เราทุกคนจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการของวิทยาศาสตร์ ความสำคัญของวิทยาศาสตร์ และการนำวิทยาศาสตร์ไปใช้อย่างสร้างสรรค์และมีคุณธรรม

จากรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) วิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเอกชน เขต 3 มีคะแนนเฉลี่ยในระดับโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 30.89 ระดับสังกัดคิดเป็นร้อยละ 27.44 ระดับจังหวัดคิดเป็นร้อยละ 30.61 จะเห็นได้ว่ามีผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ จากผลดังกล่าวผู้วิจัยยังพบว่านักเรียนบางส่วนขาดความกระตือรือร้น ขาดความตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในการต่อยอดสู่ความสำเร็จระดับมหาวิทยาลัยที่ตนเองต้องการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนให้ความสำคัญกับการทดสอบ (O-NET) ในระดับต่ำไปด้วย ด้วยวิธีการและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง จนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนการสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม ในการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา ให้โอกาสผู้เรียนได้ ฝึกสังเกต-ตอบ ฝึกการสื่อสาร ฝึกการนำเสนอ ฝึกวิเคราะห์วิจารณ์ ฝึกสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้กำกับ ควบคุม ดำเนินการให้คำปรึกษาชี้แนะ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและเรียนรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ยังเป็นการบูรณาการที่เชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์กับการพัฒนากระบวนการคิด การสำรวจ ตรวจสอบ เพื่อการค้นพบและการแก้ปัญหา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549) ดังที่ ศิริธัญญ์ เกียรติโสภณรักษา (2555) รายงานว่าการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ เมื่อถึงขั้นกระตุ้นหรือสร้างความสนใจ นักเรียนที่ไม่เคยมีความรู้เลยหรือมีความรู้น้อย ก็อาจจะค้นหาสิ่งที่ตนเองอยากรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน อาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัยหรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิม เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนสร้าง คำถาม 2) ขั้นสำรวจและค้นหา เป็นการวางแผนกำหนดแนวทางการสำรวจ ตรวจสอบ ตั้งสมมติฐาน กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป เป็นการนำข้อมูลที่ได้อามา วิเคราะห์ แปรผล สรุปและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่างๆ 4) ขั้นขยายความรู้ เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม หรือนำข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์ 5) ขั้นประเมิน เป็นการประเมินการ

เรียนรู้ด้วยกระบวนการต่างๆที่มีความรู้อะไร อย่างไร มากน้อยเพียงใด และนำไปประยุกต์ใช้อย่างไร (สสวท.,2546,หน้า 219-220) และยังพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ 5E สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครวิ เมธียนนท์ (2562) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น เรื่อง ระบบสุริยะที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม (GI: Group Investigation) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริงเป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ผึกคิด ผึกลงมือปฏิบัติ ผึกทักษะกระบวนการต่างๆ และผึกทักษะการเสาะแสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การเลือกหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา(Topic selection) ขั้นที่ 2 การวางแผนร่วมกันในการทำงาน(Cooperative planning) ขั้นที่ 3 การดำเนินงานตามแผนการที่วางไว้ (Implementation) ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์งานที่ทำ (Analysis and synthesis) ขั้นที่ 5 การนำเสนอผลงาน (Presentation of final report) ขั้นที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนแต่ละคนได้เรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม และส่งเสริมให้นักเรียนได้ผึกพฤติกรรมการทำงานกลุ่มร่วมกันดังมี งานวิจัยของ ชนิดา เสียงดง (2562) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่มต่อทักษะการทำงานร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ลมฟ้าอากาศรอบตัว หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่มได้คะแนนเฉลี่ย 34.09 คะแนน ซึ่งสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ย 16.97 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นการเรียนรู้เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม ซึ่งมีความคาดหวังว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงระบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 160 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 50 คน
3. ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การเปรียบเทียบก่อนเรียนหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้าง และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก

1.1 ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และร่างหลักสูตรสถานศึกษา ด้านมาตรฐานและตัวชี้วัด ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก

1.2 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้และจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการสอน

1.3 ศึกษาวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม

1.4 ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม นักเรียนชั้นโดยให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบส่วนประกอบต่าง ๆ และนำไปแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินค่าความเหมาะสม แล้วนำแบบประเมินแผนไป หาค่าเฉลี่ยจากแบบวัดมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำคะแนนที่ได้จากการ ประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยได้ 4.83

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการต่าง ๆ ทางด้านการวัดผลและเทคนิคการเขียนข้อสอบ

2.2 ศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เนื้อหา เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ โดยแบ่งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ด้านต่างๆ 6 ด้าน คือ ด้านความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ต้องการใช้จริงจำนวน 40 ข้อ ให้ครอบคลุม เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้กับพฤติกรรมที่ต้องการวัดของข้อคำถามในแต่ละข้อ

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.6 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยแล้วพิจารณาเลือกแบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ .50 ขึ้นไป โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67 - 1.00

2.7 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านการเรียน เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลกมาแล้ว ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.8 นำผลการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์เป็นรายข้อเพื่อหาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยาก (p) 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 - 1.00 จำนวน 40 ข้อ โดยคำนึงถึงความครอบคลุมจุดมุ่งหมายการเรียนรู้และโครงสร้างของข้อสอบที่กำหนด จากการวิเคราะห์คุณภาพ พบว่าแบบทดสอบมีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.20 - 0.79 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.33

2.9 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงทั้งฉบับของ แบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน พบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.915

2.10 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก จำนวน 40 ข้อ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา

3. การสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงระบบ

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงระบบ และเขียนนิยามเชิงปฏิบัติการของความสามารถในการคิด

3.2 สร้างข้อคำถามที่เป็นสถานการณ์ โดยคำนึงถึงข้อมูลย่อยๆที่สัมพันธ์กัน มี 4 องค์ประกอบ มาจากนิยามเชิงปฏิบัติการของความสามารถในการคิดเชิงระบบ

3.3 นำแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงระบบ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณานำนิยามของการคิดเชิงระบบสอดคล้องกับระดับของการคิดเชิงระบบ โดยพิจารณาจากค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงระบบ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ในทุกข้อ

3.4 นำผลการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์เป็นรายข้อเพื่อหาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยาก (p) 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 - 1.00 จำนวน 12 ข้อ โดยคำนึงถึงความครอบคลุมจุดมุ่งหมายการเรียนรู้และโครงสร้างของข้อสอบที่กำหนดจากการวิเคราะห์คุณภาพ พบว่าแบบทดสอบมีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.53 - 0.79 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.30 - 0.78 และค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.905

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการจัดการเรียนรู้และเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงระบบ โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผน จำนวน 18 ชั่วโมง วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ในเริ่มต้นจะจัดการสอบก่อนเรียน แล้วทำการจัดการเรียนรู้ตามที่ได้วางแผนไว้ และสอบหลังเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติ t - test for one - sample เพื่อทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยคะแนนที่กำหนด

4.2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงระบบ เปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t -test dependent)

ผลการวิจัย

1.คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม มีค่าสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญ .05 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 (29.78 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนนตามเกณฑ์	M	SD	df	t	P
หลังเรียน	50	28	29.78	3.626	49	29.72*	.001

* $p < .05$

2. คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดเชิงระบบเปรียบเทียบหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม มีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดเชิงระบบ เท่ากับ 9.36 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดเชิงระบบ เท่ากับ 15.80 ดังแสดงในตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม โดยเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	n	M	SD	df	t	p
ก่อนเรียน	50	9.36	3.90	49	9.94*	.001
หลังเรียน	50	15.80	3.39			

*p < .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดเชิงระบบ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม นั้นเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านกระบวนการกลุ่มที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาความรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เหมาะสมในการนำมาใช้ในห้องเรียนที่มีนักเรียนลดความสามารถและประสบการณ์ในการเรียนรู้ ที่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2555) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ เป็นการดำเนินการเรียนการสอนโดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบด้วยตนเอง และสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2543) ซึ่งกล่าวการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่มว่า เป็นการเรียนการสอนที่เน้นบรรยากาศการทำงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยอย่างเหมาะสม

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วย เทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม เป็นการมุ่งเน้น ให้ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาความรู้ ผ่านการร่วมมือระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายในกลุ่มสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครวี เมฆิยานนท์ (2562) ผลการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้แบบวิจัยการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group Investigation) เรื่อง ระบบสุริยะที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบบสุริยะและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวิจัยการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group Investigation) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1.นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group Investigation) เรื่อง ระบบสุริยะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 2.นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group Investigation) เรื่อง ระบบสุริยะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 3.นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group Investigation) เรื่อง ระบบสุริยะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการคิดเชิงระบบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม อาศัยความร่วมมือ ของสมาชิกภายในกลุ่ม ช่วยกันพิจารณาปัญหาแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับ Senge' ได้กล่าวไว้ว่า การคิดเชิงระบบ (System thinking) คือความสามารถในการพิจารณาปัญหาแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งระบบ โดยคำนึงถึงข้อมูลย่อยๆที่สัมพันธ์กันอย่างมีขั้นตอน 4 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ ขั้นตอน 4 ระดับ ของ Senge' มาสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงระบบโดยมี 1. ระดับสถานการณ์ 2. ระดับแบบแผน 3. ระดับโครงสร้าง 4.ระดับภาพจำลองความคิด

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม เป็นการมุ่งเน้น ให้ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาความรู้ ผ่านการร่วมมือระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จึงทำให้ความสามารถในการคิดเชิงระบบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรลักษณ์ ละอองแก้ว (2561) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์และความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ความสามารถในการคิดเชิงระบบหลังเรียนอยู่ในระดับสูงขึ้นไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม ใช้ได้ผลในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้น ผู้สอนควรนำเอารูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดเชิงระบบ

2. การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม ครูควรมีเวลาในการจัดกิจกรรมที่สามารถทำให้นักเรียนได้เกิดความสามารถในการคิดเชิงระบบอย่างเป็นขั้นตอน และมีอิสระในการให้เหตุผลและผล โดยไม่มีเวลามาเป็นตัวจำกัดมากเกินไป และเนื้อหาควรจะมี ความซับซ้อน มีคำตอบที่หลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนสามารถคิดเชิงระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. กิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้นกระบวนการกลุ่ม ดังนั้นครูควรจัดกลุ่มผู้เรียน คละความสามารถ และเพศ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความหลากหลายทั้งความสามารถและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ที่มีพื้นฐานทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และยังส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามัคคีกันและช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี

4. การวัดความสามารถในการคิดเชิงระบบ ในทางวิทยาศาสตร์สิ่งสำคัญคือเครื่องมือวัด ครูควรศึกษาองค์ประกอบของการวัดและการดำเนินการสร้างเครื่องมืออย่างรอบคอบ มีความชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจประเด็นคำถามได้ถูกต้อง ตอบได้ตรงประเด็นที่ถาม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการวิจัยนี้ไปใช้ทดลองกับเนื้อหาและสาระอื่น ๆ ในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เช่น เคมี ฟิสิกส์ เป็นต้น เนื่องจากเนื้อหาและสาระอื่น ๆ ในวิชาวิทยาศาสตร์ค่อนข้างเป็นเนื้อหาที่สลับซับซ้อน และนักเรียนแต่ละคนมีความรู้พื้นฐานและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการสืบค้นแบบกลุ่ม นั้นจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดเชิงระบบดีขึ้น

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคต่างๆ ว่าเทคนิคใดที่สามารถนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ ใน รายวิชาวิทยาศาสตร์ ได้ดี

องค์ความรู้ใหม่

ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยด้านการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์คือ การเน้นการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) ซึ่งช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเชื่อมโยง

ความรู้เข้ากับสถานการณ์จริง นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการสอนช่วยกระตุ้นความสนใจและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าการประเมินผลที่เน้นทั้งด้านความรู้และกระบวนการคิดช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเชิงลึกและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2543). *การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง*. โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.
- ทิตนา แวมมณี. (2555). *ศาสตร์ การสอน: องค์ความรู้ เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริธัญญ์ เกียรติโสภณรักษา (2556). *ผลการเรียนรู้ด้วยสื่อมัลติมีเดียร่วมกับการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนละแมวิทยา*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อศวี เมฆิยานนท์. (2562). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group investigation) เรื่องระบบสุริยะ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Senge,P. (1993). *The fifth discipline: The art & practice of the learning organization*. Century Busin.

***ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1**

**The Happy Workplace Of Educational Institutions under
The Lopburi Primary Educational Service Area Office 1**

จิตตาวดี โปธินิล^{1*} เฉลิมชัย หาญกล้า² ปนิตา เนื่องพะยอม³
Jittawadee Potinil¹ Chalermchai Hankla² Panida Nueangpanom³

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: aham.oho@gmail.com

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และระยะเวลาที่ทำงานในองค์กรปัจจุบันได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 306 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 -1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.976 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามตำแหน่ง และระยะเวลาที่ทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

* Received: 26 March 2025, Revised: 26 April 2025, Accepted: 28 April 2025

ABSTRACT

This independent study aimed to: 1) examine organizational happiness in educational institutions, and 2) compare organizational happiness in educational institutions under Lopburi Primary Educational Service Area Office 1 classified by position, school size, and length of service in the current organization. The sample consisted of 306 school administrators and teachers selected through multistage sampling. The research instrument was a questionnaire with item-objective congruence (IOC) indices ranging from 0.80 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.976. Statistical analyses included mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance (ANOVA). The findings revealed that: 1) the overall organizational happiness in educational institutions was at the highest level, and 2) when comparing organizational happiness in educational institutions under Lopburi Primary Educational Service Area Office 1, there was a statistically significant difference at the .05 level when classified by school size overall, while there were no statistically significant differences when classified by position and length of service in the current educational institution overall.

Keywords: Organizational happiness; Educational institutions; Lopburi Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

ความสุขเป็นพลังงานบวกอย่างหนึ่งที่ทำให้ชีวิตสนุกสนาน มีสีสันและรู้สึกได้ถึงการถูกเติมเต็มในชีวิต ในมิติของการทำงานก็เช่นเดียวกัน คนที่ทำงานอย่างมีความสุขก็อยากจะทำงานทุกวัน และรู้สึกได้ถึงคุณค่าของงานที่ทำนั้น ท้ายที่สุดผลสัมฤทธิ์ของงานก็มีประสิทธิภาพตามไปด้วย ความสุขจากการทำงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมที่สุด คือ การได้ทำงานในองค์กรแห่งความสุขที่มั่นคง เข้าถึงโอกาสในการพัฒนาอย่างทั่วถึง รู้สึกได้ว่าตนเองมีโอกาสเจริญก้าวหน้า ผู้บังคับบัญชามีธรรมาภิบาล มีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตร ได้รับสวัสดิการที่เพียงพอจากการทำงาน หากคนทำงานได้รับสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อบยครั้งและต่อเนื่อง ก็จะทำอย่างมีความสุข งานมีประสิทธิภาพ และทำให้องค์กรก้าวไปสู่การเป็น“องค์กรแห่งความสุข” (Happy Workplace) ได้ (กอปรลาภ อภัยภักดี, 2563) จากสภาพการณ์ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาประเทศที่เหมาะสม ตามยุทธศาสตร์ชาติ พุทธศักราช 2561 - 2580 ที่เกี่ยวกับนโยบายด้านการศึกษา ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเร่งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยอย่างเต็มกำลังและความสามารถอย่างเท่าเทียม เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน จึงประกาศนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568 - 2569 ภายใต้รัฐบาลชุดปัจจุบันมีเป้าหมายหลัก คือ การสร้างระบบการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มุ่งสานต่อนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนเป็นที่ประจักษ์ ภายใต้หลักการ “การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศและการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต” มุ่งสร้าง “การศึกษาเท่าเทียม” มีศักยภาพและความพร้อม

สนับสนุนการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ในการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่า อย่างยั่งยืน” ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันทางการศึกษาที่รับนโยบายในการขับเคลื่อนคุณภาพของผู้เรียน ให้ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง มีสมรรถนะ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดำรงชีวิตสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, 2567) จึงส่งผลให้บุคลากรทางการศึกษา เช่น ครู อาจารย์ เหล่านั้นประสบปัญหามากมายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั้งในและนอกองค์กร ซึ่งส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในงานของตนหลายประการจนเกิดภาวะความเครียด เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งด้านการกระจายงานที่รับผิดชอบ ครูต้องเร่งทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ทันเวลาที่กำหนด การประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ การสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร การรักและหวงแหนองค์กรที่อยู่ ความสามัคคีในการทำงาน การพัฒนาในวิชาชีพตนเองอย่างต่อเนื่อง การสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน การส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เกิดสภาพคล่องทางการเงิน (Sherraden et al., 2016) หากรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ก็ส่งผลให้การอุทิศตนต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูได้ไม่เต็มที่อย่างที่ควร ซึ่งถือเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้บุคลากรในองค์กรมีความสุขในการทำงานลดลง (McGonagle, 2015) พบว่า ความสุขในการทำงานของครูกำลังบั่นทอนลงอย่างต่อเนื่องจากสภาพปัญหาครูในปัจจุบัน มีภาระหน้าที่หนักมากขึ้น ทั้งงานการจัดการเรียนการสอน ปัญหาการขาดแคลนครู ทำให้ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก การดูแลพฤติกรรมนักเรียน การประสานงานระหว่างผู้ปกครอง งานที่ได้รับมอบหมายต่าง ๆ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะด้านร่างกายและสภาพจิตใจของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ทำให้คุณภาพการดำเนินชีวิตลดลง (สุพิชชา, 2567)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 เพื่อให้ทราบถึงระดับของความสุขในการทำงาน ซึ่งสามารถใช้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามนโยบายกลยุทธ์การบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ที่มุ่งมั่นเน้นให้บุคลากรทางการศึกษามีสุขภาวะที่ดี อันจะนำไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ในการกำหนดทิศทางที่จะนำไปสู่การวางแผนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนมีความสุขกับการทำงานให้กับองค์กร เพื่อนร่วมงาน และชุมชน ด้วยการทุ่มเทร่างกาย แรงใจอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน และการบริหารจัดการองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

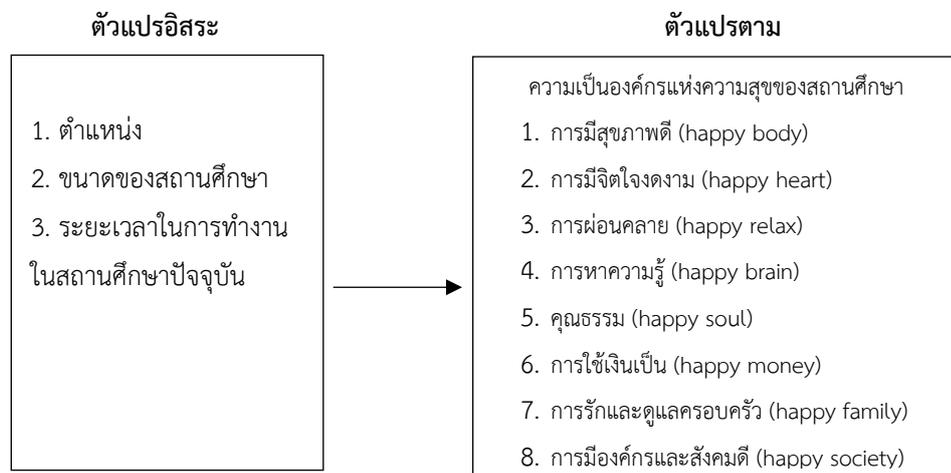
2. เพื่อเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และระยะเวลาในการ ทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน

สมมติฐานของการวิจัย

ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน ในสถานศึกษาปัจจุบัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งความสุข (happy workplace) ตามแนวคิดของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) โดย ประกอบด้วยความสุข 8 ประการ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 144 โรงเรียน ซึ่งเป็นผู้บริหาร

สถานศึกษา 116 คน และครู 1,172 คน รวมทั้งสิ้น 1,288 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโรยามาเน่ (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมรับความคลาดเคลื่อนที่ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 คน ในอัตราส่วน 30 : 70 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และครู จำนวน 214 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 แบ่งอัตราส่วนครูและผู้บริหาร เป็น 30:70 ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ขั้นตอนที่ 3 สุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (simple random sampling) ให้ได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ประเภทปลายปิด (close form) ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับ ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าระดับ (rating scale) 5 ระดับ (สุวรรีย์ ศิริโกภาภิรมย์, 2546) เป็นแบบสอบถามปลายปิด ซึ่งประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่

- 1) การมีสุขภาพดี (Happy Body)
- 2) การมีจิตใจงดงาม (Happy Heart)
- 3) การผ่อนคลาย (Happy Relax)
- 4) การหาความรู้ (Happy Brain)
- 5) คุณธรรม (Happy Soul)
- 6) การใช้เงินเป็น (Happy Money)
- 7) การรักและดูแลครอบครัว (Happy Family)
- 8) การมีองค์กรและสังคมดี (Happy Society)

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด (Opened questionnaire)

ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 -1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.976

3. การจัดทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2 หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน จากการตอบแบบสอบถามที่วัดความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

3.3 หาค่าความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบันกับตัวแปรตาม ได้แก่ ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ซึ่งจำแนกตามตำแหน่งวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่าที (t-test) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบันโดยใช้สถิติการทดสอบเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลได้ ดังนี้

1. ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาทางด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ พบว่า ด้านคุณธรรม ด้านการมีองค์กรและสังคมดี ด้านการหาความรู้ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีสุขภาพดี และด้านการใช้เงินเป็น แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1	ระดับความคิดเห็น			อันดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1. ด้านการมีสุขภาพดี	4.38	0.35	มาก	7
2. ด้านการมีจิตใจงดงาม	4.58	0.32	มากที่สุด	5
3. ด้านการผ่อนคลาย	4.47	0.38	มาก	6
4. ด้านการหาความรู้	4.65	0.35	มากที่สุด	3
5. ด้านคุณธรรม	4.66	0.30	มากที่สุด	1
6. ด้านการใช้เงินเป็น	4.38	0.39	มาก	7
7. ด้านการรักและดูแลครอบครัว	4.59	0.33	มากที่สุด	4
8. ด้านการมีองค์กรและสังคมดี	4.66	0.34	มากที่สุด	1
รวม	4.54	0.26	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปว่า ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.54, S.D. =0.26) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านคุณธรรม (\bar{X} =4.66, S.D.=0.30) ด้านการมีองค์กรและสังคมดี (\bar{X} =4.66, S.D.=0.34) ด้านการหาความรู้ (\bar{X} =4.65, S.D.=0.35) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีสุขภาพดี (\bar{X} =4.38, S.D.=0.35) และด้านการใช้เงินเป็น (\bar{X} =4.38, S.D.=0.39)

2. การเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และระยะเวลาที่ทำงานในองค์กรปัจจุบัน

2.1 ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง เมื่อพิจารณาในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1	ตำแหน่ง				t	sig
	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการมีสุขภาพดี	4.40	0.28	4.36	0.38	1.052	.29
2. ด้านการมีจิตใจงดงาม	4.55	0.30	4.59	0.33	-1.070	.29
3. ด้านการผ่อนคลาย	4.44	0.32	4.48	0.41	-0.791	.43
4. ด้านการหาความรู้	4.58	0.31	4.69	0.35	-2.614	.01*
5. ด้านคุณธรรม	4.64	0.28	4.66	0.30	-0.672	.50
6. ด้านการใช้เงินเป็น	4.39	0.34	4.37	0.41	0.486	.63
7. ด้านการรักและดูแลครอบครัว	4.58	0.29	4.59	0.34	-0.299	.77
8. ด้านการมีองค์กรและสังคมดี	4.61	0.34	4.68	0.34	-1.516	.13
รวม	4.53	0.21	4.55	0.27	0.810	.42

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปว่า ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการหาความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2.2 ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	Sig.
1. ด้านการมีสุขภาพดี	ระหว่างกลุ่ม	4.46	2	1.53	26.94	.00*
	ภายในกลุ่ม	33.93	303	0.06		
	รวม	38.39	305			
2. ด้านการมีจิตใจงดงาม	ระหว่างกลุ่ม	2.66	2	1.33	13.93	.00*
	ภายในกลุ่ม	28.90	303	0.10		
	รวม	31.55	305			
3. ด้านการผ่อนคลาย	ระหว่างกลุ่ม	4.25	2	2.12	15.83	.00*
	ภายในกลุ่ม	40.64	303	0.13		
	รวม	44.89	305			
4. ด้านการหาความรู้	ระหว่างกลุ่ม	2.98	2	1.49	13.51	.00*
	ภายในกลุ่ม	33.44	303	0.11		
	รวม	36.42	305			
5. ด้านคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.45	2	1.24	15.35	.00*
	ภายในกลุ่ม	24.19	303	0.08		
	รวม	26.63	305			
6. ด้านการใช้เงินเป็น	ระหว่างกลุ่ม	4.54	2	2.27	16.39	.00*
	ภายในกลุ่ม	41.96	303	0.14		
	รวม	46.50	305			
7. ด้านการรักและดูแลครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	2.52	2	1.26	12.70	.00*
	ภายในกลุ่ม	30.02	303	0.10		
	รวม	32.54	305			
8. ด้านการมีองค์กรและสังคมดี	ระหว่างกลุ่ม	2.54	2	1.27	11.67	.00*
	ภายในกลุ่ม	33.01	303	0.11		
	รวม	35.56	305			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3.06	2	1.53	26.94	.00*
	ภายในกลุ่ม	17.21	303	0.06		
	รวม	20.27	305			

*p ≤ .05

จากตารางที่ 3 สามารถสรุปว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา จำแนกตามระยะเวลาที่ทำงานในองค์กรปัจจุบัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน โดยรวมและรายด้าน

ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	Sig.
1. ด้านการมีสุขภาพดี	ระหว่างกลุ่ม	0.20	2	0.10	0.77	.46
	ภายในกลุ่ม	38.20	303	0.13		
	รวม	38.39	305			
2. ด้านการมีจิตใจงดงาม	ระหว่างกลุ่ม	0.04	2	0.02	0.20	.82
	ภายในกลุ่ม	31.51	303	0.10		
	รวม	31.55	305			
3. ด้านการผ่อนคลาย	ระหว่างกลุ่ม	0.98	2	0.49	3.37	.04*
	ภายในกลุ่ม	43.91	303	0.15		
	รวม	44.89	305			
4. ด้านการหาความรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.20	2	0.10	0.82	.44
	ภายในกลุ่ม	36.23	303	0.12		
	รวม	36.42	305			
5. ด้านคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.01	2	0.00	0.03	.20
	ภายในกลุ่ม	26.63	303	0.09		
	รวม	26.63	305			
6. ด้านการใช้เงินเป็น	ระหว่างกลุ่ม	0.15	2	0.08	0.49	.61
	ภายในกลุ่ม	46.35	303	0.15		
	รวม	46.50	305			
7. ด้านการรักและดูแลครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	0.79	2	0.39	3.75	.03*
	ภายในกลุ่ม	31.75	303	0.105		
	รวม	32.54	305			
8. ด้านความสุขขององค์กรและสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.14	2	0.07	0.61	.55
	ภายในกลุ่ม	35.42	303	0.12		
	รวม	35.56	305			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.12	2	0.06	0.93	.40
	ภายในกลุ่ม	20.14	303	0.07		
	รวม	20.27	305			

*p ≤ .05

จากตารางที่ 4 สามารถสรุปว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน พบว่าในภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการผ่อนคลาย และด้านการรักและดูแลครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยวิธีการทดสอบเชฟเฟ่ ปรากฏดังตารางต่อไปนี้ แสดงได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน ด้านการผ่อนคลาย เป็นรายคู่

ระยะเวลาที่ทำงานใน องค์กรปัจจุบัน	\bar{X}	ต่ำกว่า 5 ปี	ตั้งแต่ 5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
ต่ำกว่า 5 ปี	4.47	-	0.04	0.12
ตั้งแต่ 5 - 10 ปี	4.43		-	0.16*
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	4.59			-

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 5 สามารถสรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระยะเวลาที่ทำงานในองค์กรปัจจุบันแตกต่างกัน มีความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านการผ่อนคลาย แตกต่างกันจำนวน 1 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตั้งแต่ 5-10 ปี กับ มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป ($p=0.036$)

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน ด้านการรักและดูแลครอบครัว เป็นรายคู่

ระยะเวลาที่ทำงานใน องค์กรปัจจุบัน	\bar{X}	ต่ำกว่า 5 ปี	ตั้งแต่ 5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
ต่ำกว่า 5 ปี	4.61	-	0.07	0.07
ตั้งแต่ 5 - 10 ปี	4.54		-	0.14*
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	4.68			-

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 6 สามารถสรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาและครูมีระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบันแตกต่างกัน มีความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านการรักและดูแลครอบครัว แตกต่างกันจำนวน 1 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตั้งแต่ 5-10 ปี กับ มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป ($p=0.035$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ดังนี้

1. ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านคุณธรรม ด้านการเมืองการปกครอง และสังคมดี ด้านการหาความรู้ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีสุขภาพดี และด้านการใช้เงินเป็น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญของคนทำงานในทุกฝ่ายทุกระดับ ซึ่งเปรียบเสมือนฟันเฟืองสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้งานในองค์กรนั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้ทำงานในสถานที่ที่ตนเองมีความสุข มีทำให้คนทำงานเต็มไปด้วยพลังของความตั้งใจในการทำงานอย่างมีความสุข และเต็มใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสุดความสามารถ ดังนั้น ความสุขของบุคคลจึงเชื่อมโยงกับสภาพของสังคมเป็นวงกว้าง ทำให้บรรยากาศที่ทำงานน่าอยู่ มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ทำงานเป็นทีม มีปฏิสัมพันธ์ในการประสานงานทุกฝ่ายเข้าด้วยกัน อย่าง จึงส่งผลให้เกิดการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดชุมชนสมานฉันท์ ทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาและถึงเป้าหมายอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์ ปานกล้า (2557) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งความสุข ในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระภา สมัครพงษ์ (2564) ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีระดับความคิดเห็นต่อองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสังคมที่มีความสุข (Happy Society) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านมีคุณธรรม (Happy Soul) (Happy Brain) และพบว่าด้านมีครอบครัวที่ดี (Happy Family) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศริยา กลิ่นสุนทร (2564) ผลการวิจัยผลการวิเคราะห์การสร้างองค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีความรับผิดชอบ ด้านการมีความเข้าใจผู้อื่นด้านการมีสังคมดี ด้านการมีสุขภาพดี ด้านการติดต่อสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณศรี พันธุ์แดง และคนอื่นๆ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการสร้างองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย สังคมดี การหาความรู้ การมีคุณธรรมฮีโรตตปปะ น้ำใจงาม ชุมชนสมานฉันท์ครอบครัวที่ดี การที่สามารถจัดการรายรับ – รายจ่ายของตนเองได้ที่ทำงานน่าอยู่ สุขภาพดีและการผ่อนคลาย ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณวิฏ ญ พัทลุง (2565) ผลการวิจัยพบว่า การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน

ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า ในภาพรวมทั้งหมด อยู่ในระดับมาก ดังนี้ด้านน้ำใจงาม ด้านคุณธรรม, ด้านการหาความรู้, ด้านสังคมดี, ด้านครอบครัวที่ดี, ด้านผ่อนคลาย, ด้านสุขภาพดี และด้านใช้เงินเป็น ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการหาความรู้ มีความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ตำแหน่งที่ต่างกัน แต่ทุกคนเห็นคุณค่าในตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ตามหลักทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมา แหวนนาค และชินโสภณ วิสิฐนิธิกัจจา (2564) ความสุขในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติของข้าราชการ สังกัดสถาบันพัฒนาข้าราชการ กรุงเทพมหานคร พบว่า ความสุขในการทำงาน จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของศกวรรณ วงษ์แจ้ง (2561) พบว่า การศึกษาความสุขในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ด้านมีน้ำใจทำงาน การผ่อนคลาย การเรียนรู้ มีคุณธรรม ปลอดภัย ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามวิธีของเชฟเฟ่ พบว่า ด้านมีน้ำใจทำงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ด้านมีการผ่อนคลาย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ด้านการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ด้านการมีคุณธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ด้านการปลอดภัย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่

2.2 ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีสุขภาพดี ด้านการมีจิตใจงาม ด้านการผ่อนคลาย ด้านการหาความรู้ ด้านคุณธรรม ด้านการใช้เงินเป็น ด้านการรักและดูแลครอบครัว ด้านการมีองค์กรและสังคมดี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาทุกแห่งมีการจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้น่าอยู่ สะอาด ร่มรื่น และมีมาตรการต่างที่ส่งเสริมด้านความปลอดภัย ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นไปตามการบริหารองค์กรแห่งความสุข ซึ่งประกอบด้วย 1) การสร้างบรรยากาศความรื่นรมย์ในการทำงาน (Happiness) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงานโดยเกิดความรู้สึกสนุกกับการทำงาน และไม่มีความรู้สึกรัดกั้วใด ๆ ในการทำงาน

2) ความรู้สึกกระตือรือร้น (Enthusiasm) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงาน โดยเกิดความรู้สึกว่าอยากทำงาน มีความตื่นตัว ทำงานได้คล่องแคล่ว รวดเร็ว กระฉับกระเฉงมีชีวิตชีวาในการทำงาน 3) ความพึงพอใจในการทำงาน (Work Satisfaction) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงาน โดยเกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน ชอบ สนใจ และยินดีปฏิบัติงานของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกฤติมา บุญบำรุง (2560) พบว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอสัตหีบ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความสุขในการทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอสัตหีบ ครูโรงเรียนขนาดกลาง มีความสุขในการทำงาน โดยรวมทุกด้านมากกว่าครู โรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัทธ์นิวรรณ ศิริภูมิ และชนมณี ศิลาณุกิจ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างก็มีความคิดเห็นต่อองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจิระภา สมัครพงษ์ (2564) พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา จำแนกตามระยะเวลาในการทำงาน ในสถานศึกษาปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการผ่อนคลาย และด้านการรักและดูแลครอบครัว มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะระยะเวลาที่ทำงานในองค์กรปัจจุบัน ช่วยให้รู้จักข้อมูลขององค์กร รู้จักหัวหน้า รู้จักเพื่อนร่วมงาน รู้จักข้อมูลของชุมชน จึงทำให้เกิดการวางแผนในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และทำให้เกิดความผูกพันระหว่างเพื่อนร่วมงานในองค์กร จึงส่งผลให้เกิดการสร้างงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติมา บุญบำรุง (2560) พบว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอสัตหีบ จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูที่ปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี และครูที่ปฏิบัติงาน มากกว่า 10 ปี มีความสุขในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่ได้ใช้เป็นสิ่งพิจารณาถึงความสุข ในการทำงาน โดยเฉพาะงานประจำของครู ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะปฏิบัติการสอนมานานเท่าไรก็ตาม การพิจารณาถึงความสุขในการทำงานจึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภัทร์ โพธิ์บาทะ (2565) เมื่อจำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างบุคลากรองค์กรการบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีที่มีระยะเวลาที่

ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานที่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน 20 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.82$) มีความสุขในการทำงานมากกว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน 16 - 20 ปี ($\bar{X} = 3.68$) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน 11 - 15 ปี ($\bar{X} = 3.65$) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานน้อยกว่า 1 ปี ($\bar{X} = 3.64$) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน 6 - 10 ปี ($\bar{X} = 3.61$) และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน 1 - 5 ปี ($\bar{X} = 3.57$) ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของศกวรรณ วงษ์แจ้ง (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสุขในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีที่ผลการศึกษา พบว่า เปรียบเทียบความสุขในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จำแนกตาม ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะโดยเสนอจากผลการวิจัยในรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลของการวิจัย

1.1 ด้านการมีสุขภาพดีนั้น ควรมิกิจกรรมนันทนาการหลังเลิกเรียนเวลาสั้น ๆ เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

1.2 ด้านการมีจิตใจจดจ่อกว่านั้น ควรมิกิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ร่วมงาน และผู้ที่ทำคุณงามความดีให้แก่สถานศึกษา

1.3 ด้านการพักผ่อนน้อยนั้น ควรแบ่งเวลาการทำงาน และการพักผ่อนอย่างสมดุล โดยวางแผนและลงมือปฏิบัติงานให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ และมีสถานที่พักในช่วงเวลาว่าง

1.4 ด้านการหาความรู้ นั้น ควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ครูและผู้บริหารได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น ทั้งจากการอบรมของหน่วยงานต่าง ๆ หรือศึกษาด้วยตนเอง ศึกษาทางออนไลน์ ตามเรื่องที่น่าสนใจ ตามความสนใจ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาทักษะให้เกิดความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น

1.5 ด้านคุณธรรมนั้น ควรสร้างวินัยในการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างในการตรงต่อเวลาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการมาปฏิบัติงานและการส่งงานตามกำหนด

1.6 ด้านการใช้เงินเป็นนั้น ควรพัฒนาระบบการสอนงานแบบพี่สอนน้องโดยให้ผู้บริหารหรือครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า หรือมีประสบการณ์เฉพาะทางให้คำปรึกษาสอนงานให้กับครูที่ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า หรือส่งเสริมให้ทุกคนในสถานศึกษาได้รับการอบรมด้านการเงินอย่างทั่วถึง

1.7 ด้านการรักและดูแลครอบครัวนั้น ควรวางแผนการปฏิบัติทำงานอย่างสมดุลอย่างเป็นระบบ ให้เสร็จตรงตามเวลาที่กำหนด เพื่อให้เลิกงานตรงเวลา และมีการปรึกษาดูแลกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาให้เปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัว

1.8 ด้านการมีองค์กรและสังคมดีนั้นควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมจิตอาสา หรือปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีเพื่อสาธารณะประโยชน์ต่อส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลของความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา เพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามนโยบายกลยุทธ์การบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานและทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา เพื่อใช้ในการกำหนดทิศทางไปสู่การวางแผนการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งความสุขอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาประสิทธิภาพการทำงานหลังจากการนำแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาด้วยความสุขในการบริหารงานของสถานศึกษา เพื่อสุขภาวะที่ดีของบุคลากรในการทำงาน อันส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของตนเองและองค์กรแห่งความสุข

องค์ความรู้ใหม่

ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 นั้นเกิดได้จากการสนับสนุนด้านสุขภาพให้มีความพร้อมในการทำงานเสมอ การรู้จักบทบาทหน้าที่ในการทำงานของตนเองและเพื่อนร่วมงาน การได้รับการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสถานศึกษา การสนับสนุนให้คำปรึกษา และเป็นพี่เลี้ยงของเพื่อนร่วมงานอย่างดี การได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษาจากสถานศึกษา การได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้มีความกตัญญูทักท้วงที่ตอบแทนผู้มีพระคุณ ปลูกฝังให้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว และได้รับการส่งเสริมให้ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *นโยบายการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568 – 2569*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤติมา บุญบำรุง. (2560). *ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอสัตหีบ*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กมลพรลาภ อภัยภักดิ์. (2563). *บรรยากาศองค์กรแห่งความสุข : คนเบิกบานงานสำเร็จ*. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 6(1), 314-331.
- จันทร์ ปานกล้า. (2557). *การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิรัชภัทร์ โพธิ์บาท. (2565). *ความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิระภา สมัครพงษ์. (2564). *องค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ชุติมา แหวานนาค และชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ. (2564). *ความสุขในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัดสถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร*. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- พัทธ์นิวรรณ ศิริภูมิ และชนมณี ศิลาณุกิจ. (2567). *องค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก*. วารสารนิติรัฐ, 2(1), 36-47.
- วรรณวิภา ฤกษ์ พัทลุง. (2565). *การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ศกลวรรณ วงษ์แจ้ง. (2561). *การศึกษาความสุขในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. (2567). *ข้อมูลสารสนเทศ*. <http://lopburi1.go.th/index.php?module=oit&id=10>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุพิชชา มหิพันธ์. (2567). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน*

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สุพรรณศรี พันธุ์แดง, พิชญภา ยืนยาว, ณิชฐวรรณ พุ่มดียิ่ง. (2565). *ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

อิสริยา กลิ่นสุนทร. (2564). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

McGonagle, C. (2015). *Happiness in the workplace: an appreciative inquiry*. Doctor of Education thesis, Dublin City University.

Sherraden, M. S., Frey, J. J., & Birkenmaier, J. (2016). *Financial Social Work*.

https://doi.org/10.1007/978-3-319-28887-1_10

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed). Harper.

* การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุกเรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Development of Active Mathematics Learning Activities on Linear
Equations in One Variable for Grade 7 Students

เทพสุริยา ศรีสุภา¹ ปาริชาติ ประเสริฐสังข์²
Thepsuriya Srisupa¹ Parichart Prasertsang²

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University

²สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: inwtiw242538@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุกเรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 75 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 24 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก จำนวน 10 แผนการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่า t-test Dependents Sample และ t-test One Sample Group ผลการวิจัย พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 1) มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ เท่ากับ 77.54/78.20 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3)นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

คำสำคัญ: คณิตศาสตร์เชิงรุก; ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์; กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์; วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก; แบบทดสอบวัดความสามารถ

* Received: 12 March 2025, Revised: 8 April 2025, Accepted: 13 April 2025

ABSTRACT

This research aimed to: 1) develop active mathematics learning activities on linear equations in one variable for Grade 7 students to achieve efficiency according to the 75/75 criterion, 2) compare learning achievement before and after learning through active mathematics learning activities on linear equations in one variable for Grade 7 students, and 3) compare mathematical problem-solving ability after learning through active mathematics learning activities on linear equations in one variable for Grade 7 students against the 75% criterion. The sample consisted of 24 Grade 7 students from Laopracha-utis School, Khamcha-i District, Mukdahan Province, selected through cluster sampling using schools as the sampling unit. The research instruments included 10 active mathematics lesson plans, a learning achievement test, and a mathematical problem-solving ability assessment. Statistical analyses included percentage, mean, standard deviation, dependent samples t-test, and one-sample t-test. The findings revealed that active mathematics learning activities on linear equations in one variable for Grade 7 students: 1) achieved efficiency higher than the criterion at 77.54/78.20, 2) resulted in significantly higher post-learning achievement compared to pre-learning achievement at the .05 level of significance, and 3) enabled students to achieve mathematical problem-solving ability higher than the 75% criterion.

Keywords: Active Learning in Mathematics; Mathematical Problem-Solving Ability; Mathematics Learning Activities; Active Learning Instructional Methods in Mathematics; Ability test

บทนำ

การจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง 2560 มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยเน้นความสามารถในการคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และมีทักษะชีวิตที่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับตนและสังคมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) โดยเฉพาะทักษะที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ เช่น Arithmetics (การคิดเลขเป็น) Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา) และ Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม) ทั้งนี้ คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

การจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ในปัจจุบันต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการพัฒนาทางเทคโนโลยี ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตของผู้เรียน อีกทั้งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาและประเทศตามนโยบายของรัฐบาล (วุฒิชัย ภูดี, 2563) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้คือปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน หากครูกับนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันจะทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนจะดีขึ้น และส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

(วนิดา นามโคตร, 2559) การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความรู้และเจตคติของครูต่อเนื้อหา การรับรู้ถึงประเด็นที่ผู้เรียนเข้าใจยาก การจัดสรรเวลาในการจัดกิจกรรม ตลอดจนการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับเนื้อหาและผู้เรียน (ปาริชาติ ประเสริฐสังข์, 2564) นอกจากนี้ ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ลงมือปฏิบัติ และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (ภัททิรา เดชฤทธิ์ปาน และคณะ, 2565)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติจริง มากกว่าการเรียนรู้แบบรับข้อมูลเพียงอย่างเดียว ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง โดยผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจ เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม แยกแยะข้อมูลใหม่กับข้อมูลเก่า และพัฒนาแนวคิดของตนเอง (ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, 2551) วิธีการเรียนรู้เชิงรุกได้รับความนิยมในปัจจุบันเนื่องจากสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ทำกิจกรรมร่วมกัน และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ (ไมตรี มั่นทรัพย์, 2563) นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ใช้เวลาการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (นภาพร สว่างอารมณ์, 2563)

สำหรับเนื้อหาเรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ซึ่งจัดเป็นเนื้อหาพื้นฐานในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้น มีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีทางการศึกษาดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการอธิบายผ่านทฤษฎีทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ที่กล่าวว่านักเรียนในช่วงวัยมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในช่วงพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม (Concrete Operational Stage)ที่กำลังเปลี่ยนผ่านสู่ขั้นปฏิบัติการทางนามธรรม (Formal Operational Stage) การเรียนรู้เรื่องสมการจึงเป็นโอกาสสำคัญที่เอื้อต่อการฝึกฝนการคิดอย่างมีเหตุผล การใช้หลักตรรกะในการแก้ปัญหา ตลอดจนการคิดเชิงนามธรรมผ่านการใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์และทฤษฎีของบรูเนอร์ ซึ่งแบ่งกระบวนการเรียนรู้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ขั้นกระทำ (Enactive), ขั้นรูปภาพ (Iconic) และขั้นสัญลักษณ์ (Symbolic) ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น การให้นักเรียนใช้วัตถุจริงเพื่อแทนค่าตัวแปร (ขั้นกระทำ) การใช้ภาพแทนค่าต่าง ๆ ในสมการ (ขั้นรูปภาพ) และการเขียนสมการด้วยสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ (ขั้นสัญลักษณ์) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเชิงระบบ และสามารถเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมไปสู่การคิดในระดับนามธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนเป็นกระบวนการที่เป็นลำดับขั้นและต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการกระตุ้นให้เกิดการคิดแก้ปัญหา (จุฑามาศ แทนจอน, 2562) ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวจึงมิได้เป็นเพียงการเรียนรู้เนื้อหาทางคณิตศาสตร์เท่านั้น หากแต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดอย่างมีเหตุผลของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร มีเป้าหมายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น พร้อมทั้งเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยอาศัยหลัก

เหตุผลและข้อมูลสารสนเทศ อย่างไรก็ตาม จากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนในปีการศึกษา 2564, 2565 และ 2566 พบว่า ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ คิดเป็น 35%, 52.94% และ 50.58% ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ายังมีช่องว่างในการพัฒนาให้เกิดผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น (โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ, 2566) จากการสังเกตพบว่าการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในปัจจุบันยังไม่ตอบสนองต่อความสามารถของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่ไม่สมบูรณ์ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และขาดทักษะในการวิเคราะห์

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 75

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเครือข่ายอำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 5 โรงเรียน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ ตำบลเหล่าสร้างถ่อ อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 24 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม
2. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้
ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก
ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 ชั่วโมง

4. เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัยคือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ใช้ เวลา 10 ชั่วโมง ดังนี้

4.1 การเขียนนิพจน์พีชคณิต	จำนวน 1 ชั่วโมง
4.2 การหาค่านิพจน์พีชคณิต	จำนวน 1 ชั่วโมง
4.3 ความหมายของสมการ	จำนวน 1 ชั่วโมง
4.4 คำตอบของสมการ	จำนวน 1 ชั่วโมง
4.5 สมบัติการเท่ากันของสมการ	จำนวน 1 ชั่วโมง
4.6 การแก้สมการเชิงเส้นโดยใช้สมบัติการเท่ากัน 1	จำนวน 1 ชั่วโมง
4.7 การแก้สมการเชิงเส้นโดยใช้สมบัติการเท่ากัน 2	จำนวน 1 ชั่วโมง
4.8 การแก้โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว 1	จำนวน 1 ชั่วโมง
4.9 การแก้โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว 2	จำนวน 1 ชั่วโมง
4.10 การแก้โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว 3	จำนวน 1 ชั่วโมง

5. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1. การสร้างและการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมด้วยกระบวนการเรียนรู้ทฤษฎีและรูปแบบของการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์เชิงรุกจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษาหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพื่อเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)

3) จัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่อ้างอิงจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) เพื่อนำไปใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

4) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

5) นำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล ตรวจสอบภาษา พิจารณาความสอดคล้อง และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก การเลือกใช้สื่อการเรียน/แหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และตัวผู้เรียน

6) นำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งคณะผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านประกอบด้วย

6.1) ดร.กิงแก้ว ภูทองเงิน ศษ.ด (การวัดผลและประเมินผล) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน

6.2) นางพรทิพา ศรีสุภา ศษ.ม. (การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้) ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองบง อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้

6.3) นางสาวทานตะวัน สีดา ค.ม. (หลักสูตรและการเรียนการสอน) ครูชำนาญการโรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์

6.4) นายอัษฎาวุธ บรรจง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน

6.5) นายพีรวิชัย สุดเสนห์ ครูชำนาญการ โรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าเฉลี่ยผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญประเมินโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามแบบประเมินของลิเคิร์ต (Likert) เป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scales) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 121)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

จากความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 มีคะแนนเฉลี่ย 4.52 , 4.52 , 4.49 , 4.50 , 4.63 , 4.60 , 4.56 , 4.59 , 4.56 และ 4.58 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยทั้ง 10 แผนการเรียนรู้ เท่ากับ 4.55 แปลผลได้ ความเหมาะสมมากที่สุด และมีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ คือ สามารถนำแผนการเรียนรู้ที่ 1-10 ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แต่อยากให้ระบุว่าแผนการสอนสอดคล้องจะพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ในข้อใดจะช่วยให้แผนการสอนมีรายละเอียดที่สมบูรณ์มากขึ้น

8) นำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

9) จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นฉบับจริง แล้วนำไปใช้กับกลุ่มทดลองต่อไป

5.2 การสร้างและการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาทฤษฎี วิธีสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก คู่มือประกอบสื่อการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และเอกสารอื่น ๆ

2) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เกี่ยวกับ สาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้

3) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียน

4) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5) จัดทำโครงสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

6) ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวทางที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ เลือกใช้จริง 30 ข้อ

7) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแบบทดสอบในประเด็นความ ครอบคลุมและความเป็นตัวแทนของเนื้อหาและระดับพฤติกรรมที่มุ่งวัดจากนักเรียนรวมถึงความเหมาะสมและความชัดเจนของคำถาม จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

8) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ได้ปรับแก้ตาม คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้ เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

คะแนน +1 สำหรับข้อสอบที่สอดคล้องกับเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน 0 สำหรับข้อสอบที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน -1 สำหรับข้อสอบที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้

จากการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) พบว่า มีข้อสอบที่ใช้ได้ 50 ข้อ ซึ่งพบว่ามีค่า ioc ระหว่าง 0.67–1.00 และผู้วิจัยได้ปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. ปรับข้อความให้ระบุคำถามให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ปรับตัวเลือกให้สามารถลวงผู้สอบได้มากขึ้น

9) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ จำนวน 23 คน ซึ่งผ่านการเรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวมาแล้วจากนั้นตรวจให้คะแนนเพื่อหาคุณภาพแบบทดสอบ โดยกำหนดคุณลักษณะของแบบทดสอบเพื่อประเมินตามเกณฑ์ต่อไปนี้

9.1) หาค่าความยากง่ายรายข้อ และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ เลือกใช้ข้อสอบที่มีความยากง่ายรายข้อ ระหว่าง 0.33 - 0.71 และเลือกใช้ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง 0.41 - 0.64 จากการวิเคราะห์ข้อมูล มีข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สามารถนำไปใช้ทดลองขึ้นต่อไปได้ 42 ข้อ อีก 8 ข้อ ไม่สามารถนำไปใช้ในการทดลองขึ้นต่อไปได้ เนื่องจากมีค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด

9.2) นำข้อสอบที่ใช้ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรของโลเวท พบว่าข้อสอบทั้งหมดมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 (KR-20)

9.3) ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ ที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้มากที่สุดไปทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างและนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5.3. การสร้างและการหาคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาทฤษฎี วิธีสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เชิงรุกเกี่ยวกับเทคนิคการเขียนข้อสอบและการสร้างแบบวัดความสามารถ

2) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

(ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

3) วิเคราะห์เนื้อหา ศึกษาวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้ครอบคลุมเนื้อหา เพื่อนำมาสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ คัดเลือกใช้ข้อสอบจริง 5 ข้อ

4) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

5) นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้นเสนอต่อ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแบบทดสอบในประเด็นความครอบคลุมและความเป็นตัวแทนของเนื้อหาและระดับพฤติกรรมที่มุ่งวัดจากนักเรียนรวมถึงความเหมาะสมและความชัดเจนของคำถามจากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

6) นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมทั้ง 5 ท่านเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบในแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทาง

คณิตศาสตร์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) หรือ IOC โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ถ้า IOC มีค่า 0.50 – 1.00 ถือว่าใช้ได้ จากการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบนั้นวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) พบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้น มีค่า IOC ของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 จำนวน 7 ข้อ และอีก 3 ข้อที่ไม่สามารถนำมาไปทดลองได้เนื่องจากมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50

7) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วจัดพิมพ์แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวนแบบทดสอบที่ใช้จริงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

ผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ข้อที่	รายการผลการวิจัย	ผลการวิจัย
1	ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	มีค่าเฉลี่ย $(E_1/E_2) = 77.54/23.46$ มีประสิทธิภาพ $(E_1/E_2) = 77.54/78.20$
2	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน/หลังเรียน เท่ากับ $8.63/23.46$ ค่า $t = 19.44$, นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3	ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	สูงกว่าเกณฑ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ย 50.58 คิดเป็นร้อยละ 84.30

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ $77.54/78.19$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ $75/75$ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่นำมาใช้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้นี้อาจเกิดจากแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งส่งเสริมให้

ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ผ่านการปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วมในการเรียน โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและให้คำแนะนำ ส่งผลให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสามารถทำใบงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเชิงลึก มีทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ในการพัฒนาแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยอ้างอิงเกณฑ์การประเมินของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ซึ่งระบุระดับคะแนนเฉลี่ยในการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการปรับปรุงแผนการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริงผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ Bannister (2022) ซึ่งศึกษาการเรียนรู้เชิงรุกและแนวทางคอนสตรัคติวิสต์ในระดับประถมศึกษาในรัฐฟลอริดา โดยพบว่าการเรียนรู้เชิงรุกส่งเสริมการโต้ตอบระหว่างผู้เรียน ช่วยให้เกิดประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง และสนับสนุนการทำงานร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ การติมา เอี่ยมมา (2563) ได้ศึกษาผลการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การสร้างทางเรขาคณิตตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีค่าจริงเท่ากับ 84.95/83.62 ในทำนองเดียวกัน กลุขญา การรัก (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ผลการวิจัยพบว่ามีค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 แผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ที่ 81.71/82.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเชิงบวก ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานของ Rotgans and Schmidt (2011) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจเชิงวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบริบทของ Active Learning โดยพบว่าการกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเชิงรุกส่งผลให้ความสนใจในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งพฤติกรรมมีส่วนร่วมสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ นอกจากนี้ งานวิจัยภายในประเทศหลายฉบับยังสนับสนุนข้อค้นพบดังกล่าว โดยไมตรี มั่นทรัพย์ (2563) ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังโดยใช้เทคนิค KWDL พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่วันชพร ชมชื่นใจ (2565) รายงานว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในหัวข้ออัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ ผลการศึกษาของกลุขญา การรัก (2566) และธิดารัตน์ เขจรไชย (2567) ยังยืนยันถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในบริบทของการเรียนคณิตศาสตร์ โดยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสูงกว่าก่อนเรียน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อันเป็นข้อบ่งชี้ถึงบทบาทสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุกในการส่งเสริมความเข้าใจทางคณิตศาสตร์และพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ

3. ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่อาจส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าวสามารถอธิบายได้ตามแนวคิดของ Shenker J. I et al. (1996) ซึ่งระบุว่า การเรียนรู้เชิงรุกมุ่งลดการถ่ายทอดความรู้จากครูและส่งเสริมการพัฒนาทักษะของนักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน โดยนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมากกว่าการนั่งฟังเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินผล รวมถึงช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถรับข้อมูลย้อนกลับและสะท้อนความคิดได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Herndon (2016) ที่เน้นว่าการอำนวยความสะดวกของครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยการใช้สถานการณ์จริงในกระบวนการเรียนการสอนสามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพูลศรี ทองวิเศษ (2562) ซึ่งศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทำนองเดียวกัน สุคนธา ทองรักษ์ (2563) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรอธิบายขั้นตอนในทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุกให้นักเรียนได้เข้าใจเพื่อที่จะนำไปปฏิบัติตามขั้นตอนในการเรียนรู้และทำกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุก ให้มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนต้องศึกษารูปแบบในการสอน ขั้นตอนการทำกิจกรรม และขั้นตอนต่าง ๆ อย่างละเอียดก่อนนำมาใช้จริง

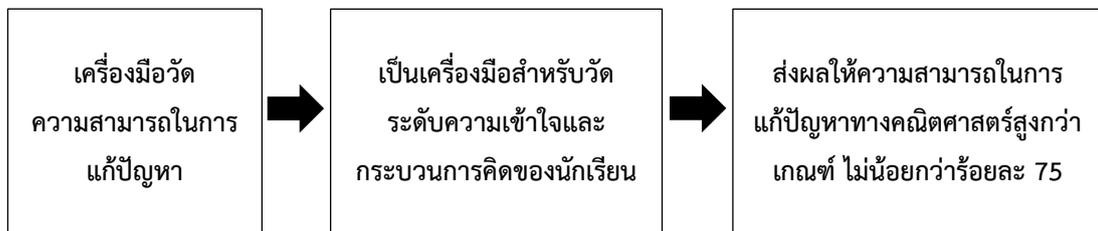
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุกไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

2. ควรมีการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุกกับทักษะอื่น ๆ

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุกเรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยเฉพาะเมื่อใช้เครื่องมือวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่ได้รับการพัฒนาขึ้นตามหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและประเมินผลโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ ลูบิกสกอร์ (Rubric Score) ซึ่งแบ่งระดับคะแนนเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1, 2 และ 3 คะแนน ทำให้สามารถวัดระดับความเข้าใจและกระบวนการคิดของนักเรียนได้อย่างลึกซึ้งและตรงตามสภาพจริงของการเรียนรู้ ผลจากการใช้แบบวัดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อการประเมินผลในบริบทของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และผลการวิจัยนี้มีความสำคัญในการเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือวัดผลที่สามารถใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดและวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤษฎา การรัก. (2566). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก*. วารสารการวิจัยประยุกต์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 2(1), 1-10. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/arj/article/view/2537/1959>
- การติมา เอี่ยมมา. (2563). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การสร้างทางเรขาคณิต ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]*.
- จุฑามาศ แหนจอน. (2562). *จิตวิทยาการรู้คิด (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. แกรนด์พอยท์.
- ธิดารัตน์ เขจรไชย์. (2567). *การพัฒนาทักษะการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกร่วมกับสื่อประสม*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 14(1), 58-65.

- นภาพร สว่างอารมณ์. (2563). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ. (2551). การเรียนเชิงรุก (Active Learning). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ ประเสริฐสังข์. (2564). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์สมัยใหม่. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิชญา ทองคำพานิช. (2564). ผลการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พุลศรี ทองวิเศษ. (2562). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อสมการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 18(2), 197–206.
- ภัททิรา เดชอุกษ์ปาน, และคณะ. (2565). การพัฒนาแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 5(1), 1-15.
- ไมตรี มั่นทรัพย์. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังโดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ. (2566). รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา 2566. โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ.
- วันชพร ชมชื่นใจ. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เรื่อง อัตราส่วน ลัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 16(2), 102-108.
- วนิดา นามโคตร. (2559). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วุฒิชัย ภูดี. (2563). การสอนคณิตศาสตร์ในยุคดิจิทัล: วิธีการและเครื่องมือ. วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา, 3(2), 190-199.
- สุคนธา ทองรักษ์. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง อสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 35(3), 167-175.
- อดุลย์ วังศรีคุณ. (2557). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21: ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 8(1), 1-17.

อนุชา สมานมิตร. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบ *Active Learning* สำหรับการศึกษาภาคบังคับ โดยการมีส่วนร่วมของครูในจังหวัดราชบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

Schmidt, H. G., Rotgans, J. I., & Yew, E. H. (2011). *The process of problem-based learning: What works and why*. *Medical Education*, 45, 792-806.

*** การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริม
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา**
**Strategic Analysis of Supplementary Education Management for
Enhancing Higher Education Admission Effectiveness**

กรรภช ศรีวิชัย¹ ชิวิน สุขสมณะ^{2*}

Korrakrit Sriwichai¹ Shewin Suksamana^{2*}

¹ผู้อำนวยการโรงเรียนกวดวิชาพัฒนาวิชาการเชียงใหม่

Director of Phatthanavichakarn Chiangmai tutoring schools, Thailand

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยพายัพ

Assistant Professor Dr. of The International College, Payap University, Thailand

*Corresponding author e-mail: shewinkate@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา 2) วิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนกวดวิชาที่มีการจดทะเบียนมากกว่า 10 ปี ซึ่งแสดงถึงการได้รับความเชื่อมั่นจากนักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 20 คน จากโรงเรียนกวดวิชาจำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา 3 คน 2) ครูในโรงเรียนกวดวิชา 9 คน 3) นักเรียนในโรงเรียนกวดวิชา 4 คน และ 4) ผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนกวดวิชา 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบโครงสร้าง แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการสร้างข้อสรุปตามประเด็น ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา สามารถแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การยกระดับงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน 3) การสรรหาและส่งเสริมศักยภาพของครูผู้สอน และ 4) การบริการทางวิชาการและแนะแนวทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์; การจัดการศึกษาเสริม; การคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา

* Received: 25 January 2025, Revised: 28 April 2025, Accepted: 28 April 2025

ABSTRACT

This research aimed to study and analyze strategic approaches in supplementary education management to enhance the effectiveness of higher education admission selection. This qualitative research was conducted in two phases: 1) document analysis and review of related research on educational management of tutoring schools to align with the higher education admission system, and 2) strategic analysis of supplementary education management for improving higher education admission effectiveness through structured in-depth interviews. The informants were purposively selected from tutoring schools that have been registered for more than 10 years, demonstrating sustained trust from students and parents. A total of 20 participants from 3 tutoring schools were interviewed, consisting of: 1) 3 tutoring school administrators, 2) 9 tutoring school teachers, 3) 4 students from tutoring schools, and 4) 4 parents of students attending tutoring schools. Data were collected through structured in-depth interviews and analyzed using content analysis and thematic conclusion drawing. The findings revealed that the strategic analysis of supplementary education management for enhancing higher education admission effectiveness can be categorized into four dimensions: 1) academic excellence enhancement, 2) instructional method development, 3) teacher recruitment and professional development, and 4) effective academic services and educational guidance provision.

Keywords: Strategic Analysis; Supplementary Education Management; Higher Education Admission Selection

บทนำ

หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคคลและสังคมในภาพรวม คือ “การศึกษา” โดยช่วยพัฒนาความคิด ความรู้ทางวิชาการ ทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ ส่งเสริมให้เกิดความคิดเชิงวิเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความเข้าใจที่ลึกซึ้งในหลาย ๆ ด้าน นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าใจและเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่งเสริมความตระหนักรู้ทางสังคม การเข้าถึงการศึกษาที่ดีถือเป็นกุญแจสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำและเป็นการส่งเสริมความเท่าเทียม โดยการเปิดโอกาสให้ผู้คนจากทุกสภาพแวดล้อมได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและโอกาสในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเตรียมความพร้อมสำหรับอาชีพที่มั่นคง (บวรพจน์ ชนะสมบัติ, 2567) แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 – 2579 ได้ระบุว่า การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการสร้างความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ เพื่อให้แต่ละประเทศสามารถแข่งขันกันและเป็นกลไกที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมากกับทุกระบบกลไกในการขับเคลื่อนประเทศภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงมากขึ้นกว่าช่วงที่ผ่านมา ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ นอกจากนี้รัฐดิพร แต่งพลกรัง (2563)

ได้กล่าวว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ โดยได้มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติรองรับอีกชั้นหนึ่ง ภาครัฐได้ทุ่มเทงบประมาณเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้กับประชาชนโดยตลอดและผู้ปกครองยังได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนให้บุตรหลานของตนมีการศึกษาสูงขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันในการประกอบอาชีพในอนาคตและการมีรายได้ในระยะยาวที่เพิ่มขึ้นอย่างมั่นคง

สังคมไทยให้ความสำคัญกับการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงเนื่องจากมีความเชื่อมั่นว่าสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงจะสามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและความสามารถให้แก่บุตรหลานหรือตัวผู้เรียน โดยสิ่งแรกที่มักจะพบในการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษานั้น ๆ คือ การมีจำนวนนักเรียนที่ให้ความสนใจในการสมัครสอบเป็นจำนวนมาก เพราะทุกคนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการต้องการเข้าเรียน ดังนั้น นักเรียนและผู้ปกครองจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าสอบแข่งขัน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการสอบคัดเลือกว่าผู้เรียนมีความรู้และความสามารถเพียงพอที่จะสอบผ่านการคัดเลือกนั้นได้ เช่น การทบทวนความรู้ในสิ่งที่เรียน การฝึกทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ (กรรณิการ์ พรหมคำ, 2561) สอดคล้องกับจุฬณี วิริยะกิจไพศาล (2559) ที่ระบุว่า การเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องผ่านกระบวนการสอบเพื่อวัดความรู้ ซึ่งถือเป็นความภาคภูมิใจและความสำเร็จในชีวิตของผู้เรียนในชั้นหนึ่ง โดยผู้เรียนเชื่อว่าหลังจากสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้วจะมีหน้าที่การงานที่ดีและได้รับผลตอบแทนที่สูง จึงทำให้ผู้เรียนพยายามสะสมความรู้และความสามารถเพื่อให้สามารถสอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาให้ได้

ในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อหลายครั้งตามยุคสมัย โดยในช่วงระยะเวลา 60 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่การสอบในระบบเอนทรานซ์ระหว่างปี พ.ศ. 2504 – พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในยุคแรก ๆ โดยยังไม่มีหน่วยงานกลางใด ๆ เข้ามาจัดการและดูแลอย่างเป็นระบบ แต่ให้เป็นการจัดสอบขึ้นเองของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยมีสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ประสานงาน ซึ่งจัดให้มีการสอบเพียงครั้งเดียวแล้วนำคะแนนที่ได้ไปยื่นในคณะที่ต้องการเข้าศึกษาต่อ แต่ระบบการสอบเอนทรานซ์ถูกมองว่าก่อให้เกิดปัญหาเด็กนักเรียนไม่ตั้งใจเรียนในชั้นเรียนและนักเรียนที่สอบไม่ได้จะไม่มีโอกาสแก้ตัว ดังนั้นในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2549 จึงได้กำหนดให้มีการนำคะแนนผลการเรียนในชั้นเรียนมาร่วมพิจารณาเพิ่มเข้าไปด้วย คือ ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR) พร้อมทั้งมีการเพิ่มการสอบคัดเลือกเป็น 2 ครั้ง โดยนักเรียนสามารถเก็บคะแนนไว้ใช้ได้ 2 ปี แต่ว่าการใช้คะแนน GPA และ PR นั้นเป็นเสมือนการกดดันให้โรงเรียนต้องเร่งสอนนักเรียนให้จบหลักสูตรก่อนการสอบในรอบแรกที่ต้องจัดขึ้นในช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี เพื่อให้ นักเรียนมีเวลาเตรียมตัวและทุ่มเทให้กับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย จึงส่งผลให้ปัญหาของระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเพิ่มความ

รุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงทำให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการตัดสินใจเปลี่ยนระบบการสอบอีกครั้ง โดยกำหนดให้มีการนำคะแนนผลการเรียนต่าง ๆ ได้แก่ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) มาใช้คำนวณร่วมด้วย พร้อมทั้งจัดให้มีการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นสูงในวิชาต่าง ๆ (A-NET) แต่มีการสะท้อนจากทางมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ว่าข้อสอบ O-NET และ A-NET นั้นไม่มีความเป็นมาตรฐาน ขณะเดียวกันการใช้คะแนนผลการเรียนในชั้นเรียนมาคำนวณร่วมด้วยนั้นก็ถูกตั้งคำถามอย่างหนัก เนื่องจากว่าแต่ละโรงเรียนมีมาตรฐานในการให้คะแนนกับนักเรียนที่แตกต่างกัน ดังนั้นระบบการสอบรูปแบบนี้จึงถูกใช้ในช่วงเวลาสั้น ๆ คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2552 เท่านั้น จนต่อมาในปี พ.ศ. 2553 การสอบ A-NET ได้มีการถูกยกเลิกไป โดยถูกแทนที่ด้วยการทดสอบวิชาความถนัดทั่วไป (GAT) และการทดสอบวิชาความถนัดทางวิชาชีพ (PAT) แต่บางมหาวิทยาลัยก็ยังคงเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจกับระบบการสอบคัดเลือกของส่วนกลาง จึงมีการจัดสอบคัดเลือกของตนเอง ซึ่งการจัดสอบของมหาวิทยาลัยก่อให้เกิดปัญหาการกั้นสิทธิที่เรียนของเด็กนักเรียนคนอื่น ๆ ซึ่งต่อมาสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ได้มองเห็นถึงปัญหาและพยายามหาทางออก จนนำมาสู่การจัดสอบ “วิชาสามัญ” โดยอนุญาตให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ นำคะแนนส่วนนี้ไปใช้ในการรับตรงของมหาวิทยาลัย จนในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการสอบคัดเลือกอีกครั้ง โดยมีเป้าหมายที่จะแก้ปัญหาความเครียดในการสอบของนักเรียนและลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษา จึงได้มีการเปลี่ยนมาใช้ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Thai University Central Admission System) หรือเรียกชื่อย่อว่า TCAS (ณัฐรัฐติ คำมูล, 2567)

ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ได้พิจารณาและกำหนดให้ใช้ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา หรือ TCAS เพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นระบบที่เกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่ได้มอบหมายให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการรับเข้าศึกษาเพื่อไม่ให้มีการวิ่งรอกสอบและลดค่าใช้จ่ายในการสมัครสอบ รวมทั้งป้องกันการใช้สิทธิ์ซ้ำซ้อน โดย ทปอ. ได้รับหลักการและเสนอแนวทางการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบใหม่ ซึ่งมีสถาบันอุดมศึกษาในเครือข่ายจำนวน 34 แห่ง ร่วมกันพิจารณากระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยยึดหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ 1) นักเรียนควรอยู่ในห้องเรียนจนจบช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) นักเรียนแต่ละคนมีเพียง 1 สิทธิ์ ในการตอบรับเข้าศึกษาในสาขาวิชาที่เลือกเพื่อความเสมอภาค และ 3) นักเรียนไม่วิ่งรอกสอบ ซึ่งได้มีการแบ่งข้อสอบออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การสอบวัดความถนัดทั่วไป (Thailand General Aptitude Test) หรือ TGAT 2) การสอบวัดความถนัดทางวิชาชีพ (Thai Professional Aptitude Test) หรือ TPAT และ 3) การสอบวัดความรู้เชิงวิชาการ (Applied Knowledge Level) หรือ A-Level ซึ่งในปีการศึกษา 2568 ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (TCAS) ได้

มีการแบ่งการคัดเลือกนักเรียนเป็น 4 รอบ ได้แก่ รอบที่ 1 การยื่นแฟ้มสะสมงานสำหรับนักเรียนที่มีผลงานโดดเด่น (Portfolio) รอบที่ 2 การยื่นคะแนนสอบสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่ของมหาวิทยาลัยหรืออยู่ในเครือข่ายความร่วมมือหรือมีคุณสมบัติเฉพาะตรงตามเงื่อนไข (Quota) รอบที่ 3 การยื่นคะแนนสอบส่วนกลางสำหรับนักเรียนทั่วไป (Admission) และรอบที่ 4 การยื่นคะแนนสอบโดยตรงต่อมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์คุณสมบัติของแต่ละมหาวิทยาลัยกำหนด (Direct Admission)

จากการปรับเปลี่ยนของระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐอย่างต่อเนื่องของประเทศไทยทำให้เกิดความสับสนต่อนักเรียนและผู้ปกครอง รวมถึงการไม่เข้าใจในกระบวนการการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เปลี่ยนแปลง โรงเรียนกวดวิชาซึ่งเป็นหนึ่งในประเภทของโรงเรียนเอกชนในรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 จึงได้เข้ามามีบทบาทในการทำหน้าที่แนะนำและช่วยเหลือนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อระบบการสอบคัดเลือกนักเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเติมเต็มความรู้ให้นักเรียนได้รู้เคล็ดลับวิชาที่จะนำไปใช้ในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยและในขณะที่ตนเองมุ่งหวัง นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่เลือกเรียนในโรงเรียนกวดวิชาเนื่องจากว่าเนื้อหาที่ได้รับจากในห้องเรียนปกติยังไม่เพียงพอที่จะสามารถนำไปใช้ในการสอบวัดผลหรือการสอบแข่งขันได้ เช่น ในรายวิชาความถนัดทั่วไป หรือ TGAT ซึ่งไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายในระบบโรงเรียนปกติ แต่ได้มีการนำวิชานี้มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลการสอบเพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564) และ ค่านิยมของผู้ปกครองและนักเรียนได้ให้ความสำคัญกับการเรียนในสถาบันกวดวิชา โดยเชื่อว่าการเรียนกวดวิชาจะช่วยเสริมความรู้ให้กับนักเรียนในรายวิชาที่ได้คะแนนน้อย รวมทั้งเพื่อเพิ่มความสามารถให้กับนักเรียนในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง (สุदारตน์ วุฒิมงคลพานิช, 2559) นอกจากนี้คมสัน พรหมรินทร์ (2560) ได้ระบุว่า ระบบการ ศึกษาหลักของไทยได้ผูกขาดเส้นทางทางการศึกษา โดยยึดโยงสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพ รายได้ รวมถึงการเขยิบฐานะทางสังคม ส่งผลให้ผู้คนต่างต้องการมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น แต่ทว่าการจัดการศึกษาของรัฐกลับเป็นไปอย่างไร้ประสิทธิภาพ เหลือมล้าและไม่เป็นธรรม จึงส่งผลให้เกิดสภาวะการแข่งขันทางการศึกษาในระดับที่สูงมาก ด้วยการแข่งขันดังกล่าวซึ่งไม่เป็นธรรมตั้งแต่แรกเริ่มจึงต้องมีการหาตัวช่วยซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งโรงเรียนกวดวิชาที่มีความสามารถในการบริหารและจัดการการศึกษาให้มีความสอดคล้องไปกับระบบการศึกษาหลักของไทย จึงทำให้การเรียนกวดวิชาทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของคนไทยส่งผลสำคัญต่อโอกาสและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คน รวมทั้งส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ดังนั้นเมื่อนโยบายของภาครัฐได้มีการปรับเปลี่ยนระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย การจัดการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาใน

ประเทศจึงต้องมีการพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาให้กับผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยของนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จำนวน 10 เรื่อง ซึ่งได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่ภายในประเทศในช่วง 10 ปีย้อนหลัง แล้วนำมาสร้างตารางวิเคราะห์องค์ประกอบโดยการแจกแจงความถี่และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของการบริหารการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

2. วิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบโครงสร้าง แล้วใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อสรุปตามประเด็นจากการสัมภาษณ์ ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการยกระดับงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการสรรหาและส่งเสริมศักยภาพของครูผู้สอน และ 4) ด้านการบริการทางวิชาการและแนะแนวทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ผู้ให้ข้อมูล

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลดำเนินการโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนกวดวิชาที่มีการจดทะเบียนมากกว่า 10 ปี ซึ่งแสดงถึงการได้รับความเชื่อมั่นจากนักเรียนและผู้ปกครอง รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม โดยทุกคนเป็นผู้ที่เต็มใจให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนกวดวิชาที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนกวดวิชาไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีความเต็มใจให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์และความคิดเห็นในด้านการจัดการศึกษาเสริม จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2 ครูผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนกวดวิชาไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีความเต็มใจให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนและวิธีการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนจำนวน 9 คน

กลุ่มที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาในโรงเรียนกวดวิชาไม่น้อยกว่า 6 เดือน และมีความเต็มใจให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียน รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของตน จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 4 ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนในโรงเรียนกวดวิชาไม่น้อยกว่า 6 เดือน และมีความเต็มใจให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนและความคาดหวังต่อการศึกษาเสริมจำนวน 4 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่มนี้ได้รับการคัดเลือกอย่างเหมาะสมเพื่อให้ครอบคลุมในมุมมองที่หลากหลาย ทั้งจากมิติของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยมุ่งเน้นให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบโครงสร้าง โดยข้อความได้มาจากการศึกษาแนวทางในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สำหรับวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยของนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 10 เรื่อง ซึ่งได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่ภายในประเทศในช่วง 10 ปีย้อนหลัง แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบโดยการสร้างตารางแจกแจงความถี่และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของการบริหารการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นในแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบโครงสร้าง ได้เป็นองค์ประกอบหลักใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการยกระดับงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการสรรหาและส่งเสริมศักยภาพของครูผู้สอน และ 4) ด้านการบริการทางวิชาการและแนะแนวทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบโครงสร้าง เสนอผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ที่ค่า IOC > 0.50 (วรณีย์ แกมเกตุ, 2555) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบโครงสร้างในหัวข้อการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่าง ความสัมพันธ์ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาของผู้อำนวยการ ครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครองของโรงเรียนกวดวิชา รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ แล้วสังเคราะห์เป็นข้อสรุปตามประเด็นจากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 20 คน สามารถสรุปเป็นใจความสำคัญหลัก 4 ด้าน ได้ดังนี้

1) การยกระดับงานด้านวิชาการ

1.1) ผลการศึกษาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในด้านการยกระดับงานด้านวิชาการ พบว่าหลักสูตรในโรงเรียนกวดวิชาขาดความเป็นปัจจุบันและยังไม่มี ความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น การออกแบบหน่วยการเรียนรู้และการวางแผนการสอนยังไม่เหมาะสม เอกสารและตำราเรียนมีความถูกต้องแต่ยังไม่ครบถ้วนตามรายวิชาที่จำเป็นต้องใช้ในระบบการสอบคัดเลือกได้กำหนดไว้ รายวิชาไม่เหมาะสมและช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ขาดการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรเครือข่าย เช่น การทำข้อตกลงด้านความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และบุคลากรกับองค์กรอื่น การวัดผลและประเมินผลต้องพัฒนาให้เกิดความเหมาะสมและน่าเชื่อถือ เพื่อให้ครูได้ทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนและสามารถช่วยสะท้อนคิดให้กับนักเรียน พร้อมทั้งปรับแผนการเรียนรู้ได้ตรงตามสถานการณ์

1.2) ผลการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาในด้านการยกระดับงานด้านวิชาการ พบว่าต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร การมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบหลักสูตร ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่ได้จัดขึ้น นอกจากนี้หลักสูตรต้องเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถของผู้เรียนและพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ การปรับปรุงเนื้อหาให้ถูกต้องตามหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการและให้

มีเนื้อหาครอบคลุมตามรายวิชาที่นักเรียนต้องใช้ในการสอบตามกระบวนการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา การพัฒนาองค์ความรู้ให้มีความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำข้อสอบได้และนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับที่สูงขึ้น

2) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน

2.1) ผลการศึกษาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในด้านการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่าต้องมีการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น วิธีการสอนรูปแบบใหม่ การเรียนออนไลน์ การเรียนแบบผสมผสาน การขาดการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและยังไม่มี ความเพียงพอกับจำนวนนักเรียน วัสดุและครุภัณฑ์ทางการศึกษามีความทันสมัยและได้มาตรฐาน โครงสร้างเวลาเรียนขาดการยืดหยุ่นของและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่เพียงพอ รวมทั้งต้องมีการพัฒนามีกิจกรรมพัฒนานักเรียนอย่างเหมาะสม เช่น การจัดค่ายวิชาการ การทบทวนความรู้ก่อนสอบ

2.2) ผลการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาในด้านการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่าต้องจัดให้มีรายวิชาที่ครบถ้วนตามที่ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การจัดทำเอกสารประกอบการเรียนที่สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดไว้ การจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย การพัฒนาสื่อประกอบการสอนให้มีประสิทธิภาพ และการลงทุนด้านเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การจัดตารางการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นของช่วงเวลาและมีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน การจัดให้มีการเรียนการสอนในเนื้อหาเสริมเพิ่มเติมและมีการทบทวนความรู้ให้ผู้เรียนในช่วงก่อนสอบ การแยกห้องเรียนตามคณะหรือสาขาที่ผู้เรียนเลือกในการสอบ รวมทั้งการจัดจำนวนห้องเรียนให้เพียงพอ การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้มีความน่าสนใจและพร้อมกับการเรียนทุกเวลาและทุกสถานที่ การยกระดับคุณภาพของการวัดและประเมินผล โดยการวัดผลต้องมีความสอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาและมีการประเมินผลโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความถูกต้องและแม่นยำ รวมทั้งต้องมีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พร้อมทั้งให้การข้อเสนอแนะหรือจัดการสอนเสริมเพิ่มเติม

เมื่อพบข้อบกพร่องของผู้เรียน การนิเทศและติดตามผู้เรียนที่เหมาะสม การจัดทำคลังข้อสอบเก่า ให้บริการกับผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างของข้อสอบและได้ฝึกฝนการทำข้อสอบที่หลากหลาย

3) การสรรหาและส่งเสริมศักยภาพของครูผู้สอน

3.1) ผลการศึกษาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับระบบ การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในด้านการสรรหาและส่งเสริมศักยภาพของครูผู้สอน พบว่าการคัดเลือกและจัดจ้างครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถตรงกับรายวิชาที่สอน รวมทั้งต้องมีทักษะและเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง ครูยังขาดความเข้าใจในระบบการศึกษาและระบบการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งควรส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการ และด้านทักษะความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ ต้องเร่งฝึกฝนการสอนหนังสือผ่านจอโทรทัศน์หรือจอคอมพิวเตอร์ การพัฒนาความสามารถของครูในการเข้าไปพูดคุยผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกปัจจุบันเพื่อรับรู้ปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งการรับข้อมูลและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองและนักเรียน การขาดความต่อเนื่องของการนิเทศติดตามและประเมินการสอนของครู

3.2) ผลการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาในด้านการยกระดับงานด้านการสรรหาและส่งเสริมศักยภาพของครูผู้สอน พบว่าต้องมีการคัดเลือกและสรรหาครูที่มีความรู้ตรงตามวิชาเอกและมีประสบการณ์ในการสอนที่สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงมีการให้คำแนะนำในการทำข้อสอบเพื่อให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงและวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ดี การคิดค้นเทคนิคการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาเนื้อหาให้เป็นเอกลักษณ์ การสร้างนวัตกรรมในการสอน รวมทั้งมีความสามารถในการกระตุ้นผู้เรียนและการสร้างบรรยากาศในการเรียน มีความเป็นกันเอง การส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนและการจัดทำหลักสูตร มีการอบรมครูผู้สอนโดยเชิญวิทยากรผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามาให้ความรู้ รวมทั้งการเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน

4) การบริการทางวิชาการและแนะแนวทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

4.1) ผลการศึกษาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับระบบ การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในด้านการบริการทางวิชาการและแนะแนวทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ พบว่าการรับสมัคร การลงทะเบียนเรียนและการตอบข้อซักถามต่าง ๆ มีความสะดวกรวดเร็วและมีช่องทางที่หลากหลาย การแนะนำหลักสูตรการเรียนการสอนมีความถูกต้องและชัดเจน การมีจิตบริการ มารยาทและอัธยาศัยที่ดี และการได้รับอนุญาตจัดตั้งอย่างถูกต้อง รวมทั้ง

ปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับต่างๆ อย่างเคร่งครัดและมีมาตรฐานทั้งด้านการจัดการศึกษา ขาดการให้ผู้ปกครองและนักเรียนประเมินการสอนของครูและการปฏิบัติงานของบุคลากร รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองและนักเรียน การแนะแนวการศึกษายังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาและความต้องการของสังคม การติดตามและตรวจสอบการเข้าเรียนของนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมไม่มีความต่อเนื่อง

4.2) ผลการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาในด้านการบริการทางวิชาการและแนะแนวทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ พบว่าต้องมีการจัดตั้งฝ่ายวิชาการเพื่อการแนะแนวและให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อสอบในระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การประชาสัมพันธ์ข้อมูลทางการศึกษาและระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือกับศิษย์เก่าเพื่อมาให้ความรู้เกี่ยวกับการสอบเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงานและข้อมูลในการสอบแต่ละวิชาให้กับนักเรียน การรักษามาตรฐานการบริการและระบบดูแลผู้เรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในการสอบแต่ละรอบ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลเกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาให้กับนักเรียนและผู้ปกครองให้เป็นปัจจุบันและทันสมัย รวมทั้งมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้มีความเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาช่องทางการติดต่อและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแก่ผู้เรียนและผู้ปกครองให้มีถูกต้อง มีประสิทธิภาพและสะดวกรวดเร็ว

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ว่า

1. การยกระดับงานด้านวิชาการ ต้องมีการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน การปรับปรุงเนื้อหาและองค์ความรู้ให้มีความถูกต้องและสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับสูตรตัน วุฒิมงคลพานิช (2559) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอร์สเรียนในโรงเรียนกวดวิชามาจากการบริหารงานด้านวิชาการ โดยต้องมีหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ความเข้มข้นของหลักสูตร ความหลากหลายของหลักสูตร คุณภาพของเอกสารประกอบการเรียน หลักสูตรมีการสรุปเนื้อหาสั้น ๆ ง่ายต่อการจดจำและมีเนื้อหาที่ตรงกับที่ออกสอบ รวมทั้งมีแบบฝึกหัดและแนวข้อสอบเก่าสำหรับฝึกฝนเป็นจำนวนมาก จุฬิน วิริยะกิจไพศาล (2559) ได้เสนอว่า

การบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนกวดวิชามีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกศึกษาในโรงเรียนกวดวิชา โดยผู้ปกครองจะให้ความสำคัญกับหลักสูตรและสื่อการสอนของโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งหลักสูตรจะต้องเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนและหลักสูตรที่เปิดสอนต้องตรงกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง และอรรถ วรรณสอน (2563) กล่าวว่า การบริหารวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนในทางวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 (2564) ยังระบุว่า หัวใจหลักของสถานศึกษาจะอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ เนื่องจากหน้าที่จะพิจารณาว่าสถานศึกษาใดมีมาตรฐานก็มักยึดถือประสิทธิภาพของงานวิชาการเป็นสำคัญ ซึ่งการบริหารงานวิชาการจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่จะต้องใช้ความรู้และความสามารถในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด รวมทั้ง Brunner et al. (2007) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนและทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดีขึ้น

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ต้องจัดให้มีรายวิชาที่ครบถ้วนตามที่ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เอกสารประกอบการเรียนมีความถูกต้องและมีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย รวมทั้งมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบในการจัดการเรียนการสอน การจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสม การจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมและทบทวนความรู้ การจัดทำจำนวนห้องเรียนให้เพียงพอ การยกระดับคุณภาพของการวัดและประเมินผล การนิเทศและติดตามผู้เรียนที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับอัญชลี ศรีวิชัย (2563) ที่กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนกวดวิชาต้องมีการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย เพื่อนักเรียนจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้และนำไปต่อยอด รวมทั้งการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ต้องมีความทันสมัย และกรฤช ศรีวิชัย (2566) ระบุว่า จุดเด่นของโรงเรียนกวดวิชาคือความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและยังสามารถจัดการศึกษาได้อย่างอิสระ พร้อมทั้งมีกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ทำให้สามารถตอบสนองกับความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนที่ได้ตัดสินใจเลือกมาเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาจะต้องวิธีดำเนินการเพื่อจะช่วยเหลือยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายของผู้เรียนแต่ละบุคคลให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งรักษามาตรฐานการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ปกครองและนักเรียนมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการเข้าศึกษาในโรงเรียนกวดวิชาและมีการแนะนำบุคคลอื่น ๆ ให้ตัดสินใจเลือกมาศึกษาในโรงเรียนกวดวิชานั้น ๆ ในลักษณะปากต่อปาก ส่งผลต่อความมั่นคงของโรงเรียนกวดวิชาในระยะยาว

3. การสรรหาและส่งเสริมศักยภาพของครูผู้สอน ต้องมีการคัดเลือกครูผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนกวดวิชาที่สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีทักษะและความเชี่ยวชาญในการทำข้อสอบ รวมถึงมีวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ดี การส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับธนวรรณ คำอาจ (2560) ที่กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนกวดวิชาเพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันด้วยผลสัมฤทธิ์ขององค์กรมาจากการพัฒนาบุคลากร เนื่องจากบุคลากรด้านการสอนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนานักเรียนและทำให้องค์กรสามารถเกิดการขับเคลื่อนไปได้ รวมทั้งกัญกร เอี่ยมพญา และคณะ (2560) ได้เสนอว่า คุณภาพของการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุจุดหมายปลายทาง ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ที่รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม นอกจากนี้กรฤช ศรีวิชัย (2566) ระบุว่า การเพิกขบบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศจะเป็นหัวใจหลักของโรงเรียนกวดวิชาที่ช่วยกระตุ้นและก่อให้เกิดแรงจูงใจต่อผู้ปกครองและนักเรียนในการตัดสินใจเลือกที่จะมาเรียนในโรงเรียนกวดวิชาแห่งนั้น ๆ ด้วยความเชื่อมั่นในชื่อเสียงและประสบการณ์ของครูผู้สอนร่วมกับทีมงานวิชาการที่มีศักยภาพ ซึ่งโรงเรียนกวดวิชาแต่ละแห่งจะต้องมีบุคลากรทำหน้าที่เป็นจุดขายหรือเป็นแม่เหล็กของโรงเรียน ดังนั้นในการบริหารโรงเรียนกวดวิชาต้องมีวิธดำเนินการในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับภาระงาน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรเหล่านั้นได้มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงยิ่งขึ้นไป เพื่อให้เกิดทักษะและความเชี่ยวชาญในวิชาชีพควบคู่กับการมีความรู้ความสามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและระบบการศึกษา

4. การบริการทางวิชาการและแนะแนวทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ต้องมีการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นปัจจุบัน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลทางการศึกษา การบริการและระบบดูแลผู้เรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม การจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้มีความเป็นระบบ การพัฒนาช่องทางการติดต่อและสอบถามข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับสุภารัตน์ วุฒิมงคลพานิช (2559) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเรียนของโรงเรียนกวดวิชามาจากความสะดวกและรวดเร็วในการให้บริการ การให้ข้อมูลด้านการเรียนที่ชัดเจน การแนะแนวการศึกษาต่อที่ถูกต้องของสถาบัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่นักเรียนใช้พิจารณาถึงการบริการที่จะได้รับและสามารถทำให้เกิดความประทับใจต่อการบริการของสถาบันได้ นอกจากนี้ นิรุทธ์ วัฒนภาสและวัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์ (2561) ได้ระบุว่า การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนเป็นบริการที่มีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง เพื่อมุ่งช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับตัวนักเรียน รวมทั้งส่งเสริมพัฒนานักเรียนได้อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้เป็นแนวทางเลือกศึกษาต่อและวางแผนอาชีพตามความถนัดหรือ

ตามความสามารถ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในเรื่องส่วนตัวและสังคม รวมทั้ง Brittingham และ Netusil (2008) ได้เสนอว่า การแนะแนวทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียน รวมทั้งกระบวนการศึกษาต่อและแนวทางประกอบอาชีพที่นักเรียนสนใจและมีความใฝ่ฝันที่ต้องการจะทำในอนาคต เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีเป้าหมายและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองไปให้ถึงอาชีพที่ต้องการ รวมทั้งเป็นการช่วยกำหนดเป้าหมายหรือทิศทางเพื่อวางแผนการศึกษาในชีวิตของนักเรียน ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยที่ได้สามารถไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการบริหารการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาและปรับใช้ตามบริบทของแต่ละโรงเรียนและการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาในอนาคต เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานจึงต้องมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับผู้เรียนควบคู่กับการสร้างมาตรฐานทางการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การเก็บข้อมูลจากโรงเรียนกวดวิชาเพียง 3 แห่งเท่านั้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดหนึ่งในการวิจัยนี้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจเก็บข้อมูลในระดับกว้างขึ้นจากกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนกวดวิชาจากทั่วประเทศและอาจมีการแบ่งประเภทของโรงเรียนกวดวิชา

เอกสารอ้างอิง

กรกฤช ศรีวิชัย. (2566). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนกวดวิชาเพื่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน*.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต มหาวิทยาลัยพายัพ.

กรกฤช ศรีวิชัย, ปาริชาติ บัวเจริญ และจรรย์ญา เทพพรบัญชากิจ. (2566). *การศึกษาลภาพปัจจุบัน*

สภาพที่พึงประสงค์และสภาพที่เป็นไปได้ของการบริหารโรงเรียนกวดวิชาเพื่อการจัดการเรียนรู้

ของผู้เรียนในโรงเรียนกวดวิชาพัฒนาวิชาการ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวส

เทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 9(2), 1-14.

กรรณิการ์ พรหมคำ. (2561). *แนวทางพัฒนาการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการสำหรับโรงเรียนกวดวิชา*.

วารสารวิจัยไร่ไพพรรณี, 12(1), 140-147.

กัญญกร เอี่ยมพญา และคณะ (2560). *การพัฒนาศักยภาพครูตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของคุรุสภาที่*

เหมาะสมต่อครูประถมในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์.

วารสารปัญญาวิวัฒน์, 9(2), 158-170.

- คมสัน พรหมรินทร์. (2560). "เงา" โลกแล้ว: เมื่อระบบติวเตอร์ในโรงเรียน "อ้อม" ระบบการศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฬณี วิริยะกิจไพศาล. (2559). กลยุทธ์การตลาดกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฐิติพร แต่งพลกรัง. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาแบบเรียนรวม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐฐิติ คำมูล. (2567). เป็นวัยรุ่นมันเหนื่อย: ย้อนดูระบบสอบเข้ามหาวิทยาลัยของไทยกับความเจ็บปวดใจของวัยรุ่น. https://siythailand.org/article_
- ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (2567). TCAS68-คู่มือสำหรับผู้สมัคร. <https://www.mytcas.com/>
- ธนวรรณ คำอาจ. (2560). กลยุทธ์การบริหารสถาบันกวดวิชาเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันด้วยผลสัมฤทธิ์ขององค์กร. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิรุทธ์ วัฒนโณภาส และวัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์. (2561). การศึกษาความต้องการการจัดการบริการแนะแนวในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(1), 2630-2642.
- บวรพจน์ ชนสมบัติ. (2567). การศึกษาสำคัญอย่างไร ? และแนวทางการศึกษา. <https://moh.mn/>
- โพธิพันธ์ พานิช. (2558). "แนวคิดเกี่ยวกับหลักและระบบงานแนะแนว". *เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบงานแนะแนวในสถานศึกษา หน่วยที่ 1-7 (หน้า 1-37) (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). *โรงเรียนกวดวิชาเงาสะท้อนความเหลื่อมล้ำและความล้มเหลวของการศึกษาไทย*. <https://research.eef.or.th/>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2564). *แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2554). *พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554*. สกสศ.

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 – 2579*. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สุธาร์ตน์ วุฒิมงคลพานิช. (2559). *ปัจจัยต่อการตัดสินใจซื้อคอร์สเรียนจากสถาบันกวดวิชาของนักเรียนเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรชร วรรณสอน. (2563). *อนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล เพื่อรองรับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัญชลี ศรีวิชัย. (2563). *กลยุทธ์การบริหารและการจัดการโรงเรียนกวดวิชาที่สอดคล้องกับการศึกษาในยุคดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ราย.
- Brittingham & Netusil. (2008). *The reliability of goal ratings in a needs assessment procedure*. <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/>
- Brunner et al. (2007). *Coaching for the PISA test*. *Learning and Instruction*, 17(2), 111–122.

***ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารของนักศึกษาชั้นปีที่ 3**

The Results of Learning Management by Contributing Collaborative Learning Activity, TGT (Team Games Tournament) Technique, with The SQ5R Reading For Developing The Third-Year Student's Economic Food Business Subject Achievement

กิตรวัช บุญทวี^{1*} สิรินธร สินจินดาวงศ์²

Kittawat Boonthawe^{1*} Sirinthorn Sinjindawong²

¹วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹Graduate College of Management Sripatum University

²วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

²Graduate College of Management Sripatum University

*Corresponding author e-mail: thingkin@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารก่อนและหลังการเรียนรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ได้ผ่านการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค TGT กับวิธีการอ่านแบบ SQ5R กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 1 ห้อง สาขาธุรกิจอาหารและโภชนาการ จำนวนนักศึกษา 30 คน ใช้การสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ 3) แบบประเมินระดับความพึงพอใจของนักศึกษาหลังการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R พบว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด 2) ผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารก่อนและหลังเรียนที่นำรูปแบบการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค TGT กับวิธีการอ่านแบบ SQ5R หลัง

* Received: 14 May 2025, Revised: 20 May 2025, Accepted: 23 May 2025

เรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, และ 3) ระดับความพึงพอใจของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 3 ที่ได้ผ่านการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค TGT กับการอ่านแบบ
SQ5R อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านแบบ SQ5R; การเรียนรู้แบบร่วมมือ; การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT;
ความพึงพอใจ

ABSTRACT

This research aimed to: 1) develop cooperative learning activities using Teams-Games-Tournament (TGT) technique integrated with SQ5R reading strategy to enhance third-year students' learning outcomes in Food Business Economics, 2) compare students' learning outcomes before and after the intervention, and 3) assess third-year students' satisfaction with the cooperative learning approach. The sample consisted of 30 third-year students from the Food Business and Nutrition program, Faculty of Agriculture, Ubon Ratchathani Rajabhat University, in the second semester of 2024, selected through cluster sampling. Research instruments included: 1) lesson plans incorporating TGT technique and SQ5R reading strategy, 2) pre- and post-tests measuring learning achievement, and 3) student satisfaction questionnaires. Statistical analyses employed frequencies, percentages, means, standard deviations, and t-tests. The research findings revealed that: 1) the collaborative learning activities using TGT technique combined with SQ5R reading method demonstrated the highest quality level in the lesson plans, 2) students' learning outcomes in Food Business Economics after implementing the collaborative learning model with TGT technique and SQ5R reading method were significantly higher than before the intervention at the .05 statistical significance level, and 3) third-year students' satisfaction levels after experiencing collaborative learning activities using TGT technique combined with SQ5R reading method were at the highest level.

Keywords: SQ5R Reading Strategy; Cooperative Learning; TGT technique; Satisfaction

บทนำ

สถานการณ์ปัญหาทางการศึกษาระดับโลกเกี่ยวกับการอ่านสามารถกล่าวได้ว่า ทักษะการอ่าน
ที่มีคุณภาพและการเข้าถึงทรัพยากรการศึกษายังคงเป็นปัญหาที่ทำนายสำหรับหลายประเทศทั่วโลก
โดยเฉพาะในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง ซึ่งการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการ
เรียนรู้และการพัฒนาทักษะอื่นๆ ตามรายงานของ UNESCO (2020) ระบุว่า ประมาณ 773 ล้านคนทั่ว
โลกยังไม่สามารถอ่านหรือเขียนได้ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อ
การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากการขาดทักษะการอ่านทำให้ผู้คนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูล
หรือโอกาสในการทำงานที่ดีกว่าได้ นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าเด็กที่มีทักษะการอ่านต่ำ

มักจะมีผลการเรียนที่ไม่ดีในวิชาอื่น ๆ ซึ่งส่งผลให้พวกเขามีโอกาสน้อยในการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (OECD, 2019) อีกปัญหาหนึ่งคือความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรการอ่าน เช่น หนังสือ สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งในหลายพื้นที่ยังขาดแคลนห้องสมุดหรือแหล่งข้อมูลที่เหมาะสม ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่สามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้อย่างเต็มที่ (World Bank, 2018) การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องมีความร่วมมือระหว่างรัฐบาล องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และชุมชน เพื่อสร้างโปรแกรมการส่งเสริมการอ่านที่เข้าถึงได้และมีคุณภาพ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ในพื้นที่ที่มีข้อจำกัด แผนด้านการอุดมศึกษาปี 2566–2570 จัดทำขึ้นตาม พ.ร.บ. กระทรวง อว. พ.ศ. 2562 เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนากำลังคนอย่างยั่งยืน โดยมีวิสัยทัศน์ “อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา ปลูกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน” ครอบคลุม 3 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพคน การส่งเสริมระบบวิจัยและนวัตกรรม และการปฏิรูประบบอุดมศึกษา แผนนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มุ่งสู่ประเทศพัฒนาแล้วภายในปี 2580 (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีสนับสนุนกิจกรรมวิชาการ วัฒนธรรม และการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาผู้นำและเครือข่าย (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2565) คณะเกษตรศาสตร์มี 4 สาขาวิชา โดยสาขาธุรกิจอาหารและโภชนาการมุ่งพัฒนาทักษะการบริหารจัดการธุรกิจอาหารอย่างครบวงจร เช่น การผลิต การตลาด ต้นทุน และความปลอดภัยทางอาหาร การเรียนการสอนช่วยให้นักศึกษานำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารจึงมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและการตลาด อย่างไรก็ตาม นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ยังมีปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากขาดทักษะการอ่านที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจเนื้อหาซับซ้อน การพัฒนาแนวทางการสอนจึงมีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชานี้

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) นับว่าเป็นวิธีการเรียนที่มีการจัดกลุ่มการทำงานเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียน มีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มรวมอย่างมีโครงสร้างที่ใช้เทคนิค TGT เป็นอีกหนึ่งเทคนิคของการเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT ย่อมาจาก Team Games Tournament โดย Slavin ได้พัฒนาเทคนิควิธี TGT ขึ้นในปี 1970 (ทิตินา แคมมณี, 2562) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เก่ง ปานกลาง อ่อน มาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 3-4 คน ช่วยเหลือกัน มีความรับผิดชอบ และเป้าหมายร่วมกัน คือ ความสำเร็จด้านการเรียนของกลุ่ม โดยกำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้แข่งขันกันในเกมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ ทำการทดสอบความรู้โดยใช้เกมแข่งขัน คะแนนที่ได้จากการแข่งขันของสมาชิกแต่ละคนในลักษณะการแข่งขันต่อกับทีมอื่น นำเอามาบวกเป็นคะแนนรวมของทีม ผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคการเสริมแรง เช่น การให้รางวัล คำชมเชย การให้กำลังใจ เป็นต้น และประเมินผลด้วยการรวมคะแนนกลุ่ม กลุ่มใดทำคะแนนได้สูงที่สุดจะเป็นกลุ่มที่ชนะการแข่งขัน ทั้งนี้สมาชิกทุกคนของกลุ่มต้องยอมรับผลคะแนนของสมาชิกแต่ละคนที่ได้ (หัตถ

ยาภรณ์ ตู่ยะ, 2566) ช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและเข้าใจและยอมรับในความสามารถที่แตกต่างกันของบุคคล สามารถปรับตัว ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เกิดความสนุกสนานกับการเรียนรู้ และมีผลการเรียนรู้ดีขึ้น (อดิวัฒน์ เรือนริน, 2563) มีนักวิจัยศึกษาเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ที่ช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน เช่น งานวิจัยของ Wahyu & Setianingsih (2018) ศึกษาการใช้ TGT ร่วมกับสื่อการ์ตูนในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ Gunarta et al. (2018) ศึกษาอิทธิพลของรูปแบบการเรียนรู้ TGT ที่ใช้สื่อการสอนแบบการ์ตูนคำถามต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นต้น สำหรับประเทศไทยก็มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เป็นจำนวนมาก เช่น มินธุ เจ้า และธิดารัตน์ สมานพันธ์ (2566) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาบาสเก็ตบอลโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ของนักศึกษาปี 1 ส่วนวศินี รุ่งเรือง (2565) ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT ที่ส่งเสริมความสามารถในการออกแบบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาเทคนิคการอ่านแบบ SQ5R ซึ่งเป็นแนวคิดของ Puak (2002) ที่พัฒนามาจากแนวคิดของ Robinson (1962) เกี่ยวกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ3R โดยเทคนิคดังกล่าวมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีเป้าหมายในการฝึกฝนทักษะการอ่านประกอบด้วยทักษะการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถามและการตอบคำถาม การจับใจความสำคัญของเนื้อหา การแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณ และการประเมินค่า การใช้เทคนิคนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกข้อมูลที่สำคัญจากการอ่าน เข้าใจแนวคิดของเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว และจดจำได้ดี รวมถึงสามารถทบทวนสิ่งที่ได้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนการสอนด้วยเทคนิค การอ่านแบบ SQ5R ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) S = Survey (การสำรวจ) 2) Q = Question (การตั้งคำถาม) 3) R = Read (การอ่าน) 4) R = Record (การบันทึก) 5) R = Recite (การท่องจำ) 6) R = Review (การทบทวน) และ 7) R = Reflect (การวิเคราะห์) เทคนิคนี้ช่วยเสริมสร้างนิสัยการอ่านที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถจับใจความสำคัญได้อย่างรวดเร็ว เข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น และสามารถทบทวนเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนักวิจัยศึกษาเกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ5R เช่น Indah et al. (2024) ศึกษาอิทธิพลของวิธีการเรียนรู้แบบ SQ5R และแรงจูงใจในการเรียนรู้ต่อทักษะการอ่านของนักเรียน Halim (2023) ศึกษาการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน EFL ระดับมัธยมผ่านการเรียนทางไกลช่วงโควิด-19 โดยเปรียบเทียบกลยุทธ์การสอนแบบ SQ5R กับ Fix-Up พบว่า SQ5R มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านมากกว่า สำหรับประเทศไทยก็มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ5R เป็นจำนวนมาก เช่น กรกมล บุตรดวงดี และคณะ (2567) ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิระวัลย์ ดีเลิศ และสุธาสินี วิทยาภรณ์ (2567) ศึกษาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R กรณีศึกษา

นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ส่วนอาภาพร ก้อนแก้ว และเกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ (2566) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยวิธีสอนแบบ SQ5R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าเทคนิคนี้ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้ดี อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาในบริบทของวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหาร งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างดังกล่าวและเสริมสร้างองค์ความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

ผู้วิจัยสนใจศึกษาการพัฒนาผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R โดยมีเป้าหมายในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียน และสำรวจระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะการอ่าน วิเคราะห์ และแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การทำงานเป็นกลุ่ม และการปรับตัวร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสามารถนำไปใช้พัฒนาธุรกิจอาหารให้เติบโตอย่างยั่งยืนและส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R ที่ส่งผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารของนักศึกษาชั้นปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารก่อนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค TGT กับ การอ่านแบบ SQ5R
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ได้ผ่านการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค TGT กับ การอ่านแบบ SQ5R

สมมุติฐานการวิจัย

ผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค TGT กับ การอ่านแบบ SQ5R สูงกว่าก่อนเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบวิจัยเป็นการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) แบบการวิจัยแบบ One - Group Pretest – Posttest Design โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษา 3 สัปดาห์ แบ่งออกเป็น 3 แผนสอนแผนละ 3 คาบ ใช้เวลารวมทั้งหมด 9 คาบ ประกอบด้วย แผนที่ 1 เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหาร แผนที่ 2 เรื่อง เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยพฤติกรรมผู้บริโภค และแผนที่ 3 เรื่อง เศรษฐศาสตร์การผลิตในธุรกิจอาหาร

1. ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ทั้งหมดจำนวน 4 ห้อง รวม 134 คน
2. ตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 1 ห้อง สาขาธุรกิจอาหารและโภชนาการ จำนวนนักศึกษา 30 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 3.2.1 ผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหาร
 - 3.2.2 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย แผนการเรียนรู้จำนวน 3 แผน 3 สัปดาห์ 9 ชั่วโมง เริ่มวันที่ 25 เมษายน ถึง วันที่ 16 พฤษภาคม 2568
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 5.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R แบ่งออกเป็น 3 ชุด ซึ่งผ่านการประเมินผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เกณฑ์การประเมินเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31
 - 5.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R ทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือแบบทดสอบชนิดปรนัยให้กับกลุ่มที่ได้ผ่านการเรียนเรื่องเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารทำแบบทดสอบนำไปวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อโดยใช้สูตรหาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบเพื่อคัดเลือกแบบทดสอบวัดความสามารถให้เหลือ จำนวน 60 ข้อ มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.31 ถึง 0.75 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.75 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72
 - 5.3 แบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้ผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R ซึ่งผ่านการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ .05 ถึง 1.00 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ พบว่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ชั้นเตรียมก่อนการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

6.1.1 จัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

6.1.2 จัดเตรียมแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R

6.2 ชั้นการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

6.2.1 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปทำการทดสอบกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกคะแนนที่ได้จากการทดลองครั้งนี้เป็นคะแนนก่อนเรียน (Pre-test)

6.2.2 ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้โดยใช้เครื่องมือต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล แบบบันทึกคะแนนรายบุคคลเฉลี่ยเป็นคะแนนกลุ่ม

6.2.3 สังเกตกระบวนการเรียนการสอน โดยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาทุกระยะตลอดการทดลอง

6.2.4 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

6.3 ชั้นการประเมิน ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

6.3.1 หลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และแบบวัดระดับความพึงพอใจ

6.3.2 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test dependent)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

ผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจสำหรับนักศึกษาธุรกิจอาหารชั้นปีที่ 3 โดยประยุกต์จากทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT (Slavin, 1970) ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R (Pauk, 2002) เป็นการจัดการเรียนรู้มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 **ขั้นเตรียม** ปฐมนิเทศนักศึกษาศึกษากลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ข้อตกลง และ กำหนดปฏิทินการเรียนการสอน

1.2 **ขั้นนำ**

- 1.2.1 เตรียมเนื้อหาและแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนใช้ชุดเดียวกัน
- 1.2.2 ให้นักศึกษาแสดงความคาดหวังผ่าน Mentimeter
- 1.2.3 ทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วย Quizizz จำนวน 3 แผน แผนละ 20 ข้อ รวม 60 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที เพื่อนำผลคะแนนมาจัดกลุ่มแบบคณะ (Home Team)
- 1.2.4 อธิบายเทคนิค TGT ให้นักศึกษาเข้าใจ พร้อมฝึกฝนผ่านกิจกรรมเกมที่ใช้เวลา แข่งขัน 30 นาที
- 1.2.5 อธิบายการอ่านแบบ SQ5R เพื่อให้นักศึกษารับผิดชอบร่วมกันในการเรียนรู้

1.3 **ขั้นสอน (TGT ขั้นที่ 1)**

- 1.3.1 ใช้โปรแกรม Wheel of Names สุ่มสอบถามความรู้เบื้องต้น และสอนเนื้อหา ทีละแผน รวมทั้งหมด 3 แผน ใช้เวลา 9 คาบ
- 1.3.2 สอนเนื้อหาโดยใช้ Canva และหนังสือเรียน ควบคุมเทคนิคการอ่านแบบ SQ5R ครบ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) S = Survey (การสำรวจ) 2) Q = Question (การตั้งคำถาม) 3) R = Read (การอ่าน) 4) R = Record (การบันทึก) 5) R = Recite (การท่องจำ) 6) R = Review (การทบทวน) และ 7) R = Reflect (การวิเคราะห์)
- 1.3.3 ทบทวนเนื้อหาผ่านการซักถาม และให้นักศึกษามีส่วนร่วม เพื่อสะท้อนผลการ เรียนรู้

1.4 **ขั้นจัดทีม (TGT ขั้นที่ 2)** แบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มละ 5 คนแบบละความสามารถ 1:3:1 โดยใช้ผลคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน และแจกกระดาษสัญลักษณ์สีเพื่อแยก ระดับ ความสามารถ

1.5 **ขั้นเกม (TGT ขั้นที่ 3)** อาจารย์กำหนดเกม กติกา และแจ้งคะแนน โดยผลคะแนน แต่ละคนถูกรวมเป็นคะแนนกลุ่ม

1.6 **ขั้นแข่งขัน (TGT ขั้นที่ 4)** ใช้ Blooket, Quizlet และ Kahoot ตามลำดับ โดย สมาชิกผลัดกันอ่านคำถาม 2 รอบให้สมาชิกคนอื่นตอบผ่าน Quizlet คะแนนจะแสดงบนโปรเจคเตอร์ พร้อมเฉลย ผลัดกันถามจนจบ และการให้คะแนน คือ ถ้าตอบถูกคนแรกได้ 2 คะแนน ถ้าตอบถูกคน ต่อไปได้ 1 คะแนน และตอบผิดได้ 0 คะแนน

1.7 **ขั้นยอมรับความสำเร็จของทีม (TGT ขั้นที่ 5)** รวมคะแนนแต่ละคนในกลุ่ม ผู้ได้ คะแนนสูงสุดจะได้รับโบนัส 10, 8, 6 ตามลำดับ และรวมเป็นคะแนนกลุ่มกลุ่มที่ได้คะแนนรวม สูงสุดจะได้รับรางวัล และกลุ่มที่ได้โบนัสสูงสุดจะได้รับรางวัลชมเชย

1.8 **ขั้นสรุป** สรุปเนื้อหาและความรู้ร่วมกันลงใน Padlet เพื่อย้อนกลับมาทบทวน พร้อมชมเชยนักศึกษา

1.9 **ขั้นประเมินผล** ทำแบบทดสอบหลังเรียนที่ละแผน จำนวน 3 แผนๆ ละ 20 นาที ผ่าน Quizizz เพื่อตรวจวัดผลการเรียนรายบุคคล และครั้งสุดท้ายใช้แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา หลังเรียนด้วยนวัตกรรม TGT ร่วมกับ SQ5R

2. ผลการศึกษาผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลังร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหาร ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลังร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	30	30	14	4.13	10.52*	0.00
หลังเรียน	30	30	21	2.74		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน ก่อนและหลังเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 14 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 47.22 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 21 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 68.67 ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test แบบ dependent samples พบว่า ค่าที่ (t) เท่ากับ 10.52 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (sig = 0.00) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ร้อยละของคะแนนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 47.22 เป็น 68.67 แสดงให้เห็นว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผลศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ได้ผ่านการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R

ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ได้ผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหาร พบว่า ในภาพรวมของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R อยู่ในระดับ “มากที่สุด” (\bar{x} = 4.59, S.D. = 0.65) โดยวิเคราะห์ เป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับ “มากที่สุด” (\bar{x} = 4.58, S.D. = 0.58) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” (\bar{x} = 4.59, S.D. = 0.62) และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับ “มากที่สุด” (\bar{x} = 4.58, S.D. = 0.71) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ได้ผ่านการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหาร

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา				
1	ความชัดเจนของการอธิบาย / นำเสนอเนื้อหา	4.60	0.61	มากที่สุด
2	ภาษาที่ใช้สื่อความหมายได้ชัดเจน	4.57	0.62	มากที่สุด
3	ความเหมาะสมของลำดับขั้นตอนในการนำเสนอเนื้อหา	4.63	0.60	มากที่สุด
4	ความเหมาะสมของการเชื่อมโยงเนื้อหา	4.53	0.50	มากที่สุด
5	การเรียนการสอนแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหาร	4.63	0.55	มากที่สุด
6	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์	4.53	0.62	มากที่สุด
7	กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ทำงานร่วมกัน	4.57	0.67	มากที่สุด
8	กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้กระตือรือร้นในการเรียน	4.60	0.61	มากที่สุด
9	กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.53	0.72	มากที่สุด
10	กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น	4.60	0.66	มากที่สุด
11	กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักศึกษาสนุกกับการเรียนมากขึ้น	4.70	0.59	มากที่สุด
12	กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น	4.53	0.67	มากที่สุด
13	กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น	4.67	0.54	มากที่สุด
14	กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้สามารถตัดสินใจโดยใช้เหตุผล	4.57	0.92	มากที่สุด
15	ความชัดเจนของคำสั่งในการทำกิจกรรม	4.63	0.66	มากที่สุด
16	ความเหมาะสมของแสดงผลคะแนนกิจกรรมเดี่ยว	4.60	0.61	มากที่สุด
17	ความเหมาะสมของผลคะแนนกิจกรรมกลุ่ม	4.57	0.72	มากที่สุด
18	มีการแจ้งผลคะแนนให้ทราบโดยทันที	4.53	0.85	มากที่สุด
รวมเฉลี่ยด้านการวัดและประเมินผล		4.58	0.71	มากที่สุด
รวมเฉลี่ยทุกด้าน		4.59	0.65	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R จำนวน 3 แผน สอนแผนละ 3 คาบ ใช้เวลารวมทั้งหมด 9 คาบ มีการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ 9 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียม, ขั้นนำ, ขั้นสอน (TGT ขั้นที่ 1) ร่วมกับการอ่าน SQ5R, ขั้นจัดทีม (TGT ขั้นที่ 2), ขั้นเกม (TGT ขั้นที่ 3), ขั้นแข่งขัน (TGT ขั้นที่ 4), ขั้นยอมรับความสำเร็จของทีม (TGT ขั้นที่ 5), ขั้นสรุป, และขั้นประเมินผล ผลการทดลองพบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มีผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเกิดขึ้นจากองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ การเตรียมการอย่างเป็นระบบ เช่น การปฐมนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์ และการสำรวจความคาดหวังของนักศึกษาผ่านโปรแกรม Mentimeter รวมถึงการจัดกลุ่มนักศึกษาแบบความสามารถตามผลการสอบก่อนเรียนมีส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และลดความกังวลของผู้เรียนได้ ทั้งยังเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Slavin (1995) ที่ว่าการจัดกลุ่มแบบผสมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้แบบร่วมมือได้ดี สอดคล้องกับพรกนก นาคำเกลี้ยง และสุพจน์ เกิดสุวรรณ (2567) การศึกษาทักษะด้านการฟังคำศัพท์ภาษาจีนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TGT ร่วมกับเกมมิฟิเคชันของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การทำงานเป็นทีมทำให้นักเรียนเกิดความสุขที่จะได้แข่งขันได้ทำงานเป็นทีมกับเพื่อนๆ และรู้สึกถึงความแปลกใหม่ในการเรียนรู้ภาษาจีน รวมถึงมีสนใจที่อยากเรียนภาษาจีนมากขึ้น 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R ทำให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการตั้งคำถาม อ่านอย่างมีเป้าหมาย สรุปใจความสำคัญ และสะท้อนความเข้าใจของตนเอง ขณะที่การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ได้ส่งเสริมการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ผ่านเกม เช่น Blooket, Quizlet และ Kahoot ช่วยกระตุ้นแรงจูงใจและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับแนวคิดของ Robinson (1970) และงานวิจัยของกนกกานต์ ชำนาญ และคณะ (2566) ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า กระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจากการทำใบงาน และช่วยกันทบทวนเนื้อหา เปิดโอกาสได้ใช้ความคิดร่วมกัน อภิปรายและแก้ปัญหาร่วมกัน มีการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้เพื่อทำคะแนนให้ดีขึ้นจากการแข่งขัน เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความตั้งใจทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามลำดับ 3) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้และความพึงพอใจ การใช้เครื่องมือวัดผลหลายรูปแบบ ได้แก่ การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน การนำเสนอผลงาน และการประเมินเชิงพฤติกรรม ช่วยให้การประเมินผลสะท้อนศักยภาพผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน นอกจากนี้ การทบทวนเนื้อหาผ่าน

กิจกรรมบน Padlet ช่วยให้ให้นักศึกษาเข้าใจจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นักศึกษาจึงมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับพระบริรักษ์ สุจินณธมโม (สมบุรณ์ชัย) และคณะ (2568) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิกุล พบว่า ผู้สอนมีการชี้แจงแนวทางการสอนอย่างชัดเจน และแบบทดสอบระหว่างเรียนมีความเหมาะสม สามารถจัดลำดับการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหา มีการถ่ายทอดความรู้เป็นขั้นตอนสามารถกระตุ้นผู้เรียน ให้เกิดความสนใจในเรียนรู้ได้ และพระมหาสิริวัตร ปญญาวุฑโฒ (สุวรรณไตร) และวชิระ จันทราช (2564) ศึกษาการพัฒนาความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้นิทานคุณธรรมด้วยเทคนิคการอ่าน SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับที่มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าช่วยเพิ่มความมั่นใจแก่ผู้เรียนในการตอบปัญหา เพราะ การกระทำอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการอ่าน SQ5R มุ่งเน้นให้นักเรียนลงศึกษา ค้นคว้าและตอบปัญหาด้วยตนเอง สอดคล้องกับกนกกานต์ ชำนาญ และคณะ (2566) ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องอัตราส่วน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ทำให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับและวางใจซึ่งกันและกัน จึงทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ และตระหนักถึงคุณค่าของตนเองที่เป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของกลุ่ม และมีความสุขกับการแข่งขันเป็นทีม และ 4) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จของกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีการศึกษา เช่น Mentimeter, Quizizz, Blooket, Quizlet, Kahoot และ Padlet เข้ามาสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและแข่งขันอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนการออกแบบเกณฑ์การประเมินที่มีความชัดเจนและเป็นธรรม สอดคล้องกับดวงจันทร์ แก้วกพาน และคณะ (2566) ศึกษาผลการใช้เครื่องมือที่สนับสนุนการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในระดับอุดมศึกษาช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 พบว่า ผลการใช้เครื่องมือที่สนับสนุนการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เครื่องมือที่สนับสนุนการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ได้แก่ Zoom, Microsoft teams, Padlet, Mentimeter, Jamboard, Kahoot! และ Quizizz การเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีต่างๆ ที่นักศึกษาสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ มีการโต้ตอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ถึงแม้จะเป็นการสอนในรูปแบบออนไลน์ มีการโต้ตอบ มีการสื่อสารสองทางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และมีความพึงพอใจการใช้เครื่องมือที่สนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับบงกษา สิงห์วีธรรม (2562) ศึกษาการพัฒนาแบบการสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย (Didactic Teaching) โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ VARK ต่อกิจกรรมการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขชุมชน พบว่า รูปแบบการสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย (Didactic Teaching) ต่อกิจกรรมการคิดเชิงวิเคราะห์ เน้นการดูและการมองเห็น

ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ การประเมินแบบแผนการเรียนรู้ (VARK) การใช้คลิป Youtube การใช้เกมส์ Kahoot การใช้เกมส์เพื่อประเมินภาวะสุขภาพ จาก Application Mentimeter การนำเสนอรายงาน และการสะท้อนคิดด้วยวาจา ซึ่งหลังเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขโดยการสอนด้วยวิธีที่หลากหลายนักศึกษามีทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการศึกษาผลการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาธุรกิจอาหารและโภชนาการ หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R พบว่า นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 47.22 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 21 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 68.67 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยการทดสอบค่าที (t) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน พบว่าค่าที (t) เท่ากับ 10.52 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.00) แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R มีประสิทธิผลในการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เทคนิค TGT ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการทำงานเป็นกลุ่ม การแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ในขณะที่กระบวนการอ่านแบบ SQ5R ช่วยให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การตั้งคำถาม การสำรวจเนื้อหา การตั้งสมมติฐาน การอ่านอย่างมีเป้าหมาย การทบทวน และการสรุปสาระสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของ Slavin (1970), Robinson (1970) และ Pauk (2002) ซึ่งระบุว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือและการใช้กระบวนการอ่านที่เป็นระบบจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ เข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง นอกจากนี้ การที่ผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบอย่างเหมาะสม สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และส่งผลเชิงบวกต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wahyu & Setianingsih (2018) พบว่า การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT ร่วมกับการใช้สื่อการ์ดช่วยเพิ่มผลการเรียนรู้ ความกระตือรือร้น และความเข้าใจของนักเรียนได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับกนกานต์ ชำนาญ และคณะ (2566) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 สอดคล้องกับ Gunarta, Jurusan and Guru (2018) ศึกษาอิทธิพลของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT ที่ใช้สื่อการสอนแบบการ์ดคำถามต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่า การใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT ร่วมกับการใช้สื่อการสอนแบบการ์ดคำถามส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 พบว่า มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R ในระดับมากที่สุด ทั้งด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Slavin (1995) ที่เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระตุ้นแรงจูงใจ พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม และการสื่อสาร และแนวคิดของ Robinson (1970) ที่ชี้ว่า SQ5R ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจลึก การคิดวิเคราะห์ และการจดจำสาระสำคัญได้ดี เนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ยังเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และประเมินผลอย่างยุติธรรม พร้อมข้อเสนอแนะที่ช่วยพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับวารัญญ โปธิ์ศิริ (2563) ศึกษาการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีระบบขั้นตอนชัดเจน ฝึกให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล และช่วยให้นักเรียนประเมินค่าเนื้อหาได้อย่างมีเหตุผล สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ สอดคล้องกับอารยา สำราญเพิ่มพูน และคณะ (2568) ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่อง การเขียนย่อความ โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนย่อความตามการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่แตดน้อย พบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนพึงพอใจในความสามารถของตนเองที่ทำได้ดีขึ้น พอใจในกิจกรรม มีส่วนร่วมมากขึ้น เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น เนื่องจากผู้เรียนรู้สื่อกว่าการเรียนรู้มีการจัดการอย่างมีระบบตามลำดับขั้นตอน สอดคล้องกับพรกนก นาคำเกลี้ยง และสุพจน์ เกิดสุวรรณ (2567) ศึกษาการศึกษาทักษะด้านการฟังคำศัพท์ภาษาจีนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมมิฟิเคชันของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งนักเรียนเห็นความสำคัญต่อการเรียนวิชาภาษาจีน เนื่องด้วยเกมมิฟิเคชันเป็นที่นิยมสำหรับนักเรียน ทำให้เกิดความสุขที่จะได้แข่งขันกับเพื่อนๆ และรู้สึกถึงความแปลกใหม่ในการเรียนรู้ภาษาจีน สอดคล้องกับวันทนา เล่ห์มนตรี และวิไล พลพวก (2567) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก เนื่องจากได้มีบทบาทในการเรียนรู้ ได้รับผลประเมินทันที เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีแรงจูงใจในการเรียน รู้จักรับผิดชอบ แสดงความคิดเห็น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น ส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีและความมุ่งมั่นในการพัฒนาทักษะต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์

ธุรกิจอาหาร หรือรายวิชาอื่นที่ต้องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การอ่านเชิงวิพากษ์ และการทำงานร่วมกันของผู้เรียน

2. สถาบันการศึกษาอาจนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือควบคู่กับ การอ่านอย่างมีขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้

3. สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้แอปพลิเคชัน เกมการศึกษา และกระดานออนไลน์ เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษา และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายมากขึ้น เช่น นักศึกษาต่างสาขา หรือจากหลาย สถาบันการศึกษา เพื่อเพิ่มความหลากหลายของข้อมูลและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

2. ควรดำเนินการวิจัยในลักษณะการติดตามผลระยะยาว เพื่อตรวจสอบความยั่งยืนของผลการ เรียนรู้หลังจากสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

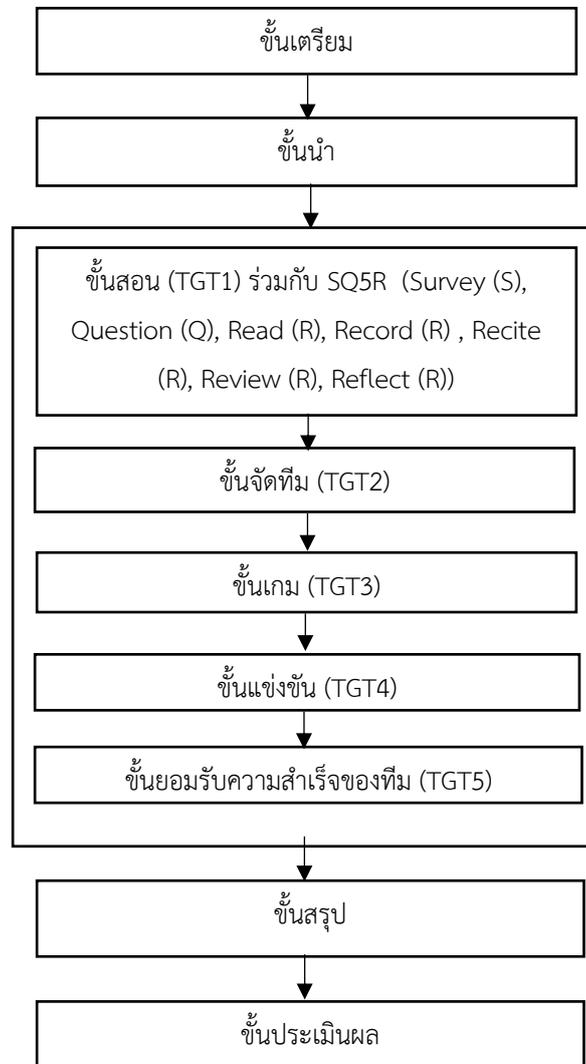
3. ควรศึกษาปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น เจตคติของผู้เรียนต่อการ ทำงานกลุ่ม ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ หรือทักษะการสื่อสาร

4. ควรเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R กับเทคนิคการสอนอื่นๆ เพื่อหาข้อได้เปรียบและข้อจำกัดของแต่ละเทคนิคอย่าง ชัดเจน

องค์ความรู้ใหม่

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R เป็นการบูรณาการเทคนิค TGT กับ SQ5R ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับการฝึกทักษะการอ่านเชิงลึกด้วยเทคนิค SQ5R ช่วยเสริมสร้างทั้งทักษะการ ทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบ และทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาที่ ซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น มีการเรียนรู้ผ่านเกมและการแข่งขันส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนการใช้เกม เช่น Blooket, Quizlet, Kahoot และการแข่งขันในกลุ่มอย่างมีโครงสร้างตามกระบวนการ TGT ช่วยเพิ่ม ความสนุกสนาน กระตุ้นความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมตลอด กระบวนการเรียน ซึ่งเทคนิค SQ5R เสริมการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ช่วยผู้เรียนในการฝึกการตั้งคำถาม วิเคราะห์ จับใจความสำคัญ และทบทวนเนื้อหาที่อ่าน ซึ่งมีประโยชน์โดยเฉพาะกับเนื้อหาวิชาทาง เศรษฐศาสตร์ที่ต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์และการเชื่อมโยงข้อมูล ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

อย่างมีนัยสำคัญและนักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้วิชา เศรษฐศาสตร์ธุรกิจอาหารของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับการอ่านแบบ SQ5R

เอกสารอ้างอิง

- กนกกานต์ ชำนาญ และคณะ. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*, 1(2), 28-39.
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, กระทรวง. (2565). *แผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570*. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- กรกมล บุตรดวงดี, อรรถพงษ์ ผิวเหลือง, และลือชา จิตอารี. (2567). การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเมตตาศึกษาในพระราชูปถัมภ์. *วารสารสันตยาภิวัฒน์ วัดหนองนกอด*, 2(5), 56-67.
- ดวงจันทร์ แก้วกพาน, ชิสาพัชร์ ชูทอง และชนันกาญจน์ สุวรรณเรือง. (2566). การศึกษาผลการใช้เครื่องมือที่สนับสนุนการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในระดับอุดมศึกษาช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสาร*, 6(20), 94-107.
- ทีศนา แคมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภชา สิงห์วีธรรม. (2562). การพัฒนารูปแบบการสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย (Didactic Teaching) โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ VARK ต่อทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขชุมชน. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 6(3), 27-40.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2565). *การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2565). *ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี* (พ.ศ. 2565–2569). [https://www.ubru.ac.th/docs/2019/05/ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยฯ\(ฉบับเต็ม\).pdf](https://www.ubru.ac.th/docs/2019/05/ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยฯ(ฉบับเต็ม).pdf).
- มินธุ เจ้า และธิดารัตน์ สมานพันธ์. (2566). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาบาสเกตบอลโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ของนักศึกษาปี 1. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 17(1), 187-200.
- พระปริวรรณ์ สุจินดณมโม (สมบุญชัย) และคณะ (2568). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิก “วัดพระธาตุหริภุญชัย. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 8(2), 711-723.

- พระมหาสิริวัตร ปญญาวุฑโฒ (สุวรรณไตร) และวชิระ จันทราช. (2564). การพัฒนาความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้นิทานคุณธรรมด้วยเทคนิค การอ่าน SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารภาวนาสารปริทัศน์*, 1(3), 55-70.
- พรกนก นาคำเกลี้ยง และสุพจน์ เกิดสุวรรณ. (2567). การศึกษาทักษะด้านการฟังคำศัพท์ภาษาจีนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมมิฟิเคชันของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม*, 16(2), 152-166.
- หัตถยาภรณ์ ตุ่นยะ. (2566). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดไผ่ล้อม (พูลประชาอุปถัมภ์) โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคุณคิดสี่สหาย. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 6(4), 84-95.
- วศินี รุ่งเรือง. (2565). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งเสริมความสามารถในการออกแบบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมของนักศึกษาวิชาชีพครู. *วารสารการศึกษาและนวัตกรรม*, 27(1), 229-245.
- วรัญญา โพธิ์ศรี. (2563). การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 5(1), 99-110.
- วิระวัลย์ ดีเลิศ และสุธาสินี วิทยาภรณ์. (2567). ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครุทรรศน์*, 11(1), 289-299.
- วันทนา เล่ห์มนตรี และวิไล พลพวก. (2567). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)*, 6(2), 197-209.
- อดิวัฒน์ เรือนริน. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องจำนวนเต็มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเค็ด โดยใช้วิธีการสอนแบบ TGT. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาภาพร ก้อนแก้ว และ เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์. (2566). การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวิธีสอนแบบเอสคิวห้าอาร์ทสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *ลิกขาวารสารศึกษาศาสตร์*, 10(2), 189-197.
- อารยา สำราญเพิ่มพูน, อรรถพงษ์ ผิวเหลือง และสุพรรณ มาลาคุ้มชีวี. (2568). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่อง การเขียนย่อความ โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนย่อ

ความตามการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่
แตดน้อย. *วารสารครุทรรคน*, 5(1), 31-41

- Gunarta, I., Jurusan P., and Guru, S.D. (2018). Pengaruh Model Pembelajaran TGT Berbantuan Media Question Card Terhadap Hasil Belajar IPA. *Jurnal Pedagogian Pembelajaran*, 1(2), 112-120.
- Halim, L.A. (2023). Improving students' reading comprehension through sq5r methods: a distance learning during the pandemic covid-19. *Journal Bahasa Lingua Scientia*, 15(1), 141-162.
- Herwanis, Zakaria, R., D., Renaldi, A., and Sari, I. (2021). The comparison between SQ5R and fix-Up Strategy in Reading Comprehension for EFL Secondary Level Learners. *JOLLT Journal of Languages and Language Teaching*, 9(3), 336-343.
- Indah, D.Pu., & Yuhandri, R.H. (2024). Application of the FP-Growth Algorithm in Consumer Purchasing Pattern Analysis. *Journal of Computer Science and Information Technology*, 10(2), 44-49.
- Robinson, F. P. (1970). *Effective study*. 4thed. Harper & Row. Robinson, F. P. (1962). *Effective study*. Harper & Row.
- OECD. (2019). Reading literacy in the 21st century: Results from PISA 2018. OECD Publishing. Pattern Analysis. *Journal of Computer Scine and Information Technology*, 10(2), 44-49.
- Pauk, W. (2002). *How to study in college* (7th ed). Houghton Mifflin.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning: Theory, research, and practice*. Allyn & Bacon.
- Slavin, R. E. (1970). *Cooperative learning: Theory, research, and practice*. Prentice Hall.
- UNESCO. (2020). Literacy and numeracy: A global perspective. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization up strategy in reading comprehension for EFL secondary level learners. *JOLLT Journal of Languages and Language Teaching*, 9(3), 336-343.
- Wahyu, B.S., and Setianingsih. (2018). Penggunaan Tames Games Tournament (TGT) Dengan Media Kartu Dalam eningkatkan Hasil Belajar. *Journal of Komodo Science Education*, 1(1), 1-14.
- World Bank. (2018). *World development report 2018: Learning to realize education's promise*. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1096-1>

***แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี**

**Guidelines for Developing Student Support Systems in Schools under
the Secondary Educational Service Area Office, Phetchaburi Province**

จักรกฤษ นุชชอย^{1*} เอี่ยมพร โตภาณรักษ์กุล² ไพรัช มณีโชติ³

Jakgrit Nuchyoo^{1*} Uamporn Topanurakkun² Phairath Maneechote³

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University

*Corresponding author, E-mail: jakgrit.nuc@mail.pbr.u.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี (2) เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขนาดสถานศึกษาและบทบาทของบุคลากร และ (3) ศึกษาแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 331 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย \bar{x} ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และ F-test ผลการวิจัยพบว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรีมีระดับการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับสูงโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีผลการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับสูงสุด ขณะที่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้พบว่าบุคลากรในตำแหน่งที่แตกต่างกันมีแนวทางการดำเนินงานที่ต่างกันแนวทางการพัฒนาระบบควรมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน พัฒนากลไกการคัดกรองป้องกัน และส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา รวมถึงการอบรมครูและบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; การบริหารสถานศึกษา; บทบาทบุคลากร

* Received: 2 March 2025, Revised: 30 April 2025, Accepted: 2 May 2025

ABSTRACT

This study aimed to (1) examine the level of implementation of student support systems in schools in Phetchaburi Province, (2) compare the implementation results of student support systems based on school size and personnel roles, and (3) explore guidelines for developing student support systems. The sample group consisted of 331 school administrators and teachers, selected through stratified and simple random sampling. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.99. Data were analyzed using mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.), and F-test. The findings revealed that the overall implementation of student support systems in Phetchaburi schools was at a high level. Small and large schools demonstrated the highest levels of implementation, while medium and extra-large schools exhibited high levels. Additionally, personnel in different positions showed varying approaches in system implementation. The development of student support systems should focus on utilizing technology for student data collection and analysis, strengthening screening, prevention, and referral mechanisms, and providing training for teachers and staff to enhance the effectiveness of student care and support.

Keywords : Student care system; school management; educational personnel roles

บทนำ

ในยุคที่โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ทำให้ระบบการศึกษาต้องปรับตัวให้ทันกับความท้าทายเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเราพิจารณาในมุมมองของการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญตั้งแต่ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ทำให้การเรียนการสอนต้องย้ายไปยังระบบออนไลน์ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แม้ว่าการเรียนออนไลน์จะเป็นทางเลือกที่มีความสะดวกในด้านการเข้าถึงการศึกษาจากทุกที่ แต่ในทางกลับกันมันกลับกลายเป็นอุปสรรคสำหรับนักเรียนบางกลุ่มในการปรับตัวและสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากการกลับสู่ระบบการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์หรือการเรียนที่สถานศึกษา นักเรียนหลายคนพบว่าการปรับตัวกลับสู่บรรยากาศของโรงเรียนไม่ได้เป็นเรื่องง่าย เนื่องจากพวกเขาต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการ ทั้งในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน การปรับตัวเข้ากับกฎระเบียบที่เข้มงวดของสถานศึกษา และความเครียดที่เกิดจากความคาดหวังที่สูงขึ้นในแง่ของการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ปัญหานี้ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการขาดระบบการดูแลที่มีประสิทธิภาพจากทั้งครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการช่วยเหลือและสนับสนุนการปรับตัวให้กับนักเรียนที่กลับสู่การเรียนในระบบออนไลน์อีกด้วย หลายครั้งที่นักเรียนอาจขาดความเข้าใจในวิธีการจัดการกับอารมณ์ ความเครียด หรือความท้าทายทางสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และพัฒนาร่างกายทางสติปัญญาของพวกเขา หากปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันที่ อาจนำไปสู่การหลุดออกจากระบบการศึกษาหรือการพัฒนาที่ไม่สมบูรณ์ในที่สุด (ธิติ

นิตดา สิงห์แก้ว, 2562) จากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) พบว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ ระบบนี้ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการดูแลด้านการศึกษาหรือการให้คำปรึกษาทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการดูแลด้านอารมณ์ จิตใจ สุขภาพ และพฤติกรรมของนักเรียนให้มีความสมดุล โดยมีการประสานงานระหว่างครูและผู้ปกครองในการสร้างกลไกสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องไม่หยุดอยู่แค่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ยังคงมุ่งเน้นการป้องกันและเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต โดยเฉพาะในยุคที่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมมีอิทธิพลต่อวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน (แพรวพลอย พัฒนะแสง, 2565) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบันจึงต้องคำนึงถึงความเป็นจริงของสังคมยุคใหม่ที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอน การติดต่อสื่อสาร หรือการติดตามผลการพัฒนาของนักเรียน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นัญพันธ์ ดิศเจริญ, 2565) นอกจากนี้ การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายการสนับสนุนที่มีความแข็งแกร่งและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน โดยเฉพาะในการช่วยเหลือเด็กที่มาจากครอบครัวที่ประสบปัญหาทางการเงินหรือสังคม เพื่อให้พวกเขาสามารถเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาได้อย่างเท่าเทียมกัน การพัฒนาและปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญไม่เพียงแต่ในระดับการศึกษา แต่ยังเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างการพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในอนาคต การพัฒนาระบบนี้ต้องคำนึงถึงการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมและประเทศในระยะยาว

จากที่กล่าวมา สภาพการณ์ในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่าโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้นักเรียนต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เมื่อกลับมาเรียนแบบออนไซต์ ทำให้ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบบของโรงเรียนได้ คือไม่สามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับกฎระเบียบและบรรยากาศในสถานศึกษา ความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมที่นักเรียนมาจากแหล่งที่ต่างกัน หากไม่มีการสนับสนุนและช่วยเหลือในการเรียนรู้ นักเรียนอาจรู้สึกไม่มีความเชื่อมโยงกับโรงเรียน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถช่วยทำให้นักเรียนปรับตัวให้เข้ากับระบบของโรงเรียนได้ การแก้ไขปัญหาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างระบบการศึกษาที่เหมาะสมและสนับสนุนนักเรียนให้สามารถเรียนรู้และเติบโตได้อย่างเต็มที่ในโรงเรียน โดยการปรับกระบวนการทำงานของสถานศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ด้วยการนำเทคโนโลยี เทคโนโลยีดิจิทัล ในการสนับสนุน ส่งเสริม ตรวจสอบ ติดตาม เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

เพื่อให้สอดคล้องกับสถานศึกษายุคดิจิทัล (อริศรา ชูช่วย และสุทธิพงศ์ บุญผดุง, 2565) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมินการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยมุ่งหวังที่จะหาแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบให้สามารถปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานและการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานและการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ ตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากร ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือในโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรีมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาระดับการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือ โดยมีกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ 6) การบริหารทีม 7) การบริหารทีมประสาน 8) การบริหารทีมทำ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือดูแลนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเปรียบเทียบผลการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ ตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 1,055 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 63 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 992 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 331 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน และครูผู้สอน จำนวน 277 คน ได้มาโดยวิธีการแบ่งชั้นภูมิ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มอย่างง่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดสถานศึกษาและตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากร ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 3 ทีม คือ 1) การบริหารของทีมงาน 2) การบริหารของทีมประสาน 3) การบริหารของทีมทำ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการนำแบบสอบถามที่รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

5.2 วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเปรียบเทียบผลการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ ตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรีโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของข้อมูล

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของข้อมูล และ F-test

6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ตรงรชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี จากโรงเรียน 22 โรง จำนวน 66 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี จากโรงเรียน 22 โรง โดยเลือกการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้ สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 3 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 3 คน สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 3 คน สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 1 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน และระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 3 ทีม คือ 1) การบริหารของทีมงาน 2) การบริหารของทีมประสาน 3) การบริหารของทีมทำ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาล่วงหน้าก่อนที่ผู้วิจัยจะไปสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบประเด็นข้อคำถามและเตรียมตอบคำถามผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ โดยการจดบันทึกด้วยตัวเอง และบันทึกเทป
5. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี
- ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.51	0.45	มากที่สุด
ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน	4.53	0.45	มากที่สุด
ด้านที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน	4.56	0.43	มากที่สุด
ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.51	0.46	มากที่สุด
ด้านที่ 5 การส่งต่อ	4.49	0.47	มาก
เฉลี่ยรวม	4.52	0.45	มากที่สุด
การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	Mean	S.D.	แปลผล
ทีมนำ	4.50	0.46	มาก
ทีมประสาน	4.52	0.50	มากที่สุด
ทีมทำ	4.51	0.48	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.51	0.48	มากที่สุด

จากตารางระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านที่ 5 การส่งต่อ ส่วนระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายทีมแล้ว เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ทีมประสาน ทีมทำ และทีมนำ

2. เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ ตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากร ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขนาดสถานศึกษา

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ขนาดสถานศึกษา	Mean	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ขนาดเล็ก	4.59	0.50	มากที่สุด
	ขนาดกลาง	4.43	0.37	มาก
	ขนาดใหญ่	4.61	0.43	มากที่สุด

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ขนาดสถานศึกษา	Mean	S.D.	แปรผล
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.42	0.50	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.51	0.45	มากที่สุด
ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน	ขนาดเล็ก	4.53	0.54	มากที่สุด
	ขนาดกลาง	4.50	0.33	มาก
	ขนาดใหญ่	4.63	0.43	มากที่สุด
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.42	0.50	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.52	0.45	มากที่สุด
ด้านที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน	ขนาดเล็ก	4.56	0.54	มากที่สุด
	ขนาดกลาง	4.52	0.35	มากที่สุด
	ขนาดใหญ่	4.52	0.35	มากที่สุด
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.45	0.45	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.51	0.42	มากที่สุด
ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา	ขนาดเล็ก	4.61	0.52	มากที่สุด
	ขนาดกลาง	4.47	0.41	มาก
	ขนาดใหญ่	4.63	0.43	มากที่สุด
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.37	0.47	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.52	0.46	มากที่สุด
ด้านที่ 5 การส่งต่อ	ขนาดเล็ก	4.62	0.52	มากที่สุด
	ขนาดกลาง	4.45	0.41	มาก
	ขนาดใหญ่	4.56	0.45	มากที่สุด
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.40	0.47	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.51	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 2 ที่เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขนาดสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้ ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นตามขนาดสถานศึกษาแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษตามลำดับ ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นตามขนาดสถานศึกษาแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ตามลำดับ ด้านที่ 3 การส่งเสริมนักเรียนมีค่าเฉลี่ย

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นตามขนาดสถานศึกษาแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีค่าเท่ากันโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ตามลำดับ ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นตามขนาดสถานศึกษาแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ตามลำดับ ด้านที่ 5 การส่งต่อมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นตามขนาดสถานศึกษาแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขนาดสถานศึกษา

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ	ขนาดสถานศึกษา	Mean	S.D.	แปรผล
ทีมนำ	ขนาดเล็ก	4.61	0.51	มากที่สุด
	ขนาดกลาง	4.48	0.38	มาก
	ขนาดใหญ่	4.55	0.45	มากที่สุด
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.37	0.48	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.50	0.46	มาก
ทีมผสม	ขนาดเล็ก	4.60	0.56	มากที่สุด
	ขนาดกลาง	4.52	0.38	มากที่สุด
	ขนาดใหญ่	4.60	0.47	มากที่สุด
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.35	0.61	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.52	0.51	มากที่สุด
ทีมทำ	ขนาดเล็ก	4.57	0.53	มากที่สุด
	ขนาดกลาง	4.54	0.39	มากที่สุด
	ขนาดใหญ่	4.61	0.44	มากที่สุด
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.32	0.57	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.51	0.48	มากที่สุด

จากตาราง 3 ที่เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขนาดสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้ ทีมนำมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นตามขนาดสถานศึกษาแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โรงเรียนขนาดเล็กมี โรงเรียนขนาดใหญ่

โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ตามลำดับ ส่วนที่มีประสานมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นตามขนาดสถานศึกษาแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ตามลำดับ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นตามขนาดสถานศึกษาแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของระบบ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากร

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	บทบาทหน้าที่ของบุคลากร	Mean	S. D.	แปลผล
ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.48	0.45	มาก
	ครูในสถานศึกษา	4.51	0.45	มากที่สุด
ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.47	0.44	มาก
	ครูในสถานศึกษา	4.54	0.45	มากที่สุด
ด้านที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.55	0.43	มากที่สุด
	ครูในสถานศึกษา	4.56	0.43	มากที่สุด
ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.49	0.46	มาก
	ครูในสถานศึกษา	4.51	0.46	มากที่สุด
ด้านที่ 5 การส่งต่อ	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.47	0.47	มาก
	ครูในสถานศึกษา	4.49	0.46	มาก

จากตาราง 4 ที่เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้ ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแล้วค่าเฉลี่ย ครูในสถานศึกษา มากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ครูในสถานศึกษา มากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่ 3 การส่งเสริมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแล้วค่าเฉลี่ย ครูในสถานศึกษา มากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแล้วค่าเฉลี่ยครูในสถานศึกษา มากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และด้านที่ 5 การส่งต่อมีค่าเฉลี่ย

โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแล้วค่าเฉลี่ยครูในสถานศึกษามากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากร

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ	บทบาทหน้าที่ของบุคลากร	Mean	S.D.	แปลผล
ทีมนำ	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.49	0.47	มาก
	ครูในสถานศึกษา	4.48	0.45	มาก
ทีมประสาน	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.51	0.48	มากที่สุด
	ครูในสถานศึกษา	4.50	0.53	มาก
ทีมทำ	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.49	0.52	มาก
	ครูในสถานศึกษา	4.51	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 5 ที่เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้ ทีมนำ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแล้วค่าเฉลี่ย ผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูในสถานศึกษา ทีมประสานมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแล้วค่าเฉลี่ยผู้บริหารสถานศึกษา มากกว่า ครูในสถานศึกษาและทีมทำมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแล้วค่าเฉลี่ยมากกว่าผู้บริหารการศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี

3.1 ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้ดำเนินการดังนี้

3.1.1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล เช่น ระบบที่สามารถบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการของนักเรียนแบบทันที ซึ่งช่วยให้ครูเข้าใจความต้องการเฉพาะตัวของนักเรียนและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมได้ดียิ่งขึ้น

3.1.2 การประสานงานระหว่างบุคลากรและผู้ปกครองจะมีความสม่ำเสมอและใกล้ชิดมากขึ้น โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อแชร์ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลควรมุ่งเน้นที่ความปลอดภัยและระบบที่สามารถจัดการข้อมูลนักเรียนได้อย่างครบถ้วน เพื่อสร้างความไว้วางใจจากผู้ปกครองและส่งเสริมการพัฒนาการเรียนอย่างมีคุณภาพ

3.2 ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ให้ดำเนินการดังนี้

3.2.1 การใช้ข้อมูลหลากหลายประเภทในการวิเคราะห์และระบุความต้องการเฉพาะของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้แบบสอบถามที่ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ และสุขภาพจิต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและแม่นยำ

3.2.2 การนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น ซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชันสำหรับการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล จะช่วยให้การดำเนินการคัดกรองรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.2.3 ควรพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สามารถเก็บข้อมูลอย่างปลอดภัยและเป็นระบบ รวมถึงสามารถรายงานผลได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนและปรับแนวทางการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนได้ดียิ่งขึ้น

3.3 ด้านที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน ให้ดำเนินการดังนี้

3.3.1 การใช้เทคโนโลยีในการสร้างช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ที่อนุญาตให้ผู้ปกครองติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างสะดวกและเรียลไทม์

3.3.2 การจัดกิจกรรมร่วระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ การสร้างความร่วมมือในลักษณะนี้จะส่งผลดีต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและผู้ปกครอง และเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการส่งเสริมนักเรียนให้ประสบความสำเร็จสูงสุดในอนาคต

3.4 ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ดำเนินการดังนี้

3.4.1 การสร้างช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจนและเปิดกว้าง เช่น การใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือปัญหาที่นักเรียนเผชิญอยู่ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

3.4.2 สถานศึกษาควรพัฒนากระบวนการติดตาม ประเมินผล และสรุปผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยการรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น ผลการเรียนรู้ การประเมินพฤติกรรม และข้อมูลสุขภาพจิต เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอย่างครบถ้วน

3.4.3 การจัดประชุมร่วมกับผู้ปกครองและครูเพื่อทบทวนผลการดำเนินการและวางแผนการสนับสนุนที่เหมาะสมในอนาคต

3.4.4 การนำเทคโนโลยีเข้ามาจะช่วยให้การจัดการข้อมูลมีความแม่นยำและรวดเร็ว เช่น การใช้ระบบวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างรายงานที่สามารถสนับสนุนการตัดสินใจและการวางแผนการดำเนินงานในเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ด้านที่ 5 การส่งต่อให้ดำเนินการดังนี้

3.5.1 การฝึกอบรมและเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น เพื่อให้สามารถจัดการกับกระบวนการส่งต่อนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการสร้าง ความเข้าใจในพฤติกรรมและความต้องการเฉพาะของนักเรียน

3.5.2 การประสานงานระหว่างบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านควรจัดทำเครือข่ายการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นได้อย่างรวดเร็ว ในการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ควรมีการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอและเปิดกว้าง เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5.3 การจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สามารถเก็บข้อมูลและติดตามผลได้อย่างละเอียด รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจในการส่งต่อนักเรียน

3.5.4 การติดตามและประเมินผลการส่งต่อควรเป็นระบบที่รวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง เพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนจะได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมและมีคุณภาพในทุกขั้นตอนของการส่งต่อ

3.6 ระดับการบริหารของทีมงาน ให้ดำเนินการดังนี้

3.6.1 การประสานงานอย่างมีระบบกับเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ผ่านช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างและชัดเจน เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการดูแลนักเรียนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3.6.2 การนิเทศและการประเมินผลควรเน้นการใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณเพื่อวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ รวมถึงการปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและบุคลากร

3.6.3 ควรจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้บุคลากร เช่น การฝึกอบรมและการให้รางวัล เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ในทีมและความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.7 ระดับการบริหารของทีมประสาน ให้ดำเนินการดังนี้

3.7.1 พัฒนาความสามารถในการประสานงานระหว่างทีมงาน ทีมทำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจนและระบบที่มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ข้อมูลไหลเวียนได้อย่างรวดเร็ว

3.7.2 ทำหน้าที่เป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการจัดการอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

3.7.3 การประชุมคณะกรรมการควรมีรูปแบบที่สม่ำเสมอและการติดตามผลที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและติดตามความก้าวหน้าในการดูแลนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความต่อเนื่องในการสนับสนุนนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

3.8 ระดับการบริหารของทีมงานให้ดำเนินการดังนี้

3.8.1 การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องผ่านการจัดการประชุมชี้แจงที่มีระบบ เพื่อให้ข้อมูลและแนวทางการดำเนินงานชัดเจนและเข้าใจง่าย

3.8.2 ควรพัฒนากระบวนการดูแลนักเรียนที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์และความต้องการเฉพาะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการบันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน

3.8.3 ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดเก็บและประเมินผล รวมถึงการจัดทำรายงานที่มีมาตรฐานและเข้าถึงง่าย

3.8.4 ควรสำรวจความต้องการของครูที่ปรึกษาและนักเรียนผ่านการสำรวจความคิดเห็นและการประชุมหารือ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปสู่การพัฒนาการดูแลช่วยเหลือที่ตรงจุดและตอบสนองต่อความต้องการได้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ส่วนระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบัน โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกโรงเรียน ด้วยวิธีการจัดการการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามมาตรฐาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรีตามขนาดสถานศึกษาและบทบาทหน้าที่ของบุคลากร มีดังนี้ เมื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ในด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านที่ 5 การส่งต่อขนาดสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีผลการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน แต่มีความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษ ขณะที่ด้านที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีผลไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากขนาดใหญ่พิเศษ สำหรับบทบาทของทีมงานนำขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีผลไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนทีมประสานและทีมทำ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีผลไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากขนาดใหญ่พิเศษเช่นเดียวกัน เปรียบเทียบตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากร ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูในสถานศึกษามีระดับมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ครูในสถานศึกษามีระดับมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ด้านที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน ครูในสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหาครูในสถานศึกษามีระดับมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ด้านที่ 5 การส่งต่อ ครูในสถานศึกษาและ

ผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทิมนำ ครูในสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทิมผานผู้บริหารสถานศึกษามีระดับมากกว่าครูในสถานศึกษา ทิมท่า ครูในสถานศึกษามีระดับมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา

3. แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล เช่น ระบบที่สามารถบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการของนักเรียนแบบทันที ซึ่งช่วยให้ครูเข้าใจความต้องการเฉพาะตัวของนักเรียนและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมได้ดียิ่งขึ้น การประสานงานระหว่างบุคลากรและผู้ปกครองจะมีความสม่ำเสมอและใกล้ชิดมากขึ้น โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อแชร์ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลควรมุ่งเน้นที่ความปลอดภัยและระบบที่สามารถจัดการข้อมูลนักเรียนได้อย่างครบถ้วน เพื่อสร้างความไว้วางใจจากผู้ปกครองและส่งเสริมการพัฒนานักเรียนอย่างมีคุณภาพ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวิชญ์ ธรรมพรพิทวัส (2567) พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเสริมในการเก็บข้อมูล ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน

ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรใช้ข้อมูลหลากหลายประเภทในการวิเคราะห์และระบุความต้องการเฉพาะของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้แบบสอบถามที่ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ และสุขภาพจิต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและแม่นยำ การนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น ซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชันสำหรับการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล จะช่วยให้การดำเนินการคัดกรองรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สามารถเก็บข้อมูลอย่างปลอดภัยและเป็นระบบ รวมถึงสามารถรายงานผลได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนและปรับแนวทางการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนได้ดียิ่งขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัดอนงค์ บุญเลื่อน (2568) พบว่าด้านการคัดกรอง สถานศึกษาควรมีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ คัดกรองนักเรียนและมีการกำหนดกฎเกณฑ์แนวทางการจัดกลุ่มนักเรียน อย่างเหมาะสม เชื่อถือได้ ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

ด้านที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรใช้เทคโนโลยีในการสร้างช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ที่อนุญาตให้ผู้ปกครองติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างสะดวกและเรียลไทม์ การจัดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะและความสามารถของ

นักเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน
อย่างเป็นระบบ การสร้างความร่วมมือในลักษณะนี้จะส่งผลดีต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง
บุคลากรและผู้ปกครอง และเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการส่งเสริมนักเรียนให้ประสบ
ความสำเร็จสูงสุดในอนาคต

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวิชญ์ ธรรมพรพิทวัส (2567) พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียน มีการจัดกิจกรรมแข่งขันในด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและส่งเสริมสู่ภายนอกให้สอดคล้องต่อ
นโยบายสถานศึกษา

ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรสร้างช่องทางการสื่อสารที่
ชัดเจนและเปิดกว้าง เช่น การใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถแจ้ง
ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือปัญหาที่นักเรียนเผชิญอยู่ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สถานศึกษาควร
พัฒนากระบวนการติดตาม ประเมินผล และสรุปผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดย
การรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น ผลการเรียน การประเมินพฤติกรรม และข้อมูลสุขภาพจิต เพื่อ
วิเคราะห์ปัญหาอย่างครบถ้วน การจัดประชุมร่วมกับผู้ปกครองและครูเพื่อทบทวนผลการดำเนินการ
และวางแผนการสนับสนุนที่เหมาะสมในอนาคต การนำเทคโนโลยีเข้ามาจะช่วยให้การจัดการข้อมูลมี
ความแม่นยำและรวดเร็ว เช่น การใช้ระบบวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างรายงานที่สามารถสนับสนุนการ
ตัดสินใจและการวางแผนการดำเนินงานในเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวิชญ์ ธรรมพรพิทวัส (2567) พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรมีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
และกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด ทั้งประสานความร่วมมือกับครูบุคคลและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้ง
ภายในและภายนอกในการร่วมกันป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน

ด้านที่ 5 การส่งต่อ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรฝึกอบรมและเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น เพื่อให้
สามารถจัดการกับกระบวนการส่งต่อนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการสร้างความเข้าใจใน
พฤติกรรมและความต้องการเฉพาะของนักเรียน การประสานงานระหว่างบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญ
เฉพาะด้านควรจัดทำเครือข่ายการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความ
ความคิดเห็นได้อย่างรวดเร็ว ในการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ควรมีการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอและเปิดกว้าง
เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การ
จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สามารถเก็บข้อมูลและติดตามผลได้อย่างละเอียด รวมถึงการนำ
เทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจในการส่งต่อ

นักเรียน การติดตามและประเมินผลการส่งต่อควรเป็นระบบที่รวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง เพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนจะได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมและมีคุณภาพในทุกขั้นตอนของการส่งต่อ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวิชญ์ ธรรมพรพิทวัส (2567) พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ส่งต่อควรได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว มีแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนตามลำดับขั้นจากลำดับขั้นต้นสู่ลำดับขั้นสูงมีการบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียนกับผู้ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐาน

ระดับการบริหารของทีมนำ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรมีการประสานงานอย่างมีระบบกับเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ผ่านช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างและชัดเจน เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการดูแลนักเรียนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การนิเทศและการประเมินผลควรเน้นการใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณเพื่อวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ รวมถึงการปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและบุคลากร ควรจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้บุคลากร เช่น การฝึกอบรมและการให้รางวัล เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ในทีมและความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ระดับการบริหารของทีมประสาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรพัฒนาความสามารถในการประสานงานระหว่างทีมนำ ทีมทำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจนและระบบที่มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ข้อมูลไหลเวียนได้อย่างรวดเร็ว ทำหน้าที่เป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการจัดการอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ การประชุมคณะกรรมการควรมีรูปแบบที่สม่ำเสมอและการติดตามผลที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและติดตามความก้าวหน้าในการดูแลนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความต่อเนื่องในการสนับสนุนนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ระดับการบริหารของทีมนำ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องผ่านการจัดการประชุมชี้แจงที่มีระบบ เพื่อให้ข้อมูลและแนวทางการดำเนินงานชัดเจนและเข้าใจง่าย ควรพัฒนาระบบการดูแลนักเรียนที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์และความต้องการเฉพาะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการบันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดเก็บและประเมินผล รวมถึงการจัดทำรายงานที่มีมาตรฐานและเข้าถึงง่าย ควรสำรวจความต้องการของครูที่ปรึกษาและนักเรียนผ่านการสำรวจความคิดเห็นและการประชุมหารือ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปสู่การพัฒนาการดูแลช่วยเหลือที่ตรงจุดและตอบสนองต่อความต้องการได้ดียิ่งขึ้น

ระดับการบริหารของทีมนำควรประสานงานกับเครือข่ายต่าง ๆ อย่างมีระบบ ใช้ข้อมูลวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ และจัดกิจกรรมเสริมแรงจูงใจให้บุคลากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ระดับการบริหารของทีมประสานพัฒนาทักษะการประสานงานระหว่างทีมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีระบบสื่อสารที่ชัดเจน และจัดประชุมติดตามผลสม่ำเสมอเพื่อเสริมสร้างความต่อเนื่องในการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนระดับการบริหารของทีมทำควรจัดประชุมชี้แจงแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน พัฒนาระบบการดูแลที่ยืดหยุ่น และใช้เทคโนโลยีในการเก็บข้อมูลและประเมินผล รวมทั้งสำรวจความต้องการของครูและนักเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงการดูแลช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบแนวทางสำคัญในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัด สพม. เพชรบุรี โดยเสนอแนะ ดังนี้ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ การรู้จักนักเรียนรายบุคคลควรใช้เทคโนโลยีเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนแบบเรียลไทม์ และสร้างระบบประสานงานกับผู้ปกครองที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ การคัดกรองนักเรียน ควรใช้แบบสอบถามและเทคโนโลยีช่วยรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมและสุขภาพจิต เพื่อการคัดกรองที่แม่นยำและรวดเร็ว การส่งเสริมนักเรียน พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ให้ผู้ปกครองติดตามนักเรียน และจัดกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา ใช้แพลตฟอร์มสื่อสารกับผู้ปกครองพร้อมระบบติดตามและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งต่อ พัฒนาทักษะบุคลากรและใช้ระบบจัดเก็บ วิเคราะห์ ติดตามข้อมูล เพื่อส่งต่อนักเรียนได้เหมาะสมและต่อเนื่อง ระดับการบริหารของทีมนำเสริมสร้างเครือข่ายภาคีและช่องทางสื่อสารที่ชัดเจน ใช้ข้อมูลประเมินผล และจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจแก่ทีมงาน ระดับการบริหารของทีมประสาน พัฒนาทักษะประสานงาน สร้างระบบสื่อสารที่รวดเร็ว และประชุมติดตามผลสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการช่วยเหลือนักเรียน ระดับการบริหารของทีมทำ ประสานงานและประชุมอย่างมีระบบ พัฒนาระบบการดูแลที่ยืดหยุ่น ใช้เทคโนโลยีบันทึกข้อมูล และสำรวจความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงการช่วยเหลือนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีและการทำงานอย่างเป็นระบบในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการด้วยระบบที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างการสื่อสารและการประสานงานกับผู้ปกครองผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ การคัดกรองนักเรียนควรใช้เครื่องมือที่ครอบคลุมด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ และสุขภาพจิต พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อการวางแผนที่เหมาะสม ด้านการส่งเสริม ควรจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักเรียนและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ส่วนการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรมีระบบติดตามและประเมินผลที่แม่นยำ พร้อมสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และในขั้นตอนการส่งต่อ ควรพัฒนาทักษะบุคลากรในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูลและติดตามผล

เอกสารอ้างอิง

- ธิดินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA: กรณีศึกษา โรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย.
- นัฐพันธ์ ดิศเจริญ. (2565). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. *Journal of Modern Learning Development*, 7(3), 321–335.
- แพรวพลอย พัฒนแสง. (2565). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อริศรา ชูช่วย และสุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4. 1329-1336
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *คู่มือการคัดเลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2566*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- อภิวิชญ์ ธรรมพรพิทวัส. (2567). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนชายขอบ จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 18(2), 27–45.
- นัตอนงค์ บุญเลื่อน, ธัญเทพ สิทธิเสื่อ, ศุภธนภุช ยอดสละ. (2568). การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่*, 3(2), 456-471.

***การทบทวนวรรณกรรม: เทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21
สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู**

**Literature Review: Digital Technology and 21st Century Learning
for Pre-Service Teachers**

สาวิตรี พิพิธกุล | Sawitree Pipitgool

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Faculty of Science and Technology, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: sawitree.p@nrru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 2) วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยใช้แนวทางวิเคราะห์เนื้อหา โดยศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบจากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า เทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 แบ่งองค์ประกอบออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) เทคโนโลยีดิจิทัล และ 2) การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 โดยเทคโนโลยีดิจิทัล มีส่วนประกอบย่อย 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล 2) เทคโนโลยีเกิดใหม่ และการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 มีส่วนประกอบ 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) ทักษะดิจิทัล แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย (1) การใช้เทคโนโลยี (2) อุปกรณ์ของเทคโนโลยีดิจิทัล และ 2) การรู้ดิจิทัล โดยการรู้ดิจิทัล มีส่วนประกอบย่อย คือ ความฉลาดทางดิจิทัล ดังนั้น บทความการวิจัยนี้ได้เน้นการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ โดยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีและการเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้พัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองและการประยุกต์ใช้ในบริบทของการศึกษา

คำสำคัญ: เทคโนโลยีดิจิทัล; การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21; นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

* Received: 25 March 2025, Revised: 1 May 2025, Accepted: 2 May 2025

ABSTRACT

This research aims to: 1) study literature and research related to digital technology and 21st century learning, and 2) analyze and synthesize the components of digital technology and 21st century learning. The researcher employed a content analysis approach by examining literature and research related to digital technology and 21st century learning to analyze and synthesize components from theoretical concepts of scholars and related research. The findings revealed that digital technology and 21st century learning are divided into two main components: 1) digital technology and 2) 21st century learning. Digital technology comprises two sub-components: 1) digital infrastructure and 2) emerging technology. 21st century learning consists of two components: 1) digital skills, which are further divided into two sub-components comprising (1) technology use and (2) digital technology devices, and 2) digital literacy, which includes digital intelligence as a sub-component. This research emphasizes the integration of technology into the learning process by creating connections between technology and learning to enable student teachers in professional practice to develop knowledge and skills for enhancing their potential and application in educational contexts.

Keywords: Digital technology; 21st Century learning; Pre-Service Teachers

บทนำ

เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทอย่างมากกับสังคมในช่วงศตวรรษที่ 21 ผู้การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตั้งประเด็นสำคัญ ความรู้ด้านวิชาชีพครูควรควบคู่กับทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สามารถตอบโจทย์ของสังคมในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นต้องทำความเข้าใจและรู้จักการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเสริมศักยภาพบุคคลในทักษะสำคัญและการนำไปสู่บริบทของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนับเป็นความท้าทายที่สำคัญในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมและลงตัวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาภายใต้กรอบแนวคิดของ Mishra และ Koehler (2006) เกี่ยวกับTPCK (Technological pedagogical content knowledge) จากอดีตในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลได้มีผลกระทบต่อโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมและวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล ในบทความของ Richard Hodson ได้นำเสนอเกี่ยวกับ "การปฏิวัติดิจิทัล" ที่ตีพิมพ์ใน Nature Outlook ปี 2018 (Hodson, 2018) กล่าวถึงการเติบโตอย่างรวดเร็วของโลกดิจิทัลที่เกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกันอย่างไร้ขีดจำกัด เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานของบุคคลในสังคม แต่ยังเปลี่ยนแปลงวิธีการรับรู้ข้อมูลและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะในช่วงศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องกับการเติบโตของสังคมและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อประโยชน์ที่หลากหลายในการทำงานของมนุษย์ รวมทั้งในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมและการศึกษา เป็นต้น (OECD, 2020) จะเห็นได้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัลได้กลายเป็นส่วนสำคัญในการ

เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานและการใช้ชีวิตของมนุษย์ โดยมนุษย์จำเป็นต้องมีเทคโนโลยีดิจิทัลและสิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของมนุษย์อย่างเห็นได้ชัดเจน เช่น มนุษย์ส่วนใหญ่ทุกคนมีและใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ติดตัว (Digital mobile) สามารถติดต่อสื่อสาร (Communication) ถึงแม้อยู่ห่างไกลกัน อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ไม่ใช่แค่การนำเทคโนโลยีมาใช้เท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้ใช้งานและการพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยที่เวลาเปลี่ยนไปเทคโนโลยีบางตัวอาจจะล้าสมัยและผู้ใช้งานก็ต้องเรียนรู้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในช่วงเวลานั้นต่อไป (Dana et al., 2022; Williams, 2021)

ตามที่กล่าวมานั้น เทคโนโลยีดิจิทัลมีองค์ประกอบประกอบหลัก ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital infrastructure) และเทคโนโลยีเกิดใหม่ (Emerging technologies) ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนทางดิจิทัล ในปัจจุบันให้เปลี่ยนแปลงไปและการนำไปประยุกต์ใช้ในทุกภาคส่วน (Irbe, 2024; Li et al., 2022) ดังนั้น การก้าวตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital transformation) เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้และนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงาน สามารถแก้ปัญหาและลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนของมนุษย์ได้ และทำงานได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และที่สำคัญอย่างยิ่งคือผู้ใช้งานควรเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ผู้ใช้งานเรียนรู้เข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัลและสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และเทคโนโลยีดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อทางด้านลบทางจริยธรรม ความเป็นส่วนตัว สุขภาพจิต และความสัมพันธ์ทางสังคม

ความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy : DL) เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน โดยเน้นความสามารถในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ (Wijayanti et al., 2024) การใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในเรื่องของเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น เครื่องมือดิจิทัล (Digital tool) และซอฟต์แวร์ (Software) เท่านั้น จะต้องมีความฉลาดทางดิจิทัล (Digital intelligence quotient : DQ) ที่เป็นส่วนหนึ่งของความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล นอกเหนือจากความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) ที่ควรคำนึงถึงมิติอื่นที่เกี่ยวข้องอีกด้วย เช่น การเข้าใจและรู้จักใช้งาน การรักษาความปลอดภัย การมีทัศนคติที่เหมาะสมต่อการใช้งานเทคโนโลยี การมีจริยธรรมในการใช้งาน และการเข้าใจผลกระทบของการใช้งานเทคโนโลยี ในด้านต่าง ๆ (Bejdić, 2021; Dimitrakopoulou, 2022) แสดงให้เห็นได้ว่า ผู้ใช้งานมีความรู้และความสามารถใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญไปกว่านั้นผู้ใช้งานต้องสามารถใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างชาญฉลาดในทุกกรอบด้าน การรู้เท่าทันในการใช้งาน การตระหนักถึงสิ่งที่จะส่งผลตามมา และสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่า

ทำงานอาจจะถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) ใหม่ ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการทำงานที่ซับซ้อนนั้นอาจจะลดลงหรือการทำงานที่รวดเร็ว แม่นยำและง่ายกว่าวิธีการทำงานเดิม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและสรุปแนวทางการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เน้นการสร้างเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีและการเรียนรู้ให้สอดคล้องกัน เพื่อให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกิดองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ ในบริบทของการศึกษาและนำไปใช้ในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) เป็นสิ่งที่มนุษย์พัฒนาขึ้นเพื่อลดความซับซ้อนในกระบวนการทำงาน และนำมาประยุกต์ใช้ให้รองรับกับการทำงานเฉพาะด้าน แนวคิดของ Philbeck & Davis (2018) เกี่ยวกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ เกิดกระบวนการสร้างและเผยแพร่เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในรูปแบบของเทคโนโลยีอัจฉริยะ เช่น การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาประยุกต์ใช้ในงานในภาคการผลิตของอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรมที่เปลี่ยนผ่านสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Fourth Industrial Revolution : 4IR) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) เข้ามาใช้ในการทำงานต่าง ๆ แบบอัจฉริยะและเป็นระบบอัตโนมัติในภาคอุตสาหกรรม ส่งผลต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและพัฒนาสังคม แนวคิดของ Ciarli et al. (2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของของเทคโนโลยีดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 โดยเน้น 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสร้างนวัตกรรมทางธุรกิจของภาคอุตสาหกรรม 2) การพัฒนาทักษะแรงงานในอนาคต เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้สำหรับทำงานบนระบบได้อัตโนมัติ (Intelligent process automation : IPA) 3) การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของตลาดแรงงานและเศรษฐกิจจากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในระดับมหภาค ในทำนองเดียวกันแนวคิดของ Schoemaker et al. (2018) ได้เสนอว่าการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อใช้รองรับและสนับสนุนกระบวนการทำงานในแต่ละภาคส่วนสอดคล้องไปกับการปรับตัวของบุคคลในการทำงานนั้น ๆ จะต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับกระบวนการทำงานและบริบทของการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาที่เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงส่งผลให้ผู้ใช้งานต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประกอบกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงานนั้นจะต้องมีทักษะทางด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนการทำงานอีกด้วย แนวคิดของ Irbe (2024) ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน

ดิจิทัลหมายถึงระบบและองค์ประกอบที่รองรับการทำงานของเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับต่าง ๆ ตัวอย่างของโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ได้แก่ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet network) ศูนย์ข้อมูล (Data centers) คลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud computing) ระบบความปลอดภัยไซเบอร์ (Cybersecurity systems) และโครงสร้างทางดิจิทัลอื่น ๆ ที่เป็นรากฐานสำคัญในการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี แนวคิดของ Li et al. (2022) ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีเกิดใหม่หมายถึงเทคโนโลยีที่อยู่ในช่วงพัฒนาแต่มีศักยภาพสูงในการเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตัวอย่างของเทคโนโลยีเกิดใหม่ ได้แก่ ปัญญาประดิษฐ์ บล็อกเชน (Blockchain) เทคโนโลยี 5G (5G) ความจริงเสมือน (VR) และข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) เป็นต้น เพื่อใช้ในการทำงานแต่ละด้านที่สนับสนุนในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และสังคม แนวคิดของ Haleem et al. (2022) กล่าวถึงบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) และการเรียนรู้ดิจิทัล ในการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาในระดับโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการพัฒนาหลักสูตร การสอน และกระบวนการเรียนรู้ เทคโนโลยีดิจิทัลนำไปสู่การเปิดโอกาสในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Flexible) และเข้าถึง (Access) ได้จากทุกที่

การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (21th Century learning) กับการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่โลกดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ นำไปสู่การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีและโลกดิจิทัล ตามแนวคิดของ Abrosimova (2020) ได้กล่าวว่าเยาวชนยุคดิจิทัล (Digital native) จำเป็นต้องพัฒนาความรู้ด้านดิจิทัล (DL) และทักษะด้านดิจิทัล โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 การเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital economy) ได้ก่อให้เกิดแรงผลักดันมากมายต่อการเปลี่ยนผ่านการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคม เห็นได้จากการประยุกต์ใช้ดิจิทัลในด้านการศึกษา โดยเข้ามามีบทบาททางการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป เช่น การเรียนออนไลน์ (Online Learning) และ การเรียนทางไกล (Distance Learning) เป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่จะต้องส่งเสริมในยุคนี้ คือความรู้ด้านดิจิทัลและทักษะด้านดิจิทัลมีจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการรู้จักการทำงานและเทคโนโลยีดิจิทัลรวมกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และ ITU (สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ) ได้กำหนดแนวคิดของทักษะดิจิทัล ในรายงานปี 2021 ระบุว่าทักษะดิจิทัลเป็นการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเกี่ยวกับทักษะดิจิทัลที่สำคัญในปัจจุบัน และการพัฒนาทักษะดิจิทัลในอนาคต โดยในรายงานนี้ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะดิจิทัลในยุคโควิด-19 ที่คนส่วนมากต้องเร่งปรับตัวให้สอดคล้องกับการใช้ชีวิตในช่วงเวลานั้น เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการดำเนินชีวิตแบบปกติ เช่น การปรับวิธีการเรียนรู้มาเป็นลักษณะการเรียนออนไลน์ การทำงานแบบออนไลน์ เป็นต้น และสิ่งเหล่านี้เป็นการกระตุ้นในทางอ้อมสู่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเน้นไปที่ การพัฒนาทักษะดิจิทัลในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (International Telecommunication Union, 2021) แนวคิดของ Reddy et al. (2020) ได้กล่าวถึงความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นความสามารถในการเข้าใจและใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและ

เหมาะสมไปพร้อมกับการปรับตัวให้เข้ากับการทำงานในระบบดิจิทัลผ่านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication technology: ICT) ผู้การลดช่องว่างทางดิจิทัลในสังคม พร้อมทั้งสร้างโอกาสใหม่ ๆ ในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิด Information and Communication Technologies for Development (ICT4D) มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสร้างโอกาสใหม่ ๆ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพของประชากรในประเทศกำลังพัฒนา โดยมุ่งหวังที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและดิจิทัล จากการนิยามของ Dimitrakopoulou (2022) ได้ให้ความหมายของความรู้ด้านดิจิทัลหมายถึงการมีความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อวิเคราะห์และประเมินค่าในการใช้งานควบคู่กับความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) ที่จะต้องคำนึงถึงมิติอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือจากความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) เช่น การเข้าใจและรู้จักใช้งาน การรักษาความปลอดภัย การมีทัศนคติที่เหมาะสมต่อการใช้งานเทคโนโลยี การมีจริยธรรมในการใช้งาน และการเข้าใจผลกระทบของการใช้งานเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ และนิยามของ Bejdić (2021) ได้ให้ความหมายความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) หมายถึง ความสามารถที่ครอบคลุมทั้งด้านเทคนิค (Technical competencies) ด้านสติปัญญา (Cognitive competencies) ด้านอภิปัญญา (Meta-cognitive competencies) และด้านสังคมและอารมณ์ (Socio-emotional competencies) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของค่านิยมทางศีลธรรมสากล (Universal moral values) เพื่อช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21
2. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ประกอบด้วยการจัดหมวดหมู่ การเปรียบเทียบ และการสรุปผลเชิงทฤษฎีจากวรรณกรรมที่ศึกษา โดยศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกข้อมูลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมาย เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบจากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมวรรณกรรมและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ โดยเน้นเอกสารที่เผยแพร่ในช่วงเวลา 5-10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2557-

2567) จากแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่น่าเชื่อถือ เช่น ฐานข้อมูล Scopus , Google Scholar, ScienceDirect, ERIC และ TCI โดยใช้คำสำคัญ (Keywords) ได้แก่ Digital Technology, Digital Literacy, Digital Intelligence Quotient, Innovation, 21st Century Learning เป็นต้น โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 สังเคราะห์องค์ประกอบของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้องค์ประกอบของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) จากนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย Irbe (2024) Li et al. (2022) Greenstein (2021) Smart (2018) และ Barns et al. (2017) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology)

นักวิชาการ งานวิจัย	เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology)	
	โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital infrastructure)	เทคโนโลยีเกิดใหม่ (Emerging technologies)
Irbe (2024)	✓	✓
Li et al. (2022)	✓	✓
Greenstein (2021)	✓	
Smart (2018)		✓
Barns et al. (2017)	✓	

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยจึงได้กำหนดองค์ประกอบของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) จำนวน 2 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital infrastructure) และ 2) เทคโนโลยีเกิดใหม่ (Emerging technologies)

3.2 สังเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (21th Century learning) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้องค์ประกอบของการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (21th Century learning) จากนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ITU (2021), Reddy et al. (2020) Somchob et al. (2020) Sánchez-Cruzado et al. (2021) และ Audrin and Audrin (2022) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (21th Century learning)

นักวิชาการ งานวิจัย	การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (21 th Century learning)	
	ทักษะดิจิทัล (Digital skill)	ความรู้ทางดิจิทัล (DL)
ITU (2021)	✓	✓
Reddy et al. (2020)		✓
Somchob et al. (2020)		✓
Sánchez-Cruzado et al. (2021)	✓	
Audrin and Audrin (2022)	✓	✓

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยจึงได้กำหนดองค์ประกอบของการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (21th Century learning) จำนวน 2 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ทักษะดิจิทัล (Digital skill) และ 2) ความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล (DL)

3.3 สังเคราะห์องค์ประกอบทักษะดิจิทัล (Digital skill) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ต้องประกอบเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) จากนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ITU (2021) Dudar et al. (2021) Vargo et al. (2020) Alfaruque et al. (2022) และ He et al. (2020) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะดิจิทัล (Digital skill)

นักวิชาการ งานวิจัย	ทักษะดิจิทัล (Digital skill)	
	การใช้เทคโนโลยี (Digital technology use)	อุปกรณ์ของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology tools)
ITU (2021)	✓	✓
Dudar et al. (2021)	✓	✓
Vargo et al. (2020)	✓	✓
Alfaruque et al. (2022)	✓	✓
He et al. (2020)	✓	✓

จากตารางที่ 3 ผู้วิจัยจึงได้กำหนดองค์ประกอบย่อยของทักษะดิจิทัล (Digital skill) จำนวน 2 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การใช้เทคโนโลยี (Digital technology use) และ 2) อุปกรณ์ของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology tools)

3.4 สังเคราะห์องค์ประกอบของความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล (DL) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ต้องประกอบเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) จากนักวิชาการและงานวิจัยที่

เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย Jackman et al. (2021) Bejdić (2021) Sadiku and Musa (2021) Siling et al. (2023) และ Rozas et al. (2023) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล (DL)

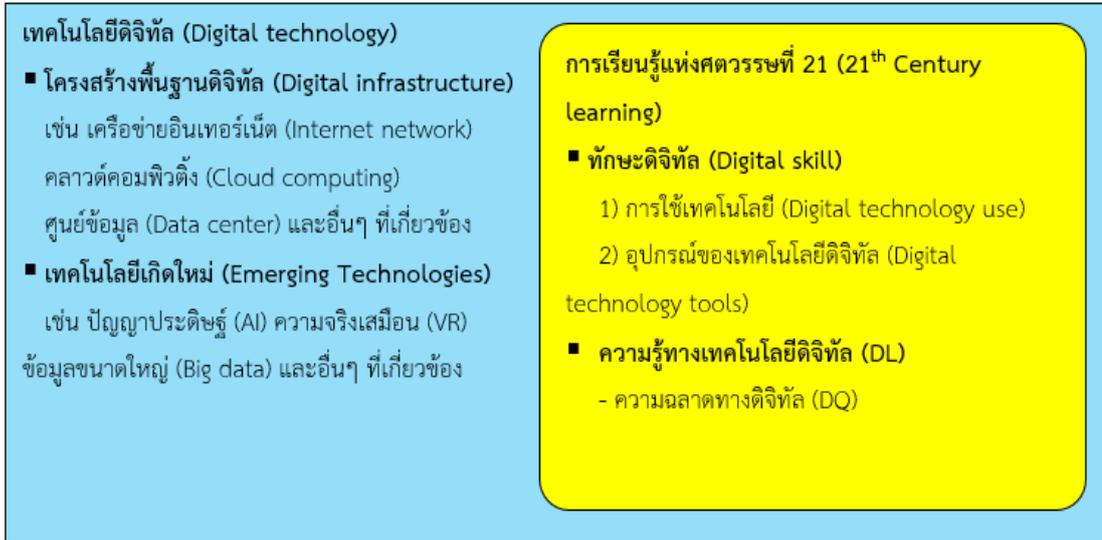
นักวิชาการ งานวิจัย	ความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล (DL)
	ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ)
Jackman et al. (2021)	✓
Bejdić (2021)	✓
Sadiku and Musa (2021)	✓
Siling et al. (2023)	✓
Rozas et al. (2023)	✓

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยจึงได้กำหนดองค์ประกอบย่อยของความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล (DL) จำนวน 1 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบจากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยศึกษารวบรวมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 จากการสืบค้นงานวิจัยที่เผยแพร่ระหว่างปี ค.ศ. 2000–2024 จำนวนทั้งหมด 62 เรื่อง และผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกตามเกณฑ์ในการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 25 เรื่อง โดยแบ่งผลการสังเคราะห์ออกเป็น 2 องค์ประกอบหลัก คือ เทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 และรวบรวมข้อมูลโดยการจำแนกประเภทเปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อสรุปทางทฤษฎี และสังเคราะห์ข้อสรุปทางทฤษฎี ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการประยุกต์ใช้ความหมายและองค์ประกอบของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งหมดนี้ประกอบด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital infrastructure) เทคโนโลยีเกิดใหม่ (Emerging technologies) (Irbe, 2024; Li et al., 2022) การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century learning) ทักษะดิจิทัล (Digital skill) (ITU, 2021) ความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล (DL) (Reddy et al., 2020; Somchob et.al, 2020) และความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) (Jackman et al.,2021; Bejdić (2021) ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการประยุกต์ใช้ความหมายและองค์ประกอบของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายละเอียด ดังภาพ 1

เทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

ภาพ 1 แนวคิดเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยได้แสดงความหมายและองค์ประกอบ มีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แนวคิดของเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบ	ความหมาย
1. เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology)	สิ่งที่มนุษย์พัฒนาขึ้นและนำมาประยุกต์ใช้ให้รองรับกับการทำงานที่หลากหลาย
1.1 โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital infrastructure)	การประยุกต์นำเอาความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ หรือพัฒนาขึ้นและนำมาประยุกต์ใช้ให้รองรับกับการทำงานเฉพาะด้าน
1.2 เทคโนโลยีเกิดใหม่ (Emerging technologies)	สิ่งที่มนุษย์พัฒนาขึ้นและปรับปรุงเทคโนโลยีดิจิทัลหรือที่เรียกว่านวัตกรรมใหม่ (Innovation) เพื่อตอบสนองการทำงานและความต้องการของมนุษย์
2. การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (21th Century learning)	ความเข้าใจในเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงความสามารถในการเข้าถึง (Access) และใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัล (Digital use) อย่างมีประสิทธิภาพ
2.1 ทักษะดิจิทัล (Digital skill)	ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลการแก้ปัญหาและการทำงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 5 แนวคิดของเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ความหมาย
2.1.1 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology use)	การรู้จักเทคโนโลยีดิจิทัลและรู้ความสามารถของเทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานต่าง ๆ
2.1.2 อุปกรณ์ของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology tools)	การนำเครื่องมือไปใช้ในการทำงานกับเทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานและความสามารถในการใช้อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง
2.2 ความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล (DL)	ความสามารถในการรู้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2.2.1 ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ)	ความสามารถในการรู้ใช้และรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

จากตารางที่ 5 สามารถสรุปได้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย (1) โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital infrastructure) (2) เทคโนโลยีเกิดใหม่ (Emerging technologies) และ 2) การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (21th Century learning) แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ทักษะดิจิทัล แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย (1) การใช้เทคโนโลยี (Digital technology use) (2) อุปกรณ์ของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology tools) และ 2) ความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล (DL) ประกอบด้วยความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) โดยเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เป็นการผสมกันระหว่างการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงความรู้ในการเรียนรู้การใช้งานของเทคโนโลยีนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพในการทำงาน

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้ได้นำองค์ประกอบของแนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 มาสรุปแนวทางการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) เป็นสิ่งที่มนุษย์พัฒนาขึ้น และนำมาประยุกต์ใช้ให้รองรับกับการทำงาน แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย (1) โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital infrastructure) เป็นรากฐานให้เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) เทคโนโลยีเกิดใหม่ (Emerging

technologies) นวัตกรรมที่มนุษย์พัฒนาขึ้นมา และ 2) การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century learning) เป็นความเข้าใจในเทคโนโลยีดิจิทัลรวมถึงความสามารถในการเข้าถึงและใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัลอย่าง แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ทักษะดิจิทัล (Digital skill) เป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแก้ปัญหา ได้แก่ (1) การใช้เทคโนโลยี (Digital technology use) เกี่ยวข้องกับรู้จักและรู้การทำงานของเทคโนโลยีดิจิทัล (2) อุปกรณ์ของเทคโนโลยี (Digital technology tools) เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือเกี่ยวกับการทำงานทางดิจิทัล) และ 2) การรู้ดิจิทัล (DL) เป็นความสามารถในการรู้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยการรู้ดิจิทัล (DL) มีส่วนประกอบย่อย คือ ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) เป็นการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล

อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เน้นการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ โดยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีและการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน โดยผู้วิจัยใช้แนวทางวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้พัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ พัฒนาศักยภาพของตนเองและการประยุกต์ใช้ในบริบทของการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ OECD (2020) ในบทความแนวโน้มเศรษฐกิจดิจิทัลของ OECD ปี 2020 กล่าวถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital infrastructure) เป็นปัจจัยสำคัญควบคู่ไปกับการประดิษฐ์หรือพัฒนาเทคโนโลยีเกิดใหม่ในการสนับสนุนในการทำงานให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ Group (2016) ในบทความการบริการดิจิทัล (Delivering service) ได้เน้นว่าการโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีสำหรับทุกภาคส่วน เช่น พื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและบริการดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัลกำลังเปลี่ยนแปลงโลกของธุรกิจ การทำงาน และการให้บริการ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญของการผลักดันเศรษฐกิจและความก้าวหน้าของสังคม และสอดคล้องกับ Guerra and De Gómez (2019) ในบทความเรื่องการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 : สู่การสอนในระดับมหาวิทยาลัยโดยปลูกฝังค่านิยม (Fourth Industrial Revolution: Towards University Teaching Based on Values) กล่าวถึงการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (4IR) ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเน้นด้านจริยธรรมร่วม ด้วยการปลูกฝังค่านิยม โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะทางสังคม (Soft Skills) เช่น ทักษะการทำงาน (Working skills) ทักษะเชิงวิพากษ์ (Critical thinking skills) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking skills) และการทำงานร่วมกัน (Collaboration skills) ซึ่งทักษะที่สำคัญในอนาคต เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมจริยธรรมและทักษะเหล่านี้ลงไปในการเรียนการสอน เพื่อเป็นพื้นฐานในก้าวเข้าสู่การทำงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีขั้นสูง สอดคล้องกับ Ferrari (2013) ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับกรอบสมรรถนะดิจิทัลของพลเมืองยุโรป (Digital competence framework) แบ่ง

ทักษะดิจิทัลออกเป็นหลายด้าน เช่น การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการจัดการกับข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล และ 2) ความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล (DL) เป็นความสามารถในการใช้และรู้จักใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) เป็นพื้นฐานสำคัญที่สัมพันธ์กับทักษะดิจิทัล (Digital skill) โดยสามารถเข้าใจ ประเมิน และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัย และมีวิจรรณญาณ การรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล ความปลอดภัยในการใช้งานและการตระหนักถึงจริยธรรมในการใช้งาน สอดคล้องกับ Martin (2018) ในบทความความรู้ในยุคดิจิทัล (Literacies for the digital age) ได้เสนอเกี่ยวกับความฉลาดรู้ดิจิทัลมีความสำคัญอย่างมากในยุคปัจจุบัน เพราะการเรียนรู้และการทำงานในศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยทักษะดิจิทัลและความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีและรวมถึงการรู้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถมองเห็นในรอบด้านและสามารถตระหนักถึงผลกระทบหรือผลที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งานเทคโนโลยี ผลกระทบทางสังคม จริยธรรม หรือความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity) จากการศึกษาของผู้วิจัยและได้สรุปมานี้ เป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 และเป็นแนวทางให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะสามารถเตรียมความพร้อมและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเป็นครูที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล และการประยุกต์ใช้ในบริบทของการศึกษาสู่การเผยแพร่องค์ความรู้ ดังนั้น แนวทางการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการใช้เทคโนโลยี ควรเน้นการส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกต่อเทคโนโลยีในวิชาชีพครู รวมถึงการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการใช้งานเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับเครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ อีกทั้งเป็นผู้เผยแพร่องค์ความรู้ต่อในอนาคตและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในช่วงวัยการเรียนรู้ที่สะสมความรู้ก่อนที่จะนำไปเผยแพร่การสอนหรือออกฝึกประสบการณ์การสอน

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ เทคโนโลยีดิจิทัล (โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและเทคโนโลยีเกิดใหม่) และ การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (ทักษะดิจิทัลและการรู้ดิจิทัล) เน้นการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ โดยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีและการเรียนรู้ที่อยู่ในช่วงของศตวรรษที่ 21 ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และบุคคลในสังคมต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเหล่านี้ในการทำงานและให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้พัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ ทางดิจิทัลสู่การประยุกต์ใช้ในบริบทของการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- Abrosimova, G. A. (2020). Digital Literacy and Digital skills in university study. *International Journal of Higher Education*, 9(8), 52.
<https://doi.org/10.5430/ijhe.v9n8p52>. <https://doi.org/10.5430/ijhe.v9n8p52>.
- Alfaruque, S. Y., Sultana, S., Rastogi, R., & Jabeen, Z. (2022). Integrating Literature with Technology and Use of Digital Tools: Impact on Learning Outcomes. *World Journal of English Language*, 13(1), 278. <https://doi.org/10.5430/wjel.v13n1p278>.
- Audrin, C., & Audrin, B. (2022). Key factors in digital literacy in learning and education: a systematic literature review using text mining. *Education and Information Technologies*, 27(6), 7395-7419. <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10832-5>.
- Barns, S., Ellie, C., Michele, A., & and Mcneill, D. (2017). Digital Infrastructures and Urban Governance. *Urban Policy and Research*, 35(1), 20-31.
<https://doi.org/10.1080/08111146.2016.1235032>.
- Bejdić, E. (2021). Digital Intelligence. *Zbornik radova Međunarodne naučne konferencije o digitalnoj ekonomiji DIEC*, 4(4), 81-98.
- Ciarli, T., Kenney, M., Massini, S., & Piscitello, L. (2021). Digital technologies, innovation, and skills: Emerging trajectories and challenges. *Research Policy*, 50(7), 104289. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2021.104289>.
- Dana, L., Salamzadeh, A., Hadizadeh, M., Heydari, G., & Shamsoddin, S. (2022). Urban entrepreneurship and sustainable businesses in smart cities: Exploring the role of digital technologies. *Sustainable Technology and Entrepreneurship*, 1(2), 100016. <https://doi.org/10.1016/j.stae.2022.100016>.
- Dimitrakopoulou, D. (2022). Digital literacy. In *Encyclopedia of Big Data* (pp. 393-395). Cham: Springer International Publishing.
- Dudar, V. L., Riznyk, V. V., Kotsur, V. V., Pechenizka, S. S., & Kovtun, O. A. (2021). Use of modern technologies and digital tools in the context of distance and mixed learning. *Linguistics and Culture Review*, 5(S2), 733-750.
<https://doi.org/10.21744/lingcure.v5nS2.1416>.
- Ferrari, A. (2013). The Digital Competence Framework. In Punie, Y., & Brečko, B. N. (Eds.). *DIGCOMP: A Framework for Developing and Understanding Digital Competence*

- Martin, A. (2018). Literacies for the digital age. In A. Martin & D. Madigan (Eds.), *Digital literacies for learning* (pp. 196–205). Facet Publishing. <https://doi.org/10.29085/9781856049870.003>.
- Mishra, P., & Koehler, M.J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054. doi:10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x
- OECD. (2020). Going digital: an integrated approach to policy making in the digital age. In OECD (Ed.), *OECD Digital Economy Outlook 2020* (pp. 16-31). OECD Publishing Paris. <https://doi.org/10.1787/bb167041-en>.
- Philbeck, T., & Davis, N. (2018). The fourth industrial revolution. *Journal of International Affairs*, 72(1), 17-22.
- Reddy, P., Sharma, B., & Chaudhary, K. (2020). Digital literacy: A review of literature. *International Journal of Technoethics (IJT)*, 11(2), 65-94. <https://doi.org/10.4018/IJT.20200701.oa1>.
- Sadiku, M. N. O., & Musa, S. M. (2021). Digital Intelligence. In *A Primer on Multiple Intelligences* (pp. 163-174). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-77584-1_13.
- Sánchez-Cruzado, C., Santiago Campión, R., & Sánchez-Compañía, M. T. (2021). Teacher Digital Literacy: The Indisputable Challenge after COVID-19. *Sustainability*, 13(4), 1858. <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/4/1858>.
- Schoemaker, P. J., Heaton, S., & Teece, D. (2018). Innovation, dynamic capabilities, and leadership. *California management review*, 61(1), 15-42. <https://doi.org/10.1177/0008125618790246>.
- Siling, V., Hengudomsub, P., & Vatanasin, D. (2023). Factors associated with Digital intelligence quotient among Lower secondary school students. *Journal of Medical and Public Health Region 4*, 13(2), 39-52. (in Thai).
- Smart, P. (2018). *Emerging digital technologies: Implications for extended conceptions of cognition and knowledge*. In J. A. Carter, A. Clark, J. Kallestrup, S. O. Palermos, & D. Pritchard (Eds.), *Extended epistemology* (pp. 266–304). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198769811.003.0015>.

- Somchob, K., Areerat, W., Toomnan, P., & Chimthim, W. (2020). *The study of digital literacy components of supporting staff in Khon Kaen University, Nongkhai campus*. The 21st National Graduate Research Conference, 1-9. (in Thai).
- Sudanawati Rozas, I. ., Khalid, Veronica, W. ., Permadi, A. ., & Andik Izzuddin, M. . (2023). Digital Quotient Tool: Alat Ukur Kecerdasan Digital. *Jurnal Ilmiah Teknologi Informasi Dan Robotika*, 3(1). <https://doi.org/10.33005/jifti.v3i1.51>.
- Vargo, D., Zhu, L., Benwell, B., & Yan, Z. (2020). Digital technology use during COVID -19 pandemic: A rapid review. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 3. <https://doi.org/10.1002/hbe2.242>.
- Wijayanti, A., Dwiningrum, S. I. A., & Saptono, B. (2024). Digital Literacy in Elementary Schools Post COVID-19: A Systematic Literature Review. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 23(12), 96-112. <https://doi.org/10.26803/ijlter.23.12.6>.
- Williams, L. D. (2021). Concepts of Digital Economy and Industry 4.0 in Intelligent and information systems. *International Journal of Intelligent Networks*, 2, 122–129. <https://doi.org/10.1016/j.ijin.2021.09.002>.

* การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Development of English writing skills using process-based writing
teaching methods for grade 6 students

ภัทรพร สุชาตะประคัลภ์^{1*} สรรพสิริ ส่งสุขรุจิโรจน์² กชกร ธิปัตดี³

Pattaraphorn Suchataprakan¹ Sappasiri Songsukrujiroad² Goachagorn Thipatdee³

¹ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty of Humanities and Social Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

³ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author e-mail: pattaraphorn.sg63@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนและเปรียบเทียบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้ด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเอาเลา โรงเรียนบ้านสระดอกเกษ และโรงเรียนบ้านค้อยน้อย สพ.อบ.4 ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย ชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีจำนวน 6 ชุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่ายระหว่าง .51 ถึง .99 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 ถึง .98 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้จากชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 64.77 ทั้งนี้พบว่า ชุดฝึกทักษะ จำนวน 6 ชุดฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.50/79 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ มีค่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

* Received: 23 April 2025, Revised: 2 May 2025, Accepted: 6 May 2025

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะ คือ 0.6477 นั้นหมายความว่านักเรียนมีทักษะในการเขียนเพิ่มขึ้น .6477 หรือคิดเป็นร้อยละ 64.77 มีผลตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ .50 ขึ้นไป

คำสำคัญ: วิธีการสอนเขียน; ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ; การเขียนแบบเน้นกระบวนการ; การเขียนภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

This research aimed to develop English writing skills using process-based writing instruction for Grade 6 students and compare learning achievement before and after learning. The sample consisted of 39 Grade 6 students from Ban Ar-lao School, Ban Sradokket School, and Ban Kho-noy School under the Educational Service Area Office 4, studying in the first semester of the 2024 academic year, selected through cluster sampling. The research instruments included six English writing skill training packages using process-based writing instruction developed by the researcher, and a 30-item achievement test with difficulty values ranging from .51 to .99, discrimination indices between .20 and .98, and reliability of .76. Data were analyzed using means, percentages, standard deviations, and t-test. The findings were as follows: 1. Students showed high-level development in learning from the English writing skill training packages, with an average score of 64.77%. The six training packages demonstrated efficiency of 78.50/79, meeting the established standards. 2. Post-learning achievement in English writing was significantly higher than pre-learning achievement at the .01 level, confirming the hypothesis. The effectiveness index of the training packages was 0.6477, indicating that students' writing skills improved by 64.77%, exceeding the criterion of .50.

Keywords: English Writing Skills; Writing Process Approach; English Writing

บทนำ

ทุกเชื้อชาติบนโลกใบนี้มีภาษาเป็นของตนเอง เพื่อได้ให้ผู้คนเอาไว้ใช้ติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นหัวใจหลักของการพูดคุย ด้วยเหตุนี้ จึงนับว่าภาษามีความสำคัญเป็นอย่างมาก นอกจากภาษาในแต่ละประเทศนั้น ๆ แล้ว โลกเรายังมีภาษาอังกฤษหรือที่เรียกว่าภาษาสากล ซึ่งสอดคล้องกับ (Crystal, 2003) ที่กล่าวไว้ว่า ภาษาอังกฤษจะปรากฏอยู่รอบ ๆ ตัวเรา เช่น ฉลาก ป้าย ข้อมูล และป้ายโฆษณา ภาษาอังกฤษยังเป็นภาษาที่ถูกนำไปสอนเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศต่าง ๆ มากกว่า 100 ประเทศทั่วโลก ฉะนั้นการมีความสามารถในการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษได้นั้นจะช่วยให้มีข้อได้เปรียบกับคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจะทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแสดงศักยภาพของตนเองในวิถีที่เคยเป็นมาในอดีตและในขณะเดียวกันก็สามารถพัฒนาปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยได้ (นิตยา สุวรรณศรี, 2552)

ปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในประเทศไทย เนื่องจากว่ามีผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net : Ordinary National Education Test) ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาภาษาอังกฤษของระดับประเทศอยู่ที่ 37.62 ระดับภาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 32.11 ระดับจังหวัด (อุบลราชธานี) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 31.56 ระดับเขตพื้นที่ (สพป.อบ.4) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 29.35 และของนักเรียนโรงเรียนบ้านอาเลา อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 35.16 (รายงานผลการสอบ O-NET โรงเรียนบ้านอาเลา, 2565) ซึ่งยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และในภาพรวมยังนับว่าคะแนนไม่สูง ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปในทางที่ดีขึ้น เห็นควรมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม พบว่า สาธารณที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนาเนื่องจากมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศได้แก่ สาธารณที่เพื่อการสื่อสาร ซึ่ง มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 29.78 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของระดับประเทศอยู่ที่ 37.56 และนอกจากนี้ได้มีการสอบเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (LAS : Local Assessment System) ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอาเลา มีคะแนนเฉลี่ย 38.41 ซึ่งยังถือว่าอยู่ในระดับที่ไม่ถึงครึ่งของเกณฑ์และเป็นระดับที่ควรได้รับการพัฒนา ปัญหาข้างต้นเกิดจากนักเรียนค่อนข้างที่จะไม่ชอบการเขียนที่เป็นภาษาอังกฤษ และคุณครูไม่ได้จัดบทเรียนในการสอนและฝึกฝนเกี่ยวกับทักษะการเขียนมากเท่าที่ควรจะเป็น อาจจะเป็นเพราะการเขียนเป็นภาษาอังกฤษนั้นยากและต้องใช้เวลาในการเรียนฝึกฝนมากพอสมควรและที่สำคัญที่สุดคือต้องใช้เวลาในการตรวจสอบมากกว่าทักษะ อื่น ๆ (ฟัง พูด และอ่าน) ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงเป็นข้อปัญหาสำคัญและต้องรีบเร่งแก้ไขให้ได้ผลดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนาพร รัษฎ์บุษย์ (2542) ที่พูดถึงปัญหาการสอนภาษาอังกฤษนั้นเกิดจากผู้สอนเป็นหัวใจหลักในกระบวนการสอนและยังใช้วิธีการสอนในรูปแบบเดิม ยังไม่มีกลวิธีที่ทันสมัยมาปรับใช้ การสอนเขียนโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นกระบวนการ เป็นวิธีการเขียนวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนรู้อังกฤษพบว่าในงานศึกษาของเจตน์สฤษดิ์ สังข์พันธ์, วันทนา ไกรฤกษ์, และเก็ดดา บุญปราการ (2559) พบว่า มาตรฐานการเรียนรู้ บางข้อไม่เหมาะสมกับเด็กในโรงเรียนอำเภอรอบนอก ครูสอนภาษาอังกฤษมีไม่เพียงพอ ครูยังขาดเทคนิค การสอน ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ ไม่มีห้องฝึกทักษะภาษาอังกฤษ หนังสืออ่านนอกเวลามีน้อย ครูสร้างเครื่องมือวัดผลที่หลากหลายไม่เป็น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเป็นหนึ่งในผู้สอนภาษาอังกฤษ จึงมีความใฝ่รู้ที่จะพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ มาใช้ในการเรียนการสอนของตนเองเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษที่ดีขึ้นและมีความมั่นใจในการเขียน

ภาษาอังกฤษมากขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปในทางที่สูงขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีเทคนิคการเขียนงานเขียนอย่างเป็นกระบวนการที่ติดตัวไปและสามารถใช้ต่อยอดในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาสำโรง 2 อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวน 7 โรงเรียน จำนวน 7 ห้อง จำนวน 84 คน

การศึกษาค้นคว้านี้ ทำการศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาสำโรง 2 อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โรงเรียนบ้านอาเลา 6 คน และโรงเรียนบ้านสระดอกเกษ 33 คน รวม 39 คน ได้จากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. ชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ จำนวน 6 ชุด
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 50 ข้อ โดยการหาคุณภาพของแบบทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านสระดอกเกษ แล้วเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพจำนวน 30 ข้อ เพื่อนำมาใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทดลองสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งได้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียน

แบบเน้นกระบวนการ ไปทำการทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอาเลา และโรงเรียนบ้านสระดอกเกษ ก่อนทำการสอนด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตรวจสอบให้คะแนนแล้วเก็บข้อมูลไว้

3. ก่อนดำเนินการทดลอง แนะนำชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ในการวิจัย วิธีการเรียนว่าต้องเรียนเนื้อหาให้เข้าใจก่อน แล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะรายบุคคล

4. ดำเนินการทดลองตามกระบวนการที่ออกแบบไว้ คือ สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยสอนเนื้อหาก่อน 20 นาทีแล้วให้นักเรียนทำชุดฝึกทักษะ 40 นาที ในการสอนแต่ละครั้งจนครบ ทั้ง 6 ชุด จำนวนชุดละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ตรวจสอบให้คะแนนบันทึกผลไว้แล้วแจ้งผลให้นักเรียนทราบ

5. เมื่อดำเนินการทดลองตามกระบวนการที่ได้ออกแบบไว้ และสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ไปทำการทดสอบหลังเรียน อีกครั้งแล้วตรวจสอบให้คะแนนเก็บข้อมูลไว้

6. นำคะแนนที่รวบรวมได้จากการทำกิจกรรมในชุดฝึกทักษะทุกชุด และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำแบบทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบ สมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยนำคะแนนของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำชุดฝึกทักษะทุกชุดมารวมกันและหาค่าเฉลี่ยร้อยละ เทียบกับคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนรวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานประสิทธิภาพมาตรฐาน 80/80

2. การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ค่าสถิติ โดยใช้สูตร t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาการในการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ได้ผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการหาคะแนนร้อยละของพัฒนาการในการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ

การทดสอบ	\bar{X}	ร้อยละ	คะแนนร้อยละของพัฒนาการ	แปลผล
ก่อนเรียน	11.94	30.63	64.77	มีพัฒนาการระดับสูง
หลังเรียน	23.64	60.62		

จากข้อมูลตารางข้างต้น การวิเคราะห์หาคะแนนร้อยละของพัฒนาการในการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะ สรุปได้ว่า ผลลัพธ์ค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 11.94 คิดเป็นร้อยละ 30.63 มีผลลัพธ์ค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 23.64 คิดเป็นร้อยละ 60.62 และมีผลลัพธ์คะแนนร้อยละของพัฒนาการของนักเรียน เท่ากับ 64.77 ดังนั้น นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4.2 การหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

คะแนน	<i>n</i>	คะแนนเต็ม	\bar{x}	ร้อยละ
คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบ ระหว่างเรียน (E_1)	39	600	467.05	78.50
คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบหลังเรียน (E_2)	39	30	23.64	79

จากตารางที่ 4.2 จำนวน 39 คน มีผลเฉลี่ยจากแบบทดสอบระหว่างเรียน (E_1) ของชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ จำนวน 6 ชุด มีคะแนนจากแบบทดสอบระหว่างเรียน คะแนนเต็ม 600 คะแนน โดยค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 467.05 หรือ 78.50 และคะแนนจากการทดสอบหลังเรียน คะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้หลังเรียนเท่ากับ 23.64 หรือ 79 จากการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ ดังนั้น ประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการเขียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะ โดยใช้ Effectiveness Index : E.I และ t-test แบบ Dependent Sample ดังในตารางที่ 4.3 และ 4.4

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ในการเขียน ก่อนเรียน-หลังเรียนที่ใช้ชุดฝึกทักษะในการจัดการเรียนการสอน

คะแนน	<i>n</i>	คะแนนเต็ม	\bar{x}	ร้อยละ	<i>S</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
ก่อนเรียน	39	30	11.94	30.63	3	23.36	.000
หลังเรียน	39	30	23.64	60.62	2.27		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะ คะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 11.94 ค่าร้อยละ 30.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3 และมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนคือ 23.64 ค่าร้อยละ 60.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.27 และค่า *t* เท่ากับ 23.36 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังเรียนนั้นมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน

ผลคูณจำนวนนักเรียน กับคะแนนเต็ม	ผลรวมก่อนเรียน (P1)	ผลรวมหลังเรียน (P2)	ค่าดัชนีประสิทธิผล
1,170	466	922	0.6477

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ คือ 0.6477 ดังนั้น นักเรียนมีทักษะการเขียนเพิ่มขึ้น 0.6477 หรือคิดเป็นร้อยละ 64.77 มีผลตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ .50 ขึ้นไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือ

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้จากชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 64.77 ทั้งนี้พบว่า ชุดฝึกทักษะมีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.50/79 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า ชุดฝึกทักษะที่สร้างขึ้นนี้สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการความรู้ในการเขียน จากการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ทั้งหมด 6 ชุดฝึก โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าอยู่ระหว่าง .60 – 1.00 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองตามขั้นตอนของแต่ละกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนเริ่มจากเรียนรู้คำศัพท์และรูปภาพในแต่ละบทเรียนก่อนและดำเนินการในกิจกรรมที่ 1-3 ที่อยู่ในขั้น Pre – Writing Stage คือ 1.ให้ผู้เรียนได้เขียนประโยคความเดียวจากคำศัพท์และรูปภาพที่กำหนดไว้ในบทเรียน 2.ให้ผู้เรียนฝึกเขียนประโยคความรวม 3.ให้ผู้เรียนได้ฝึกเรียงคำหรือกลุ่มคำให้เป็นประโยคให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และกิจกรรมที่ 4-5 อยู่ในขั้น While – Writing Stage คือ 4. ให้นักเรียนได้ฝึกเรียงประโยคที่กำหนดให้อยู่ในรูปแบบความเรียงได้ถูกต้องและเหมาะสมกับเนื้อหาที่กำหนดให้ 5.ผู้เรียนได้ฝึกเขียนประโยคความเรียงด้วยตนเองโดยใช้เนื้อหาจากคำศัพท์และวิธีการเขียนประโยคในบทเรียน และสุดท้ายคือกิจกรรมที่ 6 ซึ่งอยู่ในขั้น อยู่ในขั้น Post – Writing Stage คือให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบงานเขียนจากกิจกรรมที่ 5 ให้ถูกต้อง ก่อนส่งครูผู้สอน ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการของ Raimes (1983: 3 - 23) ซึ่งประกอบไปด้วย 1. ขั้นตอนการเขียน (Pre-Writing) 2. ขั้นลงมือเขียน (While Writing) และ 3. ขั้นหลังการเขียน (Post Writing) สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) กล่าวว่า การเขียนเน้นกระบวนการคือรูปแบบการเขียนที่เน้นเน้นกับการฝึกฝนทักษะการเขียนให้เป็นกระบวนการที่มีระบบ โดยเริ่มต้นตั้งแต่การคิด การรวบรวมข้อมูล การเขียน และการทบทวน เพื่อแก้ไขให้ผลงานดีขึ้นเรื่อย ๆ ก่อนที่จะส่ง และผลงานออกมาได้

สมบูรณ์ที่สุดและสอดคล้องกับ ธุณีกาญจน์ พงษ์อ่อน (2556 : 96) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียนหลังเรียน ร้อยละ 41.37 และร้อยละ 74.40 ตามลำดับ และหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับมยุรี ธาณี (2551, น.66) ได้ศึกษา การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 88/87 และหลังการใช้ชุดฝึกนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษสามารถพัฒนาได้ด้วยกระบวนการฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอ การปรับปรุงข้อบกพร่อง การแก้ไข การทบทวน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ รัชชชัย นามวงศ์ษา (2562) ที่ได้ทำการวิจัยในเรื่องของการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งใช้แบบฝึกทักษะการเขียน โดยผลการวิจัยพบว่ามีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ อัญชลี แจ็คสัน (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนประโยคภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเกี่ยวกับภาพ พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผลเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะอยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.ในการใช้ชุดฝึกทักษะครูผู้สอนควรแบ่งกลุ่มผู้เรียนโดยคละความสามารถเพื่อจะได้ให้ผู้เรียนช่วยเหลือกันในระหว่างการศึกษาปฏิบัติกิจกรรม และควรมีกิจกรรมเสริมอื่น ๆ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนและลดความกังวลในการสร้างงานเขียน

2. เมื่อนำไปใช้ในระดับที่ต่างจากงานวิจัยนี้ ครูผู้สอนควรปรับระดับความยากง่ายของประโยค และสามารถออกแบบกิจกรรมหรือเพิ่มแรงจูงใจโดยการใช้เกมประกอบการใช้ชุดกิจกรรมได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะการเขียนแบบเน้นกระบวนการ ไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ และในกลุ่มสาระที่เป็นภาษาศาสตร์

2.ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้วิธีการสอนเขียนภาษาอังกฤษแบบเน้นกระบวนการร่วมกับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ

องค์ความรู้ใหม่

การเขียนโดยใช้การสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการเป็นการถ่ายทอดสิ่งที่ต้องการสื่อสารผ่านตัวอักษรโดยมีลำดับและขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการเขียน ขั้นระหว่างเขียน และขั้นหลังการเขียน ทำให้นักเรียนได้เห็นภาพในงานเขียนของตนเองช่วยให้การเขียนมีโครงสร้างชัดเจน พัฒนาความคิดได้อย่างเป็นระบบ และแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

- เจตน์สฤษดิ์ สังข์พันธ์ เกิดถวา บุญปรากฏ และวันทนา ไกรฤกษ์. (2559). *สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนรู้อังกฤษระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเทศบาลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. สำนักงานสนับสนุนการวิจัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย นามวงศ์ษา. (2562). *การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเชียงคาน “ปทุมมาสงเคราะห์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ธฤติกาญจน์ พองอ่อน. (2556). *การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- มยุรี ธานี. (2565). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. สุวีริยาสาส์น.
- สุภาพร พันเหลา. (2560). *การวิจัยและพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อัญชลี แจ็คสัน. (2561). *การพัฒนาทักษะการเขียนประโยคภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดงน้อย อำเภอผาขาว จังหวัดเลย โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเกี่ยวกับภาพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Crystal, D. (2003). *English as a Global Language* (2nd Ed). Cambridge University Press.

***การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model
เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5**

**The Development of A Science Learning Management Model
Through The Use of Gamdap Model for Creative and Innovation Skills
Enhancement of Primary Grade 5 Students**

ดวงสมร อ่องแสงคุณ | Duangsamorn Ongsangkun

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดโสภณาราม(ปลั่งร่วมราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Senior Professional Level Teachers, Wat Sophanaram School (Plang Ruam Rat Bamrung)

,Samutsakhon Primary Education Service Area Office

Corresponding author Email: dsm.1924@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ขึ้นตอนในการวิจัย 4 ขึ้นตอน คือ 1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างรูปแบบ ตรวจสอบคุณภาพ ปรับปรุงและพัฒนา 3) ทดลองใช้และประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ 4) การประเมินผลรูปแบบ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสภณาราม (ปลั่งร่วมราษฎร์บำรุง) ปีการศึกษา 2567 จำนวน 66 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 33 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้รูปแบบฯ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม แบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ค่าสถิติ (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น มี 4 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) ขึ้นตอน การจัดการกิจกรรม ประกอบด้วย 6 ขึ้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 เริ่มกระตุ้นระบบคิดให้สงสัย (Guide Instruction: G) ขั้นที่ 2 ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลให้กว้างไกล (Accumulation: A) ขั้นที่ 3 ออกแบบแนวคิดไว้สร้างผลงาน (Modern Innovative Design: M) ขั้นที่ 4 สู่การสร้างประยุกต์ให้เกิดผล (Doing Creation: D) ขั้นที่ 5 ร่วมปรับปรุงวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ (Adjustment: A) ขั้นที่ 6 ผลผลิตลัพธ์เผยแพร่สู่นวัตกรรม (Perfomation and Presentation: P) และ(4)การวัดและประเมินผล รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี

* Received: 26 March 2025, Revised: 14 May 2025, Accepted: 15 May 2025

ประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.26/80.73 และ 2) ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: GAMDAP Model : รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ : ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ABSTRACT

This research aimed to: 1) develop a science learning management model using the GAMDAP Model to promote creativity and innovation skills among Grade 5 students, and 2) study the effects of implementing this learning model. The research comprised four phases: 1) basic data analysis, 2) model development, quality verification, and improvement, 3) model implementation and efficiency evaluation, and 4) model assessment. The population consisted of 66 Grade 5 students from Wat Sophonaram (Plang Ruam Rat Bamrung) School in the 2024 academic year. The sample included 33 students from Grade 5/1. Research instruments included the learning management model, user manual, lesson plans, achievement test, creativity and innovation skills assessment, and satisfaction evaluation. Data were analyzed using means, standard deviations, percentages, t-test, and content analysis. The findings revealed: 1) The developed model comprised four components: principles, objectives, activity procedures with six steps—Guide Instruction (G), Accumulation (A), Modern Innovative Design (M), Doing Creation (D), Adjustment (A), and Performance and Presentation (P)—and measurement and evaluation. The learning management model demonstrated efficiency of 81.26/80.73. 2) Implementation results showed that students' post-learning achievement was significantly higher than pre-learning achievement at the .05 level, 100% of students achieved good or higher levels in creativity and innovation skills, and students expressed the highest level of satisfaction with the learning management approach.

Keywords: GAMDAP Model, A model of science learning management, creative and innovation skills

บทนำ

การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองการปกครองและวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั่วโลก ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกทักษะที่สำคัญ เพื่อจะได้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2558) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) มุ่ง

พัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งเน้นให้เอาความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปใช้ในการคิดแก้ปัญหาในชีวิตจริงเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต ดังนั้น การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่สามารถสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิด ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนองค์ความรู้ต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เพราะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์นั้นไม่ใช่การเรียนรู้เนื้อหาเพื่อการท่องจำ แต่ผู้เรียนต้องมีบทบาทสำคัญในการลงมือเรียนรู้ ปฏิบัติจริง มีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยมีระบบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์หลากหลายสาขาวิชามาใช้ในการคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน แต่ในปัจจุบัน พบว่า การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์นั้นเน้นการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนมากกว่าที่จะให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ผู้เรียนขาดทักษะกระบวนการคิดในด้านต่างๆ โดยเฉพาะทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา ดังนั้น ผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาต่างๆ ทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสภาพการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ (สุพรรณณี ชาญประเสริฐ, 2557)

โรงเรียนวัดโสภณาราม (ปลั่งร่วมราษฎร์บำรุง) ตั้งอยู่เลขที่ 63 หมู่ 5 ตำบลโคกขาม อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้นำนโยบายสู่การปฏิบัติมุ่งจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น จากการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโสภณาราม(ปลั่งร่วมราษฎร์บำรุง) ปีการศึกษา 2565 พบว่า สาเหตุที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ได้แก่ เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ วิทยาศาสตร์ชีวภาพและวิทยาศาสตร์กายภาพ (รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สทศ. 2565) และจากการประเมินสมรรถนะสำคัญของนักเรียน (Competencies of learners) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในแต่ละปีนั้น ได้นำผลการประเมินแต่ละด้านมาวิเคราะห์โดยเฉพาะความสามารถในการคิด เพราะความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจกับ

ตนเอง สังคมได้อย่างเหมาะสม พบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนมีผลการประเมินสมรรถนะความสามารถในการคิด ในระดับดี-ดีเยี่ยม ต่ำที่สุด (โรงเรียนวัดโสภณาราม. 2565)

จากข้อมูลการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของโรงเรียนวัดโสภณาราม (ปลั่งร่วมราษฎร์บำรุง) จึงควรดำเนินการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นทักษะสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักเรียนโดยตรง ด้วยรูปแบบ และวิธีการอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และรับผิดชอบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มาอย่างต่อเนื่อง จึงเกิดความสนใจที่จะศึกษา สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม ตามกรอบการพัฒนาทักษะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 1 วิทยาศาสตร์ชีวภาพ มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจความหลากหลายของระบบนิเวศความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งไม่มีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศ การถ่ายทอดพลังงาน การเปลี่ยนแปลงแทนที่ในระบบนิเวศความหมายของประชากรปัญหาและผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นและสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน
 - 2.2 เพื่อศึกษาผลการประเมิน ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
 - 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสภณาราม (ปลั่งร่วมราษฎร์ บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้อง รวมนักเรียนจำนวน 66 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1โรงเรียนวัดโสภณาราม (ปลั่งร่วมราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 มีจำนวน 33 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความพึงพอใจ

ของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ เอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ประกอบ ด้วยคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่านเพื่อพิจารณาคำแนะนำการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยผลการประเมิน พบว่า ค่าเฉลี่ยของความความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเท่ากับ 4.20-4.80 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และแบบประเมินความพึงพอใจ

2.1 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่ 1 วิทยาศาสตร์ชีวภาพ นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหาความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือกและความถูกต้องด้านภาษา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ระดับ 0.5 ขึ้นไป นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และผ่านการเรียนเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ที่ 1 วิทยาศาสตร์ชีวภาพ มาแล้ว นำผลการทดสอบมาตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยหาค่าความยาก(p) และค่าอำนาจจำแนก (r) พิจารณาเลือกข้อสอบที่มีค่าความยาก(p) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ระดับ 0.20 ขึ้นไป หากคุณภาพของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ วิธีการหาความสอดคล้องภายในโดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน(Kuder-Richardson) KR-20 ซึ่งได้ผลเท่ากับ 0.84

2.2 แบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีลักษณะเป็นแบบวัดประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ ซึ่งมีการประเมิน 3 องค์ประกอบ คือ (1)การคิดอย่างสร้างสรรค์ (2)การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์และ(3)การสร้างสรรคนวัตกรรมให้สำเร็จ นำแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

รม ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบการใช้คำถามและความถูกต้องด้านภาษา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) อยู่ระหว่าง 0.8-1.00

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจ ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) นำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน เพื่อพิจารณาการใช้คำถามและความถูกต้องด้านภาษา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1.00

ขั้นตอนการดำเนินงาน มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพ ปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ออกแบบและสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กำหนดกรอบแนวคิดและจัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

2.2 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และเอกสารประกอบรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และเอกสารประกอบรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.71) คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.59) และแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.65) ทำการปรับปรุงแก้ไข รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model คู่มือการใช้รูปแบบ และแผนการจัดการเรียนรู้ ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. นำไปตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ครั้ง คือ ทดลองกับนักเรียน จำนวน 3 คน นักเรียนกลุ่มเล็ก จำนวน 10 คน และนักเรียนกลุ่มภาคสนาม จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม แล้วนำมาหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนด เท่ากับ 80/80 (E_1/E_2) ทำการปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ในปีการศึกษา 2567 ที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้และประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ดำเนินการ ดังนี้

1.1 จัดกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 5/1โรงเรียนวัดโสภณาราม (ปลั่งร่วมราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 มีจำนวน 33 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

3.2 เตรียมแผนการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ดำเนินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่แจ้งเงื่อนไขวัตถุประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model ใช้เวลาแผนละ 2 ชั่วโมง จำนวน 12 แผน เนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ เรื่องระบบนิเวศ เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามที่กำหนด ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หลักการ

- 1) นักเรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทของการเรียนรู้ (Learning Context) หรือสิ่งที่น่าสนใจอย่างแท้จริงโดยบูรณาการความรู้ใน 4 สหวิทยาการ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ เน้นการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง
- 2) นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ค้นหาคำความรู้ด้วยตนเอง จนค้นพบความรู้ พัฒนาคำรู้ ทักษะการคิดที่หลากหลาย ตั้งคำถาม แก้ปัญหาและวิเคราะห์จนเกิดข้อค้นพบใหม่ๆ
- 3) เน้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์การปฏิบัติและการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) นำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบ หรือสร้างความรู้ใหม่บนฐานความรู้เดิมที่นักเรียนมีมาก่อนหน้านี้ หรือการสร้างผลงาน/นวัตกรรม บูรณาการความรู้ที่ได้เรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กระบวนการจัดการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	การวัดและประเมินผล
ขั้นที่ 1 เริ่มกระตุ้นระบบคิดให้สงสัย (Guide Instruction: G) ขั้นที่ 2 ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลให้กว้างไกล (Accumulation: A) ขั้นที่ 3 ออกแบบแนวคิดไว้สร้างผลงาน (Modern Innovative Design: M) ขั้นที่ 4 สู่การสร้างประยุกต์ให้เกิดผล (Doing Creation: D) ขั้นที่ 5 ร่วมปรับปรุงวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ (Adjustment: A) ขั้นที่ 6 ผลผลิตที่เผยแพร่สู่นวัตกรรม (Performance and Presentation: P)	เพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	เน้นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3 องค์ประกอบ

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระ (Dependent Samples)
- 2) คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผลการประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน

3) คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม มี 4 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการ เน้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์การปฏิบัติและการเรียนรู้ร่วมกัน ลงมือปฏิบัติจริง ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง สร้างความรู้ใหม่บนพื้นฐานความรู้เดิมหรือการสร้างผลงาน/นวัตกรรม บูรณาการความรู้ที่ได้เรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (2)วัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เริ่มกระตุ้นระบบคิดให้สงสัย (Guide Instruction: G) ขั้นที่ 2 ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลให้กว้างไกล (Accumulation: A) ขั้นที่ 3 ออกแบบแนวคิดไว้สร้างผลงาน (Modern Innovative Design: M) ขั้นที่ 4 สู่การสร้างประยุกต์ให้เกิดผล (Doing Creation: D) ขั้นที่ 5 ร่วมปรับปรุงวิเคราะห์หรืออย่างสร้างสรรค์ (Adjustment: A) ขั้นที่ 6 ผลิผลลัพท์เผยแพร่สู่นวัตกรรม (Perfomation and Presentation: P) และ(4) การวัดและประเมินผล ด้านทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ครอบคลุมทั้งการวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.26/80.73

2. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวน(N)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	t	p
ก่อนเรียน	33	11.67	3.13	34.93	0.000
หลังเรียน	33	24.21	3.29		

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.67 และ 24.21 ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนและหลังเรียน คือ 3.13 และ 3.29 ตามลำดับ ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (3 องค์ประกอบ คือ (1)การคิดอย่างสร้างสรรค์ (2)การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์และ(3)การสร้างสรรค์นวัตกรรมให้สำเร็จ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ผู้ประเมิน	ก่อนเรียน	การประเมินระหว่างเรียน						หลังเรียน
		1	2	3	4	5	6	
นักเรียน	23.67	35.45	35.58	34.94	37.97	38.33	39.33	43.15
เพื่อน	23.88	34.52	35.85	34.73	38.06	40.24	40.27	43.94
ครู	23.39	29.70	34.61	35.18	37.39	38.18	40.67	42.55
เฉลี่ยรวม	23.65	33.22	35.34	34.95	37.81	38.92	40.09	43.21
ระดับคุณภาพ	พอใช้	ดี	ดี	ดี	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
จำนวนนักเรียน	33 คน							
ที่มีผลการประเมิน	(ร้อยละ							
อยู่ในระดับดีขึ้นไป	100)							

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาพบว่า ผลการประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยหาค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คือนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลการประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดีขึ้นไป พบว่าหลังเรียนนักเรียนร้อยละ100 มีผลการประเมินทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดีขึ้นไป

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ความต้องการสร้างนวัตกรรมที่สนใจได้	4.58	0.61	มากที่สุด
2. นักเรียนสร้างผลงาน/นวัตกรรม จากสิ่งที่นักเรียนสนใจหรือปัญหา รอบๆ ตัวของนักเรียนได้	4.64	0.70	มากที่สุด
3. นักเรียนสามารถสืบค้น แสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสร้างนวัตกรรม	4.73	0.57	มากที่สุด

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
4. นักเรียนออกแบบแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานหรือนวัตกรรม และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	4.61	0.61	มากที่สุด
5. นักเรียนเสนอความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.82	0.53	มากที่สุด
6. นักเรียนร่วมวางแผนการทำงานกับเพื่อนอย่างเป็นขั้นตอน	4.94	0.24	มากที่สุด
7. นักเรียน ช่วยเหลือกันออกแบบสร้างสรรค์นวัตกรรม ทำเสร็จทันเวลาและสำเร็จตามเป้าหมาย	4.85	0.36	มากที่สุด
8. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นนักเรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.73	0.45	มากที่สุด
9. มีการจัดบรรยากาศในการเรียนส่งเสริมให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์จนสามารถสร้างนวัตกรรมได้	4.70	0.68	มากที่สุด
10. นักเรียนช่วยปรับปรุงแก้ไขผลงาน/นวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.73	0.63	มากที่สุด
11. นักเรียนมีความภูมิใจในผลงาน/นวัตกรรมของกลุ่ม โดยมีส่วนช่วยจนผลงานสำเร็จ	4.58	0.75	มากที่สุด
12. นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนชัดเจนและประยุกต์ใช้ความรู้ในการสร้างผลงาน/นวัตกรรมได้	4.64	0.70	มากที่สุด
13. นักเรียนคิดว่านวัตกรรมที่เกิดจากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความสำคัญกับชีวิตประจำวัน	4.52	0.51	มากที่สุด
14. นักเรียนนำเสนอ เผยแพร่ผลงาน/นวัตกรรมของตนเองได้	4.55	0.62	มากที่สุด
15. นักเรียนชื่นชอบและมีความสุขเมื่อได้เรียนวิชาวิทยาศาสตร์	4.95	0.23	มากที่สุด
ภาพรวมทุกรายการประเมินผล	4.70	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.55 มีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 4.52-4.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.23-0.75

อภิปรายผล

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม มี 4 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการ เน้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์การปฏิบัติและการเรียนรู้ร่วมกัน ลงมือปฏิบัติจริง ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง สร้างความรู้ใหม่บนพื้นฐานความรู้เดิมหรือการสร้างผลงาน/นวัตกรรม บูรณาการความรู้ที่ได้เรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (2)วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เริ่มกระตุ้นระบบคิดให้สงสัย (Guide

Instruction: G) ขั้นที่ 2 ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลให้กว้างไกล (Accumulation: A) ขั้นที่ 3 ออกแบบแนวคิดไว้สร้างผลงาน (Modern Innovative Design: M) ขั้นที่ 4 สู่การสร้างประยุกต์ให้เกิดผล (Doing Creation: D) ขั้นที่ 5 ร่วมปรับปรุงวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ (Adjustment: A) ขั้นที่ 6 ผลผลิตเผยแพร่สู่นวัตกรรม (Perfomation and Presentation: P) และ(4) การวัดและประเมินผล ด้านทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ครอบคลุมทั้งการวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.26/80.73 เนื่องจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ศึกษาแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน นำไปจัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพมากขึ้น ออกแบบการจัดการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบมีคุณภาพ ใช้เทคโนโลยีมาเป็นสิ่งกระตุ้นเพื่อพัฒนานักเรียน ให้มีบทบาทเป็นผู้สร้างความรู้ โดยการลงมือทำ ตรวจสอบความรู้ นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานหรือนวัตกรรมได้ด้วยตนเอง สามารถแก้ไขปรับปรุงผลงาน/นวัตกรรมจนมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของรติ จิรนิรติศัย และชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน (2565) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและความเป็นนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและความเป็นนวัตกรรม มี 5 องค์ประกอบได้แก่ (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ (KRUVIT Model) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (3.1) การสร้างความสนใจ (Keeness) (3.2) การสำรวจและค้นหา (Reviewing) (3.3) การสร้างองค์ความรู้ (Utilization) (3.4) การนำไปสู่นวัตกรรม (Viability to Innovation) (3.5) การตรวจสอบและประเมินผล (Inspection) และ (3.6) การนำเสนอและเผยแพร่ (Transference) (4) การวัดและประเมินผล และ (5) เงื่อนไขการนำไปใช้ 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับดีมาก

2. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า

2.1 นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเปิดโอกาสให้นักเรียนค้นคว้าในสิ่งที่นักเรียนสนใจ เชื่อมโยงความรู้จากการเรียนในห้องเรียน ออกแบบผลงานอย่างสร้างสรรค์ แบ่งปันความรู้ความคิดเห็นภายในกลุ่ม ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงาน/นวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจินตนา ศิริธัญญรัตน์ (2556) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่บูรณาการกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในศตวรรษที่ 21 และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า

หลังการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน(PIAEIED Model) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความคิดจากสิ่งที่ตนเองสนใจ เริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการ นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ครูกระตุ้นโดยใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนแสดงเหตุผล นักเรียนสามารถหาข้อสรุปของกลุ่ม เพื่อนำความคิดไปออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน/นวัตกรรม ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อวางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม นำความรู้ไปประยุกต์ใช้บูรณาการเข้ากับชีวิตจริง จนนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงาน/นวัตกรรมใหม่อย่างเป็นขั้นตอน นักเรียนนำเสนอผลงาน/นวัตกรรม ซึ่งเกิดจากการลงมือปฏิบัติจนมีประสิทธิภาพ ทำให้ได้นวัตกรรมใหม่ๆ นำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจในชุมชนได้ สอดคล้องกับเอกสิทธิ์ ชนิทรภูมิ (2563) ที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า รูปแบบการเรียนการสอน“6Ds Model” หลังใช้นักเรียนมีทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ Primi, Tatiana & Wechsler, Solange (2018) ซึ่งกล่าวว่าทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะหากเราพิจารณาว่าทักษะทั้งสองอย่าง สามารถส่งเสริมศักยภาพของมนุษย์ได้ ด้วยการดึงเอาผลลัพธ์มุมมองเชิงบวกของบุคคลออกมา ทักษะเหล่านี้ได้ประโยชน์ในบริบทที่แตกต่างกัน

2.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น นักเรียนได้เรียนรู้ลงสู่ปฏิบัติจริง ตั้งแต่ขั้นตอนแรกที่เกิดจากความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความท้าทายที่นักเรียนอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง จนนำไปสู่การออกแบบและสร้างสรรค์ผลงาน/นวัตกรรมอย่างเป็นขั้นตอน นักเรียนร่วมกันตัดสินใจประเมินผลงาน/นวัตกรรม มีการปรับปรุงผลงานการเลือกใช้วัสดุอย่างเหมาะสม ทำให้ผลงานมีความน่าสนใจแปลกใหม่และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ นักเรียนตระหนักในคุณค่าของผลงาน/นวัตกรรมที่สร้างขึ้น สามารถเผยแพร่ผลงาน/นวัตกรรมแก่ผู้ที่สนใจในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาปาไลตา สุขสำราญ (2560) ที่ศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่ส่งเสริมจิตวิทยาศาสตร์ และทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนประถมศึกษา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจกับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น นักเรียนเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นและมีความสุขกับการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบนี้ โดยสามารถปรับ ประยุกต์ใช้กับเนื้อหา สารการเรียนรู้และธรรมชาติของแต่ละวิชาที่เลือกเป็นวิชาหลัก ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาหรือปรับให้สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้ได้ผลการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2. ครูผู้สอนควรศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของรูปแบบ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการวัดประเมินผล และควรมีการเตรียมตัวล่วงหน้าในการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลเกี่ยวกับการเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ชีวิตประจำวัน ตามบริบทของท้องถิ่น ควรใช้คำถามในการกระตุ้นเพื่อให้ นักเรียนสามารถคิดอย่างหลากหลาย เชื่อมโยงความรู้สู่การประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านอื่นๆ เช่น ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม

2. ควรมีการศึกษาวิจัยการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือประยุกต์ใช้โดยนำกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ มาบูรณาการเพิ่มเติม และควรนำไปปรับใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ GAMDAP Model เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5 ได้สังเคราะห์แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องคือทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา การจัดการเรียนรู้โดยใช้การสร้างสรรค์เป็นฐาน นำมาปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมให้นักเรียนตื่นตัวและกระตือรือร้นด้านความรู้คิดอย่างสร้างสรรค์ในการสร้างผลงาน/นวัตกรรมจากปัญหาใกล้ตัวหรือสิ่งที่นักเรียนสนใจ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากตัวนักเรียนเอง มากกว่าการฟังครูในห้องเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดีขึ้น นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ศิริชัยภูวนรัตน์. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่บูรณาการกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในศตวรรษที่ 21 และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปาลิตา สุขสำราญ. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่ส่งเสริมจิตวิทยาศาสตร์และทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รติ จิรนิรติศัย และ ขนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน. (2567). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต*, 18(2), 146-158.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). การพัฒนาทักษะการสร้างนวัตกรรม. ศูนย์ผู้นำนวัตกรรม หลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิริยะ ฤกษ์พานิชย์. (2558). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*, 1(2), 23-37.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. 9119 เทคนิคพรินต์.
- สุพรรณิชา ชาญประเสริฐ. (2557). สะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *นิตยสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท)*, 42(186), 3-5.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงพ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อนรรฆ สมพงษ์ และลดาวลัย มะลิไทย. (2560). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานในรายวิชาการศึกษาเอกสารและหลักฐานทางประวัติศาสตร์. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เอกสิทธิ์ ชนินทรภูมิ. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Phuangphae, P. (2017). Creativity-based learning in Social Studies. *International Humanities, Social Sciences and Arts*, 10(5), 365-374.
- Primi, Tatiana & Wechsler, Solange. (2018). Creativity and innovation: Skills for the 21st Century. *Estudos de Psicologia (Campinas)*, 35(10), 237-246.

*** การพัฒนาการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี REAP ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด
The Development of Summarizing Writing of Matthayomsuksa 3
students by using the learning activities according to the REAP strategy
together with the mind mapping technique**

เจษฎา บุญมาโฮม¹ เนตรนภา วรวงษ์^{2*} สุภางค์ ป้อมโอชา³

Jesada Boonmahome¹ Netnapa Worawong² Supang Pomocha³

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม / Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม / Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand

³มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม / Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: netnapana@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด 2) เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ 4) ศึกษาสัมประสิทธิ์การกระจายของการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความ และ 3) แบบประเมินความสามารถในการเขียนย่อความ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ผลการวิจัย พบว่า 1) ความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 2) ความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และ 3) สัมประสิทธิ์การกระจายของความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความ เท่ากับ 0.05 และความสามารถในการเขียนย่อความ เท่ากับ 0.06

คำสำคัญ: การเขียนย่อความ; การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี REAP; เทคนิคแผนผังความคิด

* Received: 14 December 2024, Revised: 15 May 2025, Accepted: 23 May 2025

ABSTRACT

This research aimed to: 1) compare the knowledge of summary writing among ninth-grade students before and after learning management using the REAP strategy combined with mind mapping, 2) compare the knowledge of summary writing among ninth-grade students after learning management using the REAP strategy combined with mind mapping against predetermined criteria, 3) compare the summary writing ability of ninth-grade students after learning management using the REAP strategy combined with mind mapping against predetermined criteria, and 4) examine the coefficient of variation in summary writing after learning management using the REAP strategy combined with mind mapping. The sample comprised 34 ninth-grade students selected through cluster random sampling. The research instruments consisted of: 1) lesson plans, 2) a knowledge test on summary writing, and 3) a summary writing ability assessment rubric. Statistical analyses included percentage, mean, standard deviation, t-test, and coefficient of variation (C.V.). The findings revealed that: 1) ninth-grade students' knowledge of summary writing after learning management using the REAP strategy combined with mind mapping was significantly higher than before instruction and significantly higher than the criteria set at the 0.05 level, 2) ninth-grade students' summary writing ability after learning management using the REAP strategy combined with mind mapping was significantly higher than the criteria set at the 0.05 level, and 3) the coefficient of variation for knowledge of summary writing was 0.05, and for summary writing ability was 0.06.

Keywords: summarizing writing; REAP strategy; mind mapping techniques

บทนำ

ภาษาเป็นสิ่งสมมติเพื่อสื่อสารกันของมนุษย์ ภาษาจึงมีความสำคัญต่อชีวิต ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่มีคุณค่าต่อคนไทยเพราะเป็นสิ่งสะท้อนแสดงเอกลักษณ์ ถ่ายทอดภูมิปัญญาเพื่อใช้สื่อสารประกอบอาชีพ และอนุรักษ์ความเป็นไทยที่ภาคภูมิใจยิ่ง ภาษาไทยจึงเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนให้เกิดความรู้และความชำนาญเพื่อสื่อสารและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยกับชีวิต จึงกำหนดให้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดให้รายวิชาภาษาไทยเป็นรายวิชาบังคับให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ใน 5 สาระ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูดหลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ในบรรดาทักษะทางภาษาทั้งหมด การเขียนถือเป็นทักษะที่มีความซับซ้อนและท้าทายที่สุด เนื่องจากการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิดผ่านตัวอักษรที่ต้องอาศัยทั้งความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการเรียบเรียงภาษา (วัชรพล วิบูลยศรีน, ธัญญชย์ ชัยวุฒิมากร และกัญจน์ปภัสส์ สุวรรณวิหค, 2561) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนย่อความ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการศึกษาและการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การย่อความช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน การฟัง การคิด และช่วยประหยัดเวลาในการทบทวนเนื้อหา (จิราพร เดียวตระกูล, 2560)

การย่อความ คือ การสรุปเรื่องราวจากสิ่งที่ได้อ่าน ฟัง หรือดู โดยสิ่งที่ต้องคำนึงคือ ใจความสำคัญของเรื่องได้ถูกต้องและคงเดิมแล้วนำมาเรียบเรียงให้กระชับที่สุด ด้วยสำนวนของผู้ย่อเอง การย่อความ

จึงมีประโยชน์มาก เพราะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะผู้เรียน การบันทึกย่อความรู้ไว้ ทบทวนก่อนสอบ การตอบข้อสอบที่เป็นอัตนัยซึ่งก็ต้องอาศัยความสามารถในการย่อความทั้งสิ้น (กัญญูธิกา เกษานุช, 2558; วิชรพล วิบูลยศรีน, ธนัญชย์ ชัยวุฒิมิตร และกัญญณัฏฐ์ สุวรรณวิหค, 2561) นอกจากนี้ จิราพร เตียวตระกูล (2560) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการย่อความว่า การย่อความช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน การฟัง การคิด ช่วยให้เข้าใจเรื่องได้ดียิ่งขึ้นและช่วยประหยัดเวลาในการอ่านทบทวนได้ดีโดยใช้ถ้อยคำภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ กระชับ เพื่อให้เข้าใจง่ายและสะดวกในการนำไปใช้การย่อความซึ่งเป็นกระบวนการอย่างสำคัญยิ่งที่จะช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้วิธีการสังเกตวิเคราะห์และสรุปต่าง ๆ ในวิธีการดำเนินชีวิตด้วยการประมวลความรู้และความคิด ตลอดจนเป็นคนมีวิจรรย์ญาณในการตัดสินใจ จากความสำคัญของการเขียนย่อความกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552) จึงได้กำหนดให้ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความโดยมีระดับความยากง่ายเรียงลำดับกันไป และกำหนดให้การเขียนย่อความเป็นคุณภาพผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากการสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเขียนย่อความของนักเรียน พบว่า นักเรียนเขียนย่อความไม่ถูกต้องตามหลักการ ส่วนใหญ่เขียนย่อความด้วยวิธีการคัดลอกหรือตัดต่อข้อความจากเนื้อเรื่องที่อ่าน ด้านการใช้ภาษามักไม่เขียนด้วยสำนวนของตนเอง เลือกใช้บุรุษสรรพนามตามเนื้อหาที่ย่อ ไม่มีการเปลี่ยนสรรพนามหรือปรับสำนวนให้เป็นภาษาของผู้เรียนเอง จับใจความสำคัญไม่ถูกต้องและครบถ้วน ขาดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญและทักษะการเรียบเรียงภาษาให้สละสลวย ทำให้ไม่สามารถสื่อสารได้ตรงตามต้องการ และมีความเบื่อหน่ายในการเรียนและเขียนย่อความ (อภิรดี สาริกา, 2555; จุฑามาศ รักความสุข, 2559; ชมนานันต์ สุขสาคร, 2562)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์คุณครูสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดห้วยจรเข้วิทยาคม อ.เมือง จ.นครปฐม พบว่า นักเรียนเขียนย่อความไม่ถูกต้องเนื่องจากไม่เข้าใจสาระสำคัญของเนื้อหา บางครั้งนำพลความมาเป็นใจความสำคัญ จึงทำให้อย่อความไม่ครบถ้วนขาดใจความสำคัญของเรื่อง ทั้งยังไม่เข้าใจหลักการและรูปแบบของการเขียนย่อความ เช่น ไม่มีการตั้งชื่อเรื่องของความที่ย่อใหม่ ในกรณี เรื่องที่ย่อไม่มี ชื่อเรื่อง ไม่มีการบอกข้อมูลเบื้องต้นของบทความที่ย่อมีการใช้สรรพนามผิด นักเรียนไม่สามารถเรียบเรียงเนื้อหาโดยใช้ถ้อยคำของตนเอง และไม่เห็นถึงความสำคัญในการเขียนย่อความ

จากปัญหาหาที่ตั้งที่กล่าวมา จึงมีการศึกษาการพัฒนาการเขียนย่อความประกอบด้วยการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความและความสามารถในการเขียนย่อความ ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธี โดย Johnson et al. (2023) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า การพัฒนาการเขียนย่อความด้วยวิธีการสอนผสมผสานสามารถพัฒนาความสามารถในการจับใจความสำคัญสูงขึ้นร้อยละ 48 ทักษะการเรียบเรียงเนื้อหาดีขึ้นร้อยละ 45 และคะแนนความรู้การเขียนย่อความเพิ่มขึ้นร้อยละ 52 จากการศึกษาวิจัย

ในประเทศไทย พบว่า การพัฒนาการเขียนย่อความนิยมใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาการเขียนย่อความ โดยผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเขียนย่อความในช่วง พ.ศ. 2555-2567 นิยมใช้เทคนิคแผนผังความคิดเป็นหลัก โดยผลการวิจัยพบว่า เทคนิคแผนผังความคิดสามารถพัฒนาการเขียนย่อความของนักเรียนให้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน สูงขึ้นกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม และนักเรียนพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเทคนิคแผนผังความคิด ทั้งนี้เพราะเทคนิคแผนผังความคิดช่วยจัดระบบความคิดให้เป็นหมวดหมู่ เห็นภาพรวมของเนื้อหา จดจำและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของใจความสำคัญได้ชัดเจน และลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา (จุฑาทิพย์ ไกรนรา, อนันต์ อารีย์พงศ์ และพูนสุข อุดม, 2560; อังสุมา คำโชติ, วิลาวรรณ คงสิบล และอมรา ศรีแก้ว, 2562; ศุภณัฐ เทียนทอง และรัศมี ธัญญาศิริทรัพย์, 2566; อุษา มูลแก้ว และน้ำทิพย์ งามอาภาณิชย์, 2566; Zhang and Lee, 2022)

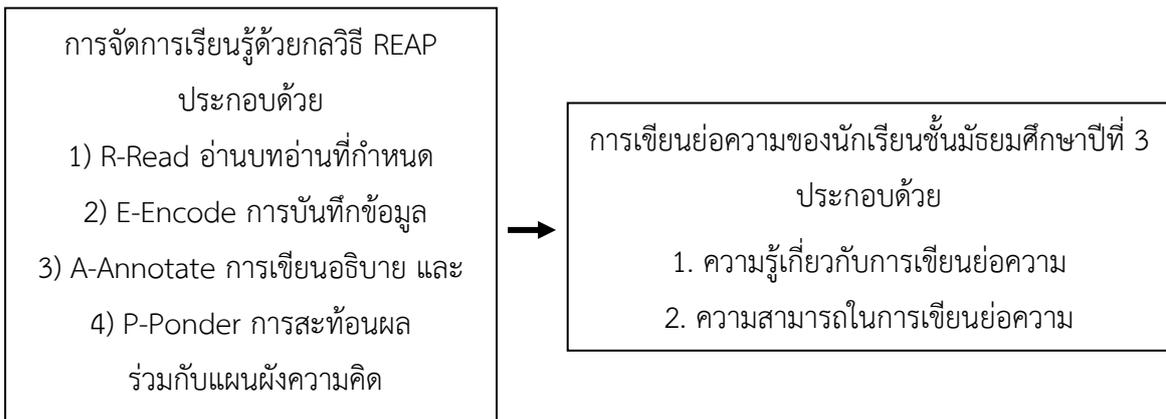
กลวิธี REAP เป็นวิธีการส่งเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของเรื่องราวเนื้อหาที่อ่าน สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญของเรื่องที่ได้ผ่านกระบวนการทางความคิดและกระบวนการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์แล้ว ยังช่วยพัฒนาทักษะการคิด การอ่านและการเขียนของนักเรียนไปพร้อม ๆ ส่งผลให้นักเรียนมีศักยภาพในการอ่าน การเขียนย่อความ และนำไปประยุกต์ใช้เนื้อหาอื่น ๆ ในชั้นเรียนได้ ทั้งนี้กลวิธี REAP ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) R-Read อ่านบทอ่านที่กำหนด 2) E-Encode การบันทึกข้อมูล 3) A-Annotate การเขียนอธิบาย และ 4) P-Ponder การสะท้อนผล หากนักเรียนปฏิบัติและลงมือกระทำตาม 4 ขั้นตอนดังกล่าวจะช่วยให้ นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้มีผลการวิจัยพบว่า กลวิธี REAP สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่าน การเขียน และสรุปความของนักเรียนได้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน (ณัฐพร สายกฤษณะ และอธิกมาส มากจ้อย, 2564; อิศริยาภรณ์ พิงจิตร์ และกาญจนา วิชญาปกรณ์, 2566) จากศึกษาของณัฐพร สายกฤษณะ และอธิกมาส มากจ้อย (2564) พบว่า แม้กลวิธี REAP จะสามารถพัฒนาการเขียนสรุปความได้แต่อาจเรียบเรียงความคิดและข้อมูลจากการอ่านเพื่อสรุปความได้มีประสิทธิภาพนัก การนำแผนผังความคิดมาช่วยจะทำให้สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดหลักกับความคิดย่อยในการอ่านของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมา พบช่องว่างที่สำคัญคือ ยังไม่มีการบูรณาการวิธีการสอนที่เน้นทั้งกระบวนการอ่านวิเคราะห์และการจัดระบบความคิดเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ (Johnson et al., 2023) ทั้งที่ทักษะทั้งสองด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการเขียนย่อความโดยบูรณาการกลวิธี REAP ซึ่งเป็นกลวิธีที่เน้นการอ่านวิเคราะห์และการเขียนตอบสนองร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดที่ช่วยในการจัดระบบและเชื่อมโยงความคิด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด
2. เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80
3. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้
4. ศึกษาสัมประสิทธิ์การกระจายของการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี REAP ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด เป็นการวิจัยกึ่งทดลองด้วยแบบแผนการวิจัยการทดลองลักษณะมีกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการวิจัย (the single group pretest-posttest design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดห้วยจรเข้ วิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 7 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 252 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนวัดห้วยจรเข้วิทยาคม จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

2. ตัวแปรและระยะเวลา

2.1 ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น การจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด

ตัวแปรตาม การเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย

- 1) ความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความ
- 2) ความสามารถในการเขียนย่อความ

2.2 ระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2566 โดยดำเนินการปฐมนิเทศ ทบทวนเนื้อหา และทดสอบก่อนการทดลอง 1 คาบ ดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเรื่อง การเขียนย่อความเป็นเวลา 8 คาบ โดยดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด จากนั้นทดสอบหลังการทดลอง 1 คาบ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 10 คาบ

3. เครื่องมือในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเรื่อง การเขียนย่อความที่การจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด โดยกำหนดเนื้อหาเรื่องการเขียนย่อความ ประกอบด้วย 3 หน่วยย่อยคือ 1) แนวทางการเขียนย่อความและการเขียนแผนผังความคิด 2) การเขียนย่อความจากกวีนิพนธ์ และ 3) การเขียนย่อความจากสารคดี ตามเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน ได้แก่ แผนที่ 1 เรียนรู้การเขียนย่อความกับความคิด แผนที่ 2 ย่อความจากวรรณศิลป์ และแผนที่ 3 ย่อความจากสารคดี โดยดำเนินการจัดการเรียนรู้แผนละ 2 คาบ แผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นกระตุ้นเป็นการสร้างหรือเร้าความสนใจกับผู้เรียนเพื่อให้อยากเรียนรู้และเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ แนวทางที่ใช้ในขั้นตอนนี้คือ การจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ให้ตรงเรื่อง และไม่เปลืองเวลา

2) ขั้นหนุนเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนด้วยกระบวนการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางที่ใช้ในขั้นตอนนี้คือการดึงประสบการณ์เดิม เสริมประสบการณ์ใหม่ โดยมีการจัดการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด 4 ขั้นตอนย่อย คือ ขั้นที่ 1 Read การอ่านข้อความอย่างละเอียดและทำความเข้าใจเรื่องราวของบทอ่านพร้อมหาใจความสำคัญของเรื่อง ขั้นที่ 2 Encode

การจดบันทึกใจความสำคัญที่ได้รับจากการอ่านในรูปแบบของแผนผังความคิดด้วยภาษาของตนเอง ขั้นที่ 3 Annotate การนำใจความสำคัญที่จดบันทึกไว้ในรูปแบบแผนผังความคิดมาเขียนย่อความให้ถูกต้องตามหลักการ เพื่อบันทึกและเรียบเรียงใจความสำคัญที่ได้จากบทอ่านด้วยภาษาของตนเอง และขั้นที่ 4 Ponder การนำงานเขียนของตนเองและเพื่อนมาแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

3) ขั้นนี้เป็นการสรุปการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง เป็นการนำไปใช้ประโยชน์สร้างมโนทัศน์ด้วยตนเอง แนวทางที่ใช้ในขั้นนี้คือ การจัดกิจกรรมเน้นการนำไปใช้เพื่อเกิดความรู้และความสามารถในการเขียนย่อความ

กระบวนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความตรงตามเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เกี่ยวกับประเด็นความสอดคล้องในมิติต่าง ๆ พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 โรงเรียนวัดห้วยจรเข้วิทยาคม จำนวน 32 คน เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่านักเรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ มีบางแผนต้องปรับเปลี่ยนกิจกรรมที่น่าสนใจเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมเพิ่มขึ้น ปรับกิจกรรมให้ปฏิบัตินอกชั้นเรียน จากนั้นนำมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ 4 ตัวเลือก ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบลักษณะการวัดความจำและความรู้ความเข้าใจ จำนวน 8 ข้อ การนำไปใช้ จำนวน 12 ข้อ การวิเคราะห์ จำนวน 13 ข้อ การสังเคราะห์ จำนวน 5 ข้อ และประเมินค่า จำนวน 2 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67-1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.39-0.58 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.37-0.72 และค่าความเชื่อมั่น KR_{20} เท่ากับ 0.84

3.3 แบบประเมินความสามารถในการเขียนย่อความ มีลักษณะเป็นแบบประเมินความสามารถในการเขียนย่อความเพื่อใช้ประเมินชิ้นงานการเขียนย่อความของนักเรียน เป็นแบบประเมินเกณฑ์การปฏิบัติ (Rubrics) 4 ระดับ (1-4 คะแนน) แต่หากไม่ปรากฏลักษณะตามเกณฑ์การประเมินจะได้ 0 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการประเมินเป็น 5 ประการคือ 1) รูปแบบการเขียนย่อความ 2) การสรุปเนื้อหาใจความสำคัญและการจัดลำดับความคิด 3) การเขียนเนื้อความ 4) การใช้ภาษา และ 5) การแยกใจความสำคัญออกจากพลความจากการเขียนแผนผังความคิด รวมทั้งสิ้น 20 คะแนน มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ระหว่างผู้วิจัยกับ

อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถในการเขียนย่อความ เท่ากับ 0.82

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนครูก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด ด้วยการทดสอบสถิติที่แบบที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

4.2 การเปรียบเทียบความรู้และความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดด้วยการทดสอบสถิติที่แบบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 80 (one sample t-test)

4.3 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การกระจายของการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)

การทดลอง	M	S	\bar{d}	$S_{\bar{d}}$	t
ก่อนการทดลอง	20.00	3.19			
หลังการทดลอง	33.24	1.61	13.23	.52	24.85*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความ ก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด เท่ากับ 20.00 คะแนน และหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด เท่ากับ 33.24 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบด้วยสถิติทดสอบที่ พบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบการเขียนย่อความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด กับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80

2.1 การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ด้วยสถิติทดสอบที่ ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วย
 กลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)

(เกณฑ์ร้อยละ 80 = 32 คะแนน)

การทดลอง	n	M	S	t
หลังการทดลอง	34	33.24	1.61	4.45*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความ เท่ากับ 33.24 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ด้วยสถิติทดสอบที่ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียน สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่า มีนักเรียนที่มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76

2.2 การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ด้วยสถิติทดสอบที่ ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วย
 กลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)

(เกณฑ์ร้อยละ 80 = 16 คะแนน)

การทดลอง	n	M	S	t
หลังการทดลอง	34	16.65	1.01	3.73*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด นักเรียนมีความสามารถในการเขียนย่อความ เท่ากับ 16.65 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ด้วยสถิติทดสอบที่ พบว่า ความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียน สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่า มีนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการเขียนย่อความไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76

3. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การกระจายของการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วย กลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด

3.1 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การกระจายของความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด

ประเด็นการพิจารณา	n	M	S	C.V.
ข้อมูลนักเรียน	34	33.24	1.61	0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด มีค่าเท่ากับ 0.05 แสดงว่า ความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ร้อยละ 5 ซึ่งค่ากระจายอยู่ในระดับดี (ต่ำกว่าร้อยละ 10)

3. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การกระจายของความสามารถในการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของความสามารถในการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด

ประเด็นการพิจารณา	n	M	S	C.V.
ข้อมูลนักเรียน	34	16.65	1.01	0.06

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของความสามารถในการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด มีค่าเท่ากับ 0.06 แสดงว่า ความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ร้อยละ 6 ซึ่งค่ากระจายอยู่ในระดับดี (ต่ำกว่าร้อยละ 10)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิด สูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คล้องกับอังสุมา คำโชติ, วิจารณ์ คงสิบ และอมรา ศรีแก้ว (2562) ที่

พบว่า ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิดนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเขียนย่อความสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอธิบายด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ประการแรก การจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP เน้นกระบวนการอ่านอย่างวิเคราะห์และการเขียนตอบสนอง ซึ่งประการที่สอง การใช้แผนผังความคิดช่วยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาและจัดระบบความรู้ได้ชัดเจน และประการที่สาม การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกที่เน้นการลงมือปฏิบัติและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสร้างความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คล้องกับผลการวิจัยของจุฑาทิพย์ ไกรนรา, อนันต์อารีย์พงศ์ และพูนสุข อุดม (2560) ที่พบว่า ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนแบบแผนผังความคิดนักเรียนมีความสามารถในการเขียนย่อความสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 และผลการวิจัยของณัฐพร สายกฤษณะ และอธิกมาส มากจ้อย (2564) ที่พบว่า ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี REAP ร่วมกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิก นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการจุดเด่นของทั้งกลวิธี REAP และแผนผังความคิด โดยกลวิธี REAP ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์และการเขียนผ่าน 4 ขั้นตอนสำคัญ โดยแต่ละขั้นตอนส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการเขียนอย่างเป็นระบบ

3. ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความหลังการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.05 (ร้อยละ 5) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของความสามารถในการเขียนย่อความมีค่าเท่ากับ 0.06 (ร้อยละ 6) ซึ่งค่ากระจายอยู่ในระดับดี (ต่ำกว่าร้อยละ 10) สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมและการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเนื้อหาที่อ่านและสามารถวิเคราะห์สาระสำคัญผ่านกระบวนการคิดและการเขียน มีกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน 4 ขั้น ได้แก่ การอ่าน (Read) การถอดรหัสหรือตีความ (Encode) การจดบันทึก (Annotate) และการไตร่ตรอง (Ponder) โดยหัวใจสำคัญของกลวิธี REAP คือการสอนเขียนโต้ตอบกับบทอ่านที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนและทักษะการคิดของผู้เรียนไปพร้อมกันอย่างเป็นระบบ จึงเป็นกลวิธีส่งเสริมการอ่านจับใจความและการเขียนย่อความที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Eanet and Manzo (1976) ที่กล่าวว่า การอ่านและการเขียนเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกัน การพัฒนาทักษะทั้งสองด้านจึงควรดำเนินการไปพร้อมกันผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ สอดคล้อง

กับงานวิจัยของอิสริยาภรณ์ พิงจิตร์ และกาญจนา วิชญาปกรณ์ (2566) ที่พบว่า การใช้กลวิธี REAP ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการเขียนสรุปความของผู้เรียนให้สูงขึ้น ดังนั้น กลวิธี REAP จึงเป็นตัวแปรที่สามารถพัฒนาความรู้และความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นการใช้แผนผังความคิดถือเป็นวิธีการช่วยบันทึกความคิดเพื่อให้เห็นภาพที่หลากหลาย มุมมองในลักษณะกว้างและชัดเจน การใช้แผนผังความคิดช่วยแก้ปัญหาสำคัญของการเขียนย่อความ 3 ประการ ได้แก่ 1) การระบุและจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา 2) การแยกใจความสำคัญออกจากพลความ และ 3) การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหา ทั้งยังเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับโครงสร้างทางความคิดของมนุษย์ที่บางช่วงจะสูญเสียสมาธิและความจดจ่อโดยอัตโนมัติ ขณะที่กำลังคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การทำให้สมองได้คิด ได้ทำงานตามธรรมชาตินั้นมีลักษณะเหมือนต้นไม้ที่แตกกิ่งก้านออกไปเรื่อยๆ เทคนิคแผนผังความคิดจึงเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยประหยัดเวลาการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเนื้อหา การควบคุมกับการระดมสมองในเรื่องใหม่ การวางแผนการสรุปการทบทวนการจดบันทึก (ทิตินา แคมมณี, 2561; อังสุมา คำโชติ, วิลาวรรณ คงสิบ และอมรรา ศรีแก้ว, 2562; อุษา มูลแก้ว และน้ำทิพย์ อองอาจวานิชย์, 2566; Buzan, 1991) อีกทั้งการใช้แผนผังความคิดยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ อย่างมีความหมายที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ในลักษณะแผนภาพ ช่วยให้ผู้เรียน มองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูล จัดระบบความคิด และเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภณัฐ เทียนทอง และรัศมี ธีญาศิริทรัพย์ (2566) และ Zhang and Lee (2022) ที่พบว่า การใช้แผนผังความคิดช่วยพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น เทคนิคแผนผังความคิดจึงเป็นตัวแปรที่สามารถพัฒนาความรู้และความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้การบูรณาการกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดเพื่อจัดทำเป็น ตัวแปรพัฒนาความรู้และความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัย อภิปรายผลได้ว่า การดำเนินการดังกล่าวเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึก ปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งการเรียนรู้เชิงรุกเป็นที่ยอมรับและ พิสูจน์แล้วว่ามีความมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ดังผลการวิจัยของฉัตรพัฒน์ หล้าเตียง และอชิตมาศ มากจ้อย (2567) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีงานวิจัยยืนยันว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยวิธีการสอนผสมผสานมี ประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาการเขียนย่อความ (Johnson et al., 2023) จากการศึกษาวิจัยในประเทศไทย พบว่า การพัฒนาการเขียนย่อความนิยมใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค แผนผังความคิดซึ่งสามารถพัฒนาการเขียนย่อความของนักเรียนให้สูงขึ้น เมื่อพิจารณาลักษณะของ การบูรณาการกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดพบว่า กลวิธี REAP ช่วยเสริมจุดแข็งของการอ่านและ

การเขียนเพื่อการย่อความโดยช่วยวิเคราะห์เนื้อหา ขณะที่แผนผังความคิดช่วยจัดระบบและเชื่อมโยงความคิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร สายกฤษณะ และอธิมาศ มากัญญ์ (2564) ที่พบว่า การใช้กลวิธี REAP ร่วมกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิกช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากการใช้กลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความแล้ว การจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ยังดำเนินการอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจนและเป็นระบบ ประกอบด้วยขั้นกระตุ้น ขั้นหนุน และขั้นหนี โดยในขั้นหนุนได้นำกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดมาเป็นองค์ประกอบสำคัญ การวางแผนและจัดลำดับการออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะทำให้สามารถพัฒนาพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แชมณี (2561) และ Joyce and Weil (2009) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนและเอื้อต่อการพัฒนาทักษะของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson et al. (2023) ที่พบว่า การพัฒนาการเขียนย่อความด้วยวิธีการสอนที่เป็นระบบสามารถพัฒนาความสามารถในการจับใจความสำคัญและทักษะการเรียบเรียงเนื้อหาได้ดีขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยเพิ่มเติมได้ว่า เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเขียนย่อความ และแบบประเมินความสามารถในการเขียนย่อความที่สร้างขึ้นผ่านการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิมีการทดลองใช้และปรับปรุงพัฒนา อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบที่น่าสนใจจากการวิจัยครั้งนี้คือ การบูรณาการระหว่างกลวิธี REAP และแผนผังความคิดช่วยลดข้อจำกัดของแต่ละวิธี กล่าวคือ กลวิธี REAP แม้จะช่วยพัฒนาการอ่านวิเคราะห์ได้ดี แต่อาจมีข้อจำกัดในการจัดระบบความคิด ในขณะที่แผนผังความคิดช่วยจัดระบบความคิดได้ดีแต่อาจไม่เน้นการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงลึก การผสมผสานทั้งสองวิธีจึงช่วยเสริมจุดแข็งและลดข้อจำกัดของแต่ละวิธี จึงทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี REAP ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนผังความคิด เป็น การบูรณาการเทคนิคการเรียนรู้ ดังนั้น ครูต้องเตรียมความพร้อมและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเลือกใช้เทคนิคแผนผังความคิดไปใช้ในการขั้นตอนของกลวิธี REAP หรือเป็นชิ้นงาน

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี REAP ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนผังความคิดต้องใช้เวลาอย่างน้อย 1 ชม. เพื่อให้ดำเนินการได้ครบและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ครูควรเลือกเนื้อหาที่ไม่ยาวเกินไป เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน ทั้งควรบริหารจัดการเวลาในแต่ละขั้นตอนย่อยให้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคงทนของความสามารถในการเขียนย่อความจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี REAP ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนผังความคิด โดยมีการวัดผลหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมเป็นระยะ

2.2 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการบูรณาการกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดจึงควรมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของตัวแปรต้นว่าตัวแปรใดส่งผลและมีประสิทธิภาพอย่างไร

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการกลวิธี REAP ร่วมกับแผนผังความคิดเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยด้านอื่น ๆ เช่น การอ่านจับใจความ การอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ การพินิจวรรณกรรม

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาการเขียนย่อความของนักเรียนสามารถดำเนินการได้หลายวิธีการ แต่วิธีการสำคัญคือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และควรดำเนินการในลักษณะผสมผสานวิธีการ โดยผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี REAP ซึ่งมีจุดเด่นในการผสมผสานทักษะการอ่านและการเขียนเข้าด้วยกัน ทั้งพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสร้างกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่นักเรียนต้องมีส่วนร่วมกับเนื้อหาอย่างแท้จริงร่วมกับเทคนิคการใช้แผนผังความคิดซึ่งมีจุดเด่นในการจัดระบบความคิดเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาความรู้และความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนให้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายความรู้และความสามารถในการเขียนย่อความอยู่ในระดับดี

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา เกษานุช. (2558). ภาษาและการสื่อความหมายสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- จิราพร เตียวตระกูล. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้การเรียนรู้แบบทีมแข่งขัน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญและการเขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญา นวัตกรรมศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จุฑาทิพย์ ไกรนรา, อนันต์ อารีพงษ์ และพูนสุข อุดม. (2560). การพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(1), 80-90.
- จุฑามาศ รักความสุข. (2559). ผลของการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนย่อความในรูปแบบแผนผังความคิดที่มีต่อทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. รายงานการค้นคว้าอิสระ

- ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชณานันต์ สุขสาคร. (2562). *การพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุสุริยเทพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ณัฐพร สายกฤษณะ และอธิกมาส มากจ้อย. (2564). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสรุปความ เรื่อง อาหารและโภชนาการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กลวิธี REAP ร่วมกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิก*. *วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต*, 15(1), 15-31.
- ธิรพัฒน์ หล้าเตียง และอธิกมาส มากจ้อย. (2567). *การพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 15(1), 47-62.
- ทิตนา แวมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 22). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพล วิบูลยศริน, ธนัญชัย ชัยวุฒิมากร และกัญจน์ภัสส์ สุวรรณวิหค. (2561). *เอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาไทยเพื่อพัฒนาความเป็นผู้รอบรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ศุภณัฐ เทียนทอง และรัศมี ธัญญาศิริทรัพย์. (2566). *การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปาร่วมกับแผนภาพความคิด*. *วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1*, 8(2), 124-432.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- อภิรดี สาริกา. (2555). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนย่อความสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อังสุมา คำโชติ, วิลาวรรณ คงสิบ และอมรา ศรีแก้ว. (2562). *การพัฒนาการเขียนย่อความโดยใช้ผังความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไทรงามพิทยาคม*. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ครั้งที่ 2; วันที่ 21-22 มีนาคม 2562; ณ ห้องคอนเวนชันฮอลล์ ศูนย์วัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทร์).

- อิสริยาภรณ์ พึ่งจิตร และกาญจนา วิชญาปกรณ์. (2566). การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณคดีเป็นฐานร่วมกับกลวิธี REAP เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 34(2), 83-98.
- อุษา มูลแก้ว และน้ำทิพย์ อองอาจณิชัย. (2566). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค SATD ร่วมกับการใช้แผนผังความคิดเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 17(1), 27-39.
- Buzan, T. (1991). *Use Both Sides of Your Brain*. Penguin Books.
- Eanet, M. G., and Manzo, A. V. (1976). REAP - A Strategy for Improving Reading/Writing/Study Skills. *Journal of Reading*, 19(8), 647-652.
- Johnson, K., et al. (2023). Effective Methods in Teaching Summary Writing. *Teaching and Learning Research*, 45(2), 89-102.
- Joyce, B., and Weil, M. (2009). *Models of Teaching* (8th ed). Allyn and Bacon.
- Zhang, L., and Lee, J. (2022). Mind Mapping in Summary Writing. *Journal of Writing Research*, 14(2), 145-160.

* การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู
เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

The Development of Psychology-Based Learning Activities for Teachers
to Promote Effective Classroom Management Skills among Pre-Service
Teachers at Ubon Ratchathani Rajabhat University

พรรณภา ส่งแสงแก้ว^{1*} มินตรา ศักดิ์ดี²

Pannapa songsangkaew¹ Mintra Sakdee²

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

²คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

²Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Krungthep

*Corresponding author e-mail: pannapa.s@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลของกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครูภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยการดำเนินการวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 99 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครู และสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. กิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครูที่พัฒนาขึ้น มีโครงสร้าง (1) ปรัชญา ได้แก่ แนวคิดจิตวิทยาการศึกษา (2) หลักการ ได้แก่ ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และการจัดการชั้นเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน (3) วัตถุประสงค์ คือ การเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (4) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2567 (5) ระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา (6) กระบวนการจัดกิจกรรม ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมความพร้อม ขั้นตอนปฏิบัติการ ขั้นนำเสนอและแลกเปลี่ยน ขั้นสรุปและประเมินผล (7) สื่อการเรียนรู้ (8) การประเมินผล ได้แก่ แบบประเมินคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครู และสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 2. ผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม

* Received: 16 March 2025, Revised: 18 May 2025, Accepted: 23 May 2025

87 คน คิดเป็นร้อยละ 87.88 และอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.12 โดยคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครูที่ได้คะแนนสูงสุด คือ จิตวิทยาการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ($M=3.93$, $SD=0.26$) และความสามารถด้านการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพที่ได้คะแนนสูงสุด คือ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ($M=3.89$, $SD=0.35$)

คำสำคัญ: จิตวิทยาสำหรับครู; กิจกรรมการเรียนรู้; นักศึกษาครู; การจัดการชั้นเรียน

ABSTRACT

This study aimed to examine: 1) digital leadership of school administrators, 2) technology learning resource management in schools, and 3) the relationship between administrators' digital leadership and technology learning resource management in schools under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1. The sample comprised 22 school administrators and 284 teachers, totaling 306 participants selected through stratified random sampling proportional to educational positions. Data were collected using a 5-point Likert scale questionnaire with overall reliability of 0.96. Statistical analyses included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation coefficient. The findings revealed: 1) School administrators' digital leadership was at a high level overall. By dimension, digital communication ranked highest, followed by digital culture creation, while digital knowledge ranked lowest. 2) Technology learning resource management in schools was at a high level overall. By dimension, plan implementation ranked highest, followed by improvement and correction, while computer equipment systems ranked lowest. 3) A significantly positive high-level correlation ($p < .01$) existed between administrators' digital leadership and technology learning resource management in schools under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1.

Keywords: Psychology for Teachers; Learning Activities; Pre-service Teachers; Classroom Management

บทนำ

ครู เป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมและประเทศชาติ เพราะงานครูคืองานสร้างคุณภาพความเป็นมนุษย์ให้กับศิษย์ โดยเฉพาะศิษย์ที่ยังเป็นเยาวชนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ความสามารถ ความคิดและคุณธรรม ความดีงาม มีความรักตนเอง รักผู้อื่น มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความสงบสุขพร้อมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (อัครา เอิบสุขสิริ, 2564) วิชาชีพครูจึงถือได้ว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีความสำคัญและเป็นกลไกในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพให้กับสังคมและประเทศชาติ ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาเฉพาะและมีคุณลักษณะของความเป็นครูที่เข้าใจผู้เรียนสามารถออกแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจที่ดีแก่ผู้เรียน อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนเก่ง คนดี เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ในศตวรรษที่ 21 บทบาทของครูไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังต้องมีความสามารถในการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ (Wang & Degol, 2016) การจัดการชั้นเรียนที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งครูจำเป็นต้องมีทักษะด้านจิตวิทยาในการบริหารจัดการพฤติกรรมผู้เรียน การสร้างแรงจูงใจ และการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวกภายในห้องเรียน (Marzano, Marzano, & Pickering, 2003) เนื่องจากการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นมีความซับซ้อน และผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียนก็มีความหลากหลาย การสอนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง อาจไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ ครูจึงต้องมีกลยุทธ์ในการสอนที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เหมาะสมกับสถานการณ์

จากการศึกษาวิจัยและสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า นักศึกษาครูหรือครูฝึกสอนจำนวนมากยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งในด้านระเบียบวินัยของนักเรียน ประสิทธิภาพการเรียนรู้ และความเครียดของครูผู้สอนเอง (Evertson & Weinstein, 2013) แม้ว่าหลักสูตรครุศาสตร์จะมีการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู แต่การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวยังเน้นการเรียนรู้เชิงทฤษฎีมากกว่าการฝึกปฏิบัติจริง ทำให้นักศึกษาครูขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์การสอน

ดังนั้น การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ความรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครูเข้ากับการฝึกปฏิบัติด้านการจัดการชั้นเรียน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาครู กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวควรออกแบบให้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึกผ่านการลงมือปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนคิด (Reflective Practice) ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับว่าช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกฝนทักษะของครู (Schön, 1983)

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู โดยเน้นการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดทางจิตวิทยาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ และหลักการจัดการชั้นเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในการประกอบวิชาชีพครูในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครูในการส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครูในการส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครูภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือ กิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ตัวแปรตาม คือ

1.2.1 จิตวิทยาสำหรับครู ได้แก่ ความรู้อย่างมืออาชีพ ความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา กลยุทธ์การสอน การกำหนดเป้าหมายและทักษะการวางแผนการสอน ทักษะการจัดการชั้นเรียน ทักษะในการสร้างแรงจูงใจ ทักษะในการติดต่อสื่อสาร ความเข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคล

1.2.2 การจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียน บุคลิกภาพของครู การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการความฉลาดทางอารมณ์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครูที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การประเมินผล ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

3. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย การวิจัยในครั้งนี้ศึกษากับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพ ครุคมานุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาดนตรีศึกษา และคณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาฟิสิกส์ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา จิตวิทยาสำหรับครู ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2567 รวมจำนวน 99 คน

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในรายละเอียดแต่ละขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิจัย 1 : การศึกษาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับจิตวิทยาสำหรับครู (1) จิตวิทยาพัฒนาการ พัฒนาการ วุฒิภาวะ การเรียนรู้ (2) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาในการจัดการเรียนการสอน (3) ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพและจริยธรรม ลักษณะพัฒนาการของเด็กวัยเรียน (4) จิตวิทยาการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ (5) การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง (6) หลักการและกระบวนการแนะแนว (7) วิธีการศึกษาและให้การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน (8) การเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์สำหรับครู (9) จิตวิทยาในชั้นเรียน ด้านการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 5 คุณลักษณะ ได้แก่ (1) การสร้างบรรยากาศการ

จัดการชั้นเรียน (2) บุคลิกภาพของครู (3) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (4) การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล (5) การจัดการความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้น รวมทั้งหมด 52 ตัวบ่งชี้

2. การพัฒนา 1 : การสร้างกรอบแนวคิดของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู จากผลการวิจัยในระยะแรก ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนากรอบแนวคิด ประกอบด้วย ปรัชญา หลักการ การจัดระบบโครงสร้างของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการสร้างกรอบแนวคิดในการประเมินตัวแปรตาม

3. การวิจัย 2 : การตรวจสอบคุณภาพของกรอบแนวคิดของกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู และกรอบแนวคิดในการประเมินตัวแปรตาม โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการศึกษา และมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้น และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจง ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

4. การพัฒนา 2 : การนำกรอบแนวคิดที่ได้พัฒนาและแก้ไขจากการวิจัยที่ผ่านมา สร้างเป็นคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครูตามองค์ประกอบต่าง ๆ สร้างแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในรายละเอียด และการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินจิตวิทยาสำหรับครูและการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพแบบเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics)

5. การวิจัย 3 : การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิรอบที่ 2 ซึ่งคัดเลือกจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการศึกษา และมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจง ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

6. การพัฒนา 3 : การปรับปรุงแก้ไขคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สรุปได้ดังนี้ (1) ปรับปรัชญา หลักการทฤษฎีที่มีความซ้ำซ้อน และกระบวนการเรียนรู้ของกิจกรรม (2) ปรับกรอบแนวคิดในการประเมิน โดยให้รวบเนื้อหาหลักการและกระบวนการแนะแนว และวิธีการศึกษาและให้การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ไว้ในหัวข้อเดียวกัน เพื่อให้เนื้อหาไม่มีความซ้ำซ้อนให้มีความเกี่ยวโยงสัมพันธ์กัน เพื่อให้การประเมินมีความเหมาะสม

7. การวิจัย 4 : การนำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาการศึกษาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายและเก็บรวบรวมข้อมูล 1 ภาค

การศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) ตามแนวคิดพื้นฐาน 13 ข้อ 52 ตัวบ่งชี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าคะแนนเฉลี่ย แปลผลโดยเทียบเกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง สรุปผลโดยมีคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครูอยู่ในระดับดีขึ้นไป

8. การพัฒนา 4 : ปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพฉบับสมบูรณ์ ซึ่งสรุปรายละเอียดองค์ประกอบต่าง ๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้ และโครงสร้างของการประเมินที่ผ่านการพัฒนาไว้ในหัวข้อการวิจัยข้อ 1 และผลการวิจัยที่เกิดกับกลุ่มเป้าหมายไว้ในหัวข้อผลการวิจัยข้อ 2

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 ปรัชญาของกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งอยู่บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษาปฏิบัตินิยม การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การนำความคิดไปสู่การกระทำ ให้ความสำคัญกับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียน บุคลิกภาพของครู การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการความฉลาดทางอารมณ์ มีกรอบการประเมินที่ชัดเจนและมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ และแนวคิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบ เนื่องด้วยการเรียนรู้ที่ง่ายที่สุดคือการเลียนแบบสิ่งที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ครูผู้สอนเป็นต้นแบบของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้งที่เกิดจากการตั้งใจ ใส่ใจในตัวเองหรือไม่ได้ตั้งใจก็ตาม กล่าวได้ว่าการเรียนรู้จากการเรียนแบบมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน

1.2 หลักการของกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1.2.1 การเรียนรู้จากประสบการณ์การลงมือปฏิบัติเป็นฐาน

1.2.2 มีกรอบการประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่มาตรฐานที่คาดหวัง

1.2.3 การสร้างความตระหนักในความสำคัญอย่างมีความหมายผ่านการสะท้อนคิดตามมุมมองของผู้ปฏิบัติ

1.2.4 การส่งเสริมกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

1.3 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาการศึกษาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐานจิตวิทยาสำหรับครู (1) จิตวิทยาพัฒนาการ พัฒนาการ วุฒิภาวะ การเรียนรู้ (2) ทฤษฎี

พัฒนาการทางสติปัญญา การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาในการจัดการเรียนการสอน (3) ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพและจริยธรรม ลักษณะพัฒนาการของเด็กวัยเรียน (4) จิตวิทยาการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ (5) การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง (6) หลักการและกระบวนการแนะแนว (7) วิธีการศึกษาและให้การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน (8) การเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์สำหรับครู (9) จิตวิทยาในชั้นเรียน

1.4 กลุ่มเป้าหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 1 เนื่องจากนักศึกษาเลือกเรียนสายอาชีพครูจำเป็นต้องมีพื้นฐานการเข้าใจจิตวิทยาสำหรับครูอย่างลึกซึ้งซึ่งนำไปสู่ชั้นการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในอนาคต

1.5 ระยะเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู 1 ภาคการศึกษา (15 สัปดาห์) แต่สามารถบริหารจัดการเวลาได้อย่างยืดหยุ่นเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบการเรียนการสอนของนักศึกษาในการพัฒนาให้เกิดคุณลักษณะที่กำหนด

1.6 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับนักศึกษาครู ประกอบด้วย ชั้นเตรียมความพร้อม ชั้นปฏิบัติการ ชั้นนำเสนอและแลกเปลี่ยน ชั้นสรุปและประเมินผล ดังนี้

1.6.1 ชั้นเตรียมความพร้อม (1 สัปดาห์) เพื่อให้ให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งด้านจิตวิทยาสำหรับครู สู่การนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน รับทราบขอบข่ายของกิจกรรมและการประเมิน ประกอบด้วยกิจกรรม รู้จักฉันรู้จักเธอ ในการเข้าใจความต่างระหว่างบุคคล สติปัญญา วุฒิภาวะ อารมณ์ และสังคม ชี้แจงขอบข่ายกิจกรรม วางแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน รวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และสะท้อนคิดผ่านบันทึกการเรียนรู้ “การเข้าใจความต่างระหว่างบุคคล”

1.6.2 ชั้นปฏิบัติการ (10 สัปดาห์) เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะตามที่กิจกรรมกำหนดไว้ และตระหนักในความหมายแห่งการเรียนรู้ของตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรมการกำหนดปัญหาการปฏิบัติที่เกิดจากการเรียนการสอนการจัดการชั้นเรียน ซึ่งนักศึกษาเลือกประเด็นการให้ความสำคัญกับการเข้าใจพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย การออกแบบสื่อสร้างสรรค์และกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ก่อนการเรียนโดยใช้จิตวิทยาการเสริมแรง และกฎความพร้อมของ ฮอร์นไคค์ เมื่อบุคคลมีความพร้อมทางกายและใจในการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากไม่มีความพร้อม การเรียนรู้อาจไม่ประสบความสำเร็จหรือก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจ

1.6.3 ชั้นนำเสนอและแลกเปลี่ยน (2 สัปดาห์) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้นำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรู้ ตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยกิจกรรม

นำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกิจกรรมบุคลิกภาพของครูที่รู้หน้าที่ นักศึกษาสะท้อนคิดลงในแบบบันทึกการเรียนรู้ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ และจิตวิทยาการสื่อสารของครู การสื่อสารไม่ใช่เพียงการใช้นำเสนอในชั้นเรียน แต่บุคลิกภาพของครู คือทุกสิ่งในตัวครูที่สื่อสารให้ผู้เรียน รับรู้ เข้าใจ ความหมายตามกรอบประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ดังนั้นการตระหนักในความสำคัญของบุคลิกภาพที่ดีของครู ในหน้าที่ความรับผิดชอบ จะเป็นต้นแบบของครูที่ดีและมีประสิทธิภาพในการจัดการชั้นเรียน และการเรียนการสอน

1.6.4 ขั้นสรุปและประเมินผล (2 สัปดาห์) เพื่อให้ศึกษารวบรวม สรุป ประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วยกิจกรรมรวบรวมผลงานหลักฐาน รวบรวมแบบบันทึกการเรียนรู้ และประเมินผลให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ความก้าวหน้าในการดำเนินงานเป็นระยะ และประเมินคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้เมื่อสามารถดำเนินงานตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นระยะ

1.7 สื่อการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู ได้แก่ เอกสารการเรียนรู้จิตวิทยาสำหรับครู แบบบันทึกการเรียนรู้ สื่อกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น เกม กรณีศึกษา เนื้อหาที่เกี่ยวข้องซึ่งรวบรวมจากการเรียนตามหลักสูตร แหล่งเรียนรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง อุปกรณ์เครื่องเขียน รางวัล แบบประเมินคุณลักษณะ

1.8 การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู สรุปได้ดังนี้

1.8.1 เครื่องมือวัดผลได้แก่แบบประเมินจิตวิทยาสำหรับครูและการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพแบบเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) คำนวณโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย แปลผลโดยเทียบเกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง เกณฑ์การประเมินคือ นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้จิตวิทยาสำหรับครูและทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.8.2 เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินจิตวิทยาสำหรับครูและการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

0 คะแนน หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ใดตัวบ่งชี้หนึ่ง

1 คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้จำนวน 1 ตัวบ่งชี้ จากทั้งหมด 4 ตัวบ่งชี้

2 คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ จากทั้งหมด 4 ตัวบ่งชี้

3 คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ จากทั้งหมด 4 ตัวบ่งชี้

4 คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ จากทั้งหมด 4 ตัวบ่งชี้

1.8.3 การวิเคราะห์คะแนนเพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำมาเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (วัชรวิภา เลาเรียนดี, 2552)

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.00 หมายถึง มีคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครู อยู่ในระดับดีเยี่ยม

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครู อยู่ในระดับดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครู อยู่ในระดับดี
 คะแนนเฉลี่ย 0.50-1.49 หมายถึง มีคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครู อยู่ในระดับพอใช้
 คะแนนเฉลี่ย 0.00-0.49 หมายถึง มีคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครู อยู่ในระดับปรับปรุง

1.8.4 โครงสร้างของเครื่องมือวัดผล จำแนกเป็นคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครู 8 คุณลักษณะ ได้แก่ (1) จิตวิทยาพัฒนาการ พัฒนาการ วุฒิภาวะ การเรียนรู้ (2) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาในการจัดการเรียนการสอน (3) ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพและจริยธรรม ลักษณะพัฒนาการของเด็กวัยเรียน (4) จิตวิทยาการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ (5) การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง (6) หลักการและกระบวนการแนะแนว (7) การเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์สำหรับครู (8) จิตวิทยาในชั้นเรียน

ด้านการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 5 คุณลักษณะ ได้แก่ (1) การสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียน (2) บุคลิกภาพของครู (3) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (4) การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล (5) การจัดการความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้น รวมทั้งหมด 52 ตัวบ่งชี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของแบบประเมิน

คุณลักษณะ		ตัวบ่งชี้
1. จิตวิทยาสำหรับครู	1. จิตวิทยาพัฒนาการ	1.1 มีความสามารถในการตั้งเป้าหมายและการกำหนดแผนการเรียนรู้ 1.2 มีความสามารถในการจัดการอารมณ์และความเครียดในการเรียน 1.3 มีความสามารถสะท้อนกลับจากประสบการณ์การเรียนรู้ และปรับปรุงวิธีการเรียนของตนเองได้ 1.4 มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
	2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา	2.1 สามารถเข้าใจและใช้ความคิดเชิงนามธรรม 2.2 สามารถใช้กระบวนการคิดที่มีขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาหรือค้นหาวิธีการใหม่ๆ โดยการวิเคราะห์ปัญหาจากหลายมุมมอง และสามารถใช่วิธีการคิดที่เหมาะสมเพื่อหาคำตอบ 2.3 สามารถคิดในลักษณะที่สร้างสรรค์ นำเสนอไอเดียใหม่ๆ และพัฒนานวัตกรรมจากความคิดของตนเอง 2.4 สามารถใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
	3. ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพและจริยธรรม ลักษณะพัฒนาการของเด็กวัยเรียน	3.1 มีความเข้าใจการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับวัย 3.2 สามารถจัดการกับพฤติกรรมที่แสดงออกจากการพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก 3.3 สามารถส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบและมีจริยธรรมในชีวิตประจำวัน

	คุณลักษณะ	ตัวบ่งชี้
		3.4 สามารถใช้วิธีการที่ช่วยพัฒนาอารมณ์และการควบคุมตนเองของเด็กในวัยเรียนได้อย่างเหมาะสม
	4. จิตวิทยาการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้	4.1 สามารถใช้ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ในการปรับกลยุทธ์การสอนเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน 4.2 สามารถเลือกใช้วิธีการสอนที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและน่าสนใจสำหรับนักเรียน 4.3 สามารถปรับใช้การประเมินผลเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้โอกาสแก่นักเรียนในการพัฒนาตนเอง 4.4 สามารถจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน
	5. การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง	5.1 สามารถสอนให้นักเรียนมีทักษะในการจัดการเวลาและงานที่ได้รับมอบหมาย 5.2 สามารถสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้การตั้งเป้าหมายและมีระเบียบในการเรียน 5.3 สามารถสอนให้เด็กมีทักษะในการตัดสินใจที่ดีและการจัดการความเครียดในการเรียน 5.4 สามารถส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในการควบคุมการเรียนรู้ของตนเองผ่านการตั้งเป้าหมายและการติดตามผล
	6. หลักการและกระบวนการแนะแนว	6.1 สามารถใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจตัวเองและเป้าหมายในการเรียนรู้ 6.2 สามารถใช้หลักการแนะแนวในการส่งเสริมพัฒนาการส่วนบุคคลและวิชาการของนักเรียน 6.3 สามารถให้คำแนะนำในด้านการเลือกอาชีพและการวางแผนชีวิตในอนาคต 6.4 สามารถใช้เทคนิคในการช่วยนักเรียนที่ประสบปัญหาทางอารมณ์หรือการปรับตัวให้ดีขึ้น
	7. การเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์สำหรับครู	7.1 สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนโดยการแสดงออกถึงความเอาใจใส่และความเข้าใจ 7.2 สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน 7.3 สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองในการติดตามพัฒนาการของนักเรียน 7.4 สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันในชั้นเรียน

คุณลักษณะ	ตัวบ่งชี้	
8. จิตวิทยาในชั้นเรียน	8.1 สามารถสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่ดีในห้องเรียน 8.2 สามารถใช้เทคนิคการควบคุมชั้นเรียนเพื่อให้บรรยากาศการเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 8.3 สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ในการกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน 8.4 สามารถตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนา	
2. ความสามารถในการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	9. การสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียน	9.1 สามารถสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและปลอดภัยสำหรับการแสดงออกทางความคิดเห็นของนักเรียน 9.2 สามารถใช้การสื่อสารที่สร้างความเคารพและเป็นมิตร เพื่อให้นักเรียนรู้สึกสะดวกสบายในการเข้าหา 9.3 สามารถจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ทำให้เกิดความตึงเครียด 9.4 สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมในห้องเรียน
	10. บุคลิกภาพของครู	10.1 มีความมั่นใจในตนเองและสามารถแสดงท่าทางที่น่าเชื่อถือและเป็นมิตร 10.2 มีการแสดงออกที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในห้องเรียน เช่น การควบคุมอารมณ์และการแสดงออกทางกายภาพ 10.3 สามารถแสดงความเคารพและให้ความสำคัญกับความแตกต่างของนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น ทักษะคิด ความคิดเห็น และวิธีการเรียนรู้ 10.4 สามารถแสดงท่าทีที่เป็นมีอาชีพในทุกสถานการณ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับจากนักเรียน
	11. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	11.1 สามารถแสดงความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบในทุกการกระทำและการสอน 11.2 แสดงท่าทางที่เหมาะสมและเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนที่ดีทั้งในด้านการพูด การฟัง และการกระทำ 11.3 มีทักษะในการแสดงความอดทนและให้การสนับสนุนแก่นักเรียนในทุกสถานการณ์ 11.4 สามารถส่งเสริมให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
	12. การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	12.1 สามารถใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อรองรับความแตกต่างของนักเรียนในด้านการเรียนรู้ 12.2 สามารถสังเกตและรับรู้ความแตกต่างทางอารมณ์และการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน

คุณลักษณะ	ตัวบ่งชี้
	12.3 มีความสามารถในการจัดการกับพฤติกรรมที่แตกต่างในห้องเรียน เช่น การปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 12.4 สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการแสดงออกของนักเรียนที่มีความแตกต่างทางบุคลิกภาพและวัฒนธรรม
13. การจัดการความฉลาดทางอารมณ์	13.1 สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ในสถานการณ์ที่เครียดและสามารถระงับอารมณ์ในเชิงบวก 13.2 สามารถช่วยให้นักเรียนระบุและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง รวมถึงการจัดการกับความเครียดและความวิตกกังวล 13.3 สามารถสร้างความเข้าใจในตัวเองและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน โดยใช้ทักษะการฟังอย่างตั้งใจและตอบสนองที่เหมาะสม 13.4 สามารถใช้ทักษะการแสดงออกทางอารมณ์เพื่อช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่เปิดเผยและส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

1.9 ข้อเสนอแนะในการนำกิจกรรมไปใช้

1.9.1 ด้านวัตถุประสงค์ ผู้ใช้สามารถดำเนินกิจกรรมตามแนวที่นำเสนอไว้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้จิตวิทยาสำหรับครูตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด แต่ในขณะเดียวกันผู้ใช้สามารถปรับหรือประยุกต์และบูรณาการความรู้ในบริบทที่แตกต่างกันได้

1.9.2 ด้านเนื้อหาสาระสำคัญของเนื้อหาคือการพัฒนาการเรียนรู้จิตวิทยาสำหรับครูเพื่อสามารถจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้ แต่รายละเอียดของเนื้อหาที่นำมาดำเนินการสามารถนำศาสตร์อื่น ๆ มาบูรณาการให้มีความแตกต่างไปตามกลุ่มเป้าหมายได้

1.9.3 ด้านกระบวนการ การดำเนินกิจกรรมต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการซึ่งสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาและหลักการพื้นฐานของชุดกิจกรรม ควรดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและเชื่อมโยงให้เห็นความสำคัญของการประยุกต์ใช้

19.4 ด้านผู้ดำเนินกิจกรรม ลักษณะกิจกรรมควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ สามารถปรับเนื้อหา สื่อ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษาในยุคปัจจุบัน ดังนั้นคุณสมบัติของผู้นำกิจกรรมต้องเป็นผู้สื่อสารที่เข้าใจง่าย สร้างพลัง กระตุ้นความสนใจในกิจกรรมได้อย่างดี เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ สนุก ในการดำเนินกิจกรรม

2. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู กลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้นจำนวน 99 คน ผ่านเกณฑ์การประเมิน 99

คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสามารถจำแนกนักศึกษาที่มีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม 87 คน คิดเป็นร้อยละ 87.88 และอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.12 โดยคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครูที่ได้คะแนนสูงสุด คือ จิตวิทยาการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ($M=3.93$, $SD=0.26$) และคุณลักษณะจิตวิทยาสำหรับครูที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ($M=3.25$, $SD=0.48$) ความสามารถด้านการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพที่ได้คะแนนสูงสุด คือ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ($M=3.89$, $SD=0.35$) และด้านการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ การจัดการความฉลาดทางอารมณ์ ($M=3.48$, $SD=0.50$) ผลการประเมินแสดงได้ดังตาราง

ตารางที่ 2 คะแนนจากการประเมินตามตัวบ่งชี้

N=99

คุณลักษณะ		ค่าเฉลี่ย (M)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)
1. จิตวิทยา สำหรับครู	1. จิตวิทยาพัฒนาการ	3.78	0.42
	2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา	3.25	0.48
	3. ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพและ จริยธรรม ลักษณะพัฒนาการของเด็กวัยเรียน	3.90	0.33
	4. จิตวิทยาการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้	3.93	0.26
	5. การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง	3.36	0.50
	6. หลักการและกระบวนการแนะแนว	3.68	0.47
	7. การเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์สำหรับครู	3.86	0.40
	8. จิตวิทยาในชั้นเรียน	3.84	0.47
2. ความสามารถ ในการจัดการชั้น เรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ	9. การสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียน	3.88	0.39
	10. บุคลิกภาพของครู	3.87	0.42
	11. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	3.89	0.35
	12. การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.58	0.50
	13. การจัดการความฉลาดทางอารมณ์	3.48	0.50

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครูครั้งนี้ ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยเริ่มจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิดประกอบด้วย ปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การประเมินผล ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ซึ่งมุ่งเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ Pintrich & Schunk (2006) ครูที่มีประสิทธิภาพมักจะกำหนดเป้าหมายในการสอนและวางแผนไปสู่เป้าหมายนั้น พร้อมทั้งพัฒนาเกณฑ์เฉพาะเพื่อให้ประสบความสำเร็จ

กิจกรรมการเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้าเน้นการศึกษาแบบประสบการณ์ส่งผลให้นักศึกษาเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนควร จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2544, หน้า 39-40) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์หมายถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์หรือการได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนมีโอกาสรับประสบการณ์และสะท้อนคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ การเรียนรู้ในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญในการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

แนวคิดจิตวิทยาสำหรับครูที่นำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้จิตวิทยาสำหรับครู ในครั้งนี้ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการใช้จิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในการจัดการชั้นเรียน เห็นความสำคัญของจิตวิทยาซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของความเป็นครู ไม่มองว่าจิตวิทยาเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก แต่ทุกเรื่องเป็นวิทยาศาสตร์ที่มีกระบวนการในการอธิบายเหตุและผล เพื่อทำให้ครูเข้าใจผู้เรียนและจัดการชั้นเรียนได้ การนำแนวคิดจิตวิทยาสำหรับครูมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ในครั้งนี้ ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการชั้นเรียน นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของจิตวิทยาในฐานะหัวใจสำคัญของวิชาชีพครู และไม่มองว่าจิตวิทยาเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก แต่กลับเห็นว่าเป็นวิทยาศาสตร์ที่มีโครงสร้างและกระบวนการที่ชัดเจนในการอธิบายเหตุและผล ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Pintrich & Schunk (2006) ที่ชี้ให้เห็นว่าครูที่มีประสิทธิภาพมักจะกำหนดเป้าหมายในการสอนและวางแผนไปสู่เป้าหมายนั้น พร้อมทั้งพัฒนาเกณฑ์เฉพาะเพื่อให้ประสบความสำเร็จ

การจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจในหลักการทางจิตวิทยา เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียน การวิจัยของ วิณา นนทพันธุ์ (2551)

ระบุว่า การบริหารจัดการชั้นเรียนที่ดีประกอบด้วย การวางแผนและการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานี้ที่พบว่า การนำหลักจิตวิทยา มาใช้ช่วยให้นักศึกษาคูสามารถจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้จิตวิทยาในการจัดการชั้นเรียนยังช่วยให้นักศึกษาคูเข้าใจพฤติกรรมและความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเหมาะสม ดังที่ สมศักดิ์ ภูวิภาดา วารธน (2544) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หมายถึง การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนมีโอกาสรับประสบการณ์และสะท้อนคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางที่นำมาใช้ในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้

2. อภิปรายผลการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาคูภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับนักศึกษาคู ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้นจำนวน 99 คน ผ่านเกณฑ์การประเมิน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสามารถจำแนกนักศึกษาคูที่มีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม 87 คน คิดเป็นร้อยละ 87.88 และอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.12 ซึ่งเนื่องมาจากกิจกรรมได้เสริมสร้างการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู ให้นักศึกษาตระหนักและเห็นคุณค่าในวิชาชีพครู และใช้จิตวิทยาในการเรียนการสอน เพื่อจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน และพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านให้มีคุณภาพในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ Piaget (1952) และ Vygotsky (1978) ซึ่งให้เห็นว่าการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นกระบวนการที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์และพัฒนาการทางสติปัญญา เมื่อครูมีความเข้าใจในพัฒนาการเหล่านี้แล้ว จะสามารถวางแผนการสอนและจัดการชั้นเรียนให้เหมาะสมกับระดับและความต้องการของนักเรียนได้มากขึ้น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Marzano และ Pickering (2003) ได้ระบุว่าครูที่มีทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนที่ดีจะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของนักเรียนในทุกด้าน ผลการประเมินในงานวิจัยนี้ยืนยันว่าการฝึกอบรมด้านจิตวิทยาสำหรับครูมีส่วนช่วยให้ครูตระหนักถึงคุณค่าของวิชาชีพ และสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดเหล่านี้ในการจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเสริมสร้างจิตวิทยาสำหรับครู มีองค์ประกอบหลายด้าน ทั้งในด้านความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านสติปัญญา อารมณ์ สภาพแวดล้อมสังคม รวมถึงความผิดปกติบางอย่างของผู้เรียน ที่ต้องได้รับความเอาใจใส่จากครูในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล สำหรับด้านการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาในครั้งนี้ ประกอบกับการให้นักศึกษาเข้าใจพื้นฐานของจิตวิทยาสำหรับครู และเห็นความสำคัญในการนำไปประยุกต์ใช้สู่การสอนและการเป็นครูที่มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจความแตกต่างหลากหลายในคุณลักษณะของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย รู้

หน้าที่ในการสื่อสารและการแสดงออกอย่างเหมาะสมให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดี สุริยา ช้องเสนาะ (2558) ครูต้องมีความรอบรู้ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้ได้เต็มศักยภาพ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลา ครูต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีและคอยแนะนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเด็กอย่างเข้าใจ เป็นผู้มองกว้างคิดไกล ใฝ่รู้ ครูต้องจัดระบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาในกลุ่มอื่นที่มีความหลากหลาย เพื่อเป็นการตรวจสอบและขยายผลการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น นักศึกษา สาขาการศึกษาพิเศษ ที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจในจิตวิทยาสำหรับครูอย่างเชี่ยวชาญ เพื่อเป็นประโยชน์ในการเข้าใจนักเรียนและจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

คณะครุศาสตร์ หรือคณะศึกษาศาสตร์ และมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่ในการผลิตครู สามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู ไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่น ๆ และควรมีการศึกษาที่สามารถพัฒนาองค์ประกอบของตัวแปรอย่างครอบคลุมเพิ่มเติม

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี” ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู

1.1 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้ด้านจิตวิทยาการศึกษาเข้ากับสถานการณ์ในห้องเรียนจริง เพื่อให้ นักศึกษาครู ได้ฝึกวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

1.2 ออกแบบกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ เช่น การจำลองสถานการณ์ (Role Play) การอภิปรายกลุ่ม และการสะท้อนคิด (Reflection) เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในพฤติกรรมผู้เรียนและการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางส่งเสริมทักษะการจัดการชั้นเรียน

2.1 นำเสนอเทคนิคการจัดการชั้นเรียนที่ใช้หลักจิตวิทยา เช่น การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และการจัดการความขัดแย้งในห้องเรียน

2.2 พัฒนาทักษะการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการใช้
เครื่องมือประเมินผลเพื่อปรับปรุงการจัดการชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

3.1 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) โดยให้นักศึกษา
ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมกันออกแบบแผนการสอนที่เน้นการจัดการชั้นเรียนตามหลัก
จิตวิทยา

3.2 ใช้กระบวนการสะท้อนคิดและให้ข้อเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนา
ศักยภาพในการจัดการชั้นเรียนอย่างยั่งยืน

4. ผลลัพธ์และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

4.1 องค์ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลทักษะการจัดการชั้นเรียน โดยใช้เกณฑ์วัดที่
พัฒนาขึ้นจากงานวิจัย

4.2 ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรครู เพื่อพัฒนา
ทักษะการจัดการชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

โดยองค์ความรู้เหล่านี้ช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการและสร้างแนวทางใหม่ในการพัฒนา
ทักษะการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาครู ผ่านกิจกรรมที่ออกแบบอย่างมีระบบและสอดคล้องกับบริบท
ของการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- วัชราน เล่าเรียนดี. (2552). *การวิจัยทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วีณา นนทพันธุ์. (2551). *การบริหารจัดการชั้นเรียนในยุคปัจจุบัน: ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ*.
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยา ช้องเสนาะ. (2558). *บทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21*. คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดารัตน์. (2544). *การเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการพัฒนาศักยภาพนักเรียน*.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัชรา เอ็บสุลารี. (2564). *แนวคิดและแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อคุณภาพการศึกษายุคใหม่*.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2013). *Handbook of Classroom Management: Research, Practice, and Contemporary Issues*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Marzano, R. J., Marzano, J. S., & Pickering, D. J. (2003). *Classroom Management That Works: Research-Based Strategies for Every Teacher*. ASCD.
- Piaget, J. (1952). *The Origins of Intelligence in Children*. International Universities.

- Pintrich, P. R., & Schunk, D. H. (2006). *Motivation in Education: Theory, Research, and Applications* (2nd ed.). Pearson Education.
- Schon, D. A. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. Basic Books.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University.
- Wang, M. T., & Degol, J. L. (2016). School climate: A review of the construction, measurement, and effects on student outcomes. *Educational Psychology Review, 28*(2), 315–352.

***การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
ของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**
**Development of a Training Curriculum by Using Design Thinking Process
to Strengthen The Ability to Design Board Game for Professional Teacher
Experiences of Undergraduate Students Ubon Ratchathani Rajabhat
University**

สาวิตรี เถาว์โท^{1*} วิลาวรรณ พรหมสีใหม่² มนทยา ศิริชะภูมิ³
Savitree Thaotho¹ Wilaiwan Promsimai² Montaya Srisapoom³

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: Savitree.t@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์และนักศึกษาในคณะครุศาสตร์ 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ 3) ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรดังกล่าว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาการประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 40 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนสอบหลัง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจ แบบประเมินความเหมาะสม และแบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาด้านการฝึกประสบการณ์ที่สำคัญคือคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษา ความต้องการที่สำคัญคือความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพและแนวทางการปฏิบัติการสอน 2) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมี 7 องค์กรประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา โครงสร้าง ระยะเวลา การจัดประสบการณ์ สื่อ และการวัดผล โดย

* Received: 1 April 2025, Revised: 16 May 2025, Accepted: 23 May 2025

ใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ เข้าใจปัญหา กำหนดปัญหา ระดมความคิด สร้างต้นแบบ และทดสอบ 3) หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และองค์ประกอบมีความสอดคล้องในระดับ 0.80–1.00

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม; การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู; กระบวนการคิดเชิงออกแบบ; บอร์ดเกม

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the problems and needs related to teaching practicum among faculty members and students in the Faculty of Education, 2) develop a training curriculum using the design thinking process to enhance students' abilities in designing board games for teaching practicum, and 3) examine the effectiveness of the developed curriculum. This quasi-experimental study involved a purposive sample of 40 undergraduate students majoring in elementary education from years 1 to 4. The research employed a one-group pretest-posttest design. Research instruments included a survey, a curriculum suitability assessment form, and a curriculum content validity assessment form. Data were analyzed using content analysis, mean, percentage, and standard deviation. The findings indicated that 1) the major problem in teaching practicum was students' lack of professional ethics, while the key need was knowledge of professional standards and teaching practices 2) the developed curriculum consisted of seven components—principles, objectives, content, structure, duration, learning experiences, media, and assessment—based on the five steps of the design thinking process: empathize, define, ideate, prototype, and test and 3) the curriculum was found to be highly appropriate with all components showing high content validity scores ranging from 0.80 to 1.00.

Keywords: Training curriculum; Professional teaching practicum; Design thinking process; Board games

บทนำ

ในยุค BANI WORLD ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาไทยจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน โดยเฉพาะการพัฒนาครูซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สภาพดังกล่าวนำไปสู่การประกาศมาตรฐานวิชาชีพครูที่กำหนดมาตรฐานด้านความรู้ 11 มาตรฐาน และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ 2 มาตรฐาน สภาพดังกล่าวจึงทำให้เกิดประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร 4 ปี พ.ศ. 2563 โดยมีสาระสำคัญคือ มาตรฐานวิชาชีพครู ด้านมาตรฐานความรู้ 11 มาตรฐาน ดังนี้ 1) ความเป็นครู 2) ปรัชญาการศึกษา 3) ภาษาและวัฒนธรรม 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) หลักสูตร 6) การจัดการเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ 10) การประกันคุณภาพการศึกษา 11) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ 2 มาตรฐาน ได้แก่ 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

ระหว่างเรียน 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย
จรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2556 จำนวน 5 จรรยาบรรณ ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้ว ดังนั้น การพัฒนา
สมรรถนะครูและหลักสูตรวิชาชีพครูเป็นสิ่งที่สำคัญ เพื่อให้ครูสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในยุค
ที่การเรียนรู้ต้องเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทุกอุปสรรคของสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้กำหนดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็น
2 ขั้นตอนหลัก คือ การปฏิบัติงานวิชาชีพครูและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม จาก
รายงานการประเมินผลโครงการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษา
บางส่วนยังขาดความเข้าใจและสนใจในภาระงานหรือขั้นตอนการส่งงานสำหรับอาจารย์นิเทศก์และครูที่
เลี้ยง เนื่องจากกิจกรรมในการอบรมส่วนใหญ่จะเน้นการบรรยายจากวิทยากร ประกอบกับเนื้อหาในการ
อบรมที่ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแจกให้ค่อนข้างเยอะและซับซ้อน ทำให้เข้าใจยากต่อการนำไป
ปฏิบัติตน ทำให้การอบรมไม่น่าสนใจ พบข้อเสนอแนะว่าควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดการพัฒนา
หลักสูตรฝึกอบรมที่ทำให้ให้นักศึกษาสามารถเข้าใจในภาระงานหรือขั้นตอนการส่งงานต่างๆ ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ โดยมีเนื้อหาที่น่าสนใจ กิจกรรมการอบรมแบบต้นตัว สนุกสนานและให้เน้นให้นักศึกษามี
ส่วนร่วมเพิ่มการปฏิบัติในขั้นตอนต่างๆ ของโครงการมากยิ่งขึ้น (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี, 2565)

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว งานวิจัยนี้ใช้
กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962) 7 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการ การ
กำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหา การจัดรวบรวมเนื้อหา การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การ
จัดประสบการณ์เรียนรู้ และการกำหนดการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของวรารัตน์ อาจคำไพ
(2565) ที่พบว่า การฝึกอบรมสามารถเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้นำกระบวนการคิดเชิงออกแบบมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ทำความเข้าใจปัญหา 2) นิยามปัญหา 3) สร้างความคิด 4) สร้างต้นแบบ
และ 5) ทดสอบ (The Stanford d.school Bootcamp Bootleg (HPI), 2015, (Online) ซึ่งเป็น
กระบวนการที่ส่งเสริมทั้งการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม
สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า กระบวนการคิดเชิงออกแบบสามารถพัฒนาความสามารถในการ
แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษายุคปัจจุบันได้ (Carroll et al., 2010)

การออกแบบบอร์ดเกมสมัยใหม่มีการพัฒนาก้าวหน้าไปมาก โดยเน้นทักษะการวางแผนและ
การคิดกลยุทธ์ ซึ่งกำลังได้รับความนิยมและมีแนวโน้มการเติบโตสูง งานวิจัยของณัชชา เจริญชนะกิจ
และโสมฉาย บุญญานันต์ (2564) ได้พัฒนาแนวทางการออกแบบบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมความสามารถใน
การออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยควรส่งเสริมทักษะ 4 ด้าน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การ
สื่อสาร การร่วมมือ และความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของปารีชาติ ชื่นเจริญ (2564) ที่ระบุ
องค์ประกอบสำคัญในการออกแบบบอร์ดเกมได้แก่ 1) เป้าหมายของบอร์ดเกมและผู้เล่น 2) ช่วงอายุ

ของผู้เล่น 3) จำนวนผู้เล่น 4) ระยะเวลาในการเล่น 5) กฎและกติกาของบอร์ดเกม 6) กลยุทธ์และวิธีการเล่นรูปแบบต่าง ๆ 7) วิธีการชนะของผู้เล่น และ 8) อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในบอร์ดเกม ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษานั้น เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนได้ดี

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยคัดเลือกเนื้อหาสำคัญจากแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติผ่านกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อให้นักศึกษาสามารถออกแบบบอร์ดเกมที่เหมาะสมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรีของอาจารย์และนักศึกษาในสังกัดคณะครุศาสตร์
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรี
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรี

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และอาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

1.1 ประชากรแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) อาจารย์คณะครุศาสตร์ จำนวน 10 คน 2) นักศึกษาสังกัดคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 600 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านสภาพปัญหาและความต้องการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรีมีดังนี้ 1) อาจารย์สังกัดคณะครุศาสตร์ โดยเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ อาจารย์นิเทศก์นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 และมีประสบการณ์การนิเทศมากกว่า 3 ปี 2) นักศึกษาสังกัดคณะครุศาสตร์ โดยเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย และส่งแบบสอบถามคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10 ของนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชาและแต่ละชั้นปี ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาทุกสาขาวิชา และทุกชั้นปี จำนวน 240 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและเทคโนโลยี

การศึกษา จำนวน 5 ท่าน-และ 4) กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเล็กที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการหาข้อบกพร่องของหลักสูตรฉบับร่าง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านสภาพปัญหาและความต้องการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรีของอาจารย์และนักศึกษาในสังกัดคณะครุศาสตร์ โดยใช้ 1) แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรบฯ (ฉบับร่าง) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรดังนี้ 2.1) ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรบฯ (ฉบับร่าง) ในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) หลักการของหลักสูตรฝึกอบรบฯ 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรบฯ 3) เนื้อหาและโครงสร้างหลักสูตร 4) ระยะเวลาที่ใช้ของหลักสูตรฝึกอบรบฯ 5) การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรบฯ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรบฯ และ 7) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรบฯ 2.2) ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ในประเด็นดังนี้ 1) หัวข้อเรื่องฝึกอบรบฯสอดคล้องกับหลักสูตรฝึกอบรบฯ 2) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องฝึกอบรบฯ 3) เนื้อหาการฝึกอบรบฯสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องฝึกอบรบฯ 4) เนื้อหาการฝึกอบรบฯสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 5) กิจกรรมการอบรบฯสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักสูตรฝึกอบรบฯ 6) สื่อประกอบการอบรบฯสอดคล้องกับเนื้อหาการฝึกอบรบฯ 7) ใบบันทึกสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องฝึกอบรบฯ 8) ใบบันทึกสอดคล้องกับเนื้อหาการฝึกอบรบฯ 9) แบบทดสอบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และ 10) แบบทดสอบสอดคล้องกับเนื้อหาการฝึกอบรบฯ

2.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรบฯ (ฉบับร่าง) เพื่อหาข้อบกพร่องของหลักสูตร โดยการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรบฯกับผู้ที่มีคุณลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในระยะเวลา 2 สัปดาห์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1.1) แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาในสังกัดคณะครุศาสตร์ด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรี ข้อรายการแบบปิดจำนวน 20 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .91

3.1.2) แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรบฯ เป็นแบบประเมินจำนวน 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อรายการแบบปิด จำนวน 7 องค์ประกอบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 2 เป็นข้อรายการแบบเปิด โดยให้ผู้เขียนตอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 ท่าน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยองค์ประกอบของหลักสูตรทั้งฉบับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.17

3.1.3) แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฯ เป็นแบบข้อรายการจำนวน 15 ข้อ รายการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 ท่าน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

3.1.4) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มรภ. อุบลราชธานี เป็นแบบวัดแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีการพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนน ผ่านกระบวนการวิพากษ์เชิงคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

3.1.5) แบบทดสอบวัดความรู้ด้านบอร์ดเกม เป็นแบบวัดแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีการพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนน ผ่านกระบวนการวิพากษ์เชิงคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

3.1.6) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนน แปรค่าได้ 5 ระดับ โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมผ่านกระบวนการวิพากษ์เชิงคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน

3.1.7) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องผ่านผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.921

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรีของอาจารย์และนักศึกษาในสังกัดคณะครุศาสตร์ พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรีของอาจารย์ในสังกัดคณะครุศาสตร์ พบว่า ในด้านสภาพปัญหาภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$) เรียงจากลำดับสูงสุด 3 อันดับแรกคือ นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการส่งงาน/ชิ้นงานอาจารย์นิเทศก์ ($\bar{x} = 4.83$) การส่งงาน/ชิ้นงานฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มรภ.อุบลฯ ($\bar{x} = 4.79$) และ การส่งงาน/ชิ้นงานครูพี่เลี้ยง ($\bar{x} = 4.70$) และผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรีของนักศึกษาในสังกัดคณะครุศาสตร์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) โดยด้านสภาพปัญหาที่พบสูงสุด 3 อันดับแรกคือ นักศึกษามีปัญหาการส่งงาน/ชิ้นงานอาจารย์นิเทศก์มากที่สุด ($\bar{x} = 4.92$) การส่งงาน/ชิ้นงานฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มรภ.อุบลฯ ($\bar{x} = 4.86$) และการส่งงาน/ชิ้นงานครูพี่เลี้ยง ($\bar{x} = 4.72$) และมีรายละเอียดในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรีของอาจารย์และนักศึกษาสังกัดคณะครุศาสตร์ มรภ.อุบลราชธานี

ข้อ	รายการ	อาจารย์สังกัดคณะครุศาสตร์						นักศึกษาสังกัดคณะครุศาสตร์					
		สภาพปัญหา			ความต้องการ			สภาพปัญหา			ความต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1.	มาตรฐานวิชาชีพครู	4.65	0.17	มากที่สุด	4.70	0.15	มากที่สุด	3.44	0.86	ปานกลาง	3.42	0.88	มาก
2.	แนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์	4.62	0.18	มากที่สุด	4.71	0.14	มากที่สุด	4.76	0.43	มากที่สุด	4.75	0.44	มากที่สุด
3.	คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับครู	4.68	0.15	มากที่สุด	4.57	0.12	มากที่สุด	3.53	0.79	ปานกลาง	3.44	0.84	ปานกลาง
4.	จรรยาบรรณทางวิชาชีพครู	4.51	0.18	มากที่สุด	4.61	0.21	มากที่สุด	3.49	0.85	ปานกลาง	4.49	0.70	มาก
5.	ปรัชญาการศึกษา	3.42	0.23	ปานกลาง	3.48	0.19	ปานกลาง	3.46	0.82	ปานกลาง	3.44	0.83	ปานกลาง
6.	จิตวิทยาการเรียนรู้	3.37	0.24	ปานกลาง	3.42	0.26	ปานกลาง	3.50	0.77	ปานกลาง	3.48	0.84	ปานกลาง
7.	การพัฒนาหลักสูตร	3.45	0.25	ปานกลาง	2.47	0.26	น้อย	3.36	0.88	ปานกลาง	2.49	0.92	น้อย
8.	การผลิตสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้	2.40	0.30	น้อย	2.67	0.21	ปานกลาง	2.42	0.91	น้อย	3.38	0.87	ปานกลาง
9.	วิทยาการจัดการเรียนรู้	2.44	0.29	น้อย	2.48	0.28	น้อย	2.36	0.90	น้อย	2.38	0.91	น้อย
10.	การวัดและประเมินผลการศึกษา	3.39	0.52	ปานกลาง	3.43	0.49	ปานกลาง	3.37	0.87	ปานกลาง	3.39	0.89	ปานกลาง
11.	การทำวิจัยในชั้นเรียน	3.34	0.48	ปานกลาง	3.48	0.45	ปานกลาง	3.47	0.86	ปานกลาง	3.48	0.85	ปานกลาง
12.	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	2.84	0.49	ปานกลาง	2.90	0.40	ปานกลาง	3.44	0.80	ปานกลาง	3.38	0.88	ปานกลาง
13.	การปฏิบัติงานรอบรู้หน้าที่ครู	3.53	0.60	มากที่สุด	3.68	0.58	มากที่สุด	4.69	0.48	มากที่สุด	4.68	0.48	มากที่สุด
14.	การปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยครู	3.59	0.61	มากที่สุด	3.65	0.60	มากที่สุด	4.73	0.45	มากที่สุด	4.71	0.47	มากที่สุด
15.	ปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยสอน	3.52	0.59	มากที่สุด	3.66	0.53	มากที่สุด	4.63	0.68	มากที่สุด	4.52	0.62	มากที่สุด
16.	การจัดทำโครงการ	3.21	0.47	ปานกลาง	3.42	0.23	ปานกลาง	3.32	3.89	ปานกลาง	3.28	0.90	ปานกลาง
17.	กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC)	2.43	0.29	น้อย	3.02	0.34	ปานกลาง	2.46	0.93	น้อย	2.43	0.95	ปานกลาง
18.	การส่งงาน/ชิ้นงานครูพี่เลี้ยง	4.70	0.15	มากที่สุด	4.83	0.09	มากที่สุด	4.79	0.42	มากที่สุด	4.78	0.43	มากที่สุด
19.	การส่งงาน/ชิ้นงานอาจารย์นิเทศก์	4.83	0.09	มากที่สุด	4.92	0.05	มากที่สุด	4.92	0.24	มากที่สุด	4.88	0.35	มากที่สุด
20.	การส่งงาน/ชิ้นงานฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มรภ.อุบลฯ	4.79	0.11	มากที่สุด	4.87	0.11	มากที่สุด	4.86	0.36	มากที่สุด	4.84	0.28	มากที่สุด
รวมทุกด้าน		4.63	0.11	มากที่สุด	4.65	0.28	มากที่สุด	3.75	0.86	มาก	3.78	0.71	มาก

**2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้าง
 ความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญา
 ตรี มีรายละเอียดดังนี้**

2.1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฯ คณะผู้วิจัยได้นำหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมา
 บูรณาการดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับบอร์ดเกมของ Salen & Zimmerman (2004) 2) แนวคิด
 กระบวนการคิดเชิงออกแบบของ Standford D.School (2015) 3) แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร
 ฝึกอบรม ประกอบด้วย ความหมาย กระบวนการ องค์ประกอบ การประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรม
 ตามแนวคิดของ Tyler (1949) ทิศนา แคมมณี (2552) โดยหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี 7
 องค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหาและโครงสร้างหลักสูตร 4) ระยะเวลาที่ใช้
 5) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล มีระยะเวลา
 ในการฝึกอบรมจำนวน 24 ชั่วโมง ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ รายละเอียดดังตารางที่ 3

**ตารางที่ 3 องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้าง
 ความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนักศึกษาปริญญาตรี**

องค์ประกอบ ของหลักสูตร	รายละเอียดของหลักสูตรฝึกอบรม
1) หลักการ	1. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นบนความต้องการจำเป็นของนักศึกษาสังกัด คณะครุศาสตร์ในการสร้างเสริมสมรรถนะในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพทาง การศึกษา 3. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นผู้เข้ารับการอบรมเป็นศูนย์กลาง เน้นการ เรียนรู้จากวิทยากรและผู้มีประสบการณ์ ไปพร้อมกับการเรียนรู้ด้วยการลงมือ ปฏิบัติจากกิจกรรมที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับ นักศึกษา
2) จุด มุ่งหมาย	1. นักศึกษาสามารถอธิบายหลักการ แนวคิดและนโยบายที่เกี่ยวกับแนวทางการ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ของคณะครุศาสตร์ มรภ. อุบลราชธานี 2. นักศึกษาสามารถออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตาม กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกันเป็นทีม 3. นักศึกษาเห็นความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและสามารถนำไปใช้ใน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษา

องค์ประกอบ ของหลักสูตร	รายละเอียดของหลักสูตรฝึกอบรม
<p>3) เนื้อหา และ โครงสร้าง หลักสูตร</p>	<p>หน่วยที่ 1 การปฐมนิเทศและทดสอบก่อนเรียน จำนวน 3 ชั่วโมง ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี 2 ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 1 ชั่วโมง ได้แก่ 1. ปฐมนิเทศและกิจกรรมเตรียมความพร้อม 2. ทดสอบความรู้ก่อนเรียน 3. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบอร์ดเกมเพื่อการเรียนรู้ 4. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู</p>
	<p>หน่วยที่ 2 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ จำนวน 3 ชั่วโมง ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี 2 ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 1 ชั่วโมง ได้แก่ 1. มาตรฐานวิชาชีพครู 2. คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 3. แนวทางการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ของคณะครุศาสตร์ มร.อุบลราชธานี 4. บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู</p>
	<p>หน่วยที่ 3 เปิดโลกบอร์ดเกมเพื่อการเรียนรู้ จำนวน 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี 1 ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 5 ชั่วโมง ได้แก่ 1. ประวัติความเป็นมาของบอร์ดเกม ความหมาย องค์ประกอบ ประเภทของบอร์ดเกมและประโยชน์ของบอร์ดเกม 2. ฝึกปฏิบัติการเล่นบอร์ดเกม (ตามฐานการเรียนรู้) จำนวน 3 ฐานการเรียนรู้ โดยแต่ละฐานจะมีบอร์ดเกมจำนวน 3 ประเภท ได้แก่ เกมครอบครัว เกมปาร์ตี้ และเกมวางแผน รวม จำนวน 10 เกม 3. สะท้อนการเรียนรู้จากการเล่น</p>
	<p>หน่วยที่ 4 หลักการออกแบบบอร์ดเกม จำนวน 2 ชั่วโมง ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี 0.30 ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 1.30 ชั่วโมง ได้แก่ 1. หลักการวิเคราะห์เกมเพื่อออกแบบบอร์ดเกม 2. ฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์เกมเพื่อออกแบบบอร์ดเกม 3. กระบวนการคิดเชิงออกแบบ ในการสร้างสรรค์บอร์ดเกม</p>
	<p>หน่วยที่ 5 ฝึกปฏิบัติการออกแบบบอร์ดเกมสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการคิดเชิงออกแบบ จำนวน 4 ชั่วโมง ประกอบด้วย ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี - ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 4 ชั่วโมง ได้แก่ 1. แบ่งนักศึกษาออกเป็น 4 ทีม และวิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาชั้นปี 1-4 2. ฝึกปฏิบัติการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาให้ชัดเจน ขั้นที่ 3 ระดมความคิด ขั้นที่ 4 สร้างต้นแบบ และ ขั้นที่ 5 ทดสอบ</p>
	<p>หน่วยที่ 6 การนำเสนอผลงานและการทดสอบหลังเรียน จำนวน 3 ชั่วโมง ประกอบด้วย ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี - ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 3 ชั่วโมง ได้แก่ 1. การนำเสนอผลงานรายทีม สะท้อนผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ</p>

องค์ประกอบ ของหลักสูตร	รายละเอียดของหลักสูตรฝึกอบรม
	และอาจารย์ในฝ่ายฝึกประสบการณ์การเรียนรู้ 2. การทดสอบความรู้หลังเรียน 3. ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฯ
4) ระยะเวลา ที่ใช้	จำนวน 3 วัน จำนวน 21 ชั่วโมง ภาคทฤษฎี จำนวน 5.30 ชั่วโมง และภาคปฏิบัติ 15.30 ชั่วโมง
5) การจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้	1. การให้ความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติด้วยการบรรยายและการสาธิตจาก วิทยากร 2. การสร้างบรรยากาศการฝึกอบรมในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เชิง วิชาการและกึ่งวิชาการ การทำกิจกรรมแบบตื่นตัวและการร่วมมือ การเตรียมความ พร้อม การสะท้อนผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การแข่งขันระหว่างกลุ่ม/รายบุคคล 3. การอภิปรายกลุ่มย่อย และการนำเสนอในกลุ่มใหญ่ 4. การจัดกิจกรรมเสริม ทักษะและการสร้างแรงจูงใจ
6) สื่อและ แหล่งเรียนรู้	1. เอกสารประกอบการบรรยายและสื่อนำเสนอ มีเนื้อหา ดังนี้ 1) มาตรฐาน วิชาชีพครู 2) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 3) แนวทางการ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ของคณะครุศาสตร์ มรภ.อุบลราชธานี 4) บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 5) ประวัติ ความเป็นมาของบอร์ดเกม ความหมาย องค์ประกอบ ประเภทของบอร์ดเกมและ ประโยชน์ของบอร์ดเกม 6) หลักการวิเคราะห์เกมเพื่อออกแบบบอร์ดเกม 7) กระบวนการคิดเชิงออกแบบในการสร้างสรรค์บอร์ดเกม 2. บอร์ดเกม 3 ประเภท ได้แก่ ปาร์ตี้ ครอบครัว กลยุทธ์ 3. อุปกรณ์สำนักงาน เช่น กระดาษ ฟลิปชาร์ต ปากกาเคมี กระดาษบรู๊ฟ กระดาษเปล่า ปากกา ดินสอ สติกเกอร์โน้ต เป็นต้น 4. สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์และสื่อออนไลน์
7) การวัดและ ประเมินผล	1. แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2. แบบวัดความรู้ด้าน บอร์ดเกม 3. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมด้านการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู 4. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อ หลักสูตรฝึกอบรมฯ

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมฯ ที่พัฒนาขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน
5 ท่าน สามารถแสดงรายละเอียดได้ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการฯ

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	N	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
1) หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม	5	4.43	0.14	มาก
2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม	5	4.48	0.19	มาก
3) เนื้อหาและโครงสร้างหลักสูตร	5	4.70	0.12	มากที่สุด
4) ระยะเวลาที่ใช้ของหลักสูตรฝึกอบรม	5	4.45	0.16	มาก
5) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม	5	4.80	0.10	มากที่สุด
6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม	5	4.73	0.12	มากที่สุด
7) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรม	5	4.60	0.25	มากที่สุด
รวม	5	4.59	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการฯ โดยการประเมินในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรโดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.17) นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ผลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรพบว่า ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.74-1.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด

2.3 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ที่พัฒนาขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม มีความสอดคล้องกันทุกรายการมีค่า IOC สูงกว่า 0.80

3. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรี

ผลการหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่วัดจากค่าคะแนนเฉลี่ยของผลความก้าวหน้าระหว่างการฝึกอบรมและแบบทดสอบหลังจากจบหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม (E1/E2) เท่ากับ 83.61/87.66 แสดงว่า หลักสูตรฝึกอบรม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากการทำแบบทดสอบย่อย

จำนวน (n)	คะแนนระหว่างการอบรม						คะแนน ระหว่าง การอบรม	คะแนน หลัง การฝึกอบรม
	หน่วยที่ 1	หน่วยที่ 2	หน่วยที่ 3	หน่วยที่ 4	หน่วยที่ 5	หน่วยที่ 6		
	10	10	10	10	10	10		
30	232	243	250	255	264	261	1,505	1,052
เฉลี่ย	7.73	8.10	8.33	8.50	8.8	8.7	50.16	35.06
S.D.	1.22	1.19	1.03	0.98	0.82	0.84	11.92	0.53
ร้อยละ	77.33	81.00	83.33	85.00	88.00	87.00	83.61	87.66

จากตารางที่ 6 พบว่า คะแนนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง (Try out) ที่วัดจากค่าคะแนนเฉลี่ยของผลความก้าวหน้าระหว่างการฝึกอบรมและแบบทดสอบหลังจากจบหลักสูตรฝึกอบรมฯ พบว่า คะแนนจากการทำแบบทดสอบย่อยทั้ง 6 หน่วยการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,505 คะแนน จากคะแนนเต็ม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.92 คิดเป็นร้อยละ 83.61 ซึ่งสูงกว่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาและความต้องการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรีของอาจารย์และนักศึกษาในสังกัดคณะครุศาสตร์

จากผลการศึกษาพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษา มีระดับปัญหาเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดที่ 4.63 และมีความต้องการเฉลี่ยที่ 4.65 โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การส่งงาน/ชิ้นงานอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งมีระดับปัญหา 4.83 และความต้องการสูงถึง 4.92 สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนากระบวนการส่งงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และนักศึกษา มีระดับปัญหาเฉลี่ยอยู่ที่ 3.75 และมีความต้องการเฉลี่ยที่ 3.78 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การส่งงาน/ชิ้นงานอาจารย์นิเทศก์ เช่นเดียวกัน โดยระดับปัญหาสูงถึง 4.92 และความต้องการ 4.88 บ่งชี้ถึงความท้าทายที่นักศึกษาพบเจอในกระบวนการส่งงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลหลายประการได้แก่ 1) ชิ้นงานและภาระงานในการส่งงานอาจารย์นิเทศก์และฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีมาก ภายใต้อายุที่จำกัด ทำให้นักศึกษาไม่สามารถบริหารจัดการเวลาได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2567) ได้อธิบายว่าการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในระบบการสอน สามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งได้รับทราบขั้นตอนวิธีการรับบริการและตอบข้อคำถามในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่นักศึกษา

ต้องการทราบ ดังนั้นเมื่อนักศึกษาไม่เข้าใจภาระงานหรือชิ้นงาน จึงทำให้นักศึกษาไม่สามารถส่งงานได้ถูกต้อง

2. หลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนักศึกษาปริญญาตรี

2.1 หลักสูตรฝึกอบรมฯ ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบเชิงคุณลักษณะ และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรีได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้สร้างหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาปริญญาตรีโดยบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย ความหมาย กระบวนการ องค์ประกอบ การประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรม ตามแนวคิดของ Tyler (1949) ทิศนา ขัมมณี (2552) นโยบายเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง และแนวคิดเกี่ยวกับบอร์ดเกม (Board game) ตามแนวคิดของ Salen & Zimmerman (2004) โดยกำหนดประเภทของบอร์ดเกมที่ใช้ในการออกแบบคือ บอร์ดเกมประเภทวางแผน (Strategy game) เป็นประเภทของบอร์ดเกมที่จะมีความซับซ้อนทั้งจากเนื้อหาเกมและกติกา ที่ผู้เล่นต้องอาศัยการวิเคราะห์และวางแผนเพื่อให้สามารถเอาชนะคู่แข่งในเกม หรือเพื่อให้เกมดำเนินไปจนถึงจุดจบได้ โดยหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี 7 องค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหาและโครงสร้างหลักสูตร 4) ระยะเวลาที่ใช้ 5) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล มีระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 24 ชั่วโมง ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ ที่ได้บูรณาการแนวคิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาให้ชัดเจน ขั้นที่ 3 ระดมความคิด ขั้นที่ 4 สร้างต้นแบบ และ ขั้นที่ 5 ทดสอบ ตามแนวคิดของ Standford D.School (2015) และวิธีวิทยาการวิจัยของนักวิชาการที่พัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบบอร์ดเกมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบในการกำหนดเนื้อหาและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในหลักสูตรฝึกอบรมฯ มีการปรับปรุง และพัฒนาโดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ มีการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง เมื่อทดลองเสร็จผู้วิจัยนำคะแนนด้านความรู้และระดับความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวทางที่ Tyler (1949) ได้สรุปว่า หลักสูตรจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นที่มาของการตั้งจุดมุ่งหมาย รวมถึงมีการคัดเลือกเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ มีการออกแบบกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ สามารถปฏิบัติได้จริง รวมถึงมีการประเมินที่หลากหลายเพื่อยืนยันการบรรลุ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งนี้ทำให้ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญถึงความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมากและมากที่สุดในทุกด้าน และมีค่าดัชนีความสอดคล้องตรงกันในทุกองค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.78-1.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของ Feng Yang (2025) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงออกแบบของนักศึกษาศิลปะและการออกแบบในวิทยาลัยอาชีวศึกษาระดับสูงในกวางโจวประเทศจีน พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลในเชิงบวกต่อความสามารถในการคิดเชิงออกแบบของนักเรียน การศึกษานี้ให้การวิเคราะห์หลักสูตรเชิงลึกและรวมทฤษฎีการศึกษา รูปแบบการสอน และมุมมองเชิงปฏิบัติเพื่อเพิ่มความสามารถในการคิดเชิงออกแบบของนักเรียน

3. ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนักศึกษาปริญญาตรี

3.1) ผลการหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่วัดจากค่าคะแนนเฉลี่ยของผลความก้าวหน้าระหว่างการฝึกอบรมและแบบทดสอบหลังจากจบหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม (E1/E2) เท่ากับ 83.61/87.66 แสดงว่า หลักสูตรฝึกอบรม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และมีคะแนนจากการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา พบว่า ร้อยละ 82.34 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือร้อยละ 75 เช่นกัน แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมนี้มีคุณภาพสูง ทั้งนี้เหตุผลอาจเป็นเพราะ 3.1) การกำหนดหัวข้อการฝึกอบรมโดยกำหนด ที่เกิดจากความต้องการและสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีโดยแท้จริง นำไปสู่การพัฒนาหัวข้อหลักสูตรฝึกอบรมและเนื้อหาการอบรมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962) Oliva (1982) และ Graves (2000) ที่อธิบายไว้ว่าการพัฒนาหลักสูตรควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน เพื่อหาคำตอบว่าผู้เรียนต้องการเรียนรู้อะไร เพื่อที่ผู้สอนจะได้จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยความต้องการจำเป็นของผู้เรียนสามารถประเมินได้จากการใช้แบบสังเกต แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์อันจะทำให้ผู้สอนทราบถึงความต้องการจำเป็นของผู้เรียนอย่างแท้จริง

3.2) หลักสูตรฝึกอบรมฯ ได้รับการออกแบบและพัฒนาโดยมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและมีขั้นตอนในการพัฒนาที่เป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของซูลีพร สุระโชติ (2563) ที่ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้เรียน และเนื้อหาวิชา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์มากำหนดเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตร เป็นการนำข้อมูลพื้นฐานมาจัดทำร่างหลักสูตร โดยมีรายละเอียด

ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดเนื้อหาสาระ กำหนดสื่อ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล จัดทำเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรโดยมีการประเมินร่างหลักสูตร ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการนำหลักสูตรไปใช้จริงในสถานศึกษา และขั้นที่ 4 การประเมิน ปรับปรุง และการติดตามผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.3) หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ผ่านการพิจารณาประเมินความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในหลักสูตรฝึกอบรมฯ ได้ผ่านการตรวจสอบประสิทธิภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ในหลายด้าน อีกทั้งยังมีการนำหลักสูตรไปทดลองนำร่องกับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างก่อนนำมาทดลองใช้จริง เพื่อให้แน่ใจว่าหลักสูตรฝึกอบรมนี้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวรรณิ แกมเกตุ (2555 : 219-235) ได้กล่าวถึงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือว่า เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ หมายถึง เครื่องมือวิจัยที่ให้ผลการวัดมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้คือ ผลการวัดมีความเที่ยงตรง มีความเชื่อมั่น มีความเป็นปรนัย มีความยากง่ายพอเหมาะ มีอำนาจจำแนกสูง มีประสิทธิภาพ ไร้อคติ และมีความครบถ้วน ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำไปใช้กับสถาบันที่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์บอร์ดเกมหลากหลายประเภท วิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านบอร์ดเกม และมีห้องประชุมที่เหมาะสม

1.2 ควรจัดในช่วงที่นักศึกษาไม่มีภาระงานมาก และไม่ควรวุ่นวายระหว่างกิจกรรมเกิน 1-2 สัปดาห์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาหลักสูตรสำหรับทุกคณะ/สาขา และส่งเสริมการจดลิขสิทธิ์ผลงาน

2.2 ควรพัฒนาเป็นหลักสูตรออนไลน์แบบ MOOC เพื่อรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบบอร์ดเกมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยอาศัยขั้นตอนสำคัญได้แก่ การทำความเข้าใจผู้ใช้ การระบุปัญหา การระดมแนวคิด การสร้างต้นแบบ และการทดสอบ เพื่อนำไปสู่การออกแบบบอร์ดเกมเพื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริม

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและมีประสิทธิภาพ เพิ่มความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2566). รายงานโครงการประจำปี 2566 ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชวลีพร สุระโชติ. (2563). การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัชชา เจริญชนะกิจ และ โสมฉาย บุญญานันต์. (2564). แนวทางการออกแบบบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้สะเต็มศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเครื่องมือวางแผนการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษา. *Journal of Education Studies*, 50(4), 1-14.
- ทิสนา แชมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 5). ด่านสุทธาการพิมพ์จำกัด. อารัง
- ปาริชาติ ชื่นเจริญ. (2564). การพัฒนาบอร์ดเกมที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4. *STOU Education Journal*, 15(1), 85-99.
- สำนักข่าวมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2567). ปฐมนิเทศน์นักศึกษาใหม่ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มสธ. <https://news.stou.ac.th>
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรภรณ์ อาจคำไพ. (2565). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดความรู้ในเนื้อหาศาสตร์การสอนและเทคโนโลยี (TPACK) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Carroll, M., McKellar, R., & Stoll, L. (2010). *Destination, imagination and the fires within: Design thinking in a middle school classroom. International Journal of Art and Design Education*, 29(1), 37-53.
- Feng Yang, Jiraporn Chano, and Songsak Phusee-orn. (2025). Developing Curriculum for Promoting Design Thinking of Art and Design Students in A Higher Vocational College in Guangzhou, China. *Higher Education Studies*, 15(1), 344-358.
- Graves. (2000). *Designing Language Courses: A Guide for Teachers*. Boston: Heinle.
- Oliva, P. F. (1982). *Developing the curriculum*. Little, Brown and Company.

- Salen, K., & Zimmerman, E. (2004). *Rules of play: Game design fundamentals*. The MIT Press.
- Stanford d.school (2015). Steps in a Design Thinking Process. Retrieved April 2023, from <https://dschool.stanford.edu/groups/k12/wiki/17cff/>
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. Harcourt, Brace and World.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. University of Chicago Press.

* การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะ
ทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา
A Study on Satisfaction with a Short-Term Vocational Skill Training
Program on Desserts and Beverages for students
of Patumrachwongsa school

สิทธิพร วงศ์ศิริ^{1*} อนัญญา วรรณ² สุกัลยา นันตา² รัชดา อูยยืนยงค์² ศิริพร โภคทรัพย์³

Sitthiporn Wongsiri ^{1*} Ananya Wanna² Sukanlaya Nanta²

Ratchada Auyyuenyong² Siriporn Pokkasub³

*¹งานแนะแนว กลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนปทุมราชวงศา.

¹Academic Administration Department (Guidance) ,Patumrachwongsa school, Thailand

²สาขาวิชาธุรกิจอาหารและโภชนาการ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²Faculty of Agriculture, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

³สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

³Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 3, Thailand

*Corresponding author e-mail: sitthiporn.wongsiri.max@patum.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา โดยแบ่งตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน และแผนการเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-6 โรงเรียนปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 80 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม มีค่าความเที่ยงทั้งหมดเท่ากับ (r=0.953) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนทางเดียว ค่า t-test ผลการวิจัย พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.69, S.D.=0.151) พิจารณารายด้าน พบว่า ความพึงพอใจมากที่สุดคือด้านกระบวนการฝึกอบรมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.81, S.D.=0.219) รองลงมาคือด้านวิทยากรฝึกอบรมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.72, S.D.=0.263) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.69, S.D.=0.281) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม

* Received: 18 April 2025, Revised: 10 May 2025, Accepted: 14 May 2025

อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.65, S.D.=0.285) และด้านการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.59, S.D.=0.322) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ ($p<0.05$) และระดับชั้นเรียนของผู้เข้ารับการอบรม ($p<0.001$)

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ; ฝึกอบรมระยะสั้น; ทักษะทางด้านอาชีพ

ABSTRACT

This research aimed to (1) examine the satisfaction of students at Patumrachwongsa School towards a short-term vocational skill training program on desserts and beverages and (2) compare students' satisfaction with the training program based on personal factors, including gender, age, grade level, and academic program. The sample consisted of 80 secondary school students, grades 3-6, from Patumrachwongsa School, Amnat Charoen Province, in the academic year 2024, selected through simple random sampling. The research instrument was a satisfaction questionnaire regarding the training program, with a reliability coefficient of $r = 0.953$. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics, including percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA, and t-test. The results revealed that overall satisfaction with the training program was at the highest level (\bar{x} =4.69, S.D.=0.151). When considering each aspect, the highest satisfaction was found in the training process (\bar{x} =4.81, S.D.=0.219), followed by the trainers (\bar{x} =4.72, S.D.=0.263), venue and facilities (\bar{x} =4.69, S.D.=0.281), training content (\bar{x} =4.65, S.D.=0.285), and public relations (\bar{x} =4.59, S.D.=0.322), respectively. The analysis of data to compare satisfaction with the training program found that the level of satisfaction with the training significantly differed statistically when classified by age group ($p<0.05$) and the educational level of the trainees ($p<0.001$).

Keywords: Satisfaction; a Short-Term Training Program; Vocational Skill.

บทนำ

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพที่มีการแข่งขันค่อนข้างสูง มีการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น อีกทั้งสภาพบ้านเมืองในปัจจุบันที่ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ ราคาสินค้าโดยทั่วไปปรับตัวสูงส่งผลกระทบต่อครัวเรือนที่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางอาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเตรียมความพร้อมให้แก่ นักเรียน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาที่ถือเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญสู่การประกอบอาชีพหรือ การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) การฝึกอบรบระยะสั้นในรูปแบบของหลักสูตรทักษะอาชีพจึงเป็นกลไกหนึ่งที่สามารถเสริมสร้างศักยภาพนักเรียนให้มีทักษะเชิงปฏิบัติ ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในระดับท้องถิ่น และส่งเสริมการสร้างรายได้ในอนาคต (UNESCO, 2016) การฝึกทำขนมหวานและการฝึกทำเครื่องดื่มนั้น เป็นหนึ่งในศาสตร์และศิลป์แห่งการเรียนรู้ความเป็นเชฟขนมหวาน บาร์เทนเดอร์ และเจ้าแค้น้อย ที่ได้รับความนิยมในทุกกลุ่มวัย ด้วยที่ว่าเป็นทักษะที่ง่ายต่อการเรียนรู้ มีข้อจำกัดที่น้อย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงทั้งในเชิงธุรกิจขนาดเล็ก สามารถสร้างเป็นอาชีพอิสระหรือเป็นอาชีพเสริมได้ พัฒนาต่อยอดสู่อาชีพด้านอาหารและบริการ (Smith & Doe, 2019) ดังนั้น การจัดอบรมหลักสูตรทักษะวิชาชีพในเรื่องดังกล่าวจึงเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกฝนกระบวนการทำงาน และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไปพร้อมกัน

โรงเรียนปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้เกิดองค์ความรู้เพื่อนำไปพัฒนาตนเอง สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการทำงาน สามารถพัฒนาทางด้านอาชีพในอนาคต โดยมีหลักการคือการสร้างคน สร้างงาน สร้างรายได้ ส่งเสริมอาชีพอิสระ และการเพิ่มพูนทักษะเพื่อปรับเปลี่ยนอาชีพ การส่งเสริมอาชีพให้แก่ นักเรียน ในปัจจุบันสภาพปัญหาของกระบวนการจัดการเรียนการสอนในด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ พบว่า โดยส่วนใหญ่ยังไม่ได้เน้นทักษะที่จำเป็นในการส่งเสริมอาชีพอิสระ ส่งเสริมการสร้างรายได้ และการเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นเพื่อเข้าสู่สายอาชีพ เนื่องด้วยมีข้อจำกัดด้านงบประมาณการสนับสนุนที่เพียงพอสำหรับการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้กับนักเรียนทุกคนได้ฝึกปฏิบัติจริง ตลอดจนขาดห้องปฏิบัติการงานคหกรรมที่ใช้สำหรับการฝึกอบรบที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ ขาดโอกาสและช่องทางสำหรับการพัฒนาทักษะอาชีพที่จะตอบสนองกับความต้องการของนักเรียนได้ทุกคน จึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญสภาพปัญหาของการพัฒนาทักษะอาชีพแก่นักเรียน ได้มีดำเนินการจัดกิจกรรมโลกกว้างทางอาชีพ ประจำปีการศึกษา 2567 ตามโครงการส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการและทักษะอาชีพสู่การมีงานทำ (โรงเรียนปทุมราชวงศา, 2567) เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการประกอบอาชีพให้กับนักเรียน อีกทั้งเป็นการนำเอาความรู้ที่ได้รับทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติไปทดลองใช้ได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นการต่อยอดให้เกิดความชัดเจนเห็นจริงในองค์ความรู้ ทักษะต่างๆที่ได้รับ ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนในการ

เตรียมความพร้อมในพฤติกรรมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของคุณลักษณะ สติปัญญา เจตคติ ที่ถูกต้องเหมาะสมต่อทักษะทางด้านอาชีพ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะออกไปดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มโอกาสและช่องทางสำหรับการพัฒนาทักษะอาชีพอันตอบสนองกับความต้องการของนักเรียน ส่งเสริมอาชีพอิสระ เกิดประสิทธิผลต่อสังคมในที่สุด โดยการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมการฝึกอบรมถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการสะท้อนถึงคุณภาพความเหมาะสม และประสิทธิภาพของหลักสูตร ตลอดจนสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต (Kirkpatrick & Kirkpatrick, 2006)

จากแนวคิดดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียน โดยมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ได้แก่ 1.) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม 2.) ด้านกระบวนการฝึกอบรม 3.) ด้านวิทยากรฝึกอบรม 4.) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และ 5.) ด้านการประชาสัมพันธ์ (สิทธิชัย โพธิ์ทอง, 2565) และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียน โดยแบ่งตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน และแผนการเรียน โดยที่มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลใดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม ปัจจัยใดบ้างที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม (ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและคณะ, 2560) อันจะส่งผลต่อแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในอนาคตให้สอดคล้องกับความพึงพอใจและความสนใจของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม และผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม ตลอดจนนำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและบริบทของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา โดยแบ่งตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน และแผนการเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมที่มีเพศแตกต่างกันจะมีผลต่อความพึงพอใจการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มที่แตกต่างกัน
2. ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมที่มีอายุแตกต่างกันจะมีผลต่อความพึงพอใจการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มที่แตกต่างกัน

3. ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกันจะมีผลต่อความพึงพอใจการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มที่แตกต่างกัน

4. ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันจะมีผลต่อความพึงพอใจการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มที่แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา 3 - 6 โรงเรียนปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 85 คน ผู้ซึ่งลงทะเบียนเข้าร่วมการฝึกอบรมในกิจกรรมโลกกว้างทางอาชีพ ประจำปีการศึกษา 2567 ตามโครงการส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการและทักษะอาชีพสู่การมีงานทำ ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2568 ณ โรงเรียนปทุมราชวงศา

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 - 6 โรงเรียนปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 80 คน ผู้ซึ่งผ่านการเข้าร่วมการฝึกอบรมในกิจกรรมโลกกว้างทางอาชีพ ประจำปีการศึกษา 2567 ตามโครงการส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการและทักษะอาชีพสู่การมีงานทำ ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2568 ณ โรงเรียนปทุมราชวงศา รวมทั้งเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจและเข้าร่วมครบทุกกระบวนการฝึกอบรมในครั้งนี้ ซึ่งได้มาจากรหัสการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) โดยการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ทางคณะผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน และแผนการเรียน มีจำนวน 4 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

2.2 ส่วนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่ม โดยแบ่งตามองค์ประกอบ ได้แก่ 1.) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม มีจำนวน 4 ข้อ 2.) ด้านกระบวนการฝึกอบรม มีจำนวน 4 ข้อ, 3.) ด้านวิทยากรฝึกอบรม มีจำนวน 4 ข้อ, 4.) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีจำนวน 4 ข้อ และ 5.) ด้านการประชาสัมพันธ์ มีจำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) โดยกำหนดให้ค่าคะแนนตามมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิลท (Likert, 1987) อยู่ 5 ระดับ ดังนี้

ความพึงพอใจมากที่สุด 5 คะแนน

ความพึงพอใจมาก	4	คะแนน
ความพึงพอใจปานกลาง	3	คะแนน
ความพึงพอใจน้อย	2	คะแนน
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	1	คะแนน

3. การตรวจสอบเครื่องมือ การวิจัยในครั้งนี้ ใช้การตรวจสอบเครื่องมืออยู่ 2 ประเภท คือ

3.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) แบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้สร้างขึ้นต่อผู้เชี่ยวชาญ (IOC) จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน และความสอดคล้องของเนื้อหาโดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้องฯ ของข้อคำถามที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 (อารยา องค์กรเยี่ยม และพงศาราว วิจิตเวชไพศาล, 2561) ซึ่งในความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่ม โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1.) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม, 2.) ด้านกระบวนการฝึกอบรม, 3.) ด้านวิทยากรฝึกอบรม, 4.) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และ 5.) ด้านการประชาสัมพันธ์ มีทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ผ่านคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

3.2 การตรวจสอบความเที่ยง เป็นการตรวจสอบความเข้าใจของแบบสอบถามความพึงพอใจด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (กัญญา วานิษฐ์บัญชา, 2550) ที่มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.953 โดยในทางด้านหลักสูตรการฝึกอบรม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.802, ด้านกระบวนการฝึกอบรม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.799, ด้านวิทยากรฝึกอบรม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.816, ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.811 และด้านการประชาสัมพันธ์ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.808

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ ทางคณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานวิจัย เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย และจำนวนตัวแปรที่ศึกษา พร้อมทั้งขออนุญาตผู้บริหารทุกฝ่ายและประสานงานกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ

4.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่ม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียนและแผนการเรียน ส่วนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่ม โดยแบ่งตามองค์ประกอบ ได้แก่ 1.) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม, 2.) ด้านกระบวนการฝึกอบรม, 3.) ด้านวิทยากรฝึกอบรม, 4.) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และ 5.) ด้านประชาสัมพันธ์

4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้สร้างขึ้นมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความตรงเนื้อหา (Content validity) และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความพึงพอใจตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ถูกต้อง

4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปทดสอบกับตัวอย่างจำนวน 30 ชุด (Try out) เพื่อหาค่าความเที่ยงและนำผลที่ได้เข้าปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง และสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ (ฉบับสมบูรณ์) และนำแจกแบบสอบถามความพึงพอใจไปยังกลุ่มตัวอย่าง

4.5 ประมวลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมจัดทำรายงานและบทความวิจัย เพื่อนำเสนอเผยแพร่ต่อไป

5. สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ ทางคณะผู้วิจัย ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป Jamovi ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลตัวแปร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และค่า t-test

5.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ คือ ค่าความเที่ยงหรือค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Content validity) โดยใช้ IOC ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

5.4 กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยการตรวจให้คะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจฯ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544 ; ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง, 2561) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

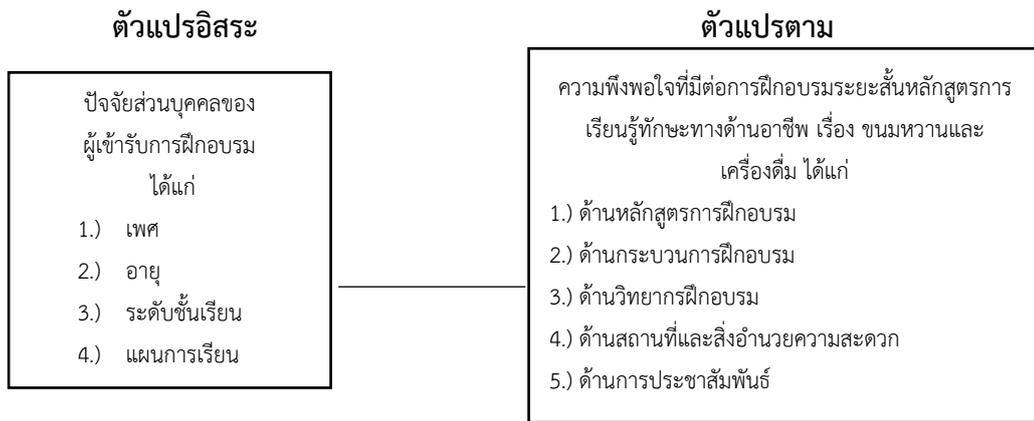
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

6. กรอบแนวคิดการวิจัย ทางคณะผู้วิจัยได้ทบทวน วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

6.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน และแผนการเรียน

6.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) คือ ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม ระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา โดยแบ่งตามองค์ประกอบ ได้แก่ 1.) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม, 2.) ด้านกระบวนการฝึกอบรม, 3.) ด้านวิทยากรฝึกอบรม, 4.) ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก และ 5.) ด้านการประชาสัมพันธ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการที่ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องประเด็นที่การศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน ซึ่งจะแบ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน และแผนการเรียน โดยใช้การวิเคราะห์และเปรียบเทียบจำนวน(คน) และค่าร้อยละ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียนและแผนการเรียน

(n = 80 คน)

ข้อมูลด้านทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1 เพศ		
ผู้ชาย	14	17.50
ผู้หญิง	66	82.50
2 อายุ		
15 ปี	11	13.75
16 ปี	9	11.25
17 ปี	46	57.50
18 ปี	14	17.50
3 ระดับชั้นเรียน		
มัธยมศึกษาปีที่ 3	13	16.25
มัธยมศึกษาปีที่ 4	10	12.50
มัธยมศึกษาปีที่ 5	48	60.00
มัธยมศึกษาปีที่ 6	9	11.25

ข้อมูลด้านทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
4 แผนการเรียน		
ห้องเรียนพิเศษ (GIP, FLIP)	8	10.00
ห้องเรียนโควตา	16	20.00
ห้องเรียนปกติ	56	70.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรมระยะสั้น หลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่ม ในครั้งนี้ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.) เพศ พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมส่วนมากคือเพศหญิง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 82.50 และ เพศชาย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ตามลำดับ

2.) อายุ พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมส่วนมากคืออายุ 17 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมาคืออายุ 18 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 อายุ 15 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75 และอายุ 16 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 ตามลำดับ

3.) ระดับชั้นเรียน พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมส่วนมากคือมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 16.25 มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 ตามลำดับ

4.) แผนการเรียน พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมส่วนมากคือห้องเรียนปกติ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมาคือห้องเรียนโควตา จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และห้องเรียนพิเศษ (GIP, FLIP) จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่ม โดยแบ่งตามองค์ประกอบ ได้แก่ 1.) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม, 2.) ด้านกระบวนการฝึกอบรม, 3.) ด้านวิทยากรฝึกอบรม, 4.) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และ 5.) ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการ เรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่ม ในภาพรวม

ความพึงพอใจ(ภาพรวม)	\bar{x}	S.D.	แปลความ	อันดับ
1.) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	4.65	0.285	มากที่สุด	4
2.) ด้านกระบวนการฝึกอบรม	4.81	0.219	มากที่สุด	1
3.) ด้านวิทยากรฝึกอบรม	4.72	0.263	มากที่สุด	2
4.) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.69	0.281	มากที่สุด	3
5.) ด้านการประชาสัมพันธ์	4.59	0.322	มากที่สุด	5
รวม	4.69	0.151	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในภาพรวม อยู่ใน ระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.69, S.D.=0.151) โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เข้าร่วมการ ฝึกอบรมส่วนมากมีความพึงพอใจด้านกระบวนการฝึกอบรมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.81, S.D.=0.219) รองลงมามีความพึงพอใจด้านวิทยากรฝึกอบรมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.72, S.D.=0.263) ความพึงพอใจด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.69, S.D.=0.281) ความพึงพอใจด้านหลักสูตรการฝึกอบรมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.65, S.D.=0.285) และความพึงพอใจด้านการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.59, S.D.=0.322)

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจด้านหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีต่อการ ฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการ เรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่ม (รายด้าน)

ความพึงพอใจ(รายด้าน)	\bar{x}	S.D.	แปลความ	อันดับ
ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	4.65	0.285	มากที่สุด	
1.) เนื้อหาหลักสูตรครอบคลุมทักษะที่จำเป็นกับการ ฝึกอบรม	4.65	0.480	มากที่สุด	14
2.) เนื้อหาหลักสูตรมีความยาก-ง่ายของเหมาะสมกับผู้เข้า รับการฝึกอบรม	4.63	0.513	มากที่สุด	17
3.) เนื้อหาหลักสูตรมีสูตรที่หลากหลายและมีความน่าสนใจ	4.70	0.488	มากที่สุด	9
4.) เนื้อหาที่มีความทันสมัยและสามารถนำทักษะที่ได้ไป ประยุกต์ใช้ได้จริง	4.64	0.557	มากที่สุด	16
ด้านกระบวนการฝึกอบรม	4.81	0.219	มากที่สุด	
5.) มีรูปแบบกระบวนการฝึกอบรมที่น่าสนใจ	4.83	0.414	มากที่สุด	2
6.) มีการแบ่งเวลาระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติที่เหมาะสม	4.76	0.457	มากที่สุด	5

ความพึงพอใจ(รายด้าน)	\bar{x}	S.D.	แปลความ	อันดับ
7.) มีการสาธิตขั้นตอนที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.85	0.359	มากที่สุด	1
8.) มีโอกาสได้ฝึกทดลองปฏิบัติจริง/ได้ทำจริง	4.80	0.461	มากที่สุด	3
ด้านวิทยากรฝึกอบรม	4.72	0.263	มากที่สุด	
9.) วิทยากรมีความเชี่ยวชาญและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี	4.71	0.455	มากที่สุด	8
10.) วิทยากรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและช่วยกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดี	4.74	0.433	มากที่สุด	7
11.) วิทยากรสามารถสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมได้ดีและมีความเป็นกันเอง	4.75	0.436	มากที่สุด	6
12.) วิทยากรสามารถตอบคำถามและให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี	4.66	0.502	มากที่สุด	13
ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.69	0.281	มากที่สุด	
13.) มีสถานที่ฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมและมีความสะดวกสบาย	4.67	0.471	มากที่สุด	10
14.) มีระบบเสียงและอุปกรณ์นำเสนอมีสภาพที่ดีและชัดเจน	4.67	0.546	มากที่สุด	11
15.) มีชุดฝึกอบรมและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกมีคุณภาพดี	4.80	0.433	มากที่สุด	4
16.) มีสื่อประกอบการสอน เช่น คู่มือ วีดีโอ หรือเอกสาร มีประโยชน์และเข้าใจง่าย	4.63	0.537	มากที่สุด	18
ด้านการประชาสัมพันธ์	4.59	0.322	มากที่สุด	
17.) มีการประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทาง เข้าถึงได้ง่าย	4.67	0.497	มากที่สุด	12
18.) มีเนื้อหาการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมและชัดเจน	4.47	0.595	มากที่สุด	20
19.) มีรูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์ (เช่น โปสเตอร์ วีดีโอ หรือโฆษณาออนไลน์) ที่น่าสนใจ	4.58	0.569	มากที่สุด	19
20.) มีการให้ข้อมูลเพิ่มเติม/มีช่องทางสำหรับการตอบข้อซักถามเพิ่มเติม	4.65	0.480	มากที่สุด	15
รวม	4.69	0.151	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมในภาพรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.69, S.D.=0.151) โดยเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกมีความพึงพอใจส่วนมากที่สุดคือมีการสาธิตขั้นตอนที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.85, S.D.=0.359) รองลงมาคือ มีรูปแบบกระบวนการฝึกอบรมที่น่าสนใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

(\bar{x} =4.83, S.D.=0.414) ถัดต่อมาคือ มีโอกาสได้ฝึกทดลองปฏิบัติจริง/ได้ทำจริง อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.80, S.D.= 0.461) ต่อมาคือ มีชุดฝึกอบรมและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกมีคุณภาพดี อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.80, S.D.= 0.433) และต่อมาคือ มีการแบ่งเวลาระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติที่เหมาะสม อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.76, S.D.= 0.457) ส่วนน้อยสุดคือ มีเนื้อหาการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมและชัดเจน อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{x} =4.47, S.D.=0.595) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา โดยแบ่งตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน และแผนการเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' และค่า t-test

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจระหว่างผู้ชายและผู้หญิงที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา

เพศ	จำนวน (คน)	\bar{x}	S.D.	t.	p.	ผลการ ทดสอบ
ผู้ชาย	14	4.66	0.164	0.84	0.370	ปฏิเสธ
ผู้หญิง	66	4.70	0.148			
รวม	80					

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจระหว่างผู้ชายและผู้หญิงที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศาไม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา โดยแบ่งตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับชั้นเรียน และแผนการเรียน

ปัจจัยส่วนบุคคล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F.	p.	ผลการ ทดสอบ
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	0.226	3	0.075	3.62	0.017*	ยอมรับ
	ภายในกลุ่ม	1.578	76	0.020			
ระดับชั้นเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.642	3	0.214	14.0	<0.001**	ยอมรับ
	ภายในกลุ่ม	1.162	76	0.015			

ปัจจัยส่วนบุคคล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F.	p.	ผลการทดสอบ
แผนการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.0428	2	0.021	0.93	0.397	ปฏิเสธ
	ภายในกลุ่ม	1.7609	77	0.022			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ <0.001

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ ($p < 0.05$) และระดับชั้นเรียนของผู้เข้ารับการอบรม ($p < 0.001$) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของปัจจัยส่วนบุคคลด้านแผนการเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศาไม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ของความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา โดยแบ่งตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และระดับชั้นเรียน

คู่การเปรียบเทียบความแตกต่าง	MD	SE	Df	t.	P _{scheffe}
15 ปี - 16 ปี	0.131	0.064	76.0	2.027	0.258
- 17 ปี	0.076	0.048	76.0	1.581	0.480
- 18 ปี	-0.037	0.058	76.0	-0.643	0.937
16 ปี - 17 ปี	-0.054	0.052	76.0	-1.044	0.780
- 18 ปี	-0.1687	0.061	76.0	-2.739	0.038*
17 ปี - 18 ปี	-0.113	0.044	76.0	-2.588	0.091
มัธยมศึกษาปีที่ 3 - มัธยมศึกษาปีที่ 4	-0.231	0.052	76.0	-4.46	<.001***
- มัธยมศึกษาปีที่ 5	-0.089	0.038	76.0	-2.31	0.157
- มัธยมศึกษาปีที่ 6	0.112	0.053	76.0	2.09	0.234
มัธยมศึกษาปีที่ 4 - มัธยมศึกษาปีที่ 5	0.142	0.043	76.0	3.32	0.016**
- มัธยมศึกษาปีที่ 6	0.343	0.056	76.0	6.05	<.001***
มัธยมศึกษาปีที่ 5 - มัธยมศึกษาปีที่ 6	0.201	0.044	76.0	4.48	<.001***

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ <0.001

จากตารางที่ 6 จากผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ของความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา โดยแบ่งตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และระดับชั้นเรียน พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งหมด 5 คู่ ดังนี้

คู่ที่ 1 ระหว่าง 16 ปี กับ 18 ปี แสดงให้เห็นถึง 16 ปี ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา อยู่ในระดับน้อยกว่า 18 ปี

คู่ที่ 2 ระหว่าง มัธยมศึกษาปีที่ 3 กับ มัธยมศึกษาปีที่ 4 แสดงให้เห็นถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา อยู่ในระดับน้อยกว่า มัธยมศึกษาปีที่ 4

คู่ที่ 3 ระหว่าง มัธยมศึกษาปีที่ 4 กับ มัธยมศึกษาปีที่ 5 แสดงให้เห็นถึง มัธยมศึกษาปีที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา อยู่ในระดับมากกว่า มัธยมศึกษาปีที่ 5

คู่ที่ 4 ระหว่าง มัธยมศึกษาปีที่ 4 กับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 แสดงให้เห็นถึง มัธยมศึกษาปีที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา อยู่ในระดับมากกว่า มัธยมศึกษาปีที่ 6

คู่ที่ 5 ระหว่าง มัธยมศึกษาปีที่ 5 กับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 แสดงให้เห็นถึง มัธยมศึกษาปีที่ 5 ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา อยู่ในระดับมากกว่า มัธยมศึกษาปีที่ 6

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา ทางคณะผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นการอภิปรายสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1.พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมส่วนมากมีความพึงพอใจด้านกระบวนการฝึกอบรม รองลงมาคือด้านวิทยาการฝึกอบรม ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม และด้านการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ ซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความสนใจในกระบวนการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ โดยผ่านการฝึกอบรมระยะสั้น ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง ทดลองลงมือทำกับอุปกรณ์จริง เรียนจริงทำเป็น เรียนรู้ไปพร้อมการฝึกหัดลงมือทำไปพร้อมกับบรรยายภาคที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบวก เน้นการพูดคุย ชักถามอย่างเป็นกัลยาณมิตร มากกว่าการ

ฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้ปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้สนุกสนานและมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิชัย โพธิ์ทอง (2565) ระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 3 ชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 3 ชลบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม มีระดับความพึงพอใจด้านวิทยากรฝึกอบรมมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ด้านวิธีการฝึกอบรม และด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม มีความพึงพอใจในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์วีร์ สีนสวัสดิ์ (2565) ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาต่อการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาส ปีการศึกษา 2563 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทุกชั้นปีมีความพึงพอใจต่อการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและคณะ (2560) การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพระยะสั้น เทศบาลนครปากเกร็ด ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพระยะสั้น มีความพึงพอใจทุกด้าน คือ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านคุณภาพของงานบริการ และด้านการประชาสัมพันธ์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2.พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ ($p < 0.05$) และระดับชั้นเรียนของผู้เข้ารับการอบรม ($p < 0.001$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณิชารีย์ หาญแสวงสินและพรลภัส สุวรรณรัตน์ (2567) ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ผลการวิจัยพบว่า อายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญ์วีร์ สีนสวัสดิ์ (2565) ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาต่อการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาส ปีการศึกษา 2563 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศและด้านแผนการเรียนที่แตกต่างกันมีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่องขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศาที่ไม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกอร สิงจานุสงค์ (2568) ความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชารีย์ หาญแสวงสินและพรลภัส สุวรรณรัตน์ (2567) ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจใน

การปฏิบัติงานของพนักงานสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ผลการวิจัยพบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันธิดา ทีฆภาคย์วิศิษฐ์และคณะ (2559) ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการลงทะเบียนออนไลน์เพื่อสมัครเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมของบุคลากรคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการลงทะเบียนออนไลน์เพื่อสมัครเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมของบุคลากรคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศและสังกัดที่แตกต่างกันพบว่าไม่มีผลต่อความพึงพอใจในการลงทะเบียนออนไลน์เพื่อสมัครเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 คุณครูสามารถนำผลการศึกษาไปปรับประยุกต์สำหรับการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ โดยยึดตามบริบทของนักเรียนเป็นหลักที่มุ่งเน้นส่งเสริมความพึงพอใจของนักเรียน เพื่อเป็นการเสริมแรงกระตุ้นเชิงบวกที่จะก่อให้เกิดความสนใจและความต้องการที่จะเรียนรู้

1.2 โรงเรียนสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลสารสนเทศในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมต่างๆ ในปีการศึกษาต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

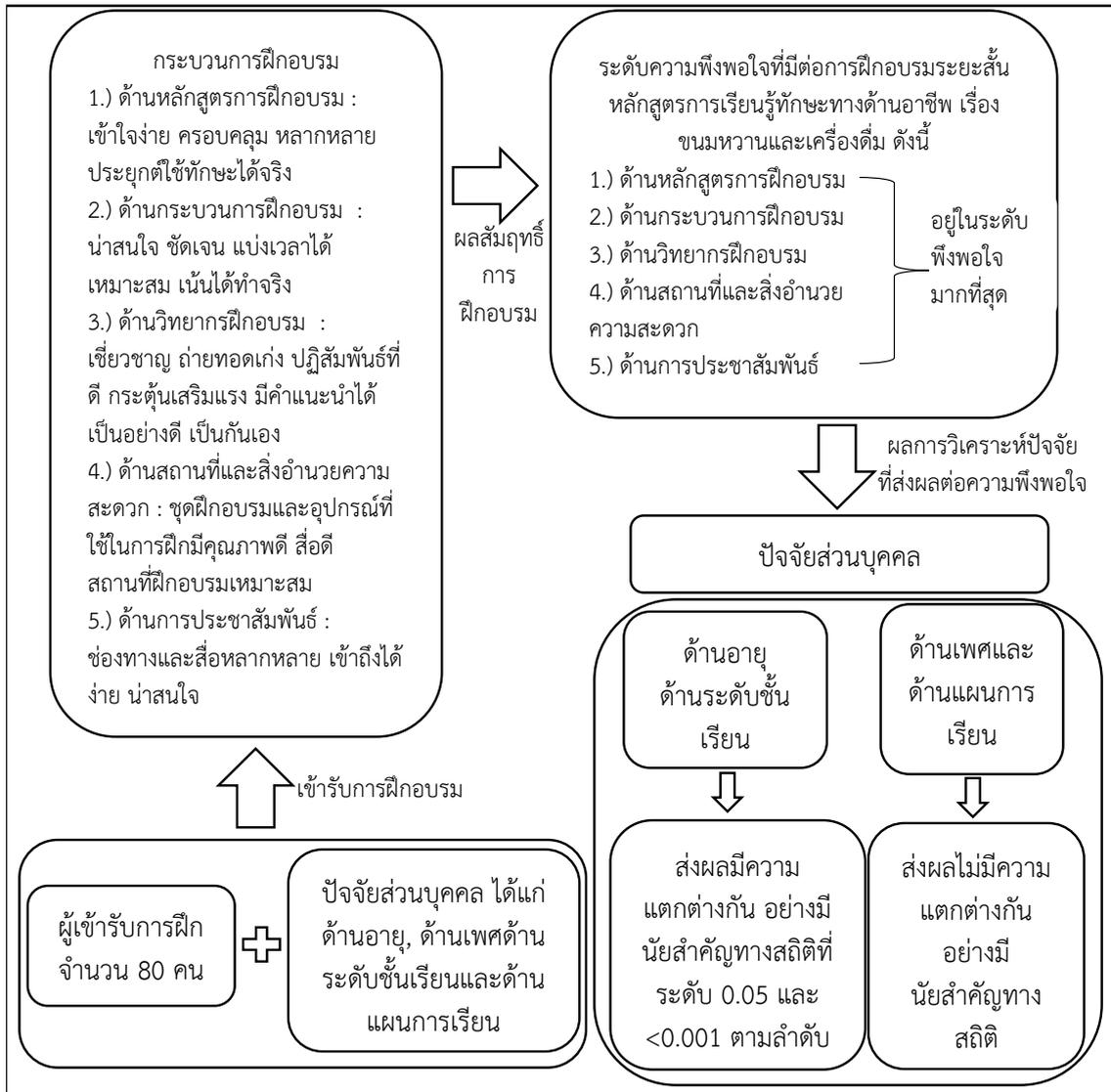
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีผลความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมน้อยที่สุด เช่น การเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพิ่มช่วงระยะเวลาประชาสัมพันธ์และความถี่ให้มากขึ้น เพิ่มการเข้าถึงข้อมูลการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น

2.2 ควรที่จะศึกษาตัวแปรด้านปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ เช่น แรงจูงใจ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงกระตุ้น แรงเสริมเชิงบวก แรงต้านเชิงลบ เป็นต้น และปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ เช่น ระยะเวลา ผลการเรียนรู้ หัวข้อการฝึกอบรม เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ เรื่อง ขนมหวานและเครื่องดื่มของนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา ทางคณะผู้วิจัยได้พบองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย สรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 2 ผลการสรุปองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สิงจานุสงค์. (2568). ความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(1), 33-54.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). *สถิติสำหรับงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและคณะ. (2560). การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพระยะสั้น เทศบาลนครปากเกร็ด. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 4(2), 234-256.

- ณิชารีย์ หาญแสงสินและพรลภัส สุวรรณรัตน์. (2567). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 29(2), 50 – 73.
- นันทิดา ทีฆภาคย์วิศิษฐ์และคณะ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการลงทะเบียนออนไลน์เพื่อสมัครเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมของบุคลากรคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสาร Mahidol R2R e-Journal*, 3(2), 121-140.
- โรงเรียนปทุมราชวงศา. (2567). *แผนการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2567*. กลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนปทุมราชวงศา กระทรวงศึกษาธิการ.
- พิชญาวีร์ สินสวัสดิ์. (2565). ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาต่อการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ปีการศึกษา 2563. *วารสารวิจัยเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิต*, 2(2), 13-24.
- ไพฑูรย์ โพธิสว่าง. (2561). *การทำวิจัยทางสังคมศาสตร์: หลักการ วิธีปฏิบัติ สถิติ และคอมพิวเตอร์*. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิทธิชัย โพธิ์ทอง. (2565). *ระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 3 ชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อารยา องค์กรเยี่ยม และ พงศธรรာ วิจิตเวชไพศาล. (2561). การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย. *วารสาร: วิจัยสื่อสาร*, 44(1), 36-42.
- Kirkpatrick, D. L., & Kirkpatrick, J. D. (2006). *Evaluating training programs: The four levels* (3rd ed.). Berrett-Koehler.
- Smith, J., & Doe, A. (2019). Vocational skills for youth employment: Culinary arts as a gateway. *Journal of Career Development Studies*, 14(2), 45–60.
- UNESCO. (2016). *Strategy for technical and vocational education and training (TVET) 2016–2021*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245239>

โปรแกรมจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตนเองและสมดุลในชีวิต

Contemplative Education Program to Develop Self-Transformation and Life Balance

สิริรัตน์ นาคิน^{1*} วันเพ็ญ หาหอม²

Sirirat Nakin¹ Wanpen Hahom²

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author Email: nakin189@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการขยายผลโปรแกรมจิตตปัญญาศึกษา 2) เพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองจากการได้รับโปรแกรมจัดกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษา 3) เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงตนเองและสมดุลในชีวิต จากโปรแกรมที่ได้รับทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีการพัฒนาตนเองและเสริมสร้างการฝึกสติด้วยกระบวนการปฏิบัติที่รับฟังอย่างลึกซึ้ง การสุนทรียสนทนา ตามหลักการ 3 ประการ คือ หลักการความจริง หลักการความดี หลักการความงาม โปรแกรมจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตนเองและสมดุลในชีวิต ออกแบบกิจกรรมเพื่อให้การบริการของพนักงานในโรงพยาบาลแห่งกรุงเทพมหานคร ราชภัฏยินดี อำเภอดำรงวิทยารัชมังคลาธิษฐาน จังหวัดสงขลา รูปแบบการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ได้รับการพัฒนาจากการจัดอบรมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง การสร้างกรอบความคิดเติบโต และการสร้างจิตวิญญาณในวิชาชีพของพยาบาล หากแต่การสร้างแนวทางปฏิบัติตน ปฏิบัติงานที่ดี เพื่อเห็นความสุขของการทำงานเป็นทีม การสร้างภาพลักษณ์องค์กร การสร้างจิตวิญญาณในการทำงาน และการเสริมพลังตนเองจากการฝึกทบทวนตนเอง การพินิจพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญจนก่อเกิดปัญญาในการสร้างคุณค่างานที่ปฏิบัติผ่านลมหายใจของชีวิตคือผู้รับบริการในโรงพยาบาล อันเป็นประโยชน์ต่อองค์กรให้มีคุณภาพ

คำสำคัญ: โปรแกรมจิตตปัญญาศึกษา; บทบาทผู้สังเกต; วิชาชีพพยาบาล

* Received: 12 March 2025, Revised: 13 April 2025, Accepted: 28 April 2025

ABSTRACT

This academic study aims to: 1) examine the expansion of a contemplative education program, 2) enhance self-worth through contemplative education activities, and 3) foster self-transformation and life balance. The program develops participants through mindfulness practices using deep listening and aesthetic dialogue based on three principles: Truth, Goodness, and Beauty. The Contemplative Education Program for Self-Transformation and Life Balance was implemented for staff at Bangkok Thonburi Ratpattana Hospital, Hat Yai District, Songkhla Province. Developed from existing training courses, the program enhances self-worth, growth mindset, and professional spirituality among nurses. It focuses on creating practical guidelines for personal and professional conduct, achieving workplace satisfaction through teamwork, organizational development, and self-empowerment via reflective practices. The program emphasizes mindful contemplation to generate wisdom in creating work value through patient care—the breath of organizational life. This approach benefits the organization by enhancing overall quality of care and service delivery.

Keywords: Contemplative Education Program; Self-transformation; Life balance; Nursing Profession

บทนำ

การศึกษาวิชาชีพพยาบาลเป็นการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อพัฒนาบุคคลากรในหน่วยงาน องค์กรทั้งศาสตร์ความรู้ ทักษะเชิงวิชาชีพ ปลูกฝังความรับผิดชอบ หล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรม เพราะวิชาชีพพยาบาลเป็นงานบริการที่รับผิดชอบ ดูแล ชีวิตมนุษย์ทุกกลุ่มวัยทั้งภาวะปกติและเจ็บป่วย (Lavoie-Tremblay, Sanzone, Aube & Paquet, 2022) การฝึกปฏิบัติพยาบาลจึงเป็นหัวใจของการเรียนการสอนในวิชาชีพพยาบาล เพราะทำให้เกิดสมรรถนะทางวิชาชีพ (Chaiwcharn & Papol, 2020; Mahesneh et al., 2021)

ในทุกช่วงชีวิตของมนุษย์ทุกคนต้องเผชิญปัญหาความเครียดที่เข้ามาในชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความเครียดที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ทำลาย และเป็นสิ่งคุกคาม ที่ส่งผลช่วงวัยอายุ 18-22 ปี เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่นเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ที่จะต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในชีวิต (Aryuwat et al., 2023; Lovenmark, Radabutr, Holmgren, 2023) การพยาบาลแบบองค์รวมและความสุขในการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายหนึ่งในวิชาชีพพยาบาล จิตตปัญญาศึกษาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมปัญญาสามฐานคือ ฐานหัว ฐานกาย ฐานใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิดา ชูแสง ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทัศนทางจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์สำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์หลังการใช้กระบวนการทัศนจิตตปัญญา

กิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาผสมผสานบูรณาการที่สอดคล้องกับแนวทางการฝึกสติและการคิดเชิงบวก กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงตนเองและสมดุลในชีวิต เปิดขึ้นจากการมองเห็นสภาพปัญหาที่ได้รับสาเหตุจากความต้องการพัฒนาพนักงานในโรงพยาบาล เพื่อให้สามารถจัดการกับอารมณ์

ตนเอง เช่น การฝึกสติ การใช้สมาธิ การพูดคุยระบายความทุกข์ใจหรือประสบการณ์ต่าง ๆ กับแหล่งสนับสนุนทางสังคม การนวดผ่อนคลาย ช่วยลดความเครียดและมีทักษะเผชิญปัญหาเชิงบวก ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล (Aloufi et al., 2021)

การออกแบบกิจกรรมตามแนวทางตามกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาจัดตามคุณลักษณะที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เข้าอบรม และการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้พยาบาลแต่ละแผนกได้รับองค์ความรู้และทักษะการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อผู้เข้ารับบริการมากที่สุด โดยมีเครื่องมือตามแนวทางจิตตปัญญาศึกษา 7 แนวทาง ดังนี้ 1) การปฏิบัติผ่านความสงบนิ่ง 2) การปฏิบัติผ่านความเคลื่อนไหว 3) การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ 4) การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ 5) การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ 6) การปฏิบัติผ่านพลังพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ 7) การปฏิบัติผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ (สิริรัตน์ นาคิน, 2560) จากการจัดกิจกรรมผู้เขียนได้สังเกตแนวทางกระบวนการจัดกิจกรรมคือการประยุกต์ใช้จากแนวทาง C-SPA Model ที่ได้ฝึกปฏิบัติไว้หลากหลายกิจกรรม มีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นปรับความคิดและจิตใจ 2) ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) ขั้นฝึกปฏิบัติ 4) ขั้นประยุกต์ใช้ มีการพัฒนามาจากสองแนวคิดทฤษฎีคือ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เรียกว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมจริยธรรมเป้าหมายคือ เพื่อสร้างเสริมงานในวิชาชีพได้อย่างดี มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณที่สอดคล้องกับวิชาชีพพยาบาล

การออกแบบโปรแกรมจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตนเองและสมคูลในชีวิต

การออกแบบกิจกรรมการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โดยมีการนำกิจกรรมการพัฒนากรอบความคิดเติบโต และการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง มาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์สำหรับผู้เข้ารับการอบรมและสอดคล้องกับงานบริการ ดังปรากฏได้จากกิจกรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ดังนี้

1) กิจกรรมที่ 1 แนะนำตนเอง ผ่านการทบทวนชื่อของตนเองจากความหมายของชื่อ ทำให้ใคร่ครวญตนเองรับรู้ รู้สึกว่ามีคุณค่า

2) กิจกรรม การเจริญสติผ่านการเคลื่อนไหวเพื่อให้รู้สึกตัวฝึกการฟัง การรับรู้เสียงภาวนาอย่างมีสติ

3) กิจกรรมการพูดเชิงบวก การใช้ภาษารักในการดำเนินชีวิต การออกแบบกิจกรรมที่เน้นฐานกายให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกการรับฟังอย่างลึกซึ้ง ว่าผู้พูดต้องการสื่อสารอะไร หรือ ภาษากายว่าผู้กระทำการแสดงออกอย่างไร แต่ความหมายคือการบอกรักโดยไม่พูดว่ารัก

4) กิจกรรมจิตตปัญญาพัฒนาตนเอง คือ การฝึกกระดากเป็นรูปร่างอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย มีแขน ขา หัว ลำตัว และนำมาประกอบกันพร้อมเล่าเรื่องและเชื่อมโยงการทำงานเป็นทีม การ

มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการ การมองเห็นคุณค่าของเพื่อนร่วมงาน ความกล้าแสดงออกทางความคิดและการเคารพยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

5) กิจกรรม โยคะกับสมาธิ เป็นการฝึกรับรู้การเคลื่อนไหวร่างกายกับจิตใจ มีสติ รู้สึกตัว และการสัมผัส ผ่านการนวด รู้สึกผ่อนคลาย การยืดหยุ่นกับตนเองและผู้อื่น

6) กิจกรรมการนำสมาธิแบบแสงสว่าง เพื่อให้ใช้เวลาอยู่กับตนเอง มีสมาธิ รู้สึกตัว

7) กิจกรรม การฟังอย่างลึกซึ้งผ่านบทเพลงที่มีความหมาย ได้ใคร่ครวญตนเอง ไม่อคติ ตัดสิน ได้ฝึกการภาวนาในเวลาอันสั้น ๆ แต่มีความหมาย ทบทวน พินิจพิจารณา เรื่องราวเหตุการณ์อย่างมีสติผ่านบทเพลง ที่ทำให้เราได้รับรู้ลมหายใจตนเอง

8) กิจกรรมการประเมินตนเองผ่านศาสตร์การรู้จักตนเองและการเข้าใจคนอื่น เพื่อให้รู้ว่าผู้เข้าอบรมและคนที่รับบริการเป็นแบบใดมีลักษณะแตกต่างกันอย่างไรบ้าง เคารพกัน และไม่ตัดสิน ไม่เปรียบเทียบแต่มองกันอย่างเข้าใจ

9) กิจกรรมการรับฟังอย่างลึกซึ้งซึ่งการฟังอย่างตั้งใจผ่านคลิปวิดีโอ เป้ อารักษ์ การฟังด้วยหัวใจ ทำให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้สึกอ่อนโยน ใจเปิดกว้างผ่านความรักและเมตตา เข้าใจผู้อื่นที่ป่วย มีปัญหา ต้องเผชิญกับความเครียด เกิดการตระหนักรู้

10) กิจกรรมสะท้อนวงสนทนา AAR : After Action Review เพื่อเป็นการขอบคุณและสะท้อนมุมมองเชิงบวกต่อสิ่งที่ต้องการให้ผู้ร่วมอบรมได้รับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงในตนเอง มองผ่านมิติของผู้ฟัง ผู้พูด และกล่าวขอบคุณ จบกิจกรรมด้วยการเลือกภาพและบอกความประทับใจที่มีต่อเพื่อน ๆ ในการเข้าร่วมอบรม เพื่อส่งต่อการเห็นคุณค่าของการทำกิจกรรมร่วมกัน สรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเชิงคุณภาพเพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ เป็นการปรับเปลี่ยนความคิดและจิตใจ เกิดการเรียนรู้ ตามกิจกรรมที่นำมาใช้ในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองจากมิติภายใน คือ การกระทำ โดยมีแนวทางปฏิบัติจากการทำกิจกรรมตามแนวจิตตปัญญาศึกษา 3 หลักการ คือ การรับฟังอย่างลึกซึ้ง สนทนาสนทนา การเฝ้ามองเห็นตามที่เป็นจริง และการสะท้อนตนเองและการทำกิจกรรมที่หลากหลาย อันก่อให้เกิดการพัฒนาปัญญาภายในสู่ภายนอก

สรุปได้ว่า จากการพัฒนาจัดกิจกรรมการอบรมทำให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถรับรู้ความรู้สึกตัว ผ่านปัญญาสามฐาน คือ ฐานกาย ฐานใจ ฐานหัว และมีความรู้สึกที่ตีร่วนกันต่อองค์กรวิชาชีพ เห็นคุณค่าในงานของตนเอง การสะท้อนผลงานที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นการเปิดกว้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล

ลักษณะของกระบวนการอบรม

1. เป็นผู้มีความรู้ทางด้านกระบวนการจัดกิจกรรมตามแนวทางจิตตปัญญาศึกษา
2. เป็นผู้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมกระบวนการรับฟังอย่างลึกซึ้ง
3. เป็นผู้มีความทักษะการสร้างกิจกรรมการภาวนา การฝึกสติ
4. เป็นผู้มีความรู้ลักษณะมีใจที่เปิดกว้าง ผ่านการปฏิบัติ ท่าที นำเสียง ภาษากาย

5. เป็นผู้มีจิตใจที่อ่อนโยน เคารพ ไม่ตัดสิน ไม่อคติ มีจิตใจช่วยเหลือให้คำปรึกษาผู้อื่น
6. เป็นผู้ที่อ่อนน้อมรับต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ ทศนคติ เพื่อนำมาทบทวนตนเองและขัดเกลาตนเองเพื่อนำไปปรับกิจกรรมให้สมบูรณ์
7. เป็นผู้มีกาย วาจา ใจ ที่ไม่พูดส่อเสียด วาจาไม่เป็นมิตร
8. เป็นผู้มีความอ่อนน้อม ถ่อมตนในฐานะผู้ฝึกปฏิบัติไม่ใช่ผู้สั่งการ
9. เป็นผู้ยอมรับความผิดพลาดและหากมีการทำกิจกรรมที่ไม่ตรงตามเป้าหมายจะเข้าใจและไม่โทษตนเองหรือทีมงาน
10. เป็นผู้มีใจรักในกระบวนการด้านจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในตนเองอย่างไม่มีเงื่อนไข

บทบาทของผู้สังเกต

การสะท้อนจากการเข้าร่วมกิจกรรมในฐานะผู้สังเกต เป็นการสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันในฐานะผู้ปฏิบัติ ผู้เข้าอบรม ผู้สังเกตการณ์ ระหว่างการดำเนินกิจกรรม โดยมีหน้าที่สังเกตแบบมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดดังนี้

1. เป็นผู้สังเกตผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรม
2. เป็นผู้เข้าร่วมสะท้อนผลกิจกรรมภายหลังจากการทำกิจกรรมเรียบร้อยหรือระหว่างทำกิจกรรมหากมีการสะท้อนแง่คิด มุมมอง ค่านิยม
3. เป็นผู้เข้าร่วมการฟังอย่างลึกซึ้งและสังเกตตนเองผ่านกระบวนการสุนทรียสนทนา
4. เป็นผู้ร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมหากได้รับการมอบหมายจากกระบวนการ ในการถามตอบ หรือปฏิบัติกิจกรรม
5. เป็นผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ การสื่อสาร ทักษะการฟัง
6. เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมและบันทึกผล
7. เป็นผู้บันทึกกิจกรรมและรายงานต่อผู้จัดกระบวนการ
8. เป็นผู้วิเคราะห์และเรียบเรียงกิจกรรมนำไปสู่การประยุกต์ใช้
9. เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมตามแนวทางจิตตปัญญาศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
10. เป็นผู้เข้าร่วมที่เปิดใจและสร้างแนวปฏิบัติที่ดีเป็นแบบอย่างของทีมกระบวนการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้ความสำคัญและเอาใจใส่จิตใจของผู้เรียนอยู่ทุกขณะ มาจากการเอาใจใส่จิตใจกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้ 3 ลักษณะ คือ

- 1) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) เป็นการฟังด้วยความตั้งใจ สัมผัสได้ถึงรายละเอียดของเรื่องที่ได้ฟังด้วยจิตใจที่ตั้งมั่น รวมถึงการมอง การอ่าน การสัมผัส

2) การน้อมสัจใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการฟังอย่างลึกซึ้งกอบกับประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตน้อมเข้ามาสู่ใจ นำมาคิดอย่างใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง สงบ เยือกเย็น แล้วลองนำไปปฏิบัติให้เห็นผลจริง เป็นการเพิ่มพูนความรู้ในระดับหนึ่ง

3) การเฝ้ามองเห็นตามที่เป็นจริง (Mediation) การปฏิบัติธรรมหรือการภาวนา เฝ้ามองดูธรรมชาติที่แท้จริงของจิต นั่นคือการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ ความบีบคั้น กระแสแห่งเหตุปัจจัยทำให้เราเห็นความเชื่อมโยงจากภายในสู่ภายนอกที่ไม่ยึดติด ไม่มีอยู่จริงในธรรมชาติเป็นเพียงการเห็นผิดไปของจิตเท่านั้น

สรุปได้ว่า จิตตปัญญาศึกษาหมายถึงการศึกษาที่ทำให้เข้าใจด้านในของตัวเอง รู้ตัว เข้าถึงความจริง ทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการรับฟังด้วยใจเปิดกว้างซึ่งจะนำไปสู่การรู้จักตัวเอง การหยั่งรู้ ความเปิดกว้างยอมรับความหลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ความมีสมดุลภายในมีปัญหาและมีความสุขแท้ ทั้งนี้จากการตระหนักเข้าใจตนเองจะส่งผลให้เกิดความชื่นชมในคุณค่าของประสบการณ์ของผู้อื่นด้วย

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษารูปแบบนี้คือการจัดกิจกรรมแนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมดุลชีวิตและการเปลี่ยนแปลงในตนเองตามแนวจิตตปัญญาศึกษา เรื่อง การรับฟังอย่างลึกซึ้ง เนื่องจากกิจกรรมฝึกให้เราเป็นผู้รับฟังกับผู้ที่อยู่ตรงหน้าร้อยเปอร์เซ็นต์ มีความสนใจ ใส่ใจ รายละเอียด อยู่กับปัจจุบัน มีความสุขและเห็นความรู้สึกชั่วขณะ ให้ความรักก่อนให้ความรู้ มีการฝึกสติผ่านการทำกิจกรรมตามแนวการเจริญสติ และฝึกปฏิบัติตามแนวจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งแตกต่างกันในรูปแบบ แนวทาง การจัดกิจกรรม แต่ความสมดุลเกิดจากโลกด้านใน คือ จิตใจของทุกคน ที่เป็นหนึ่งเดียวกัน เห็นคุณค่าของวิชาชีพ ในสายงานที่เราได้เดินทางตามความรักความชอบผ่านการปฏิบัติงานอย่างสมดุล ทำให้ได้รับโปรแกรมการฝึกปฏิบัติในอีกรูปแบบหนึ่งโดยเน้นการลงมือปฏิบัติแบบการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา

เอกสารอ้างอิง

- ชลลดา ทองทวี และคณะ. (2551). *จิตตปัญญาศึกษา: การสำรวจและสังเคราะห์ความรู้จิตตปัญญาศึกษาเบื้องต้น*. ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิจักขณ์ พานิช. (2550). *การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ*. อมรินทร์.
- วิจักขณ์ พานิช. (2551). *เรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ : การศึกษาเส้นทางแสวงหาจิตวิญญาณ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา.
- ธนา นิลชัยโกวิท. (2551). *การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและจิตตปัญญาศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ดิช นัท อันธ์. (2545). *คานติในเรือนใจ*. มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- สิริรัตน์ นาคิน. (2560). *รูปแบบการเรียนรู้การสอนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมตามแนวจิตตปัญญาศึกษา*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สิริรัตน์ นาคิน. (2566). *การอบรมเชิงปฏิบัติการจิตตปัญญา ภาษาเพื่อการสื่อสารงานครูจากปัญญาภายใน*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- ศูนย์จิตตปัญญาศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล. (2558). *จิตตปัญญาศึกษา สู่วิถีที่ดีงาม*. รวมบทความการประชุมวิชาการประจำจิตตปัญญาศึกษา ครั้งที่ 8.
- Aryuwat, P., Asp, M., Lovenmark, A., Radabutr, M., & Holmgren, J. (2023). An integrative review of resilience among nursing students in the context of nursing education. *Nurse Open*, 10(5), 2793-2818.
- Chaiwcharn, T., & Papol, A. (2021). The stress of nursing student training. *EAU Heritage Journal Science and Technology*, 15(1), 21-28. [In Thai].
- Lavoie Tremblay, M., Sanzone, L., Aube, T., & Paquet, M. (2022). Source of stress and coping strategies among student across all years. *Canadian Journal of Nursing Research*, 54(3), 261-271.
- Joyce, B. Weil M. and Calhoun E. (2011). *Models of Teaching*. 8th ed. Pearson Education, Inc.
- Hough, J.B. and Duncan, K. (1970). *Teaching description and analysis*. Addison-Westly.
- Kohlberg, L. (1984). *Development of Moral Character and Moral Ideology Review of Child Development Research*. Russel Sage Foundation, Row.
- Kohlberg, L. (2000). *Development of Moral Character and Moral Ideology Review of Child Development Research*. Russell Sage Foundation.

* การบริหารโรงเรียนปลอดขยะ Zero-Waste School Management

สมพิศ กาทิป | Somphit Katip

นักวิชาการอิสระ | independent academic

*Corresponding author e-mail: nmsompit@gmail.com

บทคัดย่อ

โรงเรียนในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติ ต้องมีการบริหารจัดการโรงเรียนปลอดขยะโดยตัวผู้บริหารเองต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีการจัดทำนโยบาย แผนปฏิบัติการ การจัดทำหลักสูตร ให้ความรู้ทั้งบุคลากรและนักเรียน มีการสร้างฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน มีการประสานเครือข่ายเพื่อช่วยในการดำเนินการประสบความสำเร็จ มีการจัดการขยะโดยใช้หลักการ 3Rs ได้แก่ Reduce Reuse และ Recycle และใช้การบริหารแบบ NAMMIN และที่สำคัญต้องขยายผลลงสู่ชุมชนโดยนักเรียนเพราะตัวนักเรียนเองก็เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเมื่อทั้งโรงเรียนและชุมชนมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องก็จะเกิดความยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหาร; โรงเรียนปลอดขยะ

ABSTRACT

Schools, as institutions responsible for educating and instilling awareness in youth who represent the nation's future, must implement zero-waste school management. This requires committed and determined leadership from administrators who must develop policies and action plans, create curricula, and provide knowledge to both personnel and students. Schools need to establish learning foundations for waste management that align with community lifestyles and coordinate networks to ensure successful implementation. Waste management should be conducted using the 3Rs principles: Reduce, Reuse, and Recycle, along with NAMMIN management approach. Importantly, the results must be extended to the community through students, as students themselves are integral members of the community. When both schools and communities implement these practices continuously, sustainability will be achieved.

Keywords: Administration; Zero-Waste School

* Received: 25 January 2025, Revised: 28 April 2025, Accepted: 28 April 2025

บทนำ

ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานและนับวันยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีจึงมีการประดิษฐ์ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์ให้มากขึ้นทำให้ลักษณะการใช้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปก่อให้เกิดปริมาณของเหลือทิ้งเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองและชุมชนขนาดใหญ่ ซึ่งลักษณะหรือองค์ประกอบของขยะมูลฝอยเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญและลักษณะวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คน ปัญหาจากของเหลือทิ้งหรือขยะมูลฝอยเป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ เช่น มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ เป็นแหล่งพาหะนำโรค และทำให้ทัศนียภาพไม่สวยงาม เป็นต้น นอกจากนี้ การดำเนินการที่ผ่านมาของการจัดการขยะมูลฝอยไม่ได้คำนึงถึงการเตรียมพร้อมในการบริหารจัดการในระยะยาว เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ การดำเนินการส่วนใหญ่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีลักษณะต่างคนต่างทำ การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางมีจำกัดและไม่ต่อเนื่อง รวมถึงยังคงมีการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่และบริเวณรอบพื้นที่ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยทั้งทางตรงและทางอ้อมไม่บูรณาการร่วมกัน รวมถึงมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยหลายฉบับ และแต่ละฉบับมีมาตรการในการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน รวมถึงหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายไม่ได้อยู่ในสังกัดเดียวกัน ทำให้วิธีการดำเนินงานหรือแนวทางปฏิบัติแตกต่างกันเกิดปัญหาซ้ำซ้อนกันในด้านภารกิจ และความไม่สอดคล้องของกฎหมายต่าง ๆ ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการจึงทำให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562)

คนไทยทิ้งขยะมูลฝอยในแต่ละปีรวมกันกว่า 27 ล้านตัน เทียบเท่ากับช้างกว่า 5.56 ล้านตัว เฉพาะกทม. ทิ้งมากเกือบถึง 1 ใน 5 ของทั้งประเทศ ที่ชวนให้ต้องตื่นตัวคือไทยอยู่ในกลุ่มผู้นำเข้าขยะมูลฝอยพลาสติกมากที่สุดของโลก ขยะมูลฝอยยังคงเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติที่ยังหาทางกำจัดให้หมดสิ้นไม่ได้ ซึ่งเมื่อดูจากข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยกรมควบคุมมลพิษ พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยในไทยยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปี 2561 มีกว่า 27.8 ล้านตัน เพิ่มขึ้น 1.64% จากปี 2560 ปัจจัยจากการมีประชากรเพิ่มขึ้น ชุมชนเมืองขยายตัว รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยว และการบริโภคที่เพิ่มมากขึ้น เฉพาะในกรุงเทพฯ มีปริมาณ 4.85 ล้านตัน คิดเป็น 17% ของขยะมูลฝอยทั้งประเทศ (กลุ่มงานติดตามประเมินสถานการณ์ กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม, 2562)

รัฐบาลของ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้เห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยโดยให้ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแก้ไขปัญหามา จึงกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยได้แก่การประกาศให้ขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ โดยขับเคลื่อนผ่าน Roadmap และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนเข้ามามี

ส่วนร่วมในการดำเนินงานบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานเป็น 3 ระยะได้แก่ ระยะเร่งด่วนภายใน 6 เดือน ระยะปานกลาง ภายใน 1 ปี และระยะยาว 1 ปีขึ้นไป เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถลดผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนและความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ได้จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ตามนโยบายรัฐบาลที่กำหนด โดยมีกรอบแนวคิดหลัก คือ มุ่งเน้นการลด การเกิดขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดการนำของเสียกลับมาใช้ซ้ำ และใช้ประโยชน์ใหม่ตามหลักการ 3Rs การกำจัดขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะมูลฝอย” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” (การจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย, 2562)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จัดประชุมปฏิบัติการการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน “โรงเรียนปลอดขยะมูลฝอยสัญจร” ระดับภูมิภาค สนองยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่การปฏิบัติการประเทศไทยไร้ขยะมูลฝอย ตั้งเป้าในปี 2560 Set Zero Waste School เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียนในการขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา “จากข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของกรมควบคุมมลพิษ ปี 2559 พบว่า แนวโน้มของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศเพิ่มขึ้น 27.06 ล้านตัน คิดเป็น 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน สะท้อนให้เห็นต้นเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ซึ่งการกำจัดขยะมูลฝอยจากเทศบาลหรือการนำขยะมูลฝอยไปกำจัดหรือทำลายเป็นการกำจัดที่กลางทางและปลายทางแต่ทางที่ถูกคือ แก้ปัญหาที่ต้นทางต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนเป็นหลัก ทั้งการคัดแยกขยะมูลฝอยต้องเริ่มจากที่บ้าน สถานศึกษาต้องเป็นต้นแบบในการให้ความรู้ที่ถูกต้อง รวมถึงบริบทของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างวินัยด้านการลดใช้เพื่อให้ขยะมูลฝอยเกิดขึ้นน้อยลง ซึ่งถือเป็นการแก้ปัญหาในระยะยาว โดยจะต้องทำให้เป็นระบบเพื่อความยั่งยืน โดยตั้งเป้าหมายภายในปี 2561เป็นปีแห่งการปฏิบัติ โดยโรงเรียนของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกแห่งต้องไร้ขยะมูลฝอย เนื่องจากปี 2559-2560 เราเน้นการสร้างตระหนักรู้ สร้างจิตสำนึกให้กับหน่วยงาน ทั้งเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน ครู นักเรียน และชุมชน จากนั้นทุกโรงเรียนจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติ ต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน อาจเป็นลักษณะงบประมาณแลกเปลี่ยน” ที่สำคัญเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตจะต้องเน้นการปฏิบัติที่เป็นไปตามบริบทของโรงเรียน และผลลัพธ์ต้องเกิดขึ้นที่ตัวเด็ก โดยให้โรงเรียนจัดทำแผนเสนอขึ้นมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะทำหน้าที่ติดตามประเมินผล “โดยมอบหมายให้ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมการสร้างจิตสำนึกและวินัยในการจัดการขยะมูลฝอย น้ำเสียและมลพิษทางอากาศในสถานศึกษาในปี 2559-2560 ได้กำหนดนโยบายด้านการสร้างวินัยในสถานศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เน้นโรงเรียนปลอดขยะมูลฝอย โดยกำหนดให้เขตพื้นที่การศึกษา 225 เขตทั่วประเทศ ทำบันทึกข้อตกลง

กับโรงเรียนให้ดำเนินการเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยร่วมบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานด้านการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในอาคารและพื้นที่ของหน่วยงานเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อภาคเอกชนและประชาชน ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอยพลาสติกและโพลีในภาพรวมของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักการ 3Rs คือ ใช้น้อยหรือลดการใช้ (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) และแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) ในการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นยังได้กำหนดมาตรการในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยใน สพฐ. ไม่ว่าจะเป็นการลดใช้สำเนาเอกสารทางราชการตามนโยบายของนายกรัฐมนตรี (No Copy) การใช้ QR Code เพื่อลดการใช้กระดาษในการประชุมต่างๆ เน้นการใช้กระดาษ 2 หน้าในหนังสือแจ้งเวียน และลดการใช้กระดาษรองปรองหนังสือแจ้งเวียน รวมถึงลดการใช้ขวดน้ำพลาสติกในการประชุมใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น การประชุมผู้บริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการประชุมของสำนักต่างๆ โดยให้ใช้แก้วน้ำแทน และรณรงค์ให้ข้าราชการและบุคลากรใช้ภาชนะส่วนตัวมาประชุม ทั้งแก้วน้ำส่วนตัวหรือกล่องข้าวส่วนตัว และหากต้องมีการแจกข้าวกล่อง ให้เน้นการใช้ภาชนะที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น กล่องชานอ้อย (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2560)

จากปัญหาและข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น และหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนจะส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เนื่องจากการบริโภคของประชาชนที่สูงขึ้นในขณะที่ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาลและที่ผ่านมาประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤตขยะมูลฝอยที่ยังไม่สามารถกำจัดได้หมด และมีแนวโน้มจะมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่การบริหารจัดการและกระบวนการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างยังไม่มีประสิทธิภาพได้รับการแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะพยายามออกนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ทางออกสำคัญของการแก้ปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย คือการสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่มีความเหมาะสม การวางระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ร่วมกับการสร้างวินัยของคนเพื่อมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน การจัดการขยะมูลฝอยที่สำคัญจึงประกอบด้วยจัดการที่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง การจัดการขยะมูลฝอยที่ต้นทาง คือ ระดับครัวเรือนและชุมชนเพื่อมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างจิตสำนึกและวินัยในการจัดการขยะมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอยกลางทาง คือ การจัดระบบการเก็บ รวบรวม และขนส่ง ให้รองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท การจัดการขยะมูลฝอยปลายทาง คือ การใช้หลักวิชาการมาช่วยให้สามารถนำขยะมูลฝอยบางส่วนมารีไซเคิลเห็นได้ว่าการจัดการขยะมูลฝอยสามารถประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ในทุกภาคส่วน ดังนั้น จึงต้องมีการร่วมมือในทุก ๆ มิติเพื่อให้แนวทางดังกล่าวสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาได้ในระยะยาวและนำไปสู่ความยั่งยืนได้ (กิตติ มีศิริ, 2559)

ปัญหาในการจัดการขยะของโรงเรียนบ้านน้ำมินคือนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจไม่มีวินัย และขาดจิตสำนึกในการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม มีการทิ้งขยะไม่เป็นที่ ไม่มีการคัดแยกขยะ กำจัดขยะด้วยการเผาทำให้เกิดมลพิษส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและชุมชน ใช้กระดาษไม่ครบทั้งสองหน้า ไม่มีมาตรการประหยัดน้ำประหยัดไฟฟ้าทำให้เสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ทางโรงเรียนจึงได้ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการขยะในโรงเรียนโดยใช้หลักการ 3Rs ได้แก่ การลดการผลิตขยะ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ภายใต้การบริหารแบบ NAMMIN MODEL

กระบวนการการบริหารโรงเรียนปลอดขยะ

ผู้บริหารโรงเรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ แน่วแน่ที่จะสร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียน ชุมชนในการที่จะร่วมกันอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และมีความรับผิดชอบ ภายใต้ความเชื่อที่ว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุด ในการปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่คนในเรื่องสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเป็นการน้อมนำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้เป็นแนวทางการทำงาน ทางโรงเรียนจึงได้คิดรูปแบบการบริหารเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนคือการบริหารแบบ NAMMIN MODEL โดยผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญและผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. N : (NEED ASSESSMENT) เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของการดำเนินการด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างครู บุคลากร ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษา นักเรียน และชุมชน อย่างสม่ำเสมอ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1.1 ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนรวบรวมข้อมูลพื้นฐานจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินการศึกษาผลการดำเนินงานโครงการจากปีการศึกษาที่ผ่านมา รวมทั้งการสอบถามความต้องการความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม

1.2 นำผลการดำเนินงาน ข้อมูลต่างๆ จากการสอบถาม การปรึกษาหารือ พุดคุยทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.3 หากจุดบกพร่องที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาต่อยอดจุดเด่นให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

1.4 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกภาคส่วนร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายสู่การเป็นโรงเรียนปลอดขยะ

2. A : (AWARNESS) เป็นการสร้างความตระหนักถึงปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมของโลก ประเทศไทยและชุมชนบ้านน้ำมิน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ทุกคนเห็นความสำคัญที่จะต้องร่วมกันดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านขยะและสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้คนบนพื้นโลก ซึ่งในขั้นตอนนี้ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 จัดการประชุมสัมมนาให้ความรู้ถึงปัญหาของขยะและสิ่งแวดล้อมโดยการใช้สื่อวีดิทัศน์ และข้อมูลด้านขยะและสิ่งแวดล้อมให้ทุกคนได้เห็น พร้อมทั้งร่วมกันเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 NEED ASSESSMENT การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาทำให้ได้รู้ปัญหาก็คือการขาดจิตสำนึกในการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะขยะ เพราะถ้าเราไม่มีการจัดการขยะที่ถูกต้องจะเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศและชุมชนบ้านน้ำมิน ทั้งโรงเรียนและชุมชนมีการจัดการขยะที่ไม่ถูกต้อง ใช้ถุงพลาสติก และโฟมมากเกินไป กำจัดขยะโดยการเผาเป็นการสร้างมลพิษทางอากาศ แต่ถ้ามีการจัดการขยะที่ถูกต้องจะช่วยให้การประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลาในการทำความสะดวก รวมทั้งสามารถสร้างรายได้อีกด้วย รวมทั้งปัญหาการใช้น้ำ การใช้พลังงาน การใช้สารเคมี เมื่อเกิดความตระหนักแล้วก็เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือและการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้

2.2 จัดทำโครงการโรงเรียนปลอดขยะ โดยแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบตามภารกิจงานตามโครงการปลอดขยะ ตามความรู้ความสามารถและความสนใจของแต่ละคน

2.3 คณะทำงานศึกษากรอบแนวทาง เกณฑ์ ตัวชี้วัดการพัฒนาโรงเรียนปลอดขยะและจัดลำดับประเด็นสำคัญที่ต้องการพัฒนาต่อไป

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการส่งเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดขึ้น เช่น กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเฉลิมพระเกียรติ (ตามรอยเท้าพ่อกับฮอนด้า) การศึกษาดูงาน ได้แก่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริห้วยฮ่องไคร้จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดเชียงใหม่ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จังหวัดเพชรบุรี โครงการหลวงปั่งค่า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี และจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. M : (MANAGEMENT) เป็นการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมตามโครงการโรงเรียนปลอดขยะ โดยบูรณาการกระบวนการทำงานเชิงระบบ (PDCA) หลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เทคนิคการทำงานร่วมกันเป็นทีม (TEAMWORK)การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SCHOOL BASED MANAGEMENT) การใช้เทคนิคการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร (TOTAL QUALITY MANAGEMENT) มาใช้ในการบริหารจัดการดังต่อไปนี้

3.1 ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภาครัฐเครือข่ายร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน วิสัยทัศน์ด้านขยะและสิ่งแวดล้อม สร้างข้อตกลงร่วมกัน และประกาศให้ทุกคนทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วถึงกัน

3.2 จัดโครงสร้างองค์กร การกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน มีการกำหนดบุคลากร หรือกลุ่มบุคลากรที่รับผิดชอบที่เหมาะสม แผนผังบุคลากร ทะเบียนคำสั่งมีการวางระบบ การประสานและการสื่อสาร การดำเนินงาน มีกิจกรรมและวิธีการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเคลื่อนไหวการอนุรักษ์ฯภายในโรงเรียน มีกิจกรรมและวิธีการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเคลื่อนไหวการอนุรักษ์ฯ กับภายนอกโรงเรียน

3.3 ดำเนินการตามแผนที่กำหนดของกิจกรรมต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 การจัดการขยะด้วยหลัก 3 R ได้แก่ การลดการผลิตขยะ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

3.3.1.1 กำหนดนโยบายลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟมในทุกกิจกรรมของโรงเรียนโดยเฉพาะกำหนดให้พ่อค้าแม่ค้าต้องไม่ใช้ถุงพลาสติก และโฟมในการบรรจุอาหารโดยให้ใช้ใบตองแทน มีการคัดแยกขยะและมีภาชนะรองรับชัดเจน เช่น ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลายไม่ได้ และขยะอันตราย

3.3.1.2 จัดหาถังขยะแยกสีให้เห็นชัดเจนทางโรงเรียนได้จัดหาถังขยะไว้ตามจุดต่างๆเพื่อรองรับการคัดแยกขยะ ได้แก่ ถังสีเขียวใช้ใส่ขยะที่ย่อยสลายได้ อินทรีย์วัตถุที่ย่อยสลายง่ายเช่น เปื่อย เศษอาหาร พืช ผัก ผลไม้ ถังสีน้ำเงิน สำหรับขยะที่ย่อยสลายไม่ได้หรือย่อยสลายยากเช่น พลาสติก โฟม ถังสีเหลืองใช้สำหรับรองรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลได้ เช่น แก้ว กระดาษ โลหะ ขวดพลาสติก ถังสีแดงใช้สำหรับรองรับขยะอันตรายหรือขยะมีพิษเช่นกระป๋องสเปรย์ ยาฆ่าแมลง ภาชนะทำความสะอาด ภาชนะใส่น้ำมันเครื่อง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่างๆ

3.3.1.3 จัดตั้งธนาคารขยะเพื่อรองรับขยะที่เกิดจากการคัดแยกแล้วขยะรีไซเคิลก็จะนำไปขาย ส่วนขยะย่อยสลายได้ก็จะมีนำไปทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในกิจกรรมการปลูกผักโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันแบบยั่งยืน ส่วนขยะที่ย่อยสลายยากไม่สามารถนำไปรีไซเคิลได้และขยะอันตรายก็จะนำไปกำจัดที่บ่อขยะของชุมชนโดยมีครูที่ปรึกษาและนักเรียนรับผิดชอบกิจกรรมธนาคารขยะ

3.3.1.4 จัดกิจกรรมการทำกระดาษรีไซเคิล นักเรียนชุมนุมธนาคารขยะจะนำเอากระดาษที่ใช้ครบทั้งสองหน้าแล้วมาทำกระดาษรีไซเคิล โดยการนำกระดาษมาแช่น้ำแล้วนำไปตำด้วยครกกระเดื่องและปั่นด้วยจักรยานและนำไปผสมสีใส่อาหารนำไปใส่เฟรม จากนั้นก็นำกระดาษไปตากจนแห้งจึงนำไปจัดป้ายนิทรรศการ ทำดอกไม้ ปั้นหัวกวาง เพื่อจำหน่ายเป็นของที่ระลึก หรือนำกระดาษไปทำสื่อการสอน เช่น ปั้นเป็นรูปทรงเรขาคณิต ปั้นเป็นโมเดลลูกโลก เป็นต้น

3.3.2 กิจกรรมการจัดการน้ำ น้ำที่ใช้อุปโภคในโรงเรียนและชุมชนเป็นน้ำประปาภูเขา ทุกปีจะมีปัญหาขาดแคลนน้ำตั้งแต่เดือนมกราคม จนถึงเดือนมิถุนายน ดังนั้นทางโรงเรียนจึงมีกิจกรรมการจัดการน้ำดังนี้

3.3.2.1 การรณรงค์การประหยัดน้ำ การใช้น้ำให้คุ้มค่า โดยการทำป้ายปิดประกาศการประชาสัมพันธ์หน้าเสาธง และเสียงตามสาย

3.3.2.2 การจัดการน้ำเสีย ทางโรงเรียนได้จัดสร้างที่ล้างจานประหยัดน้ำให้นักเรียนทุกคนได้ล้างจานของตนเอง และน้ำเสียจากการล้างจานจะผ่านบ่อดักไขมันแล้วผ่านไปยังบ่อกองและลงสู่บ่อบำบัดเพื่อรอการนำไปใช้รดน้ำต้นไม้ต่อไป ซึ่งคุณภาพของน้ำที่ผ่านระบบบำบัดแล้วดีขึ้น โดยมีการบันทึกการทดสอบคุณภาพน้ำของชมรมวิทยาศาสตร์ ส่วนน้ำเสียจากการล้างผักของแม่ครัวก็จะไหลผ่านระบบบำบัดแบบธรรมชาติช่วยธรรมชาติโดยใช้ต้นไม้เตย ต้นบอนและต้นผักกูดช่วยดูดซับสารพิษต่างๆ ก่อนจะถูกนำไปใช้รดน้ำต้นไม้ต่อไป และน้ำเสียอีกจุดหนึ่งคือที่โรงทำน้ำดื่มของโรงเรียนจะมีน้ำเสียจากการล้างขวดน้ำในวันหนึ่งเป็นจำนวนมากทางโรงเรียนได้ทำบ่อบำบัดแล้วให้นักเรียนใช้จักรยานปั่นเครื่องปั้มน้ำขึ้นไปพักบนถังน้ำเพื่อรอการนำไปใช้รดน้ำพืชผักสวนครัว

3.3.3 การจัดการด้านพลังงาน ได้จัดกิจกรรมรณรงค์การประหยัดไฟโดยทำป้ายรณรงค์ปิดตามห้องเรียนเช่น “ตัวไปไฟดับ” มีการประชาสัมพันธ์หน้าเสาธงและเสียงตามสาย ลดการใช้พลังงานในการเดินทางมาทำงานของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยให้มาทางเดียวกันใช้รถเดียวกัน (Car pool) และนักเรียนให้ใช้จักรยานมาโรงเรียน นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้ส่งเสริมการนำน้ำมันเก่าที่ใช้แล้วในครัวเรือนมาผลิตเป็นน้ำมันไบโอดีเซลเพื่อใช้กับรถอีแต่นของในโรงเรียน และทางโรงเรียนยังได้นำเอาพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Cell) มาใช้ส่องสว่างตามอาคารเรียนในตอนกลางคืน

3.3.4 การบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ทางโรงเรียนมีมาตรการในการจำหน่ายอาหารในโรงเรียนโดยไม่อนุญาตให้มีการจำหน่ายน้ำอัดลม ขนมกรุบกรอบ ให้จำหน่ายขนมไทย ผลไม้สด และภาชนะที่บรรจุต้องใส่ใบตอง นักเรียนทุกคนต้องมีภาชนะใส่อาหารที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก มีแก้วน้ำคนละหนึ่งใบสำหรับดื่ม น้ำ แปรงฟัน และดื่มนม ส่วนการดื่มนมของนักเรียนในแต่ละห้องเมื่อดื่มเสร็จแล้วทุกคนจะต้องล้างถุงนมแล้วนำไปตากให้แห้งรวบรวมส่งขายที่ธนาคารขยะ การรับประทานอาหารของนักเรียนมีการรณรงค์การรับประทานอาหารให้หมดจาน เศษอาหารในแต่ละวันจะถูกรวบรวมไปเป็นอาหารสัตว์ในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันแบบยั่งยืน

3.3.5 การจัดทำหลักสูตรสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างกับเรื่องสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก ความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการขยะและมลพิษ

3.3.6 จัดการเรียนรู้การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมตามหลักสูตรบูรณาการทั้งระดับโรงเรียน และชั้นเรียนที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการด้านขยะ การจัดการน้ำ การจัดการด้านพลังงาน การจัดการด้านเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกป่า โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการวัดผลและประเมินผลโดยวิธีการที่หลากหลาย ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ครูได้นำผลการวัดและประเมินไปปรับปรุงแผนการจัด การเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ได้สนับสนุนให้คณะครู และนักเรียน จัดกิจกรรมชุมนุมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน ได้แก่ ชุมนุมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชุมนุมวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ชุมนุมการบินห้วกวาง ชุมนุมปุ๋ยหมัก ชุมนุมทำน้ำยาเอนกประสงค์ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน เช่น หมอดิน การจักสานจากไม้ไผ่ การทำไม้กวาดดอกหญ้า การทำบายศรีสู่ขวัญจากใบตอง และส่งเสริมกิจกรรมการเข้าค่ายสิ่งแวดล้อม “เยาวชนต้นน้ำ” ที่วนอุทยานน้ำตกน้ำมิน

3.3.7 สร้างฐานการเรียนรู้การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องเรียนธรรมชาติ สวนพฤกษศาสตร์ ฐานการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น ฐานการเรียนรู้บำบัดน้ำเสีย ฐานการเรียนรู้ปุ๋ยหมัก ฐานการเรียนรู้การแปรรูปขยะ ฐานการเรียนรู้ธนาคารขยะ ฐานการเรียนรู้การปลูกหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ ฐานการเรียนรู้ฝายชะลอน้ำตามแนวพระราชดำริ ฐานการเรียนรู้พลังงานแสงอาทิตย์ ฐานการเรียนรู้การเกษตรที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ เป็นต้น

ภาพที่ 1 การลดการเกิดขยะใช้ใบตองแทนถุงพลาสติก

ที่มา : รายงานโครงการการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนบ้านน้ำมิน ปีการศึกษา 2557

ภาพที่ 2 การทำปุ๋ยหมักจากใบไม้

ที่มา: รายงานโครงการการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนบ้านน้ำมิน ปีการศึกษา 2557

ภาพที่ 3 ธนาคารขยะ

ที่มา: รายงานโครงการการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนบ้านน้ำมิน ปีการศึกษา 2557

ภาพที่ 4 การทำน้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำพืชที่ใช้แล้วเพื่อใช้กับรถอีแต่น

ที่มา: รายงานโครงการการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนบ้านน้ำมิน ปีการศึกษา 2557

ภาพที่ 5 การทำกระดาษรีไซเคิล

ที่มา: รายงานโครงการการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนบ้านน้ำมิน ปีการศึกษา 2557

ภาพที่ 6 การทำหัวกวางจากกระดาษ

ที่มา: รายงานโครงการการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนบ้านน้ำมิน ปี ปีการศึกษา 2557

4. M : (MEASUREMENT & EVALUATION) เป็นการกำกับ ติดตาม และนิเทศภายในเพื่อติดตามความก้าวหน้า หรือความสำเร็จจากคณะกรรมการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน โดยผู้บริหาร และฝ่ายบริหาร เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ดังนี้

4.1 กำกับ ติดตาม และนิเทศภายในจากผู้รับผิดชอบในแต่ละคณะ

4.2 ตรวจสอบ ทบทวน และประเมินผลการดำเนินการร่วมกันระหว่างคณะครูบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการดำเนินงาน และฝ่ายบริหารว่าผลสำเร็จของงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนปลอดขยะ กำหนดไว้หรือไม่ หากมีปัญหา อุปสรรคในขั้นตอนใดที่มีความจำเป็นต้องปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนา ทุกฝ่ายก็จะร่วมกันวางแผนแก้ไข พัฒนา ปรับปรุงให้มีคุณภาพ มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่หากไม่มี

ปัญหา อุปสรรค ผลการดำเนินโครงการบรรลุตามเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของโครงการตามเกณฑ์ฯ กำหนดจะดำเนินการสรุปผลการดำเนินงาน

4.3 จัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินและเอกสารหลักฐาน

4.4 ดำเนินการประเมินโดยคณะกรรมการประเมินระดับประเทศ

4.5 รายงานผลการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาตามผลสรุปการประเมิน

5. I : (IMPROVE) เป็นนำผลการวัดและประเมินในขั้นตอนที่ 4 มาปรับปรุง แก้ไข พัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. N : (NETWORKS) เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในด้านขยะและสิ่งแวดล้อมให้เกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และถาวร ได้ดำเนินการเผยแพร่ผลการศึกษาและผลการปฏิบัติให้แก่คณะครูบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด และผู้ที่สนใจนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป โดยการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สนใจมาศึกษาดูงาน การจัดนิทรรศการ การเผยแพร่ทางสื่อวารสาร หนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ รวมทั้งการเป็นวิทยากรให้ความรู้ตามคำเชิญของหน่วยงานต่างๆ และเพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานด้านขยะและสิ่งแวดล้อม จะให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชย บุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมขับเคลื่อนงานด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม โดยการกล่าวยกย่องในที่ประชุม หรือ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อแสดงการให้เกียรติ นอกจากนี้ได้ขยายผลการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมสู่ชุมชน เช่น การคัดแยกขยะ การลดการใช้ถุงพลาสติก รณรงค์การใช้ถุงผ้า การทำปุ๋ยหมัก โดยจัดอบรมให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ชมรมผู้ปกครองนักเรียน โดยการประชุมผู้ปกครองและจัดนิทรรศการประจำปีในวันสิ้นปีการศึกษา รวมทั้งมีกิจกรรมที่ทางโรงเรียนทำร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กิจกรรมการปลูกป่า ปลูกหญ้าแฝก กิจกรรมการทำฝายชะลอน้ำ กิจกรรมการปรับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ปี พ.ศ. 2553 หลังจากที่ทางโรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมมาอย่างต่อเนื่องแล้ว ทางโรงเรียนได้รับโล่รางวัลชนะเลิศการประกวด โรงเรียนมาตรฐานสิ่งแวดล้อม (Eco School Award) ระดับประถมศึกษาประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ภายใต้การ สนับสนุนของคณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมไทย

ปี พ.ศ. 2553 คณะกรรมการประเมินโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเฉลิมพระเกียรติ “ตามรอยเท้าพ่อกับฮอนด้า” ครั้งที่ 5 ได้มาประเมินผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ของโครงการ ซึ่งผลการประเมิน โรงเรียนผ่านเกณฑ์การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสิ่งแวดล้อมได้รับพระทานโล่จากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชาทินัดดามาตุ และได้นำเอาผลงานไปจัดแสดงที่สวนลุมพินี จากนั้น

คณะครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันปรับปรุงพัฒนากิจกรรมและสร้างแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามคำแนะนำของคณะกรรมการประเมิน และได้สมัครเข้ารับการประกวด Eco School Award ระดับประถมศึกษาภายใต้การสนับสนุนของคณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมไทย ผลปรากฏว่าโรงเรียนบ้านน้ำมินได้รับรางวัลชนะเลิศ ในปี พ.ศ. 2555 รับการประเมินโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเฉลิมพระเกียรติ “ตามรอยเท้าพ่อกับฮอนด้า” ครั้งที่ 6 ผลการประเมินตามเกณฑ์ของโครงการ โรงเรียนบ้านน้ำมินได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และเป็นหนึ่งใน 5 โรงเรียนเพื่อเข้ารับการประเมินด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแต่ผลการประเมินทางโรงเรียนได้รับประทานโล่เป็นโรงเรียนมาตรฐานสิ่งแวดล้อมจากพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ คณะครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประชุมกันเพื่อหาแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา และร่วมกันดำเนินการตามแนวทางที่ได้พิจารณาร่วมกัน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2557 ในการประเมินโครงการ ครั้งที่ 7 โรงเรียนประสบความสำเร็จได้รับรางวัลชนะเลิศด้วยพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้คณะครูที่ปรึกษาโรงเรียนบ้านน้ำมินยังได้รับโล่ประทานของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ รางวัลคณะครูที่ปรึกษาดีเด่น ระดับประถมศึกษา

ภาพที่ 7 โรงเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศด้วยพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9
ที่มา: รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนบ้านน้ำมิน ปีการศึกษา 2557

ทางโรงเรียนได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2558 ทางกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการประเมินโรงเรียนเพื่อคัดเลือกโรงเรียนเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้ารับรางวัลโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาอาเซียน (ASEAN ECO SCHOOL AWARD)

และเป็นตัวแทนประเทศไทยนำเสนองานที่ประเทศเนย์ปิดอว์ ซึ่งโรงเรียนบ้านน้ำมินได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนชนะเลิศเป็นตัวแทนประเทศไทยในระดับประถมศึกษา

ภาพที่ 8 โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาอาเซียน (ASEAN ECO SCHOOL AWARD) และเป็นตัวแทนประเทศไทยนำเสนองานที่กรุงเนย์ปิดอว์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ที่มา:รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนบ้านน้ำมิน ปีการศึกษา 2558

ปีพ.ศ. 2560 ได้รับถ้วยชนะเลิศพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) กลุ่ม A โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา

ภาพที่ 9 ได้รับถ้วยชนะเลิศพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) กลุ่ม A โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา

ที่มา:รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนบ้านน้ำมิน ปีการศึกษา 2560

การเผยแพร่ผลงาน โรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเฉลิมพระเกียรติระดับประเทศ ได้เผยแพร่ให้สถานศึกษาอื่น ๆ ที่มาศึกษาดูงาน และให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ครู หรือบุคลากรของโรงเรียนทั่วไป นำเสนอกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการจัดนิทรรศการในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนภาคเหนือครั้งที่ 62 ที่จังหวัดเชียงราย จัดนิทรรศการงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนภาคเหนือครั้งที่ 63 จังหวัดพิจิตร จัดนิทรรศการที่ศูนย์การแสดงสินค้าไบเทคบางนา จัดนิทรรศการงานวันสิ่งแวดล้อมโลก 2558 7 พันล้านฝัน 7 พันล้านใจคิดห่วงใยในผืนโลก ที่สยามพารากอน นำเสนอผ่านวารสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์รายการข่าวผู้เยาว์ ทางช่อง 7 สี โทรทัศน์ช่องโมเดิร์นไนน์ทีวีรายการสมุดโคจร โทรทัศน์ช่อง voice TV รายการข่าว โทรทัศน์ช่อง ONE รายการข่าว และนำเสนอในงาน ASEAN ECO SCHOOL AWARD 2015 ที่กรุงเนปดอร์ ประเทศเมียนมาร์

บทสรุป

การบริหารโรงเรียนปลอดขยะให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันทบทวน ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้าง และกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษา มีการวางแผนอย่างรอบคอบ กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม และจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ครอบคลุม มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่มีความเปลี่ยนแปลงจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เน้นความร่มรื่น สะอาด สวยงาม และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์ความรู้ใหม่

กระบวนการการบริหารโรงเรียนปลอดขยะโดยใช้การบริหารแบบ NAMMIN MODEL ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ N : (NEED ASSESSMENT) เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของการดำเนินการด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน , A : (AWARNESS) เป็นการสร้างความตระหนักถึงปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมของโลก ประเทศไทยและชุมชนบ้านน้ำมิน , M : (MANAGEMENT) เป็นการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมตามโครงการโรงเรียนปลอดขยะ , M : (MEASUREMENT & EVALUATION) เป็นการกำกับ ติดตาม และนิเทศภายในเพื่อติดตามความก้าวหน้า หรือความสำเร็จจากคณะกรรมการดำเนินงาน , I : (IMPROVE) เป็นนำผลการวัดและประเมินในขั้นตอนที่ 4 มาปรับปรุง แก้ไข พัฒนากระบวนการดำเนินงานให้มี

ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น , N : (NETWORKS) เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในด้านขยะและสิ่งแวดล้อมให้เกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และถาวร

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานติดตามประเมินสถานการณ์ กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562).

วิกฤติขยะตกค้างปีเดียวเท่า 3 ราชมั่งๆ เฉลี่ยต่อวันทิ้งคนละ 1.

<https://www.thairath.co.th/news/1589606>

กิตติ มีศิริ. (2559). ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนเขต
ไพเราะ 3,4,5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร. [http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/
thesis/2016/TU_2016_5803010486_54945003.pdf](http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5803010486_54945003.pdf)

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2560). สพฐ.ชูโรงเรียนไร้ขยะ ปลุกจิตสำนึก-สร้างวินัย.

<https://www.prachachat.net/education/news-44961>

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). การจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย
กรุงเทพมหานคร. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.